

סימן א (יוס"ף בשב"ט הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשינה לך"ו ע"א): סימן ב (יוס"ף בשב"ט הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדכ"ו ע"ב): סימן ג (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדל"ב ע"א): סימן ד (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדל"א ע"א) סימן ה (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדס"ו ע"ב): סימן ו (הביאה רבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשינה לדס"ג ע"א): סימן ז והא דאמרינן בס"פ הזרוע פ"י אתא רבין אמר קמה אקמה רמי ליה.

מכמה שני הנה קשיא לן ולא קמנו על פירושה משום דלא אשכחן משנה ולא פריקתא דאיכא למשמע מינה לענין קמה שספקא לקולא פי הכי דלירמי עלה האי מתני' דחורי הנמלים שבתוך הקמה דקתני שספק לקט לקט ובימי רבינו הרב ז"ל אסתמא לן טובא ולא איתברר לן פירושא: מיהו לבתר כמה שני איתחזי לן דאיכא לפרושי הכי דכיון דקתני במתני' גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה אם עד שלא נתגייר נשחטה פטור ואם משנתגייר נשחטה חייב ואם ספק פטור איכא למשמע מינה נמי דגר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת אם עד שלא נתגייר נקצרה פטורה מן הלקט ואם משנתגייר נקצרה חייבת בלקט ואם ספק פטורה והיינו דכי אתא רבין אמר קמה אקמה רמי ליה פלומר האי דרמי ליה רשב"ג לרבי יוחנן לאו קמה אפרה הוא דרמי ליה אלא קמה אקמה הוא דרמי ליה וה"ק ליה תנו גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה אם עד שלא נתגייר נשחטה פטור ואם משנתגייר נשחטה חייב ואם ספק פטור וממילא שמעת דמדלענין פרה אם ספק פטור לענין קמה נמי אם ספק פטור אלמא ספק לקט לקולא.

ורמינהי חורי נמלים שבתוך הקמה כו' עד ר"מ אומר פולה לעניים שספק לקט לקט ועלה אמר ליה אל תקניטני בל' יחיד אני שונה אות' ואיכא לפרושי קמה אקמה רמי ליה דאמתני' גופה דחורי נמלים קאי ואיהו הוא דקא רמי ליה אהדדי דקתני בה שלאחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתונים לבעל הבית והכי הוא דקאמר ליה מיקדי תרנייהו ספק לקט נינהו משנתנו דקתני העליונים לעניים אלמא ספיקא לחומרא ומשני דקתני התחתונים לבעל הבית אלמא ספיקא לקולא ופירושי קמה מתחזי לן דמסתבר טפי מהאי פירושא בתרא: סימן ח והאי דכתב רבינו ז"ל מגמרא דבני מערבא בשבועות פ' שבועות שמים בתרא קירי פילי בדוכסון לוקה משום שבועת שוא ופ' קירי אדון כי היא דגרסינן בע"ז (דף י"א ע"ב) עוד אחרת יש להם אחת לע' שנה מביאים אדם שלם ומרפיבין אותו על אדם חגר ומלבישין כו' קרקיפלו של ר"י ומכריזין לפניו סף קירי פלסתר אהיה דמרנא זייפנא ונמצא שפ' סף אח ופ' קירי מריא שהוא אדון.

ופ' פלסתר זייפנא סף האי קירי דגרסי בני מערבא פירושו אדון שהוא הב"ה ופ' פילי פלחי כי היא דגרסינן בתעניות (דף ד' ע"א) עורפילא אפ' לפרצידא דתומי קלא עדיף ואמרינן התם מאי עורפילא עורו פילי פלומר עורו פלחי פי הארץ המבוקעת ויש בה פלחי פלחי דמקבלת המים ואין מספיקין לה אלא מים מרובים וכן האי פילי דגרסי בני מערבא הכא מלשון פלחי הוא פלומר הארץ הא המבוקעת ומקבלת המים ואינה מתרוק אלא עד שיהיו גשמים מרובים ופ' דכסון נראים הדברים שהוא מלשון גדול כי היא דגרסינן בע"ז (דף י"א ע"א) בענין אונקלוס בר קלוניקוס דאיגיר ושדר קיסר גונדא

אבתריה נאמר להו אנקלוס אימא לכו מילתא נקיט נורא קמי פיפיורא פיפיורא קמי דופסא דוכס' נקיט קמי הגמונא כו' דשמעת מניה דפיפיורא ודופסא והגמונא פולן לשון גדולה הוא ומעלות בשררה ובגדולה.

וכיון שפן זה שאמר קירי פילי דכסון שבועה הוא שושבע באדון שהוא הקב"ה שזה המטר יש בו לפלחי הארץ הנאה גדולה שהוא דבר ברור ונדוע וה"ל כמאן דאשתבע על חד דהוא חד ועל תרי דאינון תרי שלוקה משום שבועת שוא לפי שהוא דבר ברור ונדוע: (ומופת דורנו הרב ברפי יוסף חי"ד סימן רל"ד ס"ק א' הביא תשו' הלזו בקיצור): סימן ט הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לקמא במאי דשייך לד"ע ע"ב): סימן י (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לקמא במאי דשייך לדס"ב ע"א): סימן יא (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדי"ט ע"א): סימן יב ושאלתם הא דאמרנון פ' קמא דמציעא (דף י"ו ע"ב) אר"י המוצא ש"ח בשוק אע"פ שפתוב בו הנפק לא יחזירו דחיישינו לפרעון ואותביה ר' ירמיה כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר ואוקמונא בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו והוקשה בעיניכם הא מידי דבר פרעון הוא ואע"ג דמעשה ב"ד הוא לא יחזיר דחיישינו לפרעון ואיך יסכים זה עם מה שאמרו הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום: תשובה מה שחייב כאן לחוש לפרעון אע"פ שהוא מעשה ב"ד לפי שנמצא בשוק ונולדה בו בזה ריעותא ואיכא למימר דמפרע פרענה ומיניה דלנה הוא דנפל כמו שאמרנו למעלה אי הכי כל שטרי דאתו לקמן נמי נחוש בהו הכי והשיבו כל שטרי לא ריעי הגי ריעי פ' לפי שנמצא בשוק ואם זה המעשה ב"ד, לא נמצא בשוק גם פי אינו מצוי עתה מכיון שיתקיימו העדים הוא בחזקת שהוא קיים ומי שטוען בו שפרעו עליו הראיה כמו שאמרו הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום: וכן רבא שאמר משום דהחזק כפרון חדא זימנא תו לא פרעיה כלל שנראה שחיישינו שפרא פרעו הסיבה בזה ג"כ מהטעם שאמרנו והוא שכיין שנמצא בשוק הנה היה השטר בזה רעוע ואם לא נמצא השטר בשוק לא נאמין שפרעו אלא בראיה לפי שהוא כפרון וגם בזה נסתלקה הקושיא שקשה מזה המאמר על מה שאמרו צא תן לו ואמר פרעתי והעדים מעידים אותו שלא פרעו הוחזק כפרון לאותו ממון: (סי' י"ג תמצא בסוף הספר) סימן יד ומה ששאלתם בפ"ק דמציעא (דף ב' ע"ב) לימא מתני' דלא פסומכוס כו' עד שבועה זו מדרבנן כו' עיקר מאמרם בפ' שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה שאמר' המשנה הנזכרת ואין ידוע כו' עד ורביע נזק לנולד והעמידו המשנה הנז' פסומכוס שאמרו שם אר"י אמר שמואל זו דברי סומכוס אבל חכ"א כו' ואמרו תניא נמי הכי שור שנגח את הפרה כו' עד דברי סומכוס ומה שאמרו כאן פי קאמר סומכוס היכא דאיכא דררא דממונא פי' דררא דממונא כזו תלייא וסריכה לפי שאין לה תליי' וסריכה גדולה ממה שמצאנו השור שנגח את הפרה והעובר בצדה.

ואמנם הטענות שאין בהם קדימת התלות בין הטוען והנטען אין סומכוס אומר בהן חולקין כ"א בשבועה. ומה שאמרו במסקנא שבועה זו דרבנן היא דאר"י כו' אין זה מורה שעלה בדעתנו קודם שהשבועה הנז' דאורי' היא שנה דבר שלא יעלה על דעת שום אדם אמנם פה הצעו של דברים לפי שעלה בדעתנו קודם שלקחת כל א' מהם חצי הטלית לא יהיה אלא אחר השבועה ושאיין להם בזה דבר מעיקר הדין אלא בשבועה הנז' שהיא מדרבנן והי' זה כנגד סברת סומכוס שאמר יחלקו מבלתי שבועה וחשבו קודם להעמיד

שסומכוס מודה בכאן שמעיקר הדין לא נתן דבר לאחד מהם אלא אחר שישבע וכשהעלו שאין זו סברת סומכוס חזרו לומר לעולם מתני' פסומכוס ושהטלית שנתחייב לחלקה בשבועה הי' מן הדין לחלקה בלתי שבועה כפי עיקר סברת סומכוס אלא שראה שבכאן בייחוד נתחייב מצד התקנה שלא נתן יד לשום אחד מהם לחלוק אלא אחר השבועה ועלה לנו מזה שבתחיל' לא הי' לנו ספק שהשבועה הנז' שהיא מדרבנן אלא שבתחלה חשבו שסומכוס לא יודה בזה ושאין הפרש בין זה הנושא והנושא שדן בו שחולקים מבלי שבועה פלל ועתה חזרו ואפי' סומכוס יודה בחיוב השבועה הנזכרת פה בייחוד על דרך תקנה מדרבנן: סימן טו הביא רב"צ ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייף לד"ד ע"ב: סימן טז הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדרף ד' ע"א: סימן יז ומה שאמרו בפרק אלו מצאיאות (דף כ"ז ע"ב) למאי נ"מ נ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים הפנונה בו סימן שאינו מובהק לפי שאם הסימן מובהק אפי' שנאמר שסימנים דרבנן הדין נותן שנחזור אותו בו להיותו מובהק וזה יתברר ממה שאמרו איכא דאמרי אמר רבא דכ"ע סימני' דרבנן והכא בשומא סימן מובהק קא מפלגי כו'.

הנה פורה זה שאם הי' הסימן מובהק שנחזור בו אע"פ שסימני' דרבנן. ופי' יש לו תובעים הוא לאפוקי מה שפבר נתיאשו הבעלים ממנו שחזר להיות אין לו תובעין: סימן יח ושאאלתם על אמרם (במציעא ד"ד ע"ב) הכופר במלנה פשר לעדות בפקדון פסול לעדות ואמרתם למה לא נאמר ג"כ בכופר בפקדון דילמא ספק מלנה ישנה יש לו עליו ויהנה פשר לעדות: תשובה עיקר מה שנאמר דילמא ספק מלנה ישנה יש לו עליו הוא לענין שלא נחשוד אותו שהוא נשבע לשקר אמנם לענין הכשרות והפסלות אפילו שנתברר שמ"י יש לו עליו בהיותו כופר הפקדון הוא פסול לעדות לפי שאין לו לקחת אותו בחובו להיות גוף הפקדון של מפקיד ויש לו לפדותו ממנו ואם לקחו בחובו מבילתי שיתרצ' בעליו בזה אפתי גזלן הוא ופסול לעדות הלא תראה מי שאנס את חבירו שימכור לו נכסי' גזלן הוא אע"פ שנותן דמי' משל' פן זה אע"פ שהוא מקבל אותו בחובו הואיל ולא הסכים עמו חבירו על כך גזלן הוא.

אף לא יתפשט זה הגזלנו' עד שיגיע לגדר שנאמר שמי שמורה בו הטר ג"כ יורה הטר להשבע לשקר ויהנה חשוד על השבועה לפי שלא יהנה חשוד על השבועה אלא מי שהוא חשוד ליקח ממון חבירו אבל מי שאינו לוקח אותו אלא לסיבה אינו חשוד על השבועה.

הנה רואה שאמרו ומשביעין אותו שבועה שאינו ברשותו ואמאי לימא מיגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא ומפקינן התם מורי ואמר דמי קא יהיבנא הא למדת שבכאן לא חשדנו אותו שהוא לוקח ממון חבירו מבלי שיתן לו דמי' אבל חשדנו אותו שלקחו בדמיו אלא שהוא מבילתי רצון בעליו ואינו בזה חשוד על השבועה להיותו מורה אנפשיה ואמר דמים קא יהיבנא ומי שלוקח הפקדון בחובו הוא פנומן בו דמים ואין ביניהם הפרש: סימן יט הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדרף מ"ב ע"ב: סימן כ הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדפ"א ע"ב: סימן כא הביא רב"צ ז"ל שם במאי דשייף לדי"ג ע"א סימן כב הביא רב"צ ז"ל שם למאי דשייף לד"ד ע"ב: סימן כג ומה שאאלתם על מה שאמרו בכתובות (דצ"ח ע"ב) והלקת' צריכה שבועה ואינה צריכ' הכרז' באיזה ענין הוא.

אין ספק שֶהוא קוֹדֵם הַמְכָר ר"ל שֶלֹא תִצְטָרֵף בְּמִכִּירְתָּהּ לְהִכְרֹזָה וּנ"ל שֶמָּה שֶאָמְרוּ צָרִיכָה שְבוּעָה הוּא דּוֹמֵא דְאִינָה צָרִיכָה הִכְרֹזָה כִּי כְמוֹ מָה שֶאָמְרוּ אִינָה צָרִיכָה הִכְרֹזָה הוּא עֲנִינּוּ דְבָר שֶהַמְכָר מְתַקֵּינּוּ זוּלְתוֹ כֵּן מָה שֶאָמְרוּ צָרִיכָה שְבוּעָה הוּא דְבָר שֶלֹא יִתְקַיֵּינּוּ הַמְכָר זוּלְתוֹ וְהַעוֹלָה בְּיַדְנוּ מִזֶּה הוּא שֶשְבוּעָה זוֹ אִינָה אַחַר גְּמַר הַמְכָר לְעַנְיָן שֶתִּשְׁבַּע שֶלֹא עֲשֶׂתָה זִיוָף בְּמָה שֶמְכַרְתָּ אַבְל הִיא קוֹדֵם שֶיִּגְמֹר הַמְכָר לְעַנְיָן שֶלֹא יִהְיֶה מְמַכְרִי מְמַכְרִי אֲלֵא אַחַר שֶתִּשְׁבַּע שֶלֹא מְחַלָּה כְּתוּבָתָה וְשֶלֹא קִבְלָה אוֹתָהּ וְשֶאִין בְּיַדָּה דְבָר תוּכַל לְהַסְתַּפֵּק בּוֹ מ"ל מִבְּלִתִּי שֶתִּמְכֹר בֵּין לְמִזוּנֵי בֵּין לְכַתּוּב זֶהוּ מָה שֶרְאִינוּ בְּבִיאוֹר הַלְכָה זוֹ: סִימָן כֹּד הָא דת"ר ד' רְשׁוּיוֹת לְשִׁבְתָּ כו' יֵשׁ מִי שֶשֶׁאֵל לְמָה לֹא קָתְנִי בָּהּ אִי זֶהוּ פְרָמְלִי כְמוֹ שֶאָמְרוּ אִיזְהוּ רַה"ר וְאִיזְהוּ רַה"י אֲלֵא קָתְנִי אַבְל יֵם וּבִקְעָ וְהֶאֱצְטָנְנִי וְהַפְרָמְלִי וְעוֹד אֲמַאי לֹא הַזְכִּיר בָּהּ מְקוֹם פְּטוֹר כָּלֵל וְתִשׁוּבָתִי הִינּוּ טַעְמָא דְלֵא אָמַר אִיזְהוּ פְרָמְלִית מְשׁוּם דְכִינּוּן דְסִימְנָהוּ לְרַה"ר וְרַה"י וְאָמַר אִיזוֹ הִיא רַה"ר סְרִטָא וּפְלִטָא גְדוּלָּה כו' וְאִיזוֹ הִיא רַה"י חֲרִיץ שֶהוּא עֲמוּק י' כו' דְאֵלְמָא כָּל מַאי דְגָבוּהַ י' וְרַחֲב ד' רַה"י וְאִי כָּל מַאי דְמַהֲלֵכִי בֵּיהּ רַבִּים וּמִסְגֵּי בֵּיהּ תִּשְׁמִיִּשְׁתִּיהוּ רַה"ר מִמִּילָא שֶמְעַתָּה דְכָל מַאי דְלִית בֵּית תּוֹרַת רַה"י וְגַם אִין בּוֹ תּוֹרַת רַה"ר שֶפְרָמְלִית הוּא וּלְפִיכָף לֹא הַנְּצָרָה הַתַּנָּא לּוֹמַר אִיזוֹ הִיא פְרָמְלִית אֲלֵא הַזְכִּיר דִּינָה בְּלִבְד וּלְפִי שֶהִיִּם וְהַפְרָמְלִית וְהֶאֱצְטָנְנִית הִיָּה עוֹלָה בְּדַעְתִּינוּ שֶהֵן אוֹ רַה"י אוֹ רַה"ר הַזְכִּיר שֶגַם אֵלּוּ פְרָמְלִית הֵן וְגַם לְעַנְיָן מְקוֹם פְּטוֹר לֹא אִיִּצְטָרֵף לְבָאֵר אִיזוֹ הִיא לְפִי שֶלֹא מְקוֹם פְּטוֹר מְשַׁמַּע שֶהוּא עֲצָמוּ לְאוֹ מְקוֹם פְּטוֹר גְּמוֹר דְאֵלְמָא אִין בּוֹ ד' עַל ד' וְשֶזֶּה הוּא הַהִפְרָשׁ שֶיֵּשׁ בֵּינוּ וּבֵּין הַפְרָמְלִית שֶאֵע"פ שֶשֶׁנִּיהֵם אִין בָּהֶם תּוֹרַת רַה"י וְלֹא תּוֹרַת רַה"ר פְרָמְלִית מְשַׁמַּע שֶמְקוֹם הוּא נִיהוּ וְאִין בּוֹ תּוֹרַת רַה"י וְלֹא תּוֹרַת רַה"ר (רַה"ר) וְלֹא מְקוֹם פְּטוֹר מְשַׁמַּע שֶאֵפִי שֶיעוֹר מְקוֹם נְמִי אִין בּוֹ וּלְפִיכָף לֹא הַנְּצָרָה לְהַזְכִּיר אִיזוֹ הוּא אֲלֵא הַזְכִּיר דִּינוּ בְּלִבְד וְהִינּוּ דְקָתְנִי אַחֲרֵי אוֹמְרִים אֶסְקוּפָה מְשַׁמְשֶׁת ב' רְשׁוּיוֹת דְאוֹקִימָנָא לְהֵאִי אֶסְקוּפָא מְקוֹם פְּטוֹר הִיא כְּדַבְעִינוּ לְמִימַר קָמֵן.

נִמְצָא עֲכָשְׁיוּ שֶכָּל מְקוֹם שֶיֵּשׁ בּוֹ ד' עַל ד' שֶהוּא שֶיעוֹר מְקוֹם וְגַם יֵשׁ לוֹ ד' מְחִיצוֹ שֶגָבוּהִים י' כְּמוֹ חֲרִיץ וּכְיוּצָא בּוֹ אוֹ שֶהוּא עֲצָמוּ גָבוּהַ י' כְּמוֹ גְדָר וְעַמּוּד וּכְיוּצָא בְּהֵן דְאִיכָא לְמִימַר גּוּד אֶסְיִק מְחִיצָתָּ שֶהֵן הֵן רַה"י וְכָל מַאי דְמַהֲלֵכִי בֵּיהּ רַבִּים וּמִסְגֵּי בֵּיהּ תִּשְׁמִיִּשְׁתִּיהוּ כְּגוֹן סְרִטָא וּפְלִטָא וּכְיוּצָא בָּהֶם הוּא נִיהוּ רַה"ר וְכָל מַאי דְלִית בָּהוּ תּוֹרַת רַה"י וְלִית בֵּיהּ נְמִי תּוֹרַת רַה"ר אִי אִית בֵּיהּ שֶיעוֹר מְקוֹם שֶהוּא ד' עַל ד' דֵּה"ל פְרָמְלִית וְאִי לֹא מְקוֹם פְּטוֹר הוּא דֵּהָא קָתְנִי חֲצָרוֹת שֶל רַבִּים וּמְבֹאוֹת שֶאִינָם מְפֻלְשִׁין עֲרְבוּ מוֹתְרִין לֹא עֲרְבוּ אֶסוּרִין דּוֹקָא מְבָתִּים לְחֲצָר וּמְחֲצָר לְבָתִּים אַבְל בְּחֲצָר עֲצָמוּ מְטַלְטְלִין בְּכּוֹלָה מ"ט דֵּהָא רַה"י הִיא וְהִינּוּ טַעְמָא דְאִין מְטַלְטְלִין מְחֲצָר לְבָתִּים וּמְבָתִּים לְחֲצָר מְשׁוּם דְכָל חֲדָ וְחֲדָ מְבַנֵּי חֲצָר אִית לְהוּ בְּחֲצָר רְשׁוּת הַיִּלְכָּף אִם לֹא עֲרְבוּ נִמְצָא שֶכָּל א' מִהֶם מוֹצִיא מְרִשׁוֹתוֹ הַמִּיּוֹחֵד לוֹ לְרִשׁוֹ שֶאִינוּ מִיּוֹחֵד וְהוּא לִיהַ כְּמִי שֶהוּצִיא מְרִשׁוֹתוֹ לְרִשׁוֹת חֲבִירוֹ שֶהוּא אֶסוּר מְדַרְבְּנָן וְהֵאִי דְקָתְנִי מְבֹאוֹ שֶאִינוּ מְפֻלְשִׁי עֲרְבוּ מוֹתְרִים דּוֹקָא בְּדֵאִית לִיהַ דְלִתּוֹת א"נ לְחִי אוֹ קוֹרָה שֶהֵם בְּמְקוֹם מְחִיצָה רְבִיעִית אַבְל אִי לִית לְהוּ דְלִתּוֹ וְלֹא לְחִי וְלֹא קוֹרָה שֶנִּמְצָא שֶמְבּוּי זֶה פְרָמְלִי הוּא שֶהִרִי אִין לוֹ ד' מְחִיצוֹת וְלֹא דִין ד' מְחִיצוֹת אִין הַעֲרִיב מוֹעִיל בּוֹ כְּלוּם לְפִי שֶאִין הַעֲרִיב מוֹעִיל אֲלֵא בְּמְקוֹ שֶהוּא עֲצָמוּ רַה"י וְנִחְלָק לְרִשׁוּיוֹת הַרְבֵּה שֶהוּא אֶסוּר לְהוּצִיא מִזוֹ לְזוֹ וּמִזוֹ לְזוֹ מְדַרְבְּנָן הַיִּלְכָּף עוֹשִׂים הַעֲרִיב

לערב אותם רשויות שהם מחולקים לכמה בני אדם ולעשותם פולם אחת כמו שאמרנו
אבל מקום שהוא עצמו אינו רה"י אין פח בעירוב להעתיקו ולעשותו רה"י דגרסינו
בעירובין בפ"ק וכי כפר עושה אותו רה"י כו'.

נדבר זה הדעת נוטה אליו שהעירוב אינו עושה להעתיק רשות שאינה רה"י ולעשותה
רה"י שהרי אי אתה מוצא בעירוב טעם לכך אלא לערב רה"י פשהוא מוחלק לכמה בני
אדם ולעשותו פולם פאלו אחד הוא נעשה שפיון שמתערבין נעשו פולם כמו שנתפס
שדרים ברה"י פולם בבית אחד ונהנה ליה אותו רה"י פולו רה"י ומותר לטלטל מבתים
לחצר ומחצר לבתים: סימן כה אמר מר זו היא רשות היחיד גמורה דייקי' הא דקתני זו
היא דאלמא זו ולא אתרת למעוטי מאי ומקדרי' למעוטי דרבי יהודה דתנו בפרק מבוי
שהוא גבוה מכ' אמה ימפט יתר על פן א"ר יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי רה"ר
עושה לחי מפאן ולחי מפאן או קורה מפאן כו' ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין
רשות הרבים בכך פ' אלא בדלתות ואמאי קרו לה גמורה מהו דתימא פי פליגי רבנן
עליה דרבי יהודה לטלטל שהוא חמור אבל לזרוק מודו לי' קמ"ל גמורה דאלמא אי לאו
שהיא גמורה לא היתה נקראת רשות היחיד פלל פדי שגלמוד ממנה שאין לנו רשות
שהיא לענן זריקה רה"י ולענן הוצאה רה"ר אלא או רה"י גמורה או רה"ר וליתשוב
כו' אמר מר כו' הא דאמרינו בין העמודים נידון ככרמלית פי' פגון שני עמודים עומדים
זה פנגד זה בארץ רה"ר שהדבר ידוע שהמהלך פנגדו ברה"ר אינו נכנס בין העמודים
שהרי העמודים מפסיקים פנגדו אלא מפאן ומפאן הוא מהלך והנכנס ביניהם אינו מהלך
הילוף מיושר פנגדו לא צריך הוא להעקים ההילוף ומהלך פנגד רוחב רה"ר עד שיצא
מבין העמודים ואח"כ חוזר לזרוק מהלך פנגדו על ארץ רשות הרבים וכיון שפן הנה
ליה אותו מקום שפין העמודים ככרמלית דהא לא משתני ליה בהדיא אמר רב חסדא
כו': נקטינו השתא דכל מידי דאית' ברה"ר ולא ניחא תשמישתיה ואית ביה רחב ארבע
ולית ליה ארבע מחיצות א"נ אית ליה ד' מחיצות ולא גביה עשרה וה"ה גדר דלא גבי'
עשרה דכיון דלית ביה תורת רה"י ולית ביה נמי תורת רשות הרבים דכרמלית ניהו נאי
קשיא לך דאמרינו לעיל הניח טרסקל ברשות היחיד אלא טרסקל ברשות הרבים רשות
היחיד היא נימא דלא פרבי יוסי בר' יהודה דתנא רבי יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה
ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק נח על גביו חייב ואמרינו אפי' תימא רבי יוסי התם למעלה
מעשרה הכא למטה מעשרה דשמעת מינה דכיון דלא גביה עשרה הוי פרמלית ה"מ בגדר
וכיוצא בו שאינו חפץ אבל טרסקל וכיוצא בו שהוא חפץ אית ביה רחב ארבעה חלק
רשות לעצמו וה"ל רשות היחיד אי לא גביה עשרה פיון דנפיק ליה מתורת רשות היחיד
ה"ל חפץ שאינו חולק רשות לעצמו והזורק בו כזורק באותו מקום שהוא החפץ עליו
דמי.

תדע.

דהא תנא היתה קונפתו מונחת ברשות הרבים גבוהה עשרה ורוחב ארבעה אין מטלטלין
מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה פחות מפאן מטלטלין נאי ס"ד אפילו בכלים נמי מאי
דלא גבוה עשרה ולא ניחא תשמישתיה הוי פרמלית אמאי קתני פחות מפאן מטלטלין
נהי דליתיה רשות היחיד ניהוי פרמלית דאסור מדרבנן אלא ש"מ דכלים פיון דנפק ליה

מתורת רשות היחיד ה"ל חפץ בעלמא ואינו חולק רשות לעצמו ואמרין נמי לעונן זורק פורת ברשות הרבים גבוה עשרה פטור משום דחלק רשות לעצמו ונהו לי פזורק רשות הרבים דפטור אינה גבוהה עשרה חייב ואי ס"ד בכלים פי לא גביהי עשרה הוי פרמלית הקא נמי נהי דלא גביה עשרה אמאי חייב והא פרמלית היא וא"כ ניהוי פזורק מרה"י לכרמלית אלא לאו ש"מ דכיון דנפק ליה מתורת רה"י ה"ל חפץ והזורק אותו חייב: פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה הרי אין עמו הנחה או שנתן העני לתוכה והכניס והניח הרי אין עמו עקירה הלכך שניהם פטורין.

תני חזא מותר להחזירה ומניא איך אסור להחזירה כו' ודחינו כו' ודחינו לעולם ככרמלית דמניא ולא קשיא הא דמניא מותר להחזירה למטה מעשרה משום דאין פרמלית למטה מעשרה אלא רשות הרבים הוא והא דמניא אסור למעלה מעשרה דאינה רשות הרבים ומ"ה אסור להחזירה משום דככרמלית דמניא וכולה פשוטה הוא.

הא דתנן פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוף ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה והוציא העני חייב כו' אקשינו עלה בגמרא והא בעינו עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה וליפא ושקלו וטרו ואוקימנא לבסוף משום דידו של אדם חשובה לו כד' על ד' ושמענו מנה דטעמא דידו חשובה לו ד' על ד' הא שאר מילי לא מוחייב עד דהוי ארבעה על ארבעה ואע"ג דברשות היחיד הוא וקשיא לן עלה לימא פרב חסדא דאמרין לקמן גופא אמר רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד וזרק ונח על גביו חייב ואמרין עלה לימא רב חסדא דאמר פרבי דמניא זרק ונח על גבי זיו כל שהוא רבי מחייב ונחמיה פוטרין ומהדרין אמר אביי ברה"י דכ"ע לא פליגי דכדבר חסדא כו' דאלמא הא דרב חסדא הלכתא היא וש"מ דלא בעינו ברשות היחיד הנחה על גבי מקום ד' ומסתברא לן דהאי דבעינו ברשות היחיד הנחה על גבי מקום ד' ה"מ היכא דנח על מקום שאינו מחובר לקרקע כגון שהניח על גבי פלי או בידו של בעל הבית וכיוצא בו דכיון שאינו מגוף הקרקע משו"ה בעינו שיהא בו ארבעה על ארבעה אבל נעץ קנה ברשות היחיד כיון דמחובר הוא בארץ וכשם שהארץ יש בו ד' על ד' כף זו הקנה ואע"פ שאין בו ד' על ד' נר' אותו פאלו יש בו ד' על ד' ומסתייע נמי האי סבר' מדאמר' ברה"י כ"ע לא פליגי דכד' חסד' אלא הקא באילן העומ' ברה"י ונפוח לרה"ר וזרק ונח אנופו דר' סבר שדי נופו בטר עיקרו כלו' וכמו שיש בעיקרו ד' על ד' כף נראה נופו דאילן בטר עיקרו אזיל וכאילן שיש בו ד' על ד' דמי ורבנן סברי כיון דנופו נוטה לרשות הרבים לא אמרינן שדי נופו בטר עיקרו הלכך אי אית ביה בנופו ד' על ד' חייב ואי לא לא מחייב ע"כ לא פליגי אלא דר' סבר אע"ג דנופו נוטה לרה"ר אמרינן שדי נופו בטר עיקרו ורבנן סברי כיון דנופו נוטה לרה"ר לא אמרינן שדי נופו בטר עיקרו אבל אילו לא היתה נוטה נוטה לרה"ר דכ"ע אמרי' שדי נופו בטר עיקרו ונדחה נופו פאלו יש בו ד' על ד' כמו שיש בעיקרו ד' על ד' וזה ראיה לדברינו.

נהו מתחזי לי דהאי ראיה דקא בעי עלה רב ביבי לאו חיובא דאורייתא אית בה אלא חיובא דרבנן בלחוד הוא דאית בה ומשו"ה קא בעי אי שרו ליה רבנן הך חיובא דידהו פי היכי דלא ליתחייב בחיובא דאורייתא או לא דמדאמרין אדרבא מבע"י דאי לא שרית ליה לא אתי לידי חיוב חטאת ליקנסו' משחשכ' דאי לא שרית ליה אתי לידי חיוב חטאת

לא ליקנסוה ואמרי עלה מדלא קא משנינו הכי פלומר מדלא דחינו האי קנסא דקנסו ליה רבנו משחשכה מקמי האי חיובא דאוריין דחיישי דאתי לה תיפשוט הא דבעי רב ביבי כו' דכי היכי דהכא אוקמוה רבנו לקנסא דידהו משחשכה ולא קא שרו ליה האי איסורא דידהו מקמיה דנתי לידי חיובא דאורייתא הכי נמי לענון בעיא דרב ביבי לא שרינו ליה ההוא חיובא דרבנו מקמיה דאתי חיובא דאורייתא איתחזי לה השתא דמאן דאקשי ליההוא קושיא לא דק.

ורבינו זצ"ל דאיכפל לפרוקה לא הנה צריף פולי האי: ונחזור לעיקר שמעתין ואי בעית אימא לעולם לא תיפשוט. פלומר ואית לי למימר דהתירו לו לרדותו קודם שיבא לידי חיוב חטאת ולא קשיא פאן בשוגג פאן במזיד בשוגג לא קנסוה רבנו משום דדחו ליה לאיסור' דידהו מקמיה דנתי לידי חיובא דאורייתא במזיד קנסו' רבנו דרשע הוא לא עבדינו ליה תשנתא כו'.

הא דאמרי היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ מהו להחזירה לאותה חצר אמר ליה מותר לחצר אחרת מאי אמר ליה אסור' לאו איסורא דאית ביה חיובא דאורייתא אלא איסורא דרבנו הוא דאית ביה דהא קי"ל מרשות היחיד לרשות היחיד ורה"ר באמצע רבי עקיבא מחייב נחכמים פוטרין והלקתא פרבנו דקי"ל הלכתא כר' עקיבא מחברו ולא מחבריו ועוד אי נמי הניחה ברה"ר עצמה לית ביה חיובא דאורייתא דהא עיקר ההוצאה בשוגג הוא וא"ת מ"מ חיוב חטאת אית ביה הא תנו כל חייבי חטאות אינו חייבין עד שתהא תחלתו וסופן שגגה והאיכנון דאיכרך מקמי דלינתא דליכא למימר אסור ומותר אלא למאן דאיכרך לאו בר חטאת הוא.

וההיא דאמרינו לעיל משחשכה דאי לא שרית ליה אתי לידי חיוב חטאת לאו אמאן דשדי ליה במזיד קאמר אלא ה"ק משחשכה דאי לא שרית ליה לאהדורה איכא למיחש דלמא בתר דאדכר לאהדורה משתלי נשדי ליה והנה ליה תחלתו וסופו שגגה ומחיי' חטאת א"נ איכא למימר דה"ק משחשכה דאי לא שרית אתי לידי מעשה שיש בעיקר איסורו חיוב חטאת היא עקירה מרשות היחיד בשבת והנחה ברה"ר והא דמיא לההיא דאמרי לעיל פטור דאתי בהו לידי חיוב קחשיב שהוא גופא לאו בר חיוב חטאת הוא שהרי לא הניח אלא המעשה שעשה הוא שראוי להיות בו חיוב חטאת מפני שעקר מרשות והוציא לרשות ואלו הניח הנה בא לידי חיוב חטאת מדע דכד דייקת לה למילתא משפחת לה דהאי דעבדינו תשנתא לשוגג ודחי' איסור' דרבנו לאו למיחש עליה דלא ליתי לידי חטאת הוא דהא ליכא למימר דחיישי על ממוניה קא שרי איסורא דרבנו אלא על המעשה גופיה הוא דעבדינו האי תשנת' דלא ליתעבי' מעשה שהוא אסור מן התור' ויש אסור חיוב חטאת אם יתנה על דרך שמתחייב בו חטאת שאעפ"י שאין ביה הבאת חטאת מ"מ המעשה עצמו האסור הרי נעשה ומ"ה דחי איסורא דרבנו פי היכי דלא ליתי לידי האי מעשה שאיסורו מן התורה א"ר אלעזר א"ר יוחנן הנה טעון אונקלין ומשקין כו'.

פי' הנה טעון אונקלין ומשקין והנה בדעתו להוציאן לחוץ ולהניחן לאלתר ואח"כ נכנס ויצא ונכנס ויצא וחזר והניחן בפנים או בחוץ אם הניחן בפנים אינו חייב עד שיעמוד בחוץ קודם שייניחם ואם הניחן בחוץ אינו חייב עד שיעמוד בפנים קודם שייניחם בחוץ פדי שתהא עמו עקירה אחרת מלבד עקירה ראשונה לפי שלא עקר משעה ראשונה

אלא ע"מ שייניח בחוץ לאתר אבל לצאת ולבא ולצאת ולבא ולהניח בחוץ או בפנים לא עקר הלכה לא מחייב לפי שלא היתה עקיר' משע' ראשונה לכה.

ולפום הכין אקשינו מאי קמ"ל ר"י לפי שלא היתה עקירה משע' ראשונה לכה כו' אסקופה משמע שתי רשויות כו' ואקשינו ואע"ג דלית לה לחי והאמר כו' רב חמא בר גוריא אמר רב תוף הפתח שהוא חוץ לדלת והלחי לפני' מן הדלת הוא עשוי וכיון שהדלת מפסקת צריף לחי אחר להתירו.

פ"י תוף הפתח שהוא חוץ לדלת והלחי לפני' מן הדלת הוא עשוי וכיון שהדלת מפסקת בין תוף הפתח ובין הלחי הפנימי צריף תוף פתח לחי אחר להתירו ולא תהא אסקופה זו בתוף הפתח ותהא צריכה לחי אחר להתירו וכ"ת דלית בזה האסקופה ד' על ד' ולפיכך אין צריכה לחי אחר להתירה והאמר רב חנני בר רבא אמר רב תוף הפתח אע"פ שאין עליו ד' על ד' צריף לחי אחר להתירו.

והא מילתא אוקמה רבא בעירובין בפ"ק בסמוך לכרמלית ואמרין אבל ברה"ר יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ומקדרי' מצא מין את מינו ונעור פלומר אלו הנה סמוך לרה"ר פינו דאית ביה ד' על ד' וא"א נמי שיתערב עם רה"ר לא הנה צריף לחי אחר להתירו אבל אם הנה סמוך לכרמלית אע"פ שאין בו ד' על ד' הרי נתערב עם הכרמלית וה"ל הפל ככרמלית ומ"ה צריף לחי אחר פי היכי דלא ליתערב עם הכרמלית ופרקינן א"ר יהודה אמר רב הוה באסקופת מבוי עסקין כו' פ"י בידוע שכל הפתחים של בתים אין רחבן ברחב הפתחים לפי שדרךן להיות פותל מפאן וכותל מפאן והפתח באמצע וזו היא צורתה \$ ציור בספר \$ והאסקופא שלפני הפתח לא היא רחבה ברחב הבית אלא היא פרוחב הפתח בלבד וזו היא צורתה \$ ציור בספר \$ וסלקא דעתין מעיקרא דבאסקופת בית עסקין שאינה רחבה ברחב הבית ואינה מתערבת עם הבית דומיא דתוף הפתח ומש"ה אקשינו והא תוף הפתח צריף לחי אחר להתירו ואמאי אין צריכה אסקופה זו לחי אחר להתירה והא דומיא דתוף הפתח היא ופרקינן הוה באסקופת מבוי עסקי' שרחב האסקופ' פרוחב כל המבוי ואין דבר מפסיק בין האסקופה ובין המבוי.

ופ"י זה מסתייע מדאמרין בעירובין איבעיא להו מהו להשתמש תחת הקורה רב ורבי חייא ור' יוחנן אמרי מותר שמואל ור"ל ור"ש ברבי אמרי אסור והלכתא פרב דאמר מותר ואמרין הכל מודים בבין הלחיים שאסור פלומר עד שיהא לו לחי אחר וההפך ש' שבין בין הלחיים ובין תחת הקורה פי תחת הקורה אין שם לחי מפאן ולא לחי מפאן דאלו הנה לחי מפאן ולחי מפאן לא איצטרכינן לקורה וכיון שהפותר פלו' שתחת הקורה ושלפנים מן הקורה אחד הוא ואין דבר מפסיק ביניהם ה"ל תחת הקורה פלפנים אבל בין הלחיים שהלחיים מפסיקין בינו ובין רוחב המבוי שלפנים ממנו ולא נתערב עם המבוי צריף לחי אחר להתירה הרי בין לחיים שהוא בתוף הפתח צריף לחי אחר להתירו ואסקופת בית שהוא פמוהו צריף לחי אחר אבל אסקופה מבוי שהוא דומי' לתחת הקורה אין צריף לחי אחר והא דאמרין וסציו מקורה וסציו אינו מקורה אלו הנה פלו' מקורה לא היתה אסקופה שלו צריכה לחי אחר ואפי' הפתח נעול דהנה חשוב קצה הקורה כמו הקורה שמתיר מה שתחתיה ומה שלפנים ממנה פדאמרין מותר להשתמש תחת הקורה והפתח נמי לא יתכן להיות אלא תחת המפתח ואם הנה הפתח בסוף המבוי הנה המפתח

שעליו הקורה שמתיר מה שתחתייה לא היה צריך לחי אחר אע"פ שהפתח נעול ומ"ה אמרי' וקציו מקורה וקציו אינו מקורה דהנה סוף הקרוי בתוך המבוי ונשאר האסקופה החיצונה בלא כלום הלכך אם היה פתחה פתוח נתערב הפל עם הפנימי ונסתר לפי שאין לחי ולא דבר מפסיק בין הפנימי לחיצון ויש לומר כי הפתח היה נפתח לחוץ פי היכי דנמשוך לפנים החיצון מתוכו ואם היה הפתח נעול הפנימי לחיצון וצריך לחי אחר ובא רב אשי ופרי' פירוק אחר ואמר לעולם באסקופ' בית עסקי' ואע"ג דלית רחב' פרחב הבית הרי יש דרך פדי שתהא מעורבת עם הבית כגון שקורה זו האסקופה בשתי קורות ואין בזו ד' ואין בזו ד' ואין בין זו לזו שלשה והדלת באמצע על קצת הקורה הפנימית*) על הקורה הפנימית על הקצה החיצון ונשארה הקורה החיצונה שאין בה ד' על ד' חוץ לדלת נמצאת הקורה הפנימית מפלל הבית והפתח מפסיק בין ב' הקורות הללו אלא היתה הקורה החיצונה ד' על ד' הניא לה מקום בפני עצמו ולא היתה מתערבת בשלפנים ממנה ואע"ג דלא הנה בה ארבעה אלו הנה בינה ובין הקורה הפנימית שלשה היתה נפסקת ממנה ולא היתה מתערבת עמה כי היכי שיתערב הפל עם הבית השתא אהני לן שאין בה ארבעה על ארבעה שלא תהא בפני עצמה ואהני לן שאין בינה ובין הפנימית שלשה שלא תהא נפסקת ממנה הלכך אם הפתח פתוח נתערבה הקורה החיצונה עם הפנימית שהיה בכלל הבית והיה הפל אחד ואם הפתח נעול הפסיק הדלת ביניהם והניא לה החיצונה פלחוץ והפנימית פדקווימא קווימא בפנים לפי שהוא לפנים מן הפתח כדאמרי' לעיל בלשונו ז"ל ויש טעיות:*) הלשון מגומגם מעט ויראתי לשלוח יד בקודש ולתקנו המ"ל סימן כה ומה שאמרו כי באשר יקום איש על רעהו כו'.

פירושה כי כשאמר הכתוב באשר יקום איש כו' אמרו בתלמוד וכי מה ענין רוצח אצל נערה מאורסה רוצה לומר למה הובא דין הרוצח בדין נערה המאורסה לא בא אלא ללמד מדינו לנערה מאורסה בענין מה.

ויצא לנו עוד ממה שזכר רוצח אצל נערה מאורסה שילמוד הרוצח מנערה מאורסה לענין אחר. אמ"כ זכר הדרך שלמדנו מרוצח לנערה המאורסה והוא אמרם מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה יהרג ואל יעבור זהו הדרך שלמדנו מרוצח לנערה המאורסה והוא הנזכר בכאן בפסחים.

אבל בסנהדרין פ"ד מיתו' אמרומה נערה ניתן להצילה בנפשו אף רוצח ניתן להצילו ויש גרסאות פתוב בהם וכי מה למדנו מרוצח מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד ופירושה שאנחנו מצאנו פסוק זה ר"ל כי באשר יקום כו' לא בא בענין שתלמד נערה מאורסה מרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אבל בא בענין שילמד הרוצח מנערה מאורסה שהוא מה נערה מאורסה ניתן להצילה בנפשו והוא מה שזכר בפסוק כי בשדה מצאה כו' ואין מושיע לה וע"ז תמה התלמוד ואמר וכי מה למדנו מרוצח מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד להיות שהענין הפתוב בזה הפסוק.

אמנם הוא בהצלת נערה מאורסה מידי הרוצח בנפשו של רודף כמו שאמרו ואין מושיע לה הא יש לה מושיע ניתן להצילה בנפשו וא"כ מה למדנו בענין זה מרוצח לנערה המאורסה אין הענין כאן אלא בהפך שהרוצח הוא שלמד בענין מנערה מאורסה לענין שיהיה הרוצח ג"כ ניתן להצילו בנפשו וזהו פ"א אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד ושיתקו

מהצד שלמד בו הרוצח מנערה מאורסה וזכרו הצד שלמד בו הנערה מאורסה מהרוצח להיות שבו היה עסוק ואמרו מה רוצח יתרג ואל יעבר אף נערה המאורסה יתרג ואל יעבר והניחו הצד שלמד ממנו הרוצח מנערה מאורסה עד שזכרו אותו בסנהדרין במקומו כמו שביארנו למעלה לפי שאין כאן רוצה לומר בפסחים זהו פ"ה הלכה זו וגירסא זו יותר מדוניק' מהראשונה סימן כו תנן בפרק א"ר עקיבא מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים כו' ואמרי' עלה בגמ' אמר רב ערוגה בחורבה שנינו כו' וראינו לרבנותא הגאונים ז"ל פ"ה דלא סליק ולהכי חזינא לפרושה וה"פ קתני במתני' ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעים בתוכה חמשה זרעונים וזו צורתה \$ ציור בספר \$ נמצאת ערוגה שיש בה לרוח מזרחית ג' טפחים ארבע טפח ויש מפאן קרחת טפח ומחצה עד קרן מזרחית צפונית ויש מפאן קרחת טפח ומחצה עד קרן מזרחית דרומית וכן לרוח צפונית וכן לרוח מערבית וכן לרוח דרומית ויש באמצע טפח על טפח זרוע ויש בינו ובין הזרוע לרוח מזרחית טפח ומחצה וכן לרוח דרומית וכן מערבית צפונית ונמצא שיש שם הפרש בין זרע וזרע טפח ומחצה דהכי קים להו לרבנן דכיין דאיכא הרחקה טפח ומחצה בין כל זרע וזרע לא ינקי מהדדי ואם תשאל פיון דטפח ומחצה הוא דבעינו הפרש בין זרע אמאי קתני זרעים בתוכה חמשה זרעונים ותו לא והא אפשר למתני תשעה זרעונים כגון דזרע בכל קרן טפח על טפח שנימצאו ארבעה זרעונים בארבע רוחות הערוגה טפח על טפח באמצעה ערוגה ומניח בינו ובין הזרעונים שבארבע רוחות טפח ומחצה לכל צד וזאת צורתה \$ ציור בספר \$ יש להשיב דהיינו טעמא דקתני חמשה ולא קתני תשעה משום דכי עביד תשעה זרעונים לא משפחת דמזדרע מהאי ערוגה כולה דאית בה ל"ו טפחי' אלא תשעה טפחים בלבד וכי עביד בה חמשה זרעי' מזדרע מינה י"ג ומש"ה אמור רבנן דלעביד בה חמשה זרעונים דלא סגי למעבד בציר מן הכי פי הכי דליזדרע בה י"ג טפחי'.

אמר רב ערוגה בחורבה שנינו שאלו היתה בין ערוגות כגון זה \$ ציור בספר \$ לא היה יכול לזרוע על שפת הערוגה דנגעי זרעים בהדדי ואקשינן והא איכא מקום קרנות כלומר נהי דבהדי ערוגה לא יכול למזרע מאבראי משום האי זרע דאיכא בשפת הערוגה בהדן קרנות מיהא דפנויות ניהו מן הזרע אמאי לא ומתדרינן בממלא את הקרנות כגון זאת \$ ציור בספר \$ שפיון שהקרנות הן זרועים אינו יכול לזרוע כנגדן מאבראי ואקשינן וליזרע מאבראי ולא לימלי כלומר וליזרע מאבראי כנגד הקרנות ולא הקרנות כגון הצורה הראשונה ומתדרינן היינו טעמא דלא שרינן ליה למזרע מאבראי כנגד הקרנות ולמשבקינהו לקרנות בלא זרע מגנאי גזירה שמה ימלא את הקרנות והדר זרע מאבראי דנגעי אהדדי ואקשינן ולא יהא אלא ראש תור כלו' וא"נ מלינהו לקרנות מגנאי והרצועה כנגדן מאבראי מאי איסורא איכא לא יהא אלא ראש תור מי לא תנן ראש תור ירק שנקנס לתוך שדה אחר מותר מפני שנראה כסוף שדה כגון זאת הצורה \$ ציור בספר \$ אלמא פיון דמרבועא כטבלא מרובע' שדה באנפי נפשה מתחזיא ולא מערבא בהדי האיך הכא נמי פיון דמרבועא כטבלא מרובעת לא מערבא בהדי האיך דמבראי ומתדרינן אין שדה ראש תור ירק בחורב' כלומר היכא אמרינן דראש תור מיקוזי כסוף שדה ה"מ בגנה דאיתא ערוגות ערוגות מרובעות דכיין דמרובעות ניהו אע"ג דרביבוע דהאי על בינייהו ערוגות כגון זו \$ ציור בספר \$ מתחזיא כסוף שדה אבל ערוגה אחת בתוך חורבה אי זרע

לה לחנך שְׂאִינָה (עֲרוּגוֹת) וְאָסוּר וְשִׁמוּאֵל אָמַר עֲרוּגָה בֵּין עֲרוּגוֹת וְשִׁנּוּ כִּי הִתִּיר שִׁמוּאֵל לְזָרֹעַ מִהֶבְרָאִי בְּצַד הַזְּרוּעַ בְּעֲרוּגָה זוֹ כַּגּוֹן זוֹ הַצּוּרָה \$צִיּוֹר בִּסְפָרָה\$ כֹּל שֶׁכֵּן מֵאֲבָרָאִי בְּהִדִּי דְקִרְנוֹת וְאֶקְשִׁינוּ וְהָא קָא מְעַרְבֵן בְּהִדִּי הִדְדִּי פִּי' כִּמוֹ שְׂאִתָּהּ רוּאָה בְּצוּרָה זוֹ שֶׁהַזְּרוּעוֹנִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ מְעַרְבִי בְּהִדִּי זָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ וּמִהִדְרִי' בְּנוֹטֵעַ שׁוּרָה לְכָאן וְשׁוּרָה לְכָאן פִּי' זָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ הוֹפֵךְ אֶת הַשְּׂעַר שֶׁלָּהּ לְתוֹכָהּ וְזָרְעִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ שֶׁבְּצִדָּהּ הוֹפֵךְ אֶת הַשְּׂעַר שֶׁלָּהּ לְתוֹכָהּ וְנִמְצָא שֶׁנֶּר' בִּינֵיהֶם הִפְרֵשׁ וְאִינוּ עֲרֻבִים: אָמַר עֲוֹלָא בְּעָאן בְּמַעְרָבָא הִפְקִיעַ תְּלָם אֶחָד עַל פְּנֵי כְּלָה מַהוּ כְּלוֹמַר אִם לֹא הָטָה שְׂעַר שֶׁל זָרְעוֹנִים שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ לְכָאן וְשְׂעַר שֶׁל עֲרוּגָה זוֹ לְכָאן אֲלֵא הִנִּיחַ הַשְּׂעַר בְּעֲרֻבִים מִיְהוּ לְשִׁנְזָרַע הַזְּרוּעוֹנִים מְעִיקְרָא הִנִּיחַ תְּלָם אֶחָד בֵּין עֲרוּגָה לְעֲרוּגָה כְּלִי זָרוּעַ מֵאִי פִּי' מִי אֶמְרִינוּ כִּינּוּ דְאִיכָא תְּלָם בִּינֵיהֶם כְּלִי זָרוּעַ לֹא הִנִּי עֲרֻבִים וְשָׂרִי אוּ דִילְמָא כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִי' נִרְאִין בְּעֲרֻבִים לְמִרְאִית הָעֵין אָסוּר אָמַר רַב שְׂשֵׁת בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה כְּלוֹמַר אַע"פ שֶׁהִפְקִי' תְּלָם בֵּין זָרַע לְזָרַע מְקוֹם שֶׁהִיָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ שׁוּרָה וְנִעֲשָׂה בְּכַף הַזָּרַע שֶׁבְּעֲרוּגָה זוֹ שׁוּרָה בְּפְנֵי עֲצָמָה וְהַזָּרַע שֶׁבְּעֲרוּגָה זוֹ שׁוּרָה בְּפְנֵי עֲצָמָה כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִים הוֹאִיל וּמְעוֹרְבִין הֵן שֶׁהָרִי לֹא הָטָה שְׂעַר שֶׁל זוֹ לְכָאן אֲלֵא דְהִנִּיחַן מְעוֹרְבִין בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה שֶׁאִסוּר כְּלָאִים בְּמִרְאִית הָעֵין תְּלִיא: רַב אֲשִׁי אָמַר אִין עֲרֻבִים מְבִטֵל אֶת הַשׁוּרָה אִיתִיבִיהָ רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי הַנּוֹטֵעַ שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל קִישׁוּאִין שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל דְלוּעֵין שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי מִןתָּר פִּי' נָטַע שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל קִישׁוּאִין וְהָטָה שְׂעַר שְׂתִי שׁוּרוֹת אֵלּוּ לְהִדְדִי וְנָטַע בְּצִדוֹ שְׂתִי שׁוּרוֹת שֶׁל הַמְצָרִי וְהָטָה שְׂעַר שְׂתִי שׁוּרוֹת אֵלּוּ לְהִדְדִי וּמִש"ה מִןתָּר דְכִינּוּ שֶׁשְׂעַר שֶׁל קִישׁוּאִין אִינוּ מְעוֹרְבִים עִם שְׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין גַּם שְׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין אִינוּ מְעוֹרְבִים עִם שְׂעַר שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי מִןתָּר שׁוּרָה אַחַת שֶׁל קִישׁוּאִין שׁוּרָה אַחַת שֶׁל דְלוּעֵין שׁוּרָה א' שֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי אָסוּר לְפִי שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל דְלוּעֵין שֶׁהוּא בְּאֻמְצָע אִם הָטָה אוֹתוֹ לְצַד הַקִּישׁוּאִין אוּ לְצַד הַדְלוּעֵין עֲרֻבִים הִנִּי וְאָסוּר.

פִּי' וְהָא הֵכָא דְשׁוּרוֹת שׁוּרוֹת נִינְהוּ וְכֹל שׁוּרָה מֵהֶם מְוַבְדֵּלַת מִחֲבֵרְתָּהּ וְאַפ"ה כִּינּוּ שֶׁהַשְּׂעַר שֶׁל זָרְעִים מְעַרְבִי בְּהִדְדִי בָּא עֲרֻבִים וּבִטֵל אֶת הַשׁוּרָה וּפְרִיק שְׂאִנֵּי הֵתָם דְאִיכָא שְׂרָכָא. פִּי' הָעֵלִין רַחֲבִין כְּלוֹמַר כִּינּוּ שֶׁהַדְּבָר יְדוּעַ שְׁעֵלִין שֶׁל קִישׁוּאִין וְשֶׁל דְלוּעֵין עֵלִין רַחֲבִין הֵם וְנִמְתָּחִים הֵטֵב עַל הָאֶרֶץ וּמְעַרְבִי בְּהִדְדִי טוֹבָא וּמ"ה בָּא עֲרֻבִים וּבִיטֵל אֶת הַשׁוּרָה אֲבָל שְׂאֵר יְרֻקוֹת שְׂאִינֵן עֵלִין רַחֲבִין וְאִין נִמְתָּחִים הֵטֵב עַל הָאֶרֶץ לֹא מְטִי עֲרֻבִים לְבִטֵל שׁוּרָה אָמַר רַב כְּהֵנָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַרּוּצָה לַעֲשׂוֹת כֹּל גִּנְתּוֹ יִרְק עוֹשֶׂה עֲרוּגָה שִׁשָּׁה וּמַעֲגָל בָּהּ חֲמִשָּׁה עֲגוּלִין וּמְמַלֵּא קִרְנוֹתֶיהָ כֹּל מַה שִׁירְצָהּ.

פִּי' דְכִי תִנּוּ בְּמִתְנֵי' דְזוֹרַע בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זָרְעוֹנִים שֶׁנִּמְצָא צָרִיף הוּא לְהִרְחִיק בֵּין זָרַע לְזָרַע טַפַּח וּמְחַצָּה ה"מ בְּשׁוּרָע אוֹתָם בְּרִיבּוּעַ שְׂאֵם אִינוּ מְרַחֵק בִּינֵיהֶם כְּשִׁיעוֹר הִזָּה נִמְצָא הַזְּרוּעוֹנִים מִתְעַרְבִים בְּעֲרוּגָ' עֶכְשָׁיו שׁוּרָע אוֹתָן עֲגוּלוֹת וְלֹא מְרַבְּעוֹת נִכְרִין הֵם לְמִרְאִית הָעֵין מְפָנִי שִׁפּוּעַ הַקִּרְנוֹת וְאִינָם מִתְעַרְבִים הַלְכָף עוֹגֵל חֲמִשָּׁה עֲגוּלִים אֵלּוּ כְּלִי שִׁירְחִיק כְּלוֹם בֵּין זָרַע לְזָרַע וּמְמַלֵּא אֶת הַקִּרְנוֹת כֹּל מַה שִׁירְצָ' וְנִמְצָא מְשֻׁמֵּר בְּקִרְנוֹת וּמְשֻׁמֵּר עוֹד בְּאֻמְצָע שְׁנֵי טַפָּחִים לְפִי שֶׁהַזָּרַע אוֹתָם בְּרִיבּוּעַ אִינוּ יָכוֹל לְזָרֹעַ בְּאֻמְצָע אֲלֵא טַפַּח אֶחָד בְּלִבָּד וְעֶכְשָׁיו הָרִי הוּא זוֹרַע שְׂלִשָּׁה טַפָּחִים שֶׁהָרִי כְּשִׁיעוֹנָגֵל ד' טַפָּחִים אֵלּוּ שִׁשׁ בְּאֻמְצָע הַעֲרוּגָה (לְכֹן) לְכֹן חוֹזְרִים ג' טַפָּחִים כְּדִקְוִ"ל כְּמָה מְרַבְּעַת יִתַּר עַל הָעֲגוּלָה רַבִּיעַ וְדִיקְוִי' וְהָא אִיכָא דְבִינֵי בִינֵי.

פ"י דקס"ד דהא דקאמר הרוצה למלאות את גנותו ממש קאמ' ומש"ה מקשינו והאיכא דביני ביני והוא הרינוח שיש בין הריבוע לעיגול לפי שפשוט גל את המרובע נמצא שנעשה הרינוח בין זרע לזרע מחמת שיפוע העיגול של זה ושיפוע העיגול של זה ומהדרינו אמרי דבי רבי ינאי במחריב את הבינים כלומר זה שאמרנו כל גנותו לאו כל ממש הוא אלא לאיתווי קרנות שני טפחים דמשפך להו באמצע הוא דקאמר אבל לעולם בין הבינים שנעשה מחמת שיפוע העגול מחריב להו ולא זרע להו דאי לא מחריב להו הניאן להו מרובעות ומיערבי בהדדי רב אסי אמר אם היו זרועים שתי זרען ערב כלומר אפילו בלי שיהיו עגולין נמי הכי יש דרך לעשות שיהיו מותרים בלא הרחקה שאם היה מין זרוע שתי מצפון לדרום זרע מין אחר בצדו ממזרח למערב שפיון שהוא עושה פן הרי הן נזפרים למראית העין וזה בפני עצמו הוא ואין כל אחד מתערב עם חברו: איתביה רב אשי לרב פהנא עבודת ירק בירק ששה טפחים ורואין אותה כטבלא מרובעת כדי שתראה בפני עצמה.

פ"י ברוצה להכניס ירק בתוך ירק אחר עושה ערוגה ששה כטבלא מרובעת כדי שתראה בפני עצמה פ"י שאם היתה פחותה אינה חשובה כדי שתראה בפני עצמה אלא מכלל השדה שיש בה האחר היא נראית כטבלא מרובעת הוא דשרי כלומר להראות שדה בפני עצמה היא אבל באם היו זרועין שתי זרען ערב לא אלא אפתי מיקריא שדה א' ואסור ומהדרי' התם לאקולי בה קולא אחריןא כלומר לעולם באם היו זרועים שתי זרועים ערב משתר' ומתחזי דכל סד וסד משדה אחריתי באנפי נפשה הוא והאי דקתני עושה ערוגה ששה כטבלא מרובעת להתיר ראש תור הנכנס לה וראש תור הניצא ממנה שאם היתה פחות מששה אי נמי שלא כטבלא מרובעת לא תשיבא כי היכי דניגוי ההוא ראש תור הנכנס לה וראש תור הניצא ממנה ששה ויהי ערוגה מרובעת שדה באנפי נפשה מתחזי והוא ראש תור הנכנס לה והניצא ממנה כסוף שדהו ולא מערבי בהדדי ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן כז הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ לכתובות במאי דשייך לדע"א ע"ב: סימן כח והא דאמרין (כתובות דף ע"ב ע"א) אמר רב פהנא המדיר את אשתו שלא תשא אל ושלא תשאיל נפה וכברה רחים ומנור.

היינו טעמא דנקיט הני מילי משום דארח עלמא הוא דלושלינהו נשי להדדי אבל בגדים ומצעות דלא רגילי נשי למושלינהו להדדי משום דדמיהן יקרים כי מדר לה דלא תושלינהו ליכא הכא שם רע בשכנותיה ודקאמרת בשלמא שלא תשאיל איכא שם רע בשכנותיה אלא שלא תשא אל מאי שם רע איכא הכא.

דכינן דידעי שכנותיה דאיהי לא שייקלא מנייהו אינהו נמי לא שייילי מניה והיינו שם רע ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן כט ושאלת הא דתניא (שם) ר"מ אומר כל היודע באשתו שהיא נדרנית.

וקאמרת היכי מצי מפר לה והא קי"ל דאין הבעל מפר אלא דברים שיש בהם עינוי נפש ועוד אמאי צריך להקניטה עד שתדור בפניו: תשובה דקאמרת והא אין הבעל מפר אלא בדברים שיש בהן עינוי נפש הכא נמי כי מפר לה בדברים שיש עינוי נפש הוא דמופר לה.

וּדְקָאֲמַרְתָּ אֲמַאי צָרִיךְ לְהַקְנִיטָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו הִכֵּי קִתְּנֵי כָּל הַיּוֹדֵעַ בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא נִדְרָגִית כְּלוּמַר שְׁנוּדְרַת וְאִינָה מְקַיֶּמֶת וְחַיִּישׁ דִּילְמָא נְדָרָה בְּפָנָיו וְלֹא מְקַיֶּימָא וְאִיהוּ לֹא יָדַע כִּי הִכֵּי דְלִפְרָא לָהּ וּמִיִּיתֵי בְּנִיָּה בְּהֵוֹא עֲוֹן כְּדָאֲמַרִּינוּן הֵתָם בְּעֲוֹן נְדָרִים בְּנִים מֵתִים וְיִקְנִיטָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו וְיִפְרָא לָהּ וּדְקָאֲמַרְתָּ אֲמַאי אִינוּ מִפְּרָא לָהּ עַד שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו לִימָא לָהּ כָּל נְדָרִים שְׁתַּדּוֹר מִפְּאֵן וְעַד יוֹם פְּלוּנֵי הָרִי הֵן מוֹפְרִין.

אִלוּ אָמַר לָהּ הִכֵּי הֵיכֵי הִפְרָה לֹא מְהַנְיָא מִיִּדֵי דְהָא תַּנּוּן הָאוּמַר לְאִשְׁתּוֹ כָּל נְדָרִים שְׁתַּדּוֹרֵי מִפְּאֵן וְעַד יוֹם פְּלוּנֵי הָרִי הֵם קְנִימִין הָרִי הֵן קְנִימִין. הָרִי הֵם מוֹפְרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר מוֹפְרָא וְחַכְמִים אוֹמְרִים אִינוּ מוֹפְרָא א"ר אֱלִיעֶזֶר ק"ו אִם הִפְרָא נְדָרִים שְׁבָאוּ לְכָלֵל אִיסוּר לֹא יִפְרָא שְׁלֹא בָּאוּ לְכָלֵל אִיסוּר אָמְרוּ לוֹ אִישָׁה יְקִימְנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ אֵת שְׁבָא לְכָלֵל הֵקָם בָּא לְכָלֵל הִפְרָא לֹא בָּא לְכָלֵל הֵקָם לֹא בָּא לְכָלֵל הִפְרָא וְהֵל' כְּחַכְמִים דְק"ל יִחִיד וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים וּמ"ה לֹא סָגִי לִיָּה לְהֵאִי דְחַיִּישׁ דִּילְמָא נְדָרָה אִשְׁתּוֹ וְלֹא מְקַיֶּימָא וְאִיהוּ לֹא יָדַע דְנְדָרָה כִּי הִכֵּי דְלִפְרָא לָהּ אֱלֵא עַד שְׁיִקְנִיטָנָה כְּדֵי שְׁתַּדּוֹר בְּפָנָיו וְיִפְרָא לָהּ ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: סִימָן ל' וְשִׁשְׁאֲלֵתָם הָא דְתַנִּי רַבִּי חֲזִינָא (חֻלִּין דְקל"ד ע"א) שְׁמַנְהּ סְפִיקוֹת נֶאֱמְרוּ בְּגַר וּמְכַלְלָן בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה הָאִי בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה סְפִיק פֶּטֶר חֲמוֹר הוּא כְּגוֹן שְׁהִיָּה סְפִיק אִם הוּא בְּכוֹר אוֹ לֹא דַה"ל סְפִיק אִיסוּרָא אֲבָל סְפִיק פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר כְּגוֹן שְׁנַפְדָּה אוֹתוֹ סְפִיק פֶּטֶר חֲמוֹר בְּשָׂה דְפַקַּע לִיָּה אִיסוּרָה מֵהֵוֹא פֶּטֶר חֲמוֹר הֵוֹה לִיָּה הֵוֹה שְׂה סְפִיק פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר וְכִי אֲתִי כַּהֵן לְמַשְׁקְלִיָּה אָמְרִינוּן לִיָּה לְכַהֵן זִיל אֵיִיתֵי רֵאֲיָה דְהֵוֹה פֶּטֶר חֲמוֹר הֵוֹה כִּי הִכֵּי דְלִיָּהֵוִי הָאִי שְׂה פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר וְיִשְׁקִיל וְכִינוּן דְלֹא מְצִי מִיִּיתֵי רֵאֲיָה ה"ל סְפִיק מְמוּנָא וּלְקוּלָּא כְּלוּמַר חוּמְרָא לְתוּבַע וְקוּלָּא לְנִתְבַע ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: סִימָן ל' וְהָא דְאָמְרִינוּן בְּפֶרֶק מִי שְׁמַת (דק"מ ע"ב) עֲשׂוּ אֶלְמָנָה אֲצֵל הַבַּת כַּבַּת אֲצֵל הָאֲחִין דְקָא קִשְׂיָא לָהּ בְּשִׁלְמָא בַּת אֲצֵל אֲחִין אִית לָהּ שְׁיַעוּרָא כְּדֵי שְׁיַזוּנוּ אִלוּ עַד שְׁיַבְגְּרוּ אֲלֵא אֶלְמָנָה אֲצֵל הַבַּת מִי אִית לָהּ שְׁיַעוּרָא כִּינוּן בְּגִמְרָא לְעַנְיָן אֶלְמָנָה עַד מְתִי הִיא נְזוּנָת עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר אִיָּה נְמִי הָא אִית לָהּ שְׁעוּרָא הִלְכָּהּ מִפְּקִינוּן בְּרִישָׁא מִן הַנְּכָסִים כְּדֵי שְׁתַּזוּן מְמַנָּה עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר וּבְתַר הִכֵּי חֲזִינוּן אִי אִיכָּא בְּנְכָסִים כְּדֵי שְׁיַזוּנוּ הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת עַד שְׁיַבְגְּרוּ הֵן הֵן מְרֻבִּין וְהַבְּנִים יִירְשׁוּ וְהַבְּנוֹת יַזוּנוּ מֵהֵוֹא מוֹתֵר וְאִי לִיכָּא בְּהֵוֹא מוֹתֵר כְּדֵי שְׁיַזוּנוּ אִלוּ וְאִלוּ עַד שְׁיַבְגְּרוּ הַבְּנוֹת נִיזוּנוֹת מֵהֵוֹא מוֹתֵר וְהַבְּנִים יִשְׁאָלוּ עַל הַפְּתָחִים וְאִי לִיכָּא בְּנְכָסִים אֱלֵא כְּדֵי שְׁתַּזוּן הָאֶלְמָנָה עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְסוּמוּף לָהּ שְׁתַּגְבָּה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר אֶלְמָנָה נְזוּנָת עַד כְּדֵי כְּתוּבָתָה וְגוּבָה כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר וְהַבַּת תִּשְׁאָל עַל הַפְּתָחִים דְאִי לְעַנְיָן מְזוּנוּתִיהָ עַד שְׁיַעוּרָא כְּתוּבָתָה הָא אָמְרִינוּן דְמְזוּנוֹת הָאֶלְמָנָה קוּדְמִין לְמְזוּנוֹת הַבַּת וְאִי לְעַנְיָן גְּבִיית כְּתוּבָתָה מִן הַשְּׂאָר הָא תַּנּוּן בְּהִדְיָא אִין מוֹצִיאִין לְאֶכִילַת פִּירוֹת וְלִשְׂבַח קְרָקְעוֹת וְלְמְזוּן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת מְנְכָסִים מְשׁוּעְפָּדִים מִפְּנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם וְהֵכָא נְמִי כִּינוּן דְהֵוֹא שְׂאָר הוּא קָא מְשַׁמְעַבַּד לְכְּתוּבַת הָאִשָּׁה אִין הַבַּת נִיזוּנָת מֵהֵם: וְא"ת הָא אֶפְשָׁר דְמִיתָא לָהּ א"נ דְתַבְעָה לָהּ כְּתוּבָתָה מִקְמִי דְתַזוּן עַד שְׁיַעוּרָא כְּתוּבָתָה דְפַקְעִי לְהוּ מְזוּנוֹת דְאֶלְמָנָה מֵהֵכָא וְכִינוּן שְׁכַן אֲמַאי אִין הַבַּת נְזוּנִית מֵהֵם תְּשׁוּבָתָה כִּינוּן דְאֶפְתִי לֹא מִיתָא לָהּ וְלֹא תַבְעָה לָהּ כְּתוּבָתָה אָמְרִינוּן לָהּ לְבַת זִיל לִית לָהּ וְלֹא מִיִּדֵי עַד דְמִיתָא אוֹ עַד דְתַבְעָה לָהּ כְּתוּבָתָה.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לב וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם בַּפ' מִי שָׁמַת (דקמ"א ע"ב) מַעֲשֶׂה דֶהֱוָא גִבְרָא דְשִׁדְר פִּיֶסְקִי דְשִׁירָאֵי לְבֵיתָהּ כּו' בַּש"מ הִיא אוּ בְּבָרִיא. הִכִּין חֲזִינָא דֶהֱוָא מַעֲשֶׂה בְּמֵאן דֶּהֱוָא בְּמִדְיָנָה אַחֲרִיתִי הוּא וְשִׁדְר לְבֵיתָהּ פִּיֶסְקִי דְשִׁירָאֵי דְאִינוּן בְּגִדִים שְׁל מְשִׁי וְהָוָה אֵית לֵיה בְּנֵי וּבְנִתָא וּכְדִשְׁדֵר לֵהוּ לֹא פְרִיש וְאָמַר אֵילִין לְבַנָּאֵי וְאֵילִין לְבְנִתָאֵי וְעָלָה אָמְרִי 'הָרְאוּיִן' לְבָנִים לְבָנִים דְכִינּוּן דְאִינָם רְאוּיִם לְבָנוֹת אֲלֵא לְבָנִים בְּוֹדָאֵי דְלְבָנִים הוּא דְשִׁדְרִינְהוּ וְהָרְאוּיִים לְבָנוֹת לְבָנוֹת דְכִינּוּן: דְאִינָם רְאוּיִם לְבָנִים אֲלֵא לְבָנוֹת בְּוֹדָאֵי דְלְבָנוֹת הוּא דְשִׁדְרִינְהוּ וְלִיפָא לְמִשְׁמַע מִינָהּ לְמֵאן דִּיְהִיב מִתְנָה סְתָם לְבָנֵי בֵיתָהּ דְכִי אָמְרִינּוּ הָרְאוּיִם לְבָנִים לְבָנִים וְהָרְאוּיִים לְבָנוֹת ה"מ בְּמֵאן דְשִׁדְר סְתָם וְלֹא פְרִיש וְאָמַר לְמֵאן שְׁדְרִינְהוּ דְאִיפָא לְמִימַר לְבָנִים שְׁדְרִינְהוּ וְלֹא לְבָנוֹת וְאִיפָא לְמִימַר לְבָנוֹת שְׁדְרִינְהוּ וְלֹא לְבָנִים וְאִיפָא לְמִימַר לְבָנוֹת שְׁדְרִינְהוּ וְכִינּוּן דְאִיפָא לְמִימַר הִכִּי וְאִיפָא לְמִימַר הִכִּי אָמְרִינּוּ הָרְאוּיִם לְבָנִים לְבָנִים וְהָרְאוּיִם לְבָנוֹת לְבָנוֹת אֲבָל הִכָּא דְפְרִיש וְאָמַר אֵילִין לִיְהוּוּ לְבָנֵי בֵיתָאֵי מְפִי אָמַר הִכִּי הָא וְדָאֵי זְכוּ לֵהוּ פְלֵהוּ בְנֵי בֵיתָהּ בְּהִוָּא מִיָּדִי וְהוּ"ל כְּמֵאן דְפְרִיש וְאָמַר אֵילִין לִיְהוּוּ לְבַנָּאֵי וְלְבְנִתָאֵי דֶהֱוָא בְּנֵי בֵיתָאֵי בְנֵי וּבְנִתָאֵי מִשְׁמַע וְכִינּוּן שְׁפִין בֵּין הָרְאוּיִים לְבָנִים בֵּין הָרְאוּיִין לְבָנוֹת פְּלִגִי לֵהוּ בְּשִׁנָּה וְלִיפָא הִכָּא הִפְרִיש בֵּין מִתְנַת בְּרִיא לְמִתְנַת ש"מ.

ע"כ בלשוננו ז"ל: (ועיין מ"ש בענייניו בְּהִגָּתַת שִׁי' הַרמ"ה ז"ל) סימן לג וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין דְתַקּוּן רַבָּנָן בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל הוּא דְתַקּוּן אֲבָל בְּנִכְסֵי גְדוּנִיתָא לֹא תַקּוּן אוּ דְלֵמָּא בְּכוּלָּהּ הוּא דְתַקּוּן.

הִכִּין חֲזִינָא דְבְּכוּלָּהּ הוּא דְתַקּוּן בֵּין בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ הַבְּעַל בֵּין בְּנִכְסֵי גְדוּנִיתָא הִיכָּא דֶהֱוָא צֵאן בְּרִזָּל וּבְהִדְיָא אָמְרִינּוּ בַּפ' אַע"פ (דנ"ד ע"ב) רְצָה לְכַתּוּב לֹא קִתְּנֵי אֲלֵא רְצָה לְהוֹסִיף מְסִיעֵה לֵיה לְרַבִּי אִיבּוּ א"ר יֵנְאִי דְאָמַר תְּנָאֵי כְּתוּבָהּ כְּתוּבָה דְמִי לְמֵאֵי נְפָקָא מִינָהּ לְמוֹכְרָת וְלְמוֹחֶלֶת כּו' עַד וְלְכַתּוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כּו' דְשְׁמַעְתָּ מִינָהּ דְכַתּוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כִּי הִיכִי דְאִיתָא בְּכַתּוּבָהּ הִכִּי נָמִי אִיתָא בְּכַלְהוּ תְּנָאֵיהּ.

וּגְדוּנִיתָא נָמִי הִיכָּא דְקַבִּיל לֵיה בְּעַל בְּתוּרַת צֵאן בְּרִזָּל מִתְנָאֵי כְּתוּבָה גִּיהוּ וּמַהִּיא דְאָמְרִינּוּ נָמִי בַּפ' נַעֲרָה שְׁנַתְּפַתְתָּהּ (דנ"ב ע"ב) א"ר יוֹחָנָן מִשׁוּם ר"ש בְּן יוֹחָנָן מְפָנֵי מַה תַּקְּנוּ כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין כְּדִי שְׁיִקְפּוּץ אָדָם וְיִכְתּוּב לְבַתּוֹ כְּבָנוּ וְדִיִּיקִינוּ עָלָהּ וְאִימָא דְאָב לִירוֹת דְבַעַל לֹא לִירוֹת שְׁמַעַת מִינָהּ דְכִי תַקּוּן רַבָּנָן כְּתוּבַת בְּנֵי דְכָרִין בְּכוּלָּהּ הוּא דְתַקּוּן בֵּין גְּדוּנִיתָא דִּיהִיב לָהּ אָב בֵּין בְּמֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל וְאֵע"ג דְאִינוּן יִרְתוּן כְּסָף כְּתוּבַתִּיךְ הוּא דְקִתְּנֵי בְּמִתְנֵי דְמִשְׁמַע מֵאֵי דְכָתַב לָהּ בְּעַל גְּדוּנִיתָא נָמִי הִיכָּא דְקַבִּיל לָהּ בְּתוּרַת צ"ב כְּתוּבָה נָמִי מִיִּשְׂרָאֵל.

תַּדַּע דְגָרְסִינוּ בְּפֶרֶק אֶלְמָנָה לַכ"ג אָמַר רַב יְהוּדָא הַכְּנִיסָה לּוֹ שְׁנֵי כְּלִים בְּאֶלְפָּה וְשָׁבְחוּ וְעָמְדוּ עַל שְׁנֵי אֶלְפִים אַחַד נוֹטְלָתוּ בְּכַתּוּבַתָּהּ וְא' נוֹתְנָת דְמִים וְנוֹטְלָתוּ אֶלְמָא גְּדוּנִיתָא נָמִי הִיכָּא דְקַבִּיל לָהּ הַבְּעַל בְּתוּרַת צ"ב בֵּינוּ דְכַתִּיבָא עָלֶיהָ דְבַעַל בְּכַלְל הַכְּתוּבָה וְאִם מִתּוּ מִתּוּ לּוֹ וְאִם פָּחַתּוּ פָּחַתּוּ לּוֹ כְּתוּבָה נָמִי מִיִּשְׂרָאֵל.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לד וּשְׁשָׁאֲלֶתֶם מוּגְלָא דְאִשְׁתְּכַח בְּרִיאָה וְאִסְרוּת מִי טְרַפְיָנָא לָהּ לְבַהֲמָה אוּ לֹא. הִכִּי חֲזִינָא בֵּינוּ דְאָמַר רַבָּנָן מוּגְלָא בְּרִיאָה כְּשִׁירָה בֵּין אִסְרוּת בֵּין לֹא אִסְרוּת כְּשִׁירָה דְכִי פְלוּג רַבָּנָן בְּמִים זְפִים הוּא דְפְלוּג אֲבָל בְּמוּגְלָא לֹא פְלוּג תַּדַּע דֶּהֱוָא מִים

פי עכירי דדמו למוגלא טריפה ומוגלא גופיה פשיקה ה"נ אע"ג דמים זכים פי אסרוח טרפה מוגלא פדקוימא קוימא ואע"ג דאסרוח פשרה ולית לן לדמויי מילתא דמוגלא למילתא דמים זכים בלי ראיה דהא אמרינן אין אומרים בטרפות זו דומה לזו ואל תתמה שיקרי חותכה מפאן ומתה חותכ' מפאן וחימא ע"כ בלשונו ז"ל: סימן לה וישאלתם על אותו מעשה שפא לידכם בכוליא שנמצאת בה מפה ונפסק הבשר פנגד המפה והאדים הלון שבתוכה.

פך דעתינו נוטה שאע"פ שלא אסרו חכמים אלא לקותא והאי מפה היא פיון שהאדים הלון יש לחוש שפא מחמת אותו מפה נעשית לקותא ולפיכך הלון שבתוכה האדים ואי נמי ספיקא היא קי"ל דספק איסורא היכא דאיתלידא ריעותא לחומרא והכא הא איתלידא ריעותא ע"כ בלשונו ז"ל: סימן לו וישאלתם הא דת"ר בפרק מי שמת (דקמ"ה ע"ב) עשה עמו בפומבי ובקש לעשות עמו בצנעא יכול לומר לו בפומבי אני עושה עמה פדרך שעשית עמי כו'.

היינו טעמא דכיל לומר לו פך מפני שהדבר ידוע שפשוטו פפומבי שהוא בגלוי יותר שמחה הוא ממה שעושים בסתר וכן אם עשה עמו בבתולה ובקש לעשות עמו באלמנה יכול לומר לו בבתולה אני עושה עמה פדרך שעשית עמי לפי שהדבר ידוע הוא שנשואי בתולה יותר שמחה יש בה מנשואי אלמנה ולפיכך יכול לומר לו אני עושה עמה שושבינות אלא אם אשמח עמה שמחה גדולה פדרך ששמחת עמי ולענין עשה עמו בשניה ובקש לעשות עמו בראשונה היינו טעמא דכיל לומר לו בשניה אני עושה עמה פדרך שעשית עמי לפי שכיון ששתייהן בתולות הן הדבר ידוע שהשמחה שיש לו בנשואי שניה יתיר' היא מהשמחה שיש לו בנשואי ראשונה לפי שבנשואי ראשונה היה לבו טרוד אם יכול לבעול אם לאו פי ההוא דתנן (בבבכות דט"ז ע"א) חתן פטור מק"ש לילה הראשון' כו' אם לא עשה מעשה ואוקימנא משום דטריד לביה טרדא דמצנה אבל בנשואי שניה אין לבו טרוד בכך שהרי פבר נשא בתולה אחרת קודם לכן ובעלה ולפיכך יכול לומר לו בשניה אני עושה עמה פדרך שעשית עמי לפי ששמחתו בנשואי שניה גדולה היא משמחתו בנשואי ראשונה וכן עשה עמו בנשואי אשה א' ובקש הוא לעשו' עמו בנשואי ב' נשים כא' יכול לומר לו בנשואי אשה א' אעשה עמה פדרך שעשית עמי לפי שבנשואי אשה א' היא יותר שמחה מנשואי ב' נשים פאחת משני פנים חדא שאהבת אשה אחת יתירה היא מאהבת שתי נשים ויתר נדבקות נפשו באהבת אשתו פשהיא אחת ממה שנדבקות פשהו שתיים ועוד שמי שנושא שתי נשים פאחת פיון שהו צרות זו לזו מתקנאות הן זו בזו ונמצא הוא טרוד ביניהם וכיון ששמחתו פשהו נושא אשה אחת גדולה היא משמחתו פשהו נושא שתי נשים פאחת לפיכך יכול לומר פאחת אני רוצה לעשות עמה כדי שאשמח עמה שמחה יתירה פדרך ששמחת עמי.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן לז וישאלתם הא דגרסינן בפרק אלמנה נזונת (דצ"ו ע"א) פל המונע תלמידו מלשמשו פאלו מונע ממנו חסד שנא' למס מרעהו חסד. מהכא קא שמע ליה להאי ענינא מהאי קרא הא מימרא דרשא הוא והכין קא דריש ליה לקרא למס מלשון מס הוא פלומר מי שמונע תלמיד שהוא רעהו בקריאת התורה מלשמשו שהוא

חייב בו כמו חיוב המס מונע ממנו חסד ופורך ממנו יראת שמים דכתיב ויראת שדי יעזוב.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לח וְהָא דְאִמְרִינָן בְּפֶרֶק הַנוּשָׂא אֵת הָאִשָּׁה (ק"ד ע"ב) א"ל הכי אמר רב אמר ליה אישתיק א"ל אישתיק קאמרת או אשקינן קאמרת. הכין פירושא אמר ליה רבי אבא לרב הונא הא דאמרינן משמיה דרב ל"ש אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לה אמר רב הכי פלומר פלום שאלת אותו על דבר זה ואמר לה כמו שאמר לי אמר ליה אישתיק אמר ליה אישתיק קאמרת או אשקינן פי' ר' אבא לא הבין מה אמר לו רב הונא אם אשתיק קאמר ליה פלומר פששאלתי לרב על דבר זה אשתיק ולא אמר לי דבר ולא השיבני פלום.

אם אשקינן קאמר ליה פלומר פששאלתי רב על דבר זה לא השיבני פלום אלא הפליגני בדברים ואמר לי אשקינן מיא. וזה שנסתפק לו לרבי אבא אם אשתיק קאמר ליה אם אשקינן קאמר ליה.

משום דלשון אשתיק קרוב הוא ללשון אשקינן ולפיכך נתבלבל הדבר על רבי אבא ונסתפק אם אשתיק אמר לו או אשקינן אמר לו. ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן לט וְהָא דְאִמְרִינָן בְּשִׁלְהֵי פְתוּבוֹת רַבִּי אַחֵי וְרַבִּי אַסִּי הָווּ קְיָיְמִי מִשְׁמַשָּׁא לְטוֹלָא וּמִטּוֹלָא לְשִׁמְשָׁא פִּירוּשׁ מִחֲמַת חֲבִיבוּתָא דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל עֲלֵיהּ הָווּ קְיָיְמִי מִשְׁמַשָּׁא לְטוֹלָא וּמִטּוֹלָא לְשִׁמְשָׁא דְכִי הָווּ יְתָבִי בְּשִׁמְשָׁא וְקָא מִתְחַמְמִי מִחֲמַת שְׁמַשָּׁא וְקָא מְצַטְעָרִי הָווּ קְיָיְמִי לְטוֹלָא כִּי הִיכִי דְלִמְטִי לְהוּ רֹחָא מֵהוּא טוֹלָא וּמִשְׁפָּחִי הִנָּאָה מְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וְכִי הָווּ יְתָבִי בְּטוֹלָא וְקָא מְצַטְעָרִי וּמִצְטָעָרִי קְיָיְמִי וְיְתָבִי בְּשִׁמְשָׁא כִּי הִיכִי דְלִשְׁפֹּחַ רֹחָא דְשִׁמְשָׁא מֵהוּא צִינּוֹן דְמָטָא לְהוּ וּמְטָא לְהוּ הִנָּאָה מְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וּמִתְחַדֵּשׁ לְהוּ בְּהַ שְׁמָחָה בְּכוּלָּהּ עֵידָנָא.

ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מ וְהָא דְאִמְרִינָן א"ר זִירָא א"ר יְרֵמְיָה בְּרַ אַבָּא דוֹר שְׁבִן דוֹד בָּא בּוֹ קְטָגְרִיא בַת"ח. פי' מלשון אין קטיגור נעשה סניגור שהוא השואב פלומר דור שבן דוד בא זהא בו שגאה יתירה מן הרשעים בתלמידי חכמים פי אמריתא קמי דשמואל אמר צירוף אחר צירוף פי' מלשון וצרפתי בצרף את הכסף ובחנתיו כבחן את הזהב פלומר יבא עליה צרות אחר צרות שהאחרונות משפחות את הראשונות עד שיהיו כמו כסף שצירף אותו הצורף פעם ראשונה וחסר וצירף אותה פעם שנייה ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מא שאלה יבאר לנו פי' אמרם (חולין דף ל"ב ע"א) שקה במיעוט סימנים וכן (שם דף ל' ע"ב) החליד במיעוט סימנים: תשובה אמנם אמרם שקה במיעוט סימנים מעולם היה מתקשה עלינו ולא נתבאר אצלנו בו פירוש ראוי לסמוך עליו.

והפי' היותר קרוב שגראה לנו בו הוא שנאמר שלא דברו כאן בנושט שהוא נפסל ואפילו בנקיבת משהו אמנם דבריהם פה הם בגרגרת שלא תפסל אלא ברובה ולהיות שעיקר אצלנו שהשהיה תפסיד השחיטה ותעשנה בלתי נמשכת שאל השואל אם שחט מיעוט גרגרת ושהה וחסר ושחט בה מיעוט אחר והשלים רובה מהו פלומר אם נחשוב אותו המיעוט ששחט קודם השהיה כאלו נפגם קודם השחיטה ונחשוב זה המיעוט השני ששחט אותו אח"כ כמי שבא אל חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו ותהיה שחיטתו כשרה או דילמא ששם בחצי קנה פגום מ"מ אותו החלק ששחט לא שקה בו כלו' וכאן הנה כבר שקה בשחיטה והפסיק בין המיעוט הראשון והמיעוט השני והנה כל

אחד מהם אין בו רוב סימן אבל הנשט לא תתישב בו זאת הבעיא כלום לפי שאם שחט בו מיעוט ונקה הנה [הרי] אותו מיעוט אין בו כדי שחיטה והואיל ואינה שחיטה הנה כבר באותו הסתף שחתף היתה טרפה לפי שהעיקר אצלנו נקובת הנשט במשהו ואפי' שחט אח"כ כל הסמנים שחיטה שלמה אינו מועיל כלום וע"כ ראינו שלעגנו נשט אין מקום לשאלה זו.

אך קשה לנו לפירוש זה אמרם סימנים ולא הנה לו לומר לא (אלא) שקה במיעוט סימן ואמנם אמרם החליד במיעוט סימנים הוא פשוט אין בו קנשי והכונה בו שאם החליד את הספין ושחט מיעוט הסימן ואח"כ הוציא את הספין ושחט המיעוט האחר פתקנו מהו מי אמרי' פיון דבמיעוט הסימנים בלבד הוא שהחליד פשרה דמיעוט כמאן דליתיה דמי או דלמא פיון דלגבי הרוב לאו מיעוט הוא אלא חצי גמור הוא וכמי שהחליד בחצי סימן ואסור: סימן מב וששאלתם הא דאמרינו הא לה ע"מ שתחזיר' לי כו' קמבעיא לן היכא דאמר פהו לא מהדרנא מי פייפינו לאהדורי ההוא מנה או לא.

הכין חזינא דכיון דישאל על הדין תנאה הוא דנהביה ניהליה אשתכח דלא אקנייה ניהלי' אלא ע"מ שיחזירהו לו הלכך פי אמר פהו לא מהדרנא פייפינו ליה ומהדר ליה ניהליה ופטור ליה ההוא ישראל מדמי תרומה ומחמש סלעים דהא אמר רבה מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה.

ואם תשאל פי אמר פהו אנא לא מהדרנא ליה ניהליה דלא בעינא לקיומי תנאה דיליה ליהוי פדיון כל מאן דנהיב מתנה לאחר על תנאידהיכא דלא נתקיים התנאי בטלה המתנה מעיקרא הכא נמי לימא פהו אנא לא בעינא לקיומי האי תנאה ותבטל המתנה מעיקרא בכך ויתחייב ההוא ישראל בדמי תרומה ובחמש סלעים פי אמרינו דהיכא דלא איתקיים התנאי בטל המעשה מעיקרא ה"מ בתנאי דאיתיה בידי דמקבל אי בעי מקיים ליה ואי בעי לא מקיי' ליה אבל הכא קיומי' לאו בידי דמקבל הוא דהא דבר דוע הוא דקניית המקבל למתנה תלוי הוא בגמירת דעת הנותן וכיון דעל תנאי להחזיר הוא שהקנה לו אותו מנה נמצא שקיום התנאי אינו ביד המקבל אי בעי מקיים ואי בעי לא מקיים אלא בעל פרוחיה מקיים ליה ומהדר ליה לההוא מנה ניהליה ומדמהדר ליה ניהליה הרי נתקיים התנאי ומדנתקיים התנאי נתקיימה המתנה ונפטר ההוא ישראל מדמי תרומה ומחמש סלעים.

ואע"ג דע"מ להחזיר הוא דנהביה ניהליה הא אמרינו דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה וכיון דלא נתקיימה ההיא נתינה אלא עד דמקיים התנאי שמה חזרה אם הקדישו פהו אינו מוקדש שהרי לא נתקיים התנאי ואע"פ שהחזירו לו כשהוא מוקדש ההיא חזרה לאו כלום היא דמידי דחזי ליה קאמר וקדש לא חזי ליה לישראל ומדלא נתקיים התנאי לא נתקיימה הנתינה ובטל הקדש מעיקרו הלכך מחייב פהו לאהדורי ההוא מנה לישראל בעל פרוחיה דהא ע"מ פן יחבי ניהליה וממילא מיבטל ליה ההוא הקדש דאלו הוי הקדש הא לא נתקיים התנאי כדי שתקיים ההיא נתינה מעיקרא והיינו דאמרינו בפרק יש בוחלין שור זה נתון לה במתנה על מנת שתחזירהו לי הקדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומחז' ואסיקנא דהיכא דאמר ע"מ שתחזירהו הרי זה מוקדש ומחז' ואי אמר ע"מ שתחזירהו לי מידי דראוי ליה קאמר פלומר פיון דהקדש לא חזי ליה הרי לא נתקיים

התנאי שהיא החזרה ומדלא נתקנים התנאי בטלה המתנה ובטל הקדש מעיקרו הלכך פייפינו ליה למקבל לאהדורי ההוא שזר לנותן דהא על מנת פן הוא דיהביה גיהליה וממילא מיבטיל ליה הקדש ודקא קשיא לך פינון דלא מצוי מקדיש ליה היכי הוה מעיקר מתנה דהא במעשה בית חורון אמרו חכמים פל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה לא דמי דאלו התם כוליה חד זימנא הוא ומעיקר הגתנה אמרינו ליה לדעת הנותן דלא איפנון לאקנוני ליה מדליפא זמן דיכיל לאקדושי ביה ואשתכח דלא עבר על ההיא גתנה עידן דהוה ביה גתני אבל הכא פינון דע"מ להחזיר הוא הוה ליה פתרין זימני זמן גתנה לחוד וזמן החזרה לחוד ובזמן הגתנה חזי ליה להקדש דגתנה גמורה היא ואע"ג דע"מ לחזור היא הא אמרינו מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה וכי מהדר ליה פתר הכי לקיומי לתנאי ההוא אתחלתא דזמן אחר שהוא זמן החזרה ולא שינוי בזמן הגתנה וכיון דתרי זמני גינהו זמן הגתנה לחוד וזמן החזרה לחוד והוא זמן הגתנה אע"ג דפורתא גיהו ובראית הלכ דחזינו ליה אלו אקדשו מקבל לההיא מתנה למתנהי בה הקדש ההוא פורתא ובתר הכי הדרא למרא הקדישו הקדש הוה לההוא פורתא וכד שלים ליה ההוא פורתא הוא דהדרא לה ההיא מתנה למרא הא למדת דמתנה שיכול להקדישה קרינא ביה מדיכיל להקדיש לאיתנהווי בה הקדש ההוא פורתא דזמן הגתנה תדע דאלו אמר שזר זה נתון לך במתנה ע"מ שתחזירהו לי לאחר שלשים יום ואקדשיה המקבל בתוך שלשים יום מי לא הוה הקדשו להנהו שלשים יום ובתר דשלמי להו הוא דהדרא מתנה למרא הכא נמי לא שניא דמה לי זימנא רבה מה לי זימנא זוטא מ"מ פינון דמחולקין גינהו ותרי זמני זמן גתנה לחוד וזמן חזרה לחוד ואלו אקדשו מקבל לאיתנהווי בה הקדש בההוא פורתא דזמן הגתנה ההוא הקדש הוה לענין ההוא פורתא ומתנה שיכול להקדישה קרינא בה והוה מתנה לההוא זמן דילה אבל מעשה בית חורון פינון דליפא לפלוגיה לתרי זמני דהא לא נפליג בה גתנה וחזרה פי היכי דלהו תרי זמני אלא כוליה חד זימנא גיהו ומעיקר המתנה הא קא חזינא דלא יכיל המקבל לאקדישה אשפחת דלא עבר על ההיא מתנה זמן דאפשר ביה למקבל לאקדישה לענין ההוא זמן והוה לה מתנה שאם הקדישה אינה מוקדשת ומשום הכי אמור רבנו דלא הוה מתנה.

וכד מעיינת ליה טעמא משפחת ליה דטעמא חריפא הוא וליפא לאקשוני ביה מידי ע"כ בלשונו ז"ל: (ומופת דורנו בספרו הבהיר ברפי יוסף חי"ד סי' ש"ה ס"ק ח' הביא מקצת תשו' הלזו). סימן מג וששאלת הא דתנו בסופה (דמ"ה ע"א) בכל יום היו מקיפין את המזבח פעם אחת ואותו היום שבע פעמים וקשה לך היאך מקיפין אותו והא בין אולם ולמזבח מקום הפהגים הוא ואין רשות לישראל ליכנס לשם: תשובה האי מקיפין דקתני במתני' לאו הקפה בהלוף היא כמו שאנו עושים היום שאנו מקיפין ס"ת בהושענא בהילוף סביבותיה אלא הקפה בעמידה היא פי ההיא דגרסינו ביומא בפרק בראשונה (דכ"ה ע"א) מקיפין היו הפהגים ועומדין כמין כופליאר ומקשינו הפהגים היו עומדים סביב למזבח בינו לבין האולם וישאל עומדים מצדו למזבח שבצפונה עד צדו האחר שבדרומו והיו בכל יום מקיפין אותו פעם אחת ואותו היום שהוא יום ערבה היו מקיפין אותו ז' פעמים שהיו עומדים סביבותיו ואח"כ הולכים להם וחוזרים ומקיפין ועומדים סביבותיו פעם שניה והולכים להם וחוזרים אח"כ ועומדין ומקיפין פעם שלישית וכן חמשית וכן ששית וכן שביעית על הסדר הזה.

ואיכא לפרושי ליה פדקאמרת שיהו הפהגים עומדים סביבות המזבח בינו ובין האולם וישאל מקיפין והולכים מצד דרום ועד צפון וחוזרין ומקיפין מצפון ועד מזרח ועד דרום והיו עושין פן בכל יום פעם אחת ויום ערבה היו עושים פן שבועה פעמים וגם זה פ"ל נכון הוא ואפ"ל שפן היו עושים אלא שהפ"ל הא' הוא שקבלנו מרבינו הרב ז"ל וכן מצינו שפי' הגאונים ז"ל בתשובותיהן.

ע"כ בלשונו ז"ל: (עיין להרב מוהרח"א ז"ל בקו' דרף הקדש די"ו ע"ב) סימן מד וישאלת למה אין מברכין בלילי הפסח על ההלל דבר זה אין לו טעם אלא שפך תקנו חז"ל ונראין הדברים דהיינו טעמא שאין מברכין על ההלל אלא ביום משום דמצוה היא לקראו ביום כמו שהיו עושים במקדש שהיו ישראל קורין את ההלל על קרבנותיהן אבל בלילי פסחים קריאת ההלל לאו מצוה היא שהרי לא היו עושים קרבנותיהם בלילה אלא כעין שמחת בעלים היא ונתינת שבת והודאה לפני המקום ואין מקום לברכה: (הביאה מופת דורינו בספרו הבהיר ברפי יוסף חא"ח סי' תפ"ז סק"ז) סימן מה וישאלת הא דאמרינו (סנהדרין דל"א ע"ב) היבמה הולכת אחר היבם להתירה ואמרי' עלה עד כמה א"ר ירמיה אפי' מטבריא לצפורי וקמבעיא לה היכא דהוי יותר מטבריא לצפורי מי פייפינו ליה ליבם למיתי גבה ולמשרי לה או לא: תשובה מדאמרינו בגמרא מ"ט וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה מפלל דלא מחייבינו ליבם למיתי גבה פלל בין דמרחק טפי בין דמקרב טפי והא דאמרינו אפילו מטבריא לצפורי רבותא דקריבה קמ"ל שלא תאמר היכא דמרחק הוא דהיבמה הולכת אחר היבם ולא היבם משום טורח דאיכא עליה דייבם אבלהיכא דמיקרב כופין את היבם לבא אצלה דהא ליכא עליה טורח קמ"ל דאפ"ל מטבריא לצפורי דקריב טפי אין כופין אותו לבא אצלה אלא היא הולכת אחריו להתירה.

ודקא שאיל מר כמה בין טבריה לצפורי מסתברא לן דמקרי להדדי ובתוף תחום שבת קיימי. תדע דגרסינו בפרק פל פתבי הקדש א"ר ינאי יהא חלקי עם מכניסי שבת בטבריה ומוציאי שבת בצפורי אא"ב קרובים להדדי גינהו ובתוף תחום שבת קיימי היינו דמשפחת לה דמכניסי שבת בטבריה ומוציאה בצפורי אא"א רחוקים מהדדי גינהו היכי משפחת לה דמכניסי שבת בטבריה ומוציאה בצפורי וא"ת דלאו אחד גברא קאמר אתרי גברי הוא דקאמר חד הכניסי שבת בטבריה וחד הוציאה בצפורי מאי מעליותא איכא והא קא חזינו במאי דקא מרוח האי בהכנסה קא מפסיד בהוצאה ומאי דקא מרוח האי בהוצאה קא מפסיד בהכנסה אלא ודאי אחד גברא הוא דקאמר וש"מ דטבריה וצפורי קרובים להדדי גינהו ובתוף התחום קיימי וזהו דאמרינו (שבת דק"ד ע"ב) פתב אות אחת בטבריה ואות אחת בצפורי חייב איכא למשמע מינה דתננייהו בתוף תחום שבת קיימי מאי אמרת דילמא כדכתבינהו בשתי שבתות ובהעלם אחד עסקינו איכפל תנא לאשמעינו פי האי ועוד פנין דסתמא קאמר לה לית לן לאפוקה לשמעטא מפשטא ולאוקומה במילתא רחיקתא.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן מו וישאלת חכם שמת הפל קרוביו הפל קורעים עליו הפל חולצים עליו (מ"ק דף כ"ה ע"א) דוקא פשהיה רבו אבל הרב על תלמיד אין חייב לקרוע או דלמא הרב על התלמיד נמי חייב לקרוע הכי איתחזי לן דהא דאמרינו חכם שמת הפל קורעין עליו בששהיה גדול מהם בחכמה הוא בין שלמד ממנו בין שלא למד ממנו ואפ"ל

מי שְהוּא גְדוּל מְאוֹתוֹ הַמֵּת בְּחֻמְהָ וְלֹא הָיָה רְאוּי לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ אוֹ לְלַמַּד מִמֶּנּוּ אֶפְיָלוּ דְּבַר אֶחָד חֲזִיב הוּא לְקַרְוֵעַ דְּאֶמְרֵינּוּ (מְצִיעָא דל"ג ע"א) שְמוּאֵל קָרַע עַל הַהוּא מְרַבְּנָן דְּאֶגְמְרִיהָ וְנִהְמָא לִיסְטְרוֹן.

וּלְעֵנָן הָרַב עַל הַתְּלִמִּיד אִם אֶפְשָׁר שְׂכַבְרָא שְׁמַע מְאוֹתוֹ תְּלִמִּיד טַעַם יָפָה בְּתַלְמוּדוֹ וְאֶפְיָלוּ בְּדַבְרָא וְהִנְאוּ חֲזִיב לְקַרְוֵעַ עָלָיו שְׁהָרִי לְמַד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ טַעַם. אַבְל וְדַאי אִם יוֹדַע הָרַב בְּעֵצְמוֹ שְׁמַעוּלָם לֹא שְׁמַע מְאוֹתוֹ תְּלִמִּיד טַעַם שְׁהִנְאוּ וְלְמַדוֹ מִמֶּנּוּ אִינוּ חֲזִיב לְקַרְוֵעַ עָלָיו וְאֵע"פ שְׁהָיָה חָכָם.

דְּדִיִּיקֵינָן טַעַמָא דְּאֶגְמְרִיהָ הַהוּא מְרַבְּנָן לְשְמוּאֵל וְנִהְמָא לִיסְטְרוֹן הָא לֹא אֶגְמְרִיהָ מִיָּדִי אֵע"פ שְׂחָכָם הָיָה דְּהָא הַהוּא מְרַבְּנָן קְאָמַר לֹא הָיָה חֲזִיב לְקַרְוֵעַ. ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: סִימָן מִזְ וְשִׁשְׁאֲלֵתָּ הָא דְּאֶמְרִי' אִין אוֹמְרִין בְּפָנֵי הַמֵּת אֲלֵא דְּבָרֵינוּ שְׁלַ מַת דְּאוֹקִימָנָא ה"מ לְדַבְרָא תוֹרָה אַבְל מִיָּלִי דְּעֵלְמָא לֹא אֲלֵמָא אָסוּר לְדַבְרָא בְּפָנֵי הַמֵּת וְקִשְׁיָא לָךְ הָא דְּאֶמְרֵינוּ וְכַבּוּד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ שְׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ הַכִּין חֲזִינָא דְּהָא דְּאֶמְרֵינוּ שְׁהוֹשִׁיבוּ יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ ה"מ בְּחָכְמָא שְׁהִיתָה לוֹ יְשִׁיבָה בְּחִיָּו וּמְתַפְּוֹנִין עַכְשָׁיו בְּנֵי יְשִׁיבָתוֹ לְכַבְדּוֹ וְלִישְׁבָא לְפָנָיו כְּדַרְךָ שְׁהִיו יוֹשְׁבִים לְפָנָיו בְּחִיָּו וְלוֹמַר שְׁמוּעוֹת מִפִּיו מְדַבְרֵי תוֹרָה שְׁלַמְדוֹ מִמֶּנּוּ דְּכִינּוּן שְׁהַדְבָר יְדוּעַ שְׁכַבּוּד גְּדוּל יֵשׁ לוֹ בְּכַף אִין בְּזַה מְשׁוּם לוֹעַג לְרֵשׁ תְּרַף עוֹשֵׁהוּ וְהִיא דְּאֶמְרֵינוּ אִין אוֹמְרִים לְפָנֵי הַמֵּת אֲלֵא דְּבָרֵינוּ שְׁלַ מַת נְאוֹקִימָנָא בְּד"ת דְּש"מ דְּאָסוּר לְדַבְרָא בְּפָנֵי הַמֵּת בְּד"ת וְכֵן הָא דְּתַנְיָא לֹא יְהִלָּךְ אָדָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּתְפִילִין בְּרֵאשׁוֹ וּס"ת בְּזֵרוּעוֹ וְיִקְרָא וְיִתְפַּלֵּל בְּמַת שְׁלֵא הָיָה חָכָם וּבַעַל יְשִׁיבָה עֶסְקִינָן א"נ פְּשִׁיבָה חָכָם אֲלֵא שְׁאוּתָם הַעוֹסְקִי בְּד"ת בְּפָנָיו אִינָם מְתַפְּוֹנִים לַעֲשׂוֹת לוֹ כְּבוֹד אֲלֵא לַעֲסוֹק בְּד"ת לְהִנְאֵת עֵצְמָן הוּא שְׁמַתַּפְּוֹנִים.

א"נ אִיכָא לְאוֹקְמָה בְּאֶחָד אוֹ ב' שְׁמַתַּעֲסָקִים בְּפָנָיו שְׁהַכְּבוֹד אִינוּ אֲלֵא בְּהוֹשְׁבַת יְשִׁיבָה עַל קַבְרוֹ דְּמִשְׁמַע יְשִׁיבָה יְשִׁיבַת ת"ח מְרַנְבִּים אַבְל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם אִין קוֹרִין לְהֵם יְשִׁיבָה וְאִין בְּעֶסְקִינָן בְּד"ת בְּפָנָיו דְּרַף כְּבוֹד אֲלֵא בְּזִיוֹן הוּא לוֹ דְּכִינּוּן דְּכַתִּיב בְּמַתִּים חֲפָשִׁי כִּינּוּן שְׁמַת אָדָם נְעֻשָׁה חֲפָשִׁי מִן הַמְּצוֹת נְמָצָא הָאוּחִזוּ תְּפִילִין בְּפָנֵי הַמֵּת וְהַמְּתַעֲסֵק בְּפָנָיו בְּד"ת שְׁהוּא מְצֻנָה כְּאֵלוֹ לוֹעַג עַל הַמֵּת שְׁמַתְרָאָה שְׁהוּא חֲזִיב בְּמְצוֹת וְהַמֵּת אִינוּ חֲזִיב בְּמְצוֹת דְּנַעֲשָׂה רֵשׁ מְהֵם וְעוֹבֵר מְשׁוּם לְעַג לְרֵשׁ חֲרַף עוֹשֵׁהוּ.

וְע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל: הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בְּש"מ לְמַסְכַּת קָמָא בְּמַאי דְּשִׁיבָה לְדָף ט"ז ע"ב וְעִינָן לְהַרְבּ מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּר"י חִי"ד ס' ש"מ ד' אוֹת ו' וְאוֹת ז': סִימָן מַח וְשִׁשְׁאֲלֵתָּ הָא דְּגֵרְסִינוּ בְּמַסְכַּת תְּעֵנִית (דכ"ו ע"א) וְיִשְׂרָאֵל שְׁבָאוֹתוֹ מִשְׁמַר מְתַפְּוֹסִין לְעַרְיָהוּ וְקוֹרִין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְתַנּוּן נְמִי הָתָם בְּשַׁחֲרִית בְּמוֹסָף בְּמַנְחָה מְתַפְּוֹסִין וְקוֹרִין עַל פִּיהֶם כְּקוֹרִין אֵת שְׁמַע אֲלֵמָא יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף הָיוּ עוֹשִׂין מַעֲמָד וְקִשְׁיָא לָךְ הָא דְּתַנּוּן כָּל יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ הַלֵּל אִין בּוֹ מַעֲמָד בְּשַׁחֲרִית כּו' קָרְבַן מוֹסָף אִין בְּמַנְחָה וְאֶמְרֵינוּ עֲלֵה מ"ש הַלֵּל דְּדַחֵי דִּידְיָה וּמ"ש מוֹסָף דְּלֵא דַחֵי דִּידְיָה וְאוֹקִימָנָא דְּקָרְבַן מוֹסָף נְמִי דַחֵי דִּידְיָה אֲלֵמָא יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף דַּחֵי מַעֲמָד דִּידְיָה.

הַכִּין חֲזִינָא דְּהָאֵי דְּקַתְנֵי בְּמַתְנֵי דְּבְמוֹסָף אִית בִּיָּה מַעֲמָד לְאוּ בְּיוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ קָרְבַן מוֹסָף הוּא כְּדִסְלִיק אֲדַעְתָּךְ דְּיוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ קָרְבַן מוֹסָף וְדַאי קָרְבַן דַּחֵי לִיָּה אֲלֵא הַהוּא מוֹסָף תְּפִילַת מוֹסָף בְּלַחוּד הִיא וְלֹא קָרְבַן מוֹסָף וְאֵע"ג דְּתַפְּלוֹת כְּנֻגָד תְּמִידִים תְּקַנּוּם וְלִיכָא

תפילת מוסף אלא ביום דאית ביה קרבן מוסף במעמדות מיהא תקינו להו רבנן לאנשי מעמד שיהיו מתפללים תפלת מוסף כל אותה שבת שלקח ואע"ג דליכא קרבן מוסף כי היכי דתקינו להו שיהיו מתפללים ארבעה פעמים ביום כל אותה השבת שיהיה מעמדם והיו קורין בכל תפלה ותפלה במעשה בראשית כדקתני במתני' בהדיא בשחרית במוסף ובמנחה והכי קתני קרבן מוסף אין בו גם במנחה כלומר פשם שאין אותו היום מעמד בתפלת מוסף משום קרבן מוסף דחי ליה כף אין במנחה אותו היום מעמד משום קרבן מוסף דחי ליה כי היכי דדחי מעמד דתפלת מוסף ובנעילה נכנסין וקורין על פיהו פקורין את שמע וכי מקלע להו יום שיש בו הלל לא הוו קרו בשחרית במעשה בראשית ואי מקלע להו יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"ח וכיוצא בו לא הוו קארו במוסף ובמנחה במעשה בראשית והיינו דתנן כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית קרבן מוסף אין במנחה ודייקינן בגמרא מ"ש הלל דדחי דידיה כלומר מעמד שחרית שיהלל על תמיד של שחר היו קורין אותו כנגדו בתפלות על תפלת השחר ומ"ש דלא דחי דידיה פ"י כי היכי דיום דמקלע ביה הלל שהו בשחרית דחי מעמד שחרית ויום דמקלע ביה גמי קרבן כגון ר"ח לידחי ההו קרבן מוסף מעמד דתפלת מוסף דתקינו להו רבנן לאנשי משמר ואמאי קתני במתני' קרבן מוסף אין במנחה דאלמא מעמד במנחה הוא דדחי מעמד דתפילת מוסף דתקינו רבנן לאנשי משמר לא דחי ומתדרי' השתא דלאו דידיה דהו מעמד דתפלת מוסף דמתקנו להו רבנן לאנשי משמר לא כ"ש דדחי וסלק' שמעתא בהכי (דהא) דקרבן מוסף דחי דידיה גמי דלאו דידיה (דהא) הוא מעמד דמנחה והאי דקתני במתני' קרבן מוסף אין במנחה הכי קתני מוסף אין גם במנחה כלומר פשם שאין אותו היום מעמד בתפלת מוסף משום דקרבן מוסף דחי ליה כף אין במנחה אותו היום מעמד משום דקרבן מוסף דחי ליה כי היכי דדחי מעמד דתפלת מוסף.

וכד מעיינת ביה בהאי פירושא משכחת ליה דפירושא דיקא הוא ולית בה קושיא כלל. ע"כ בלשוננו ז"ל: סימן מט וזהו מקלחא דשמיע לך דאורי ר' דנש ומצא רחמים לבני מדינת אשכנז ו"ה לענין שאובה שהמשיכו אין הכין אמר להו פדשמיע לך מיהו לאו בדרה הוראה אמרה ניהלליהו ואלו אורי בה לא הוו מקבלי לה מיניה אלא בדרה מימרא בעלמא הוא דאמרה ושדרה קמן ואהדרנא להון דהא דר' דנש טעותא הוא דפרש להו דהא דאמרינן שאובה שהמשיכו טהורה ונקא היכא דהוי רוב המקנה מים שאינם שאובים וקא חסר מיעוט ובהווא הוא דקא אמרינן אי ממשיך ליה מים שאובים ומחליליה ליהווא מיעוט בהו שפיר דמי כדאמרינן בהדיא שהשאובה מטהרת ברוכה ופרושה דש"מ דהמשכה בלא רבייה ולא פלוג הוא.

ואמרינן גמי תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר גג שיש בו כ"א סאה ממלא בפתח י"ט סאה ופותקו למקנה והו טהורין ואמרינן גמי מי גשמים ומים שאובים שנתערבו בחדר ובעוקה ויורדין על פי המערה אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול מחצה למחצה פסול דש"מ מהני פלהו דלא אמרינן שהמשיכו אלא היכא דאיכא מים שאינן שאובים למערה ביה למקנה כוליה אבל במים שאובין שהמשיכו ליכא מאן דאמר דכשר אלא ודאי פסול הוא.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן נ וְשִׁשָּׁאֵלֶת כו' הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּשּׁ"מ לְקַמָּא בְּמַאי דְּשִׁינָה לְדַף נ"ג ע"א: סימן נא וְשִׁשָּׁאֵלֶת רַאוּבֵן הַחֲלִיף עִם שְׁמַעוֹן בְּתִים בְּשׂוּדָה וְאַחַר זְמַן טַעַן שְׁמַעוֹן וְאָמַר שִׁישׁ בְּבֵיתִי מוֹמִין שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם וְאָמַר לוֹ רַאוּבֵן כָּל הַמוֹמִים הוֹדַעְתִּי אוֹתָם לָהּ וְסִבְרַת וְקִבְּלֶתָ' וְשְׁמַעוֹן הִשִּׁיב לַהֲד"מ עוֹד טַעַן רַאוּבֵן וְאָמַר וְאַפִּילוּ שִׁיְהִיָּה כַּדְּבָרֶיךָ שְׁלֹא הוֹדַעְתִּיךָ מִהֶם אֲנִי אֲתַקֵּן מוֹמִין אֵלּוּ בְּאִנְפִּין שִׁיְסוּרוֹ: תְּשׁוּבָה אִם הָיָה הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים נִרְאִין לְעֵין וְלֹא יִתְעַלְמוּ מִכָּל הַנִּכְנָס לְבֵית הַנּוֹז' וַיֵּשׁ לְרַאוּבֵן עֲדִים שְׁמַעְיָדִים שְׁנִכְנָס בָּהּ שְׁמַעוֹן בְּעַת הַחֲלִיפִין אוֹ אַח"כ דְּבָרֵי שְׁמַעוֹן שְׁאָמַר שְׁלֹא יָדַע בָּהֶם אִין בָּהֶם מִמֶּשׁ.

וְאִם הַמוֹמִין בְּלִתי נִרְאִים אוֹ שֶׁהָיָה נִרְאִים אִף אִין שְׁם עֲדִים שִׁיעִידוּ עָלָיו שְׁנִכְנָס לְבֵתִים בְּעַת הַחֲלִיפִין אוֹ אַח"כ. הַשְּׁבוּעָה מְוַטְלֶת עָלָיו שְׁלֹא נִכְנָס לָהּ וְלֹא רָאָה אוֹתָם וְלֹא יָדַע בָּהֶם כָּלֵל וְיִתְבַּטְּלוּ הַחֲלִיפִין אֲמָנָם מֵהַ שְׁאָמַר לוֹ גַּם כִּי לֹא יָדַעְתָּ מִהֶם אֲנִי אֲתַקֵּן אוֹתָם לָהּ בְּאִנְפִּין שְׁאָסִיר הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים מִהֶם רַאוּי לְהַתְּבוּנָה אִם הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים אֵינָם בְּגוּף הַבְּתִים אֲלֵא בְּאִים אֲלֵיהֶם מִמְּקוֹם אַחַר כְּגוֹן אֲמַת הַיָּמִים הַעוֹבְרַת בָּהֶם אוֹ צְנוּר מִיָּם מְקַלַּח עָלֵיהֶם אוֹ שִׁישׁ לְאַחַד מִן הַשְּׁכָנִים תְּשַׁמֵּישׁ בְּכַתְּלִים וּמֵה שִׁיְהִיָּה בְּכִינְצָא בְּזָה שְׁבִהְסַרְתָּ הַמוֹמִין הַנִּזְכָּר יִהְיֶה הַבְּתִים שְׁלָמִים וְנִקְיִים מִבְּלִתי שִׁיְחַדֵּשׁ דְּבָר בְּגוּף הַבְּתִים הַגֵּה חוֹיֵב שְׁמַאֲחַר שֶׁהוֹסְרוּ אוֹתָם הַמוֹמִין הַנִּזְכָּרִים יִהְיֶה הַחֲלִיפִין קִיָּיִם וְאִם יִהְיֶה הַמוֹמִים בְּגוּף הַבְּתִים כְּגוֹן שֶׁהָיָה כְּתִלְיָהֶם כְּפִי נִגְלִיָּהֶם שְׁלָמִים וְאֵינָם אֲלֵא מְוַדְּבָקִים אוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵינָם נִרְאָה שְׁלָם וְנִמְצָא שֶׁהוּא נִפְסָד אִפִּי' שְׁבָנָה הַכְּתִלִים בְּאִנְפִּין שֶׁסָּר הַרְקָבוֹן שֶׁהָיָה בְּהוֹן וְיִחְלִיף הַבְּנִין הַנִּפְסָד הַחֲלִיפִין אֵינָם קִיָּיִם לְפִי שֶׁהַבְּנִין וְהַחֲדוּשׁ שֶׁהוּא מְחַדֵּשׁ בָּהֶם לֹא הָיָה בְּבֵתִים קוֹדֵם הַחֲלִיפִין אֲבָל נִתְחַדֵּשׁ עִתָּה אַחַר הַחֲלִיפִין וְהָיָה כְּאֵלוּ פְּנִים חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן מֵה שְׁלֹא נַעֲשׂוּ הַחֲלִיפִין עַל כָּף.

וְזֶה דוֹמָה לְמָה שְׁאָמְרוּ לְעַנְיָן סַנְדֵּל שְׁנִטְלוּ שְׁתִּים מִתְּרִיסוֹתוֹ וְתַקְּנוּ שֶׁהוּא טְהוֹר וְנִתְּנוּ סִיבָה לְזֶה מִשׁוּם דְּפָנִים חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן וְכְּאֵלוּ אֵינּוּ אוֹתוֹ הַסַּנְדֵּל הַהוּא עֲצָמוֹ אֲבָל הוּא סַנְדֵּל אַחַר.

כֵּן הָעַנְיָן כְּאֵן הוֹאִיל וְהַתִּיקוֹן הוּא בְּגוּף בְּנִין הַבְּתִים בְּהַחֲלִיף קִצַּת הַכְּתִלִי הָרִי הוּא כְּאֵלוּ הֵם בְּתִים אַחֲרִים זוֹלַת אוֹתָן בְּתִים שְׁנַעֲשׂוּ הַחֲלִיפִין עָלֵיהֶם. וְאֲמָנָם מוּם שִׁיְהִיָּה מִחֲפִירוֹת שֶׁהָיָה בְּקַרְקַע וְכִינְצָא בְּזָה כְּמוֹ בּוֹרוֹת שִׁיְחִין וּמַעְרוֹת גַּם כִּי אִין כְּאֵן דְּבָר שִׁיאֲמַר עָלָיו פְּנִים חֲדָשׁוֹת בְּאוֹ לְכָאן לְהִיֹּת הַבְּנִין וְהַכְּתִלִים נִשְׁאָרִים עַל הַדְּרָף שֶׁהָיָה עָלָיו בְּעַת הַחֲלִיפִין וְלֹא נִשְׁתַּנָּה מִהֶם דְּבָר עִם כָּל זֶה לְהִיֹּת הַמוּם בְּעֵצָם הַבְּתִים אִפִּי' שֶׁעֲשָׂה בְּקַרְקַע רִצְפַת אֲבָנֵי שִׁישׁ וְכָל בַּעַל תְּבוּנָה יֹאמַר שֶׁנִּתְקַן הַקַּרְקַע בְּזָה תִּיקוֹן שְׁלָם הוֹאִיל וְהָיָה הַבְּתִים בְּלִתי שְׁלָמִים בְּעַת הַחֲלִיפִין הַחֲלִיפִין בְּטָלִים מַעֲיָקָרָם וְאַפִּילוּ שִׁיְתַקֵּן אוֹתָם עִתָּה.

וְרַאֲיָה לְזֶה מֵה שְׁאָמְרוּ (כְּתוּבוֹת דַּע"ד ע"ב) הִלְכָה אֲצֵל רוּפָא וְרִיפָא אוֹתָהּ אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת כ"ש כְּאֵן לְהִיֹּת גּוּף הַבְּתִים חָסַר בְּעַת הַחֲלִיפִין וְלֹא יִשְׁלַם אֲלֵא בְּתוֹסֶפֶת זוֹ שְׁנַתוֹסֶף בָּהּ עִתָּה וְאֲמָנָם אֲמָרָם הִלְךְ אֲצֵל רוּפָא וְרִיפָא אוֹתָהּ הָרִי זוֹ מְקוֹדֶשֶׁת כְּכָר נִתְּנוּ טַעַם לְזֶה מִשׁוּם דְּטָב לְמִיתָב טַן דוּ דְאָמַר ר"ל טָב לְמִיתָב טַן דוּ מְלִמִּיתָב אֲרַמְל' שִׁסִּיבָה זוֹ מִיְנוּחֶדֶת בְּדִין זֶה בְּלִבְד וְלֹא גְמָרִינוּ מִיְנִיָּה לְדִינָא אַחֲרֵינָי'.

ואיכא מאן דמפרש לעגנו ההוא דאמרין וילמאן דאמר הילך פטור קרקע אמאי אצטריך קרא למעוטי וקא כל קרקע הילך הוא כי אצטריך קרא למעוטיה היכא דחפר ביה בורות שיחין ומערות וקאמר משום דלאו ממונא קטעין ליה אלא תקוני בעלמא דמשמע דכי מתקן להו להנהו בורות כגון דאיתי עפרא וקא מלינהו א"נ ההוא עפרא גופיה דנפק מנייהו קמהדר ליה וקא מלתא משבשתא היא דלאו היינו טעמא דמילתא אלא משום דכי חפר ליה בורות שיחין ומערות לא הילך הוא דאלמא לאו היינו קרקע דקטעין ליה ומ"ה אצטריך קרא למעוטי למימרא דכה"ג במטלטלין חייב שבועה דה"ל מודה במקצת קרקע ופטור: סימן נב שאלה לאה נפטר בעלה והניח בן קטן והניח חובות ופקדונות ושותפין בארץ המערב ומנת מורשה שיפקח בגביית אותם החובות ומה שהיה אצל השותפין וקניימו הדיינים הרשאתו זאת וסייעוהו בכל מעשיו ובגביית כל החובות ושם מהם ת"ק זהובים במשפונות בעצת ב"ד והיה מתמיד ליקח הריוח עד שהרויחו הת"ק ת"ק אחרים והתמיד בזה שש שנים והיה האיש הזה מתעסק בסחורו אחרים ואירע שנפסקה פרנסתו וסחורתו ולא היה עוסק לעצמו שום עסק בכל זה הזמן והיה אוכל משלו עד שחכר כלי תשמישו וכבר היה שנתפטר עם לאה כשמת אותו למורשה שתמן לו שכירותו משלם כפי היותר שלם שאפשר להיות בשכירות וכשהשלים כל עסקיה תבע ממנה שכירתו ולא רצתה לתת לו וא' הנה בני הוא היורש הוא יתן לה שכירותה גם תבע המורשה מהאלמנה דמי שפחה גם היורש הוא טוען על המורשה ששלח ידו בממונו: תשובה עמדנו על שאלה זו והתשובה בזה שאם המורשה הביא עדים והעידו שהורשה לפקח בנכסי היתום ונתפטר עם.

האלמנה אמו של זה היתום שיהי' לו שכירות על התעסקו בנכסי היתום אומדים כמה היה ראוי לטול זה ויקח אותו מנכסי היתום לא מן לאה אמו ויהיה שיעור אותו השכירות כפי ראות עיני ב"ד של המקום ההוא.

ואין ראוי לשער שכירותו כפי מה שנתבטל מעסקיו וסחורתו לסיבת היותו מתעסק בנכסי היתום אבל יתנו לו הראוי לו בטרחה ועסקתו ואי תבעו היתום שישבע לו שבועה האפוטרו' ישבע לו להיותו אפטרופוס שמנהו ב"ד ובזה אמרה המשנה אפטרופוס שמנהו אבי יתומים ישבע מנהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר חלוף הדברים כו' ונפסקה הלכה כאבא שאול וזה המורשה עם היות שהרשת אותו אם היתום לפקח בנכסי בנה אין משגיחין בזה על הרשאתה אבל משגיחין בזה לב"ד הואיל והסקימו אותה הרשאה והא לפי זה אפטרופוס שמנהו ב"ד דמי והשפחה שתבע המורשה מלאה וטענה שאין לו אצלה פלוגתא שבע על זה שבועת הקיסת ותפטר וכך הדין: סימן נג שאלה ראובן הוציא שטר זה נסחו נתן לנו אנחנו חתומי מטה ראובן בן יעקב משקל שני גרעינים פסוף ואמר לנו קחו אלו השני גרעינין ולכו קדשו לי בהם את פלונית בת פלוני ולקחנו אותם הקידושין והלכנו אצל פלונית הנזכרת ואמרנו לה הוי מקודשת לראובן בן יעקב באלו השני גרעינים פסוף וקבלה אותם ממנו ואמרה הנני נתרציתי ונתקדשתי לו ומה שהיה בפנינו כתבנו וחתמנו בחדש פלוני שנת פלוני במקום פלוני ונתננו לראובן הנזכר להיות בידו לראיה כו' שמעון בן יעקב לוי בן יעקב ושאלו את פי האשה הנזכרת על זה ואמרה להד"מ שאלו את העדים ואמרו אין זאת חתימתנו וחתמת יד שמעון הנזכר נפרת וקצת אנשים מעידים שהיא חתימת ידו וחתמת ידו לוי העד השני בלתי נפרת וכשכפרו העדים

באותם החתימות הוציא ראובן פתקא זה ונסח אגבי שמעון בן יעקב נתתיבתי לראובן בן יעקב ברית אלהי ישראל על חתימת ידי שאצלו בשטר הקדושין עם חתימת לוי בן יעקב בכל עת שיירצה לקיימה שאקיים אותה לו ולא אכפור אותה בשום אופן בעולם אם ירצה בב"ד קבוע או זולתו ונסח זה שפפתקא זו הוא מקתיבת הנקראת מעל"ק בערבי מורגלים בה רוב אנשי העיר ורובם מעידים שהוא פתב ידי שמעון הנז' החתום בשטר הקדושין עם לוי בן יעקב.

יודיענו אדוננו אם צריכה אשה זו גט מהטוען הזה אם לא ואיך הדין אם אמרו העדים בן חתימת ידינו היא זאת אבל לא כתבנו אותה בשטר הקדושין בכונה אלא ראובן הוציא לנו מודעא על שמעון ואמר לנו תעידו לי במודעא זו אח"כ ככל אותה ונתנה לנו ואפשר שבעת שנתנה לנו החליף אותה בשטר הקדושין וחתמנו בה בחשבנו שהיתה המודעא ולא ידענו ששחק בנו והחליף המודעא בשטר הקדושין ואיך הדין אם אמרו העדים זאת חתימת ידינו אבל לא ידענו אמתות זה הענין לאורף הזמן.

ואיך הדין אם הודה אחד מהם בחתימת ידו ועכ"ז הוא אומר לא נתאמת אצלי זה הענין ולא ידעתיו והעד השני כפר בעדות ואיך הדין אם כפרו שניהם ונתקיים פתב יד אחד מהן שפפתקא ואם ראובן יכול להשביעם על כפירתם חתימת ידיהם שבשטר אם לא ואם יש לב"ד להכריח שיכתבו חתימת ידיהם לדמותם לחתימות שבשטר אם לא יבאר לנו אדוננו כל זה: תשובה אם היה ראובן זה אומר ששלח שלוחים אלו לקדש לו אשה זו והם חזרו אצלו ואמרו כבר קדשנוה לה וכתבו חתימתן בשטר הנזכר לפניו הנה העולה מדבריו אלה שנתקדשה לו ועם היות שהוא אומר שלא נמצא בעת גמר הקדושין הואיל והוא אומר שהעדים הנז' כתבו השטר הנז' שכתוב בו נתינת הקדושין וחתמו לפניו בו וכבר אמרו עדים החתומים על השטר כמי שחזקרה עדותן בב"ד א"כ מה שאומר שהם חתמו בפניו הרי הוא כאלו אמר שהוא נמצא כשהעידו בב"ד בגמר הקדושין הנז' ונהיה ליה כאילו אמר שהוא בעצמו קדש אותה בפני שני עדים הואיל והשלוחים הנז' דבריהם קיימין לענין גמר הקדושין לראובן זה שהרי אמרו האומר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו וכשהיה הכלל העולה מדברי ראובן זה שהוא קדשה והיא מכחשת אותו הדין נותן שיהיה נאמן על עצמו לא עליה ויהיה ראובן זה אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו כמו שאמרה המשנה האומר לאשה קדשתיה והיא אומרת לא קדשתי היא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו וזה אם לא נתקיימה עדות העדים הנזכרים והם כופרים שהיא חתימתם או הודה האחד מהם שהיא חתימתו וכפר השני שאין עדות עד אחד עדות שהרי אמרו עד אחד כמאן דלית' דמי.

או הודו שניהם שהיא חתימת' אבל אמרו שאירע להם בה טעות או תחבולה ואמנם אם נתקיימה עדות שניהם אם בהודאתם בה עם היות שהם אומרים שאינם זוכרים עתה העדות או שנתקיימה בעדות שני עדים שהם מעידים עליה הדין הוא שתהיה היא אסורה בקרוביו ואין משגיחין בכפירת הקדושין הואיל והעידו שני עדים שנתקדשה לו.

ואמנם פתיבת יד שמעון שהראה ראובן בשבועתו שיעיד לו על חתימתו אין בה ממש לשתי סיבות האחת שהוא פתב יד מבלי שיהיה חתימה עליו והוא כספור דברים בעלמא לא פעדות והשנית שאין במשמעה עדות כי אם ייעוד בעדות להבא שיעיד לו: ולענין

אם יכריחו אותם ב"ד שיכתבו עתה חתימתן במגלה אחרת ועורכין לה זו החתימות שפפרו בה.

אין נראה לי לפי שאין ב"ד מחוייבין לדון אלא במה שנתקנים אצלם לא שינכרו לחקור על מה שלא נתקנים לפנייהם בפרט הואיל ואפשר להם לשנות חתימתן עתה באופן שלא תדמה גם שמה שהיה די לנו בעריכת החתימות לא מצאנו אותו אלא במי שמת או שהלך לארץ אחרת או במי שהיה נמצא לפנינו ואינו מכחיש שזו פתיבת ידו שאז הוא מוכרח לכתוב חתימת ידו אחספא ונעריף אות' באופן שתקנים חתימת ידו שבשטר שלא מפיו ויעיד הוא עם האחר על חתימת העד השני אבל פשהוא נמצא לפנינו והוא כופר (שהיא) חתימתו לא מציינו ראיה להכריחו שיכתוב חתימת ידו אחספא ונעריף אותה: ועוד כשתדקדק הטב תמצא שלא תהיה פתיבתו עתה חתימת ידו אחספא ולהעריף אותה חתימ' שבשטר לה יותר גדולה מהודאת פיו פשהוא אומר זו חתימת ידי ואנחנו רואים שאפ' אם הודה ואמר פן הוא שזו חתימת ידי אבל טעיתי בה ואינה עדות אמיתות ששומעין דבריו בזה ולא נדון בחתימתו זאת שבשטר מגו דאי בעי אמר אינ' חתימת ידי כל שפן פשלא נתברר לנו שהיא חתימת ידו אלא במה שהוא כותב חתימת ידו אחספא ומדמין אות' לזו שהיה נאמן באמרו שהיא בלתי אמיתות ולא נדון בחתימה שבשטר מגו דאי בעי לא פתיב חתימת ידיה אחספא או ששינה פתיבתו באופן שלא תדמה אליה החתימה שבשטר שאין הפרש בין שיאמרו אינה חתימתנו או שיאמרו טעינו בעדות שהם נאמנים בזה כמו שאמרה המשנה עדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו כו' הרי אלו נאמנים ולסיבות אלו לא נראה לנו שיכריחו אותם ב"ד למכתב חתימת ידיהו אחספא ולהעריף חתימות השטר לה.

הלא תראה שהעדים פשאומרים כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו לא נכריח אותם מן הדין לכתוב חתימות ידיהן אחספא ולהעריף אליה החתימה שבשטר באופן שתקנים שלא מפיהם פדי שלא יהיו נאמנים באומרים אנוסים היינו וכן הענין כאן הואיל ואמרו העדים מעולם לא העדנו על זה ואין זה חתימתנו שעולה מדבריהם שהעדו בלתי אמיתות לא נכריח אותם לכתוב חתימות ידיהן אחספא פדי להעריף אליה חתימת השטר ותתקנים שלא מפיהם שאין לנו לעשות זה הואיל ואמרו שהעדו בלתי אמיתות קודם שיתקנים השטר שלא מפיהם וזה יאמת מה שאמרנו: ומה ששאלתם אם יכול ראובן להשביעם שאינה חתימות ידיהם יכול הוא להחרים על כל מי שיודע שזו חתימתו מבלי שידע שאירע בעדות זו דבר המבטל אותה מטעות או מצד אחר זולתו ולא יעיד שהוא כתב ידו.

אבל שיחרים על כל מי שיודע שזו חתימת ידו ולא יודה אינו יכול לעשות זה מהטעם שפבר ביררנוהו: סימן נד וששאלתם ראובן כתב ביתו לבת בנו לאחר מיתהוואס"כ נתקוטט עם אביה עד שמחמת פעסו הלך וכתב אותו למשחית והעיד על עצמו בכך עדי עכ"ום יודיענו אדוננו אם יתחייב לקנות לה קרקע בכדי דמיו ויאכל פירותיו עד אחר מותו אם לאו: תשובה אם פן עשה חייב הוא לפרוע דמי הפית לבת בנו ואין הדין כמו שחשב השואל שנכריח אותו לקנות קרקע בכדי דמיו ויאכל הוא פירותיו כל מי חייב לפי שהגוף הוא לה והפירות לו שאם עשינו כמו שחשב השואל להכריח אותו לקנות

קרקע בכדי דמיו ויאכל הוא פירותיו פל ימי חיייו היינו אז מכריחים אותו לשלם הפירות לעצמו וזה אינו מחויב לעשותו.

אבל עיקר מה שיש לנו לחייבו הוא מה שגרם לה להפסיד לבת בנו לא מה שגרם להפסיד לעצמו וא"כ שורת הדין בזה הוא שאומדין כמה שנה אותו הבית למי שיקנה אותו עתה וימתין מלאכול פירותיו עד שימות ראובן ואותו הסף שימכר בו הבית באופן זה הוא שונוי עתה והוא הסף שהפסידה ראובן וחיוב לפרוע לה ותקח אותו לעצמה מעתה.

וכך הדין: סימן נה (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניך לדק"ח ע"ב ד"ה פתב הר' יוסף הלוי אבן מיגאש בתשובה שאלה כו'): סימן נו (הביאה ר' בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניך לדע"א ע"ב): סימן נז וישאלתם ראובן שטען על שמעון שהקמתה עליו בסוף מעות ושמעון הודה לו בזה אלא שאמר שאותו סוף שהי' אצלו לאותו שהקמתה עליו הי' ריבית אם טענתו טענה בזה אם לאו: תשובה אם אין לו עדים שייעידו שאותו סוף שהי' אצלו הי' ריבית אין טענתו טענה הואיל והקמתה עליו במעמד שלשתן וקבל ההקמתה על עצמו ומה שאמרו גטין די"ד ע"א (עיין בסי' קכ"ב) הנהו גינאי דעביד חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתריו זוזי גבי חד מינייהו א"ל יתביניהו ניהליה למרי' ארעא כו' לסוף אזל עבד חושבנא בין דילי' לנפשי' לא פש גבי' ולא מידי קבר העמידוה הגאונים ז"ל שנה הי' בעדים אבל טענה לבד' בלא עדים אין שומעין לו דלא פש גבי' מידי.

עיין בהלכת הרי"ף ז"ל פ"ק דגטין: סימן נח וישאלתם ראובן השיא בתו לשמעון ועשו חנופה כמנהג אש"כ נפל ביניהם מחלוקת ותבע ראובן גט משמעון לבתו וכתב לה שמעון גט אחר שהעיד שמעון על ראובן שהגירושיין היו לסיבתו כיון בזה ליקח מה שהוציא בחנופה ואע"פ שהיתה.

הוצאת שניהם מהאמצע ואש"כ נכנסו ביניהם אנשי חסד ונתפשרו ביניהם לחזור ולהתחתן מבלי שיעשו עתה ביניהם לא שום קשר ולא קידו' זולת שקנו מראובן שיש עליו חוב ומלנה זקופה לשמעון בסוף ידוע ולא יפטר ממנו אא"כ ימסור לו בתו לחנופה לזמן ידוע וקנו משמעון על זה וכתבו בזה שטר ואש"כ עברו ביניהם דברי ריבות וקדם שמעון והוציא השטר שהי' לו על ראובן בקנס הנז' וקרע אותו והשליך אותו לפני ראובן ואמר לו בעת שהשליך אותו לפניי איני רוצה להתחתן בך ואני רוצה שתפטור אותי כמו שפטרתי אותך ואמר לו ראובן אני הנה כבר פטרתי אותך מפל קנס שיש לי עליך ואם בא השטר לידי אקרענו כמו שעשית אתה והלך כל א' לדרך ואש"כ תבע שמעון מן ראובן בתו ואמר לו ראובן הואיל וכבר קרעת שטרך והשלכת אותו בפניי והכרחתני לקרוע השטר שהיה לי עליך לא נשאר לך אצלי קצת טעין שמעון אני בדרך פעם קרעתי אותו ואני תובע ממך הקנס והוצאת החנופה: תשובה אם פשקרע שמעון השטר אמר לו הנה מחלתי לך זה הסוף אין יכול לחזור בו מזה ואם לא אמר לו אינו נפטר מן החוב בקריעת השטר ואם טען ראובן ששמעון זכר דברים אלו וכפר שמעון ישבע ראובן היסת שאמר לו כך ויפטר ממה שתבעו שמעון: ולענין מה שהוציא שמעון בחנופה הראשונה אין לו לתבעו מראובן להיות שלא הוציאו אלא לעצמו ומה שאמרו הדרא בה איהי אפי' בישא דירתא הדר הוא שמה ששלח לה לא במה שהוציאו על הבאים לחנופה

אע"פ שהוא הנה הסיבה בנה וכו' הדין: סימן נט שאלה ראובן נפטר והניח שלש בנות ובית דירה ותבע בן לאה מהן חלקו מהבית של אבי אמו וטענ' דינה אחות אמו שהבית הנז' הכניס אותה לה בנדוניא והוצאת פתובתה ונמצא בה שראובן הכניס לביתו בנדוניא סך ממון גם הבית הנזכר על תנאי הסכימו עליו וכתבוהו בשטר ונהיה אצל לוי בעלה של דינה זאת ותבע בנה של לאה שתוציא דינה השטר כדי שיתברר ממנו אמתות תנאי זה ולא רצת' להוציא השטר הנזכר שחשבה שהבית תעלה ביד' מבלתי שתצטרף להוציא השטר ובנה של לאה טוען אבי אמי הכניס לה זה הבית בנדוניא ע"מ שתתן לו כף וכתפריע בעדו חובות שפרע אותם הוא נאנחנו אתריו ואם לא תקיים התנאי זה תחזור הבית לו והיא לא כן עשת יורנו אם תקח דינה מה שהכניס לה בנדוניא על תנאי ותורשנו בלי תנאי או אם היא נאמנת לומר מה ה' התנאי ושהיא קיימה אותו.

והבית הנזכר עתה הוא ביד כותי וקהל מקום זה תקינו שמי שיקנה בית מהפתי שיתורנו לבעליו בסוף שקנה אותו בו ואם בן לאה קנה בית זה או הוציאה מיד הפתי כפי מה שאפשר לו אם יכול לומר אני את שלי קניתי וירושת אבי אמי הואיל ולא קיימה תנאי זה ואם לקחו מיד הפתי אם דינה יכולה להוציאה מידו מחמת פתובה זו וטענות אלו אם לאו: תשובה הואיל ולא היתה מתנת הבית בכתובה מתנה מוחלט' אבל כתוב בכתובה שהכניסה לה בנדוניא על תנאי הפתו' עליה על בעלת הפתוב' להביא ראיה מה הנה התנאי ושקיימה אותו.

ומה שיורה שמי שנתן איזו מתנה על איזה תנאי שעל מקבל המתנה להביא ראיה לברר התנאי שתלה בו אותה המתנה כדי שתתקיים המתנה. אמרם לענין מי שכתב גט לאשתו ואמר לה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש וליחוש שמה בא ונהעמידה התלמוד באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי שנראה מכאן טעמא דאמר נאמנת לומר עלי שלא באתי הא לא אמר עליה להביא ראיה שלא בא שבזה תלה הבעל קיום הגט שנתן לה וכו' הדין פאן על מקבל המתנה להביא ראיה שנתקיים התנאי שבו תלה הנותן קיום המתנה.

וכו' הדין: סימן ס שאלה ראובן מתה אשתו ולו ממנה שלש בנות ושני בנים ונשא את רחל וילדה לו בת ונפטר לבית עולמו וקודם פטירתו ציונה שיהיה שמעון אחיו אפטרופוס על יתומיו ועמדה רחל ותבעה פתובתה ונתפשרה בה עם היתומים אח"כ תבעה מזונות בתה אמרו היתומים תשבאחוננו עם אחיותיה ואמרה אמה לא פי אם עמי ותתן לו חלקה בשכירות הבית: תשובה מי שהורה שאין הירושין מחוייבין לשפוך ליתומה מדור לדור בו לא הורה כדין לפי שאם היתה רחל זאת נשארת עדיין במיגר אלמנותה אז היו יכולין לומר לה תדורי עמנו בבית את ובתך ולא תטריחנו לפרוע שכירות.

אמנם זאת כבר קבלה פתובתה ונתפרדה מהם וא"א לה לדור עמם עוד וקי"ל הבת אצל אמה. והראוי הוא שתשפוך רחל זאת בית ויהי' חציה שכירות על הירושים מצד הבת והחצי על רחל: ולענין המזונות שתבעה רחל מן הירושים מה שהוציאה על היתומה כמה שעבר מן הזמן והירוש' נאמנים בשבועה כמה שטענו שפרעו לה ואין אומרים בכל פניצא בזה הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום לשתי סיבות.

האחת לפי שאין לנו לקרותו מעשה ב"ד אלא אם הבת עצמה הייתה היא התובעת שעיקר החיוב הוא לה כמעשה ב"ד אמנם אם רחל הלנתה ליורשים כפי דבריה מה שהוציאה על הבת והיורשים טוענים ככר פרענו לה הפל או אנחנו פרנסנו אותה לא את.

אין פאן דרף למעשה ב"ד לפי שחיוב דבר זה על היורשים לרחל לפי טענתה אמנם הוא מדרף הלנאה שהלות להם כפי דבריהם לא מצד מעשה ב"ד והואיל ומצד הלנאה הוא נאמנים בשבועה כמה שאמרו ככר פרענו לה הפל או לא הלננתו דבר כלל ואנחנו זננו את היתומה לפי שאין לנו עליהם עדו' בהלנאה הנזכר' והשני' אפילו אם הבת עצמה הייתה התובע' זה שעיקר החיוב לה כמעשה ב"ד לא היינו מאמינים את היורשים באמרום ככר נתננו לה אם הייתה תובע' מהם מזונו' של זמן העתיד לבא פגון אם הייתה באה בראש החדש ותובע' מהם שיתנו לה מה להוציא בחדש זה והם טוענים שפכר נתנו לה אז היינו אומרים שעם היות שהזונו' אין עליהם שטר בהם להיותו מעשה ב"ד כמאן דנקיט שטרא בדידה דמי לענין שגובה מבני חרי ולא יהיו נאמנים בטענותם אבל אם היא תובע' מזונו' זמן שפכר עבר הנה ככר יצא הענין מזה הפלל לפי שעיקר מעשה ב"ד בכאן הוא שיתנו לה הוצאה שתוציא שהיה חל חיוב הדבר עליהם קודם שתוציא ההוצאה.

אמנם אם תבעה מהם הוצאה אחר שהוציאת הנה היה כמי שתובע הדבר אחר עבור זמנו וחיוב שהיה נאמנים בשבועה באמרום ככר נתננו לה קודם זמן זה שהיא עת שחל אותו חיוב עליהם.

ולזה אמרו במזונות האלמנה שהיתומים אומרים נתננו והיא אומרת לא נטלתי כל זמן שלא נשאת עליהן להביא ראי' משום דנכסי בחזקת אלמנה קיימי שפראה מפאן טעמא דנכסי בחזקת אלמנה קיימי הא לא קיימי בחזקתה עליה להבי' ראיה ואע"ג דעיקר מזונותי כמעשה ב"ד הוא והסיב' בזה להיות התביעה במזונות זמן שעבר בתביעה כדבר שפכר עבר זמנו ולזה היה מן הדין להאמינם באמרום ככר נתננו דבר זה בעת שחל חיובו עלינו עם היות עיקר הדבר מעשה ב"ד אם לא ששנכסים בחזקת אלמנה קיימי: סימן סב וששאלתם על אמרום יתומים שקדמו ומכרו בנכסי' מה ששכרו מכרו.

אם הם מחוייבים להוציא סך זה על הבנות אם לאו: תשובה אין ספק שהם מחוייבים להוציא עליהם ומה שאמרו מה ששכרו מכרו אמנם הוא לענין שאין מוציאים מן הקלוחות הואיל ומכרו בהיתר להיותם מועטין: גליון עיין בתוס' בפר' אלמנה לכ"ג שהם חולקים שם ע"כ) סימן סג וששאלתם לפירוש לה מה הם הדברים שתועיל בהם חזקה לאתרו ומה שצריך בהם ל' יום ומה שצריך בהם שלש שנים תשובה אמנם הדברים שמשפיק בהם חזקה לאתרו הוא כל דבר שאין המחזיק טוען להוציא עיקר הדבר ההוא מבועליו אבל הדבר ההוא הוא לבעלים ועיקר מה שהחזיק זה באיז' תשמיש או באיזו הנאה בו כמי שנשפתמש בכותל חבירו וכל כיוצא בזה או מי שחדש בממונו דבר שיגיע ממנו הניזק למזון חבירו כמי שפתח חלון אצל חבירו וראה אותו ונתפרר לו שיעור ההניזק המגיע ממנו ושתק וע"פ אותם התנאים שהתנה התלמוד בזה או מי שפנה בתוך ש'לו פותל כנגד חלון חבירו שפגע בו ממנו האורה וראה אותו חבירו ושתק שאין למחזיק טענה בעיקר ממון חבירו ואיננו אומר שקנאו ולא שניתן לו במתנה אבל אותו הדבר נשאר לבעליו

ועיקר שְׁחָדֵשׁ זֶה הַמְחִזִיק הוּא אִם תִּשְׁמִישׁ אוּ הַיְזָק חָדָשׁ עָלָיו שְׁבִיחַ יִסְפִּיק בְּכַדֵי שְׂיָדַע
בְּעַל הַקְּרָקַע בְּאוֹתוֹ הַתִּשְׁמִישׁ אוּ בְּאוֹתוֹ הַהִיזָק וּבְשִׁיעוּרוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וּמֵה שְׂצָרִיף בּוֹ
לְשִׁלְשִׁים הוּא מִי שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹתֵל חֲבִירוֹ וְתִלָּה מִמֶּנּוּ סָכָה שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא עָבְרוּ עָלָיו
שְׁלִשִׁים יוֹם אֵינָה חֲזָקָה לְהִיּוֹת הַסָּכָה דְּבָר יָדוּעַ שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ שְׂאֵלָה וְאֵינוֹ קָבוּעַ וְאִם עָבְרוּ
עָלָיו ל' יוֹם קָבוּעַ וְהוּא חֲזָקָה וּמֵה שְׂצָרִיף ג' שָׁנִים הוּא מִי שְׁטוּעֵן לְהוֹצִיא גוּף
הַקְּרָקַע מִחֲבִירוֹ וְלִקְחָתָהּ אוֹתוֹ לְעֲצֻמוֹ פְּגוֹן שְׁטוּעֵן שְׁקָנָאוּ מִמֶּנּוּ אוּ שְׁנַתֵּן לוֹ בְּמַתְנָה וְכָל
כִּי יוֹצֵא בְּזֶה לֹא הוּא חֲזָקָה אֲלָא עַד שְׂיֵאכַל פִּירוֹתָיו ג"ש רְצוּפוֹת בְּשׁוּפֵי: וְאֶמְרָם לֹא יִפְתַּח
אָדָם בְּחֲצָר הַשְּׁוֹתְפִין פֶּתַח כְּנֶגֶד פֶּתַח אֵינוֹ כְּמוֹ שְׁחָשַׁב הַחֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּשָׂבָאוּ שְׁנֵיהֶם
לְפָתוֹחַ כְּאֶחָד שְׂאִם הָיָה כֹּן לְמָה הָיָה לֹא מֵהֶם כַּח יוֹתֵר נוֹסֵף לְמִנּוּעַ אֶת חֲבִירוֹ.

אֶמְנָם הַפִּי הוּא כְּשֶׁהָיָה לֹא מִבְּנֵי הַחֲצָר הַשְּׁוֹתְפִים בְּחֲצָר פֶּתַח וְעֵלָה בְּדַעְתּוֹ לְחַתְמוֹ
וּלְהַעֲתִיקוֹ אֶל מְקוֹם אַחֵר שְׁמוֹנְעִים אוֹתוֹ מִלְּפָתַחוֹ כְּנֶגֶד פֶּתַחוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְעַל זֶה בָּא מֵאֵמֶר
הַמִּשְׁנָה שְׂאֶמְרוּ אֲבָל פּוֹתַח הוּא בְּרַה"ר פֶּתַח כּו' וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמַנְעוֹ מִצַּד רַה"ר לְפִי שְׂיִכּוֹל
לֹמֵר לוֹ סוּף סוּף הֵא בְּעִית לְאִי־צִטּוּעֵי מִבְּנֵי רַה"ר וּמִי שְׁהֵעֵמִיד מִשְׁנָה זֹו כְּשָׂבָאוּ שְׁנֵיהֶם
לְפָתוֹחַ כֹּא' וְחָשַׁב שְׂאִם אֶחָד מֵהֶם הַקְּדִים לְפָתוֹחַ פֶּתַחוֹ שְׂיִכּוֹל לְמַנּוּעַ אֶת חֲבִירוֹ שְׁלֹא
יִפְתַּח כְּנֶגְדּוֹ נִשְׁתַּבֵּשׁ: סִימָן סֵד וְשִׂשְׂאֵלֶת רְאוּבֵן הוֹצִיא עַל שְׁמַעוֹן שְׁטָר מְקוּנִים בְּסוּף מְמוֹן
וְטַעַן שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא פְּרוּעַ וְתָבַע מִמֶּנּוּ שְׂיִשְׁבַּע לוֹ רְאוּבֵן עַל זֶה וְרְאוּבֵן אוֹמֵר יִתֵּן לִי מְעוֹתַי
וְאֵז אֲשַׁבַּע לוֹ וְטַעַן שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ: תִּשְׁוֹבָה כְּבָר הַשְּׁבַתִי ע"ע זֶה כְּמָה פְּעָמִים וְהוֹרִיתִי
שְׂאִין רְאוּבֵן חֲיִיב לִישְׁבַּע אֲלָא אַחֵר שְׂיִבִיא לוֹ שְׁמַעוֹן מְעוֹתָיו וְאִם שְׁמַעוֹן טוּעֵן שְׂאִין לוֹ
יִשְׁבַּע עַל זֶה וְתִשְׁאָר שְׁבוּעַת רְאוּבֵן עַד שְׂיֵהָיָה לוֹ מָה לִּיתֵן לוֹ וְאֵז יִשְׁפִיעוּ וְיִפְרַע לוֹ וְאִין
רְאוּי לְאַחֵר שְׁבוּעַת שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ עַד שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן שְׁלֹא הִי' זֶה אֲלָא אִם לֹא הִי'
מִתְחַיֵּיב לוֹ הַמְּעוֹ' הֵהֶם אֲלָא אַחֵר שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן כְּמוֹ הַפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ שְׂאֵז הָיָה
יָכוֹל הַלֵּנָה לֹמֵר אֵינִי מְחַיֵּיב לְהַשְׁבַּע שְׂאִין לִי עַד שְׂיִתְבָּרַר חַיִּיב הַמְּמוֹן מִעֵיקָרוֹ עָלַי
בְּשְׁבוּעַת הַמְּלוּנָה אֲבָל כָּאֵן שְׁהַלֵּנָה הוּא מִתְחַיֵּיב בְּמְמוֹן מִעֵיקָרוֹ לֹא הִלָּה מְרָאָה שְׂאִין אֲנוּ
מְחַיֵּיבִין שְׂיֵאמֵר הַלֵּנָה לִישְׁתַּבַּע לִי א"כ יָכוֹל לֹמֵר לוֹ לֹא כָל כְּמִינָף עַל כֵּן אֵין רְאוּי
לְאַחֵר שְׁבוּעַת שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ עַד שְׂיִשְׁבַּע רְאוּבֵן אֲבָל יִשְׁבַּע עֲתָה שְׁמַעוֹן שְׂאִין לוֹ לְהִיּוֹתוֹ
מִתְחַיֵּיב בְּמְמוֹן בְּשְׁטָר וְכְשִׂיבָא לְפָרוּעַ אֵז יִשְׁבַּע לוֹ רְאוּבֵן שְׁלֹא נִפְרַע וַיִּקְבַּל חוּבוֹ וְאִם
מֵת רְאוּבֵן אַחֵר שְׂחַיִּיבוֹאוֹתוֹ ב"ד הַשְּׁבוּעָה הַנִּז' וְלֹא נִשְׁבַּע אֵין מִזֶּה נִזְק לְיִוְרְשִׁים כְּלָל
לְפִי שְׂמָה שְׂאֶמְרוּ כְּבָר נִתְחַיֵּיב מְלוּנָה לְבְנֵי לֵנָה שְׁבוּעַ' אֶמְנָם הוּא בְּשְׁבוּעַת הַבָּא לִישְׁרַע
מִנְכֶּסֶי יְתוּמִים אֲבָל בְּזוּלַת זֶה לֹא אֶמְרוּ.

וְכָבַר אֶמְרוּ בְּפּוֹגֵם אֶת שְׁטָרוֹ וּמֵת הָבּוּ דָּלָא לֹסִיף עָלָה אֲלָא יוֹרְשִׁין נִשְׁבָּעִים שְׁבוּעַת
הַיִּוְרְשִׁין וְגוֹבִין וְזֶה עִם הַיּוֹתֵה שְׁבוּעָה עֵיקָרִית שֶׁב"ד מְחַיֵּיבִים אוֹתוֹ לְכַתְחָל' וְכ"ש
שְׁבוּעָה זֹו שְׂאֵינָה מִעֵיקָר הַדִּין וְאֵין ב"ד מְחַיֵּיבִין אוֹתָהּ אֲלָא אַחֵר שְׂיִתְבַּע אוֹתָהּ הַלֵּנָה
וּבִתְשׁוּבָה אַחֲרַת כְּתַב עַל הָעֵנִין הַנִּז' וְנ"ל מֵה שֶׁנ"ל בְּעֵנִין זֶה הוּא שְׁלֹא יִשְׁבַּע בְּעַל הַשְּׁטָר
אֲלָא אַחֵר שְׂיִבִיא לוֹ הַמְּמוֹן וְאִם טַעַן שְׂאִין לוֹ רְאוּי לְהַשְׁפִיעוֹ קוֹדָם לְפִי שְׁכִיּוֹן שְׂאִין לְנוּ
לְהַשְׁפִיעַ אֶת בְּעַל הַשְּׁטָר אֲלָא אַחֵר שְׂיִבִיא אֶת הַמְּמוֹן א"כ תַּחֲלַת מֵה שְׂיִשׁ לְנוּ לְחַיֵּיב
אֶת הַנִּתְבַּע הוּא שְׂיִבִיא הַמְּמוֹן וְאִם כ"פ נָבֵא לְחַיֵּיב אֶת הַתּוֹבַע שְׂיִשְׁבַּע וְאִם אֵין בְּיָדוֹ לְהִבִיא
הַמְּמוֹן שֶׁהוּא תַּחֲלַת מֵה שְׂאֵנּוּ מְחַיֵּיבִין אוֹתוֹ הַנִּז' מִן הַדִּין הוּא לְחַיֵּיב אוֹתוֹ שְׂיִשְׁבַּע תִּיכְף
שְׂזָה הוּא תְּמוּרַת הַמְּמוֹן וְלֹא נִמְתִּין עַד שְׂיִשְׁבַּע הַתּוֹבַע וּמֵה שְׂאֵמֵר עַד יִיָּן אֵינִי חֲיִיב לִישְׁבַּע

שאינן לי אין בדבריו ממש לפי שממון בחזקת קנים הוא אצלנו מפת השטר שבידו דלא מרעין ליה לשטרך בשום טענה הלא תראה שאפילו השבועה שהוא חייב בה אין אנחנו מחייבין אותו בה אלא אחר שיאמר לו אשתבע לי וכל עוד שאין הלנה תובע אותו שישבע לו אין אנו מחייבין את המלנה לישבע אלא אומרין לו לאו פל כמינה.

הא קמן שהשטר אצלנו קנים על חזקתו ושהממון אצלנו בחזקת וא"כ מן הראוי שישבע הלנה שבוע' שאין לו קודם שישביע את המלנה על השטר מהשתי טענות שזכרנו וכה הדין: סימן סה וששאלת ראובן טענו שמעון ממון וכפר בו ונתחייב שבועה ואמר לו לא אשבע עד שתבטל כל עדים שיש לה: תשובה מי שהורה שאינו חייב בזה פדין הורה והוא עיקר האמת ומה שישחייבהו העיון האמתי אלא שראינו רבינו הרב זצ"ל שהנה מקבל מהנתבע טענה זו וענין זה עשאו על דרך התקנה ולסיבה נראית בעיניו אז כפי העת לא שהעיון יחייב זה לפי שהעיון האמתי יחייב שאינו מחויב לבטל העדים ולא לאחר השבועה עד שיחפש על העדים: סימן סו וששאלת ראובן הוציא זיון במבוי שאינו מפקלש ושקרו שכניו ורצה אח"כ לבנות על אותם זיון פתל ולהכניס אותו בכלל תשמישי ביתו ולא זיק דבר במבוי לא באורה ולא בזולתה והוא טוען הנה פבר מחלו לי בני מבוי בהוצאת זיון אלו כדי שאהנה בשטח הזיון ועתה אכניס אותם בתוך שלי הואיל ואין להם במבוי אלא דרך בלבד: תשובה מה שנתראה לי בזה הוא שהואיל ואין לכל אחד מבני המבוי במבוי כי אם דרך בלבד לא עיקר קנין בגופו אין למנוע בעל הזיון מזה הואיל וכבר קדמה מחילת בני המבוי לו בהוצאתם: סימן סז ראובן ושמעון נכנסו למקום אחד למכור בו חפצים ולא היו שותפים ועתה נתפשרו שניהם במקום שהוא שכל מה שימכרו בו חפצים לנדונית אותה הפלה שהם שותפין בו מפחדים שמא זיק האחד את חברו ולקחו שניהם קנין מזה מבלתי עדים ומכר כל אחד מהם מחפציו מה שהיה אפשר לו אלא שראובן מכר במעות מדודים וקבל אותם ושמעון קבל תמורת חפציו בעל חי וחשב ראובן להחזיק במעות המדודים לעצמו לבלתי תת לשמעון מהם דבר וחשב שזה הקנין אינו פלום וכשתבע אותו שמעון בב"ד שיתן לו חצי המעות המדודים טען ראובן שהב"ד שלקח שמעון תמורת חפציו לא הנה הענין פן אבל הוא רצה לקנותו וקנה אותו לעצמו לפרוע דמיו ונדדמן לבעל הב"ד ליקח ממנו בדמיו חפצים ושמעון מכחיש זה ואומר לא לקחתיו כי אם בחליפין וטענ' ראובן על שמעון טענת שמא שהוא לא ראהו שקנה אותו קודם וחיוב אותו רבינו נ"ע שישבע שבועת התורה שלא הי' הקרן של החפצים שמכר אלא פך וכה ויגלגל עליו ראובן ואם רצה שמעון ישביע את ראובן על דמי חפציו ומה נמן בהם קרן ויש לו להשביעו זה לפי שהם שותפים ואם לא הנה מתחייב שמעון שבועת התורה כגון שהיה מאמין אותו בעל ריבו בקניית' אז לא הנה מתחייב על הב"ד שלא קנה אותו אלא בחליפי חפציו לקחו: סימן סח ושאלה לאה לה שני בני' ראובן ודינה אחותו וכשבא לינשא דינה כתבה על עצמה ללאה אמה שטר ה נסחו קנינו מדינה קנין שלם בלשון מעכשיו שיש ללאה אמה אצלה שלשים זוזים ממטבע פלוני חוב גמור ומלנה זקופה תפרע ממנו כל זמן שתראה ולא תפטר ממנו כי אם שתפרע אותו לה מבלי שום דחיה מעת לעת ונתראה בזה דינה הנז' ברוצון שלם ונפש חפצה מבלי אונס ומשכנה דינה הנז' אצל לאה אמה בזמן הנז' משכון פלוני שיהא בטחון לה והקנין הנז' הנה קודם שנקנסה לחופה דינה עם בעלה פלוני וקנינו מדינ'

הַנְּזַכָּר לְלֵאָה אִמָּה עַל מַה שֶׁנִּזְכַּר עֲלֵיהֶם לְעֵיל קִנְיָן שֶׁלֶם בְּמִנְאַ דְכָשָׁר לְמִקְנֵיָא בֵּיהּ
בְּאַחֲרֵיּוֹת גְּמוּרָה כְּהוֹגֵן וּכְתִיקוֹן חַז"ל דְּלֹא פְּאַסְמַכְתָּא וּדְלֹא פְּטוּפְסֵי דְשִׁטְרֵי וּמַה שֶׁיִּדְעֵנוּ
מֵעֲדוּת זֶה הַנִּזְכָּר וְחֲתֻמָּנוּ בְּחֻדְשׁ פְּלוּנֵי שְׁנַת כַּף וְכַף וְנִתְאַלְמְנָה דִּינָה אַח"כּ וְנִשְׁאַרָה
דְּרָה עִם לֵאָה אִמָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ וְאַחַר שֶׁנִּפְטְרָה לֵאָה מִצָּא רְאוּבֵן שִׁטְרָה זֶה בְּעִזְבוֹן לֵאָה
אִמּוֹ וְתִבַּע אֶת דִּינָה אַחֲתוֹ וְאַמְרָה לוֹ תֵּן לִי הַמְּשֻׁכּוֹן הַכְּתוּב בְּשִׁטְרָה וְאַפְרַע לָהּ וְרְאוּבֵן
הַשִּׁיב לֹא מִצָּאֵתִי לְאִמִּי מְשֻׁכּוֹן גַּם אֵין כְּתוּב בְּשִׁטְרָה הַנִּזְכָּר אִיךָ קִבְּלָה הַמְּשֻׁכּוֹן אֲבָל הוּא
כְּתוּב סֶתֶם וְהַמְּשֻׁכּוֹן הָיָה אֲצִלָּה מְכַרְתָּ מִמֶּנּוּ וְעִדִּינָן נִשְׁאַר אֲצִלָּה מִמֶּנּוּ.

יִוָּרְנוּ אִם כְּפָרָה דִּינָה שְׂאִין מְשֻׁכּוֹן זֶה אֲצִלָּה אִם תִּתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה שְׁלֵא מְכָרָה מְשֻׁכּוֹן זֶה
וְשְׂאִינָה יוֹדַעַת מִמֶּנָּה כְּלוּם וְאִם הוֹדִית בּוֹ אִם תִּתְחַיֵּיב לְהִבְיֵאוּ וְלִהְשַׁבַּע שְׁלֵא נִשְׁתַּמְשָׁה
בּוֹ וְשְׁלֵא לְכַשְׁתּוֹ אִם לֹא: תְּשׁוּבָה מִפִּינּוֹן שְׂאִין כְּתוּב בְּשִׁטְרָה הַכְּתוּב עַל דִּינָה לְלֵאָה אִמָּה
בִּל' זִוְזִים שֶׁקֵּנוּ מִיַּד לֵאָה בְּמְשֻׁכּוֹן הַנִּזְכָּר שֶׁהוּא אֲצִלָּה גַּם לֹא הֵעִידָה עַל עֲצֻמָּה עַדִּי הַשִּׁטְרָה
בְּזֶה הִנֵּה זְכִירַת הַמְּשֻׁכּוֹן אֲמַנָּם בָּא בְּשִׁטְרָה עַל דְּרָךְ סִיפּוֹר לֹא עַל דְּרָךְ חַיִּיב אֲצִלָּה לֵאָה
וְכִינּוֹן שֶׁהַדְּבָר כֵּן הוּאִיל אִם הֵיטָה לֵאָה בְּחַיִּים וְהֵיטָה טוֹעֲנַת שֶׁהִחֲזִירְתּוּ לָהּ אוֹ נֶאֱנָסוּ
הֵיטָה נֶאֱמַנְתָּ בְּשְׁבוּעָה הִנֵּה רְאוּי לְטַעוֹן כֵּן לִיּוֹרֵשׁ הוּאִיל אִם הֵיטָה לֵאָה בְּחַיִּים וְהֵיטָה
טוֹעֲנַת שֶׁהִחֲזִירְתּוּ לָהּ אִזּוֹ נֶאֱמַנְתָּ בְּשְׁבוּעָה הִנֵּה רְאוּי לְטַעוֹן כֵּן לִיּוֹרֵשׁ הוּאִיל וְאָמַר שְׁלֵא
מִצָּאוּ בְּעִזְבוֹן אִמּוֹ אַחַר שֶׁיִּחְרִימוּ בְּכַפְּנוֹ חֶרֶם סֶתֶם עַל מִי שֶׁמִּצָּא מְשֻׁכּוֹן זֶה בְּעִזְבוֹן אִמּוֹ
אוֹ שִׁדְעָה שְׂאִמּוֹ כְּלָתָה אוֹתוֹ אוֹ מְכַרְתּוֹ אוֹ נִתְנָתוֹ לְאַחַר אוֹ שֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנָּה בְּאִנְפּוֹן שֶׁהִיא
מִתְחַיֵּיבַת לְפָרְעוֹ וְלֹא יוֹדָה וְאַחַר שֶׁיִּחְרִימוּ הַחֶרֶם הַנְּזַכָּר תִּתְחַיֵּיב לֵאָה לְפָרְעוֹ הַזֶּהוּבִים
הַנִּזְכָּר וְכַף הַדִּין: סִימָן סֵט רְאוּבֵן הוֹצִיא סְחֹרוֹת וְשֵׁם אוֹתָם בְּדָמִים עַל שֶׁמְעוֹן
כְּדִישִׁשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶם וְהוֹצִיא גַּם שֶׁמְעוֹן כְּנֻגְדָם סְחֹרוֹת אַחֲרֵים וְלֹא סְרוּ מִהֵיוֹתָם מִתְעַסְקִים
בְּכָל אוֹתָם סְחֹרוֹת הַנִּזְכָּר עַד שֶׁמְכָרוּ רֶוֶבָם וְאַח"כּ רָצָה שֶׁמְעוֹן לְהַפְרֵד מִרְאוּבֵן וְלִשׁוּם
הַנִּשְׁאַר מִהַסְחֹרוֹת בְּפָחוֹת מִמָּה שֶׁשָּׂמוּ אוֹתָם מִתְחַלְּקָה לְפִי שֶׁהוֹזִלוּ עִתָּה וְשִׁיחַח כֹּל אֲחָד
מֵהֶם חֲלָקוּ וְרְאוּבֵן אֵינּוּ מִתְרַצָּה לְחֲלֹק: וְהוֹרָה רַבֵּינוּ נ"ע שְׂאִין רְאוּבֵן חַיִּיב לְהַפְרֵד
מִשְׁמְעוֹן עַד שֶׁיִּגְמְרוּ לְמַכּוֹר שְׂאִרֵּית סְחֹרוֹתֵיהֶם לְפִי שְׁלֵא נִשְׁתַּתְּפוּ בְּתַחֲלָה אֲלֵא
שִׁיתְעַסְקוּ בָּהֶם וְיִמְכְּרוּם וּמִזְלָא דְּבִי תְּרֵי עֲדִיר: סִימָן ע רְאוּבֵן מְכַר סְחֹר' לְשֶׁמְעוֹן וְטַעַן
שֶׁמְעוֹן שְׁלֵא קִנְיָה אֲלֵא עַל דַּעַת שֶׁיִּמְתִּין לוֹ בְּדָמֵיהָ וְאָמַר לוֹ רְאוּבֵן אֲנִי כְּבָר פִּירְשִׁיתִי
בְּעַת מְכִירְתָּה שְׂאִינִי מוֹכֵר אֲלֵא בְּמַעוֹת מְדוּדִים בְּעֵין וְשֶׁמְעוֹן אִזּוֹ נִמְצָא אֲצִלִּי וְשֶׁמְעוֹן
אָמַר אֲנִי לֹא שֶׁמְעַתִּי דְּבָרִים אֵלוּ: הוֹרָה רַבֵּינוּ נ"ע שֶׁיִּשְׁבַּע רְאוּבֵן שֶׁהוּא פִּירֵשׁ בְּשַׁעַת
הַמְּכָר שְׂאִינּוֹ מוֹכֵר אֲלֵא בְּמִדּוּדִים וְיִשְׁבַּע שֶׁמְעוֹן שְׁלֵא שֶׁמְעַתָּה זֶה וְיִתְבַּטֵּל הַמְּקַח וְאִם רְאוּבֵן
לֹא יִשְׁבַּע שֶׁהוּא פִּירֵשׁ יִשְׁבַּע שֶׁמְעוֹן שְׁלֵא שֶׁמְעַתָּה דְּבָר מִזֶּה וְיִחֲזִיק בְּסְחֹר': סִימָן עֵא שְׂאֵלָה
רְאוּבֵן גִּירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לוֹ מִמֶּנָּה בֵּית אֲרֻבְעָה שָׁנִים וְהָלַךְ לְעִיר אַחֲרָת וְנִתְעַכַּב שָׁם
זְמַן וְהֵגִיחַ אֶת בֵּיתוֹ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וְזָנָה אוֹתָהּ לֵאָה אִמָּה כֹּל יְמֵי חַיִּוֹתוֹ שָׁם וְכִשְׁבָּא רָצָה לִיקַח
אֶת בֵּיתוֹ מֵאֵת לֵאָה אִמָּה וְלִהְיִיחָה אֲצִלּוֹ אוֹ בְּמִקּוֹם אַחַר בְּטוּחַ לוֹ אוֹ לְהוֹלִיכָה עִמּוֹ לְמִקּוֹם
שֶׁהוֹלֵךְ וְלֵאָה אוֹמְרַת לֹא אֶתֵּן אוֹתָהּ לָהּ לְהִרְבֶּה סִיבּוֹת מֵהֶם שֶׁהַקְּטָנָה הִיא בֵּית שֵׁשׁ שָׁנִים
וְלֹא נִתְּתָה לָהּ מְזוֹנוֹת וְאֲנִי מִתְּנִירָא שְׂמָא תִּתְכַּשְׁל בָּהּ וּמֵהֶם שְׂבִיתִי אֵינָה רוֹצָה לְלָכֵת מֵאֲצִלִּי
וְכִמּוֹ שֶׁזָּנָתִי אוֹתָהּ מֵעוֹדָה וְעַד עִתָּה כֵּן תִּשְׁאַר אֲצִלִּי עַד שֶׁאֲכַנִּיס אוֹתָהּ לְחֹפֶה וְאֶתֵּן לָהּ
נְכִסֵּי בְּדוּוּנֵיָא וְאַחֲרָיִב עֲצָמֵי בְּזֶה בְּכַנִּי עֲדִים וְאֵתָה אֵין לָהּ יְכוּלַת לְזוּן אוֹתָהּ כ"ש לְהַשִּׂיאָהּ
וְאֲנִי תוֹבַעַת מִמֶּךָ מַה שֶׁכְּבָר הוֹצֵאתִי עֲלֶיהָ בְּהִיוֹתָהּ בְּאַרְצָא אַחֲרָת שְׁלֵא וְנָתִיתִי אוֹתָהּ אֲלֵא

דָּרָךְ הַלְוָאָה לָךְ הוֹאִיל וְלֹא הָיָה אֲפָשָׁר לִי לְהַנִּיחַ אוֹתָהּ בְּלִי מֵאֶכֶל וּכְסוּת וְהִבַּת אֵינָה רוֹצֵה לְהַפְרֵד מֵאֲמָה בְּשׁוּם אִנְפֶּן בְּעוֹלָם וּכְשׁוֹזְכְּרִים לָהּ דָּבָר זֶה הִיא בּוֹכָה וְרֹאוּבֵן אוֹמֵר הִנֵּה אָבִי נִתְחַיֵּיב בְּקַנְיָן לְזוֹן אוֹתָהּ בְּהִיוֹתִי חוּץ לְעִיר וְשִׁיכְנִיסנִי לַחֲנוּפָה.

יִרְצֵנוּ רַבֵּינוּ דְּרָךְ הָאֲמָת וְאִם תּוּכַל הָאִם לְתַבְּנֹעַ הַמְּזוֹנוֹת מִן הָאֵב: תְּשׁוּבָה עֲמַדְנוּ עַל שְׂאֵלָה זוֹ וְעֵינֵינוּ בְּכַוְנוֹתֶיהָ וְדָבָר זֶה כְּבָר נִשְׁאָל עָלָיו רַב שְׂרִירָא גָּאוֹן וְ"ל וְהוֹרָה שֶׁהִבַּת תִּהְיֶה אֶצֶל הָאִם לֹא אֶצֶל הָאָב וְכֵן כָּתַב גַּם בְּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת וְאִין סָפַק שֶׁהֵם סוֹבְרִים בְּמָה שְׂאֵמֵר הַתְּלֻמוּד (פְּתוּבוֹת דָּף ק"ב ע"ב) אָמַר רַב חֲסִידָא זֹאת אוֹמֶרֶת בֵּת אֶצֶל הָאִם שֶׁהוּא נֹאֲמֵר בְּעֵנָן הַהִכְרָעָה אִם תִּהְיֶה אֶצֶל הָאָב אוֹ אֶצֶל הָאִם וְנִחְנְנוּ גַם כִּי דַעַתְנוּ שֶׁהַמֵּאֲמֵר הַנִּזְכָּר לֹא נֹאֲמֵר אֶלָּא לְאַחַר מִיתַת הָאָב לְעֵנָן הַהִכְרָעָה אִם תִּהְיֶה הַבֵּת אֶצֶל הָאִם אוֹ אֶצֶל הָאָבִים כְּמוֹ שֶׁיַּעֲיֵד עַל זֶה הַמִּשְׁפָּח לְשׁוֹן הַתְּלֻמוּד מ"מ לְהוֹרוֹת הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּכָל פִּינְיָא בְּנִדוּן זֶה בְּפִרְטוֹת אִם יֵאָרֵעַ נִרְאֶה לְלַכֵּת בְּעַקְבוֹת הַגָּאוֹנִים וְ"ל הַנִּזְכָּרִי וּבְקַבְּלָתָם וּלְהַמְשִׁיךְ אַחַר סְבָרָתָם וְבוֹ נִפְסֹק הַדִּין וְנִדְוִי כְּשֶׁיִּתְאַמֵּת אֶצְלֵנוּ תוֹעֵלֶת הַבֵּת בְּזֶה לְהִיּוֹת שֶׁהָאִם ע"כ פָּנִים יוֹתֵר מִשְׂמֵרְתָהּ מֵהָאָב וְהִיא הַמְּלַמֶּדֶת אוֹתָהּ וּמְדַרְכֶּכֶתָהּ בְּמָה שֶׁיִּצְטָרְכוּ הַבָּנוֹת לְהַתְּלַמֵּד וּלְהַרְגִיל בּוֹ כְּמוֹ הַטּוֹי וְהַפְּקוּי בְּצָרְכֵי הַבַּיִת וְכָל פִּינְיָא בְּזֶה וּלְלַמֵּד אוֹתָהּ דְּרָךְ הַנְּשִׁים וּמְנַהֲגֵם וְכָל זֶה אֵינּוּ מְמַלְאֲכַת הָאָב וְלֹא מְטַבְּעוֹ וְהָרְאוּי שְׂלֵא יִנְיָחוּ רֹאוּבֵן זֶה לְהוֹצִיא הַבֵּת מֵאֲמָה אֶבֶל תִּשְׂאֵר אֶצְלָה כְּאֲשֶׁר הִיִּת' בַּתְּחִלָּה בְּפִרְט מַה שֶׁנִּרְאֶה מֵהַתּוֹעֵלֶת וְהַהֲנָאָה בְּזֶה לְקַטְנָה בְּהִיוֹתָהּ אֲמָה אוֹמֶרֶת שֶׁתְּחַיֵּיב לְהַכְנִיסָהּ לַחֲנוּפָה וְלִמַּת לָהּ גְּדוּנְיָא מִשְׂלָה וְהִיּוֹת הָאָב רִגִיל לְפָרוֹשׁ לְאַרְץ אַחֲרַת וְאִין לְהֵאֱמִין שֶׁיִּשְׂאֵר וְלֹא יִפְרוֹשׁ: וְמַה שֶׁטוֹעֵן שֶׁאֵינִי בְּטוֹחַ שֶׁתְּדוֹר בְּתוֹ עִם אַחֲוֹת אֲמָה אִין מִשְׁגִּיחִין בּוֹ הוֹאִיל וְאֲמָה עַרְבֻנִית בְּשִׂמְרֶתָהּ וְאֲמַנָּם הַהוֹצָא' שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁהוֹצִיאָה עַל בִּתָּהּ בְּתוֹרַת שְׂלֵאָה הַלּוֹתָהּ לְרֹאוּבֵן אָבִיהָ הוֹאִיל וְרֹאוּבֵן אֵינּוּ טוֹעֵן בְּזֶה כִּי אִם שְׂאֵבִי נִתְחַיֵּיב בְּקַנְיָן לְזוֹנָה וְזֶה הַקַּנְיָן שֶׁטוֹעֵן בּוֹ הוּא בְּלִמֵּי קִיָּים כְּפִי הַדִּין לְהִיוֹתוֹ קַנְיָן דְּבָרִים וְלְהִיוֹת שְׂרֹאוּבֵן יְכוֹל לֹאֹמַר אוֹלֵי אָבִי הוּא שֶׁהוֹצִיא עָלַיָּה מִשְׁלוֹ וְהוּא נִתְרַצָּה מִדַּעַתוֹ לְהַשְׁלִים יַעוּדוֹ וְזֶן אוֹתָהּ שְׂאִם הָיָה הַדְּבָר כֵּן לֹא הִי' יְכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ מַה שֶׁכְּבָר נִתְּן עַל כֵּן יֵשׁ לְרֹאוּבֵן לְהַחֲרִים חֲרָם סָתָם עַל מִי שֶׁטוֹעֵנָתָה שֶׁהוֹצִיא' עַל קַטְנָה זוֹ מִשְׂלָה בְּדָרָךְ הַלּוֹאָה לְרֹאוּבֵן זֶה וְהִיא לֹא הוֹצִיאָה עָלַיָּה וְטוֹעֵנָתָה שֶׁקָּר וְלֹא תוֹדָה וְאִם"כ תְּחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ מַה שֶׁהוֹצִיאָה עָלַיָּה בְּזִמְנֵי שֶׁהִלֵּךְ רֹאוּבֵן זֶה אָבִיהָ וְכֹף הַדִּין: סִימָן עַב שְׂאֵלָה רֹאוּבֵן מְכַר קַרְקַע לְשִׁמְעוֹן וְחִזְרָא אַחַר זִמְנֵי וּקְנָאוּ מִמֶּנּוּ וַיִּצְאוּ עַל רֹאוּבֵן עֲסִיקִין אִם יֵשׁ לְרֹאוּבֵן לְחַזֵּר עַל שִׁמְעוֹן בְּדַמֵּי הַקַּרְקַע וְמַה שֶׁמְרַצָּה בּוֹ אֶת הַמְּעַרְעֵר כְּאִלוֹ קְנָאוּ מְזוּלָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לְחַזֵּר עָלָיו בְּכָל זֶה אוֹ אִין לְרֹאוּבֵן לְחַזֵּר עַל שִׁמְעוֹן אֶלָּא בְּאַחֲרֵיוֹ דְּנִפְשֵׁיהָ וְדַאֲתִי מִחֲמַתִּי לְפִי שֶׁיְכוֹל שִׁמְעוֹן לֹאֹמַר לוֹ אֵלּוּ מְכַרְתִּי לְזוּלָתָהּ וַיִּצְאוּ עָלָיו עֲסִיקִין וְחִזְרָא עָלָיו לֹא הִיִּתִי חוֹזֵר עָלַיָּה ג"כ עֵתָה אֶחְזֹר עָלַיָּה בְּמָה שֶׁיִּצְאָ לָךְ עָלַי בּוֹ וְאִפּוֹכִי מִטְרַתָּא לָמָּה לִי וְאִם הַדִּין כֵּן וְנִתְּן שִׁמְעוֹן הַקַּרְקַע לְרֹאוּבֵן וּקְבַל עָלָיו אַחֲרָיוֹ דְּנִפְשֵׁי' בְּלִבָּד אִם יֵשׁ מִשׁוֹ בְּזֶה דִּין בֶּן הַמְּצָר הוֹאִיל וְאִין לוֹ עָלָיו זוּלָתִי אַחֲרָיוֹ זֶה שֶׁנִּתְחַיֵּיב לוֹ בְּמַתְנָה וְאִם"ל שֶׁמַּתְנָה זוֹ לְסִיבַת אַחֲרֵיוֹת זֶה הֵוִיא כְּמַכִּירָה לְגַבֵּי דִינָא דְּבַר מְצָרָא מַה יְהִיָּה הַדִּין בְּרֹאוּבֵן שֶׁנִּתְּן קַרְקַעוֹ לְשִׁמְעוֹן וְלֹא קְבַל עָלָיו כִּי אִם אַחֲרֵיוֹת דִּידִי' וְדַאֲתִי מִחֲמַתִּיהָ אִם יֵשׁ בּוֹ דִּינָא דְּבַר מְצָרָא אוֹ לֹא וְאִם טַעַן הַנּוֹתֵן בְּכָל צַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ דִּינָא דְּבַר מְצָרָא שֶׁהִיָּה בְּשַׁעַת הַמַּתְנָה קִטְוֵן לְבַטֵּל אוֹתָהּ אִם נִחְשׁוֹב כְּמַכִּירָה לְגַבֵּי דִינָהּ וְיְכוֹל לְבַטְלָהּ וְאִם"ל שֶׁיְכוֹל לְבַטְלָהּ וְטַעַן שִׁמְעוֹן שְׂרֹאוּבֵן הִי' גְּדוּל בְּאוֹתָהּ

העת מי מהם הוי המוציא מחבירו אם ראובן דחזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול או שמעון דקרקע בחזקה בעליה עומדת: תשובה אם ראובן הקונה הקרקע עתה משמעון הוא המוכר אותו לו מתחלה הדין הוא שאם יצאו עליו עסיקין והוציאוהו ממנו שאינו חוזר על שמעון לפי שעיקר האחריות הוא על ראובן ואין על שמעון כי אם אחריות דאמי מינני ומתמתי לא זולת זה והואיל והדבר כן הדין נותן שאם שמעון נתנו לו וקבל עליו אחריות דאמי מתמתי שנתן אותו מכירה ולא נוציא אותה מדינה לפי שלא קבל עליו אחריות דעלמא לפי שמכירה זו אינו מתחייב בה יותר מאחריות דאמי מתמתי והיה ראוי כפי זה לחייב בה דינא דבר מצרא לולי שאמרו לבעלים הראשונים לית משום דינא דבר מצרא כו' וזה דוקא כשנתנו לראובן עצמו שמכר אותה לו מתחלה אמנם לאיש אחר זולתו וקבל עליו אחריות דאמי מתמתי בלבד לא נדון בה שהיא מכירה ונחייב בה דינא דבר מצרא לפי שאם הייתה מכירה היה מתחייב לו אפי' באחריות דאמי מעלמא כמו שיתחייב בכל המכירות והואיל וראינו שלא נתחייב לו כ"א באחריות דאמי מתמתי הנה זה מורה שאינה מכירה אכל מתנה היא אמנם חזק אתה כשקבל עליו אחריות דאמי מתמתי ומה שאמרו ואי כתב בה אחריות לית בה משום דינא דבר מצרא אמנם הוא על האחריות המוחלט שדרה העולם לקבל אותו עליהם בכל המכירות אבל אחריות בצד מה בלתי מוחלט על הכל אינו נכנס בכלל אמנם ואי כתב בה אחריות הואיל וראינו האחריות הנהוג בכל המכירות ומה שאמרת אם טוען הנותן שהיה קטן בשעת המתנה אם נחשוב אותה כמכירה ויכול לבטל אותה אם לאו לא הבנתי פונתה בזה שנראה מדבריך אלה שאתה סובר שהמכירה היא שאינה קנימת בקטן לא המתן אין הדבר כן אבל המכירה והמתנה דינם שנה ששניהם אינם קנימות בקטן ואין מכירתו גם מתנתו קנימים בקרקע עד שיהא כן י"ג שנה ויביא שתי שערות ומה שאמרו אמר אמיר ומתנתו מתנה אינו חוזר על הקטן שלא הביא שתי שערות אלא על כן י"ג והביא שתי שערות אלא שאינו יודע בטוב משא ומתן אבל מי שלא הביא ב' שערות הוא כפועוטו שבנדאי לא תתקיים פעולתו בקרקע כלל ומה שטען נותן זה שהיה קטן אין טענתו טענה לאמרם חזקה אין העדים חותמין על השטר כו': ואם שאלתה זו היא במי שנתן נכסי אביו שמתנתו בהם מתנה אם היה כן י"ג והביא שתי שערות ואין ממכרו ממכר אלא א"כ הי' כן עשרים שנה אם נדון מתנתו לעשותה כמכר כשקבל בה אחריות ונבטל אותה כמו שנדון בה לענין דינא דבר מצרא אין לנו לדון זה אלא לענין דינא דבר מצרא בלבד לפי שנאמר בו בפירוש לא בזולת זה מהדינים: גם כשתדקדק תמצא שאין דומה זה הענין ששאלת עליו לענין כן המצר לפי שהערמה שם.

היתה מן הקונה והמוכר לאבד את זכות כן המצר מבילתי ידיעתו ועלה דגנו שלא יתאבד זכותו. אמנם זה ששאלת עלינו הזכו' שנאבד בכתיבו בתורת מתנה הוא זכות האיש עצמו שכתבה לא זכות איש אחר והואיל ונתרצה לכתוב אותה בתורת מתנה ולא בתורת מכירה הנה כבר נתרצה בעקירת זכותו מאותה קרקע ואקנייה ניהלי' בתורת מתנה שאין בה חזרה: סימן עג וששאלת ראובן שדך בתו עם שמעון וייעד להכניס' לחופה לזמן הסמיכו עליו בנדוניא ידוע וכתב על עצמו סך ידוע חוב גמור בהודאה גמורה אם לא מסור אותה לו לזמן ההוא באותה נדוניא ונפטר קודם שהגיע הזמן והיורש לא נתן הנדוניא לזמן הנזכר.

יורינו אם יתחייב באותו החוב שנתחייב בו אביו אם לא: תשובה הואיל והחייב שנתחייב אביו ה' תלוי באם יגיע הזמן ולא ימסור לו בתו בנדוניא שייצעד אותו וזה נפטר קודם שהגיע הזמן הרי זה אנוס ונפטר האב מעיקר החוב והואיל ונפטר האב נפטר גם היורש שלא היינו מחייבין את היורש אלא לסיבת אביו לא לסיבתו הוא לפי שלא נתחייב בחוב זה אלא אביו וכשנפטר אביו לסיבת היותו אנוס לא נשאר אצלו דבר שיתחייב היורש לפרעו בעדו: סימן עד ומי שעליו חוב לחבירו וטען המלנה שפטר הגיע זמן הפרעון והלנה טוען שלא הגיע זמן הפרעון עד יום פלוני ועד אחד מעיד שהגיע זמן הפרעון חייב להשבע שבועת התורה שלא הגיע זמן פרעון החוב אלא בזמן פ' לפי שהכלל העולה מטענת המלנה הוא שאומר לו יש לי אצלק עתה ממון והלנה אומר אין לי אצלי עתה ממני כלום א"כ היתה כפירתו כפירת ממון בעת זה ומי לא עסקינו שתזמן לו בזו העת למלנה עיסקא שיקנה אותה באותה הממון אם הביאו לו הלנה שנעשה כשאינו מביא אותו לו מעכב אותו מקנייתה מונע אותו ומקרינח שהיה בא לו ממנה הא למדת שהוא כפירת ממון באותה העת: סימן עה וכשתבע ראובן לשמעון בעד לוי בהרשאה שהרשאו לוי על זה ולוי עתה במדינה אחרת וכפר שמעון ונתחייב שבועה ורצה לעכב אותה עד שיזהירו בפני לוי התם שם במקומו על מי שטוען טענות שקר על שמעון אין זה מן הדין לפי שהטלת הנדוי הנז' אינה מן הדין אכל נראה בעינינו שהי' על דרך התיקון וההנהגה המדינית כשהבגנו מרוב אנשים שהם מכוונים להעליל בטענות כדי שיפדה עצמו הנתבע בדבר רצה בו את התובע להפטר מחומר השבועה אם הוא ירא חטא לפיכך ראינו לתקן להזהיר קודם השבועה אולי יפרוש התובע מזה אם הוא טוען שקר ונסתייענו בזה בהיות התובע ג"כ מצונוה שלא לטעון שקר לאמרו יתעלה מדבר שקר תרחק ותקננו דבר זה זה שנים בהיותנו באחד מארצות אגדל"ס לסיבות חייבו אותנו לעשות זה ממה שראינו שם מדרך זו לא במקום מושכנו וכשהיינו אצלכם בפא"ס זכרו לנו שם שנמצא זה בתשובה לרבינו יצחק הרב הגדול ז"ל או לאחד מן הגאונים ז"ל לשמחנו בזה.

והנה הענין הזה הוא על דרך התיקון וההנהגה המדינית מן ב"ד לא מעיקר הדין ולא מ'שף זה אל גדר עפוב השבועה הפוטלת על שמעון מעיקר הדין עד שישלחו למקום ששם לוי אם אינו נמצא פה במדינה: סימן סימן עו ושאלת ראובן טען על שמעון שדר בביתו זמן מה ותבע ממנו שכירות הזמן ההוא ושמעון אומר שלא דר בה אלא מקצת מהזמן ההוא יורינו מה תחייב: תשובה שמעון חייב להשבע שבועת התורה, שלא דר.

אלא הזמן שהוא מודה בו ויפרע מה שראוי לפרוע בשכרו אותו הזמן להיותו מודה מקצת לפי שהכלל העול' מן הטענה והכפירה אמנם הוא השכירו' שהוא מטלטלין ולא קרקע: סימן עז ושאלת אם טען הנתבע אחר שהודה כמו שמעיד עליו בו עד א' בדבר שתבטל עדותו ממנו כגון שהעיד על שמעון ע"א שהוא חייב ממון לראובן והודה בו אבל טען שמחל אותו לו או שפטר נתנו לו שלא בפני עדים יורינו אם זה נכלל בכלל דין נספא דר' אבא: תשובה אין זה נכנס בכלל דין נספא דר' אבא לפי מה שחייב בנספא דר' אבא לחייבו הפרעון בעד אחד לפי שאם היו שני עדים הי' מחוייב לפרוע ולאו כל פמיני' לומר דידי חטפי ולהיותו מחוייב ממון אם היו שני עדים חייב גם שלא העיד עליו פי אם עד אחד לחייבו שבועה מהעיקר הידוע כל ששנים מחייבים אותו ממון אחד

מְחַיְיבו שְׁבוּעָה וְלִהְיוֹתוֹ בְּלִמְתִּי מִכְחִישׁ עֵדוּת אוֹתוֹ הָעֵד אֲבָל הוּא אוֹמֵר אֵין חֲטָפִי וְדִידִי חֲטָפִי הִיא מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע וּמִשְׁלֵם כַּמ"ש בְּזֶה הַמַּעֲשֶׂה הַיְכִי לִדְיִינֹהוּ דְיִינִי לְהֵאֵי דִינָא לְשֵׁלֵם לִיכָא סְהַדִּי לִיפְטֵר אִיכָא חַד סְהַדָּא לִישְׁתַּבַּע דְאָמַר מַר כָּל שְׁשָׁנִים מְחַיְיבִין אוֹתוֹ מְמוֹן אֶחָד מְחַיְיבוֹ שְׁבוּעָה הֵא קְאָמַר חֲטָפִי וְדִידִי חֲטָפִי כּו' הִנָּה רוֹאָה שְׁמָה שְׁחַיְיב לְהִיוֹתוֹ מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע.

אָמְנָם הוּא שְׂאֵם הַעִידוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֵדִים הִיא מְחַיְיב לְפָרוּעַ וּכְשֵׁלָא הַעִיד עָלָיו כִּי אִם עַד מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע וּמִשְׁלֵם וּבְגִדוֹן שְׁלָנוּ אֵין הַדְּבָר כֵּן לְכִי שְׂאָפְלִי הַעִידוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֵדִים שְׂיֵשׁ לְרֵאוּבֵן אֶצְלוֹ אוֹתוֹ הַמְמוֹן אֵינוֹ מִתְחַיְיב אִם טָעַן שְׂפִכָר מְחַל אוֹתוֹ לוֹ אוֹ שְׂפָרְעוֹ לוֹ בְּעֵדִים אֵין צְרִיף לְפָרְעוֹ בְּעֵדִים וּכְשֵׁהָיָה בְּלִמְתִּי מִתְחַיְיב מְמוֹן בְּעֵדוֹת שְׁנֵי עֵדִים הַדִּין נוֹתֵן שְׂלָא יִתְחַיְיב שְׁבוּעָה בְּעֵדוֹת עַד אֶחָד כְּדִי לְעֵשׂוֹתוֹ מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה וְאִי לִישְׁבַּע אֲבָל יִשְׁבַּע הִיסַת שְׂפִכָר מְחַל לוֹ אוֹ פָרְעוֹ לוֹ וְיִפְטֵר כְּמוֹ שְׁהִי מִתְחַיְיב אִם הַעִידוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֵדִים וְכֵן ג"כ אִם הַעִיד לְרֵאוּבֵן עַד אֶחָד שְׂשִׁמְעוֹן שְׁלַח לוֹ עִם לְוִי מְמוֹן וְהוֹדָה בְּזֶה לְוִי אֲבָל טָעַן שְׁחֹזַר וְלִקְחוֹ מִמֶּנּוּ אוֹ צִינָה לוֹ אַח"כ לְתַתּוֹ לְזוּלְתוֹ אֵין זֶה נִכְנָס בְּכֻלּוֹ מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה וְאִי לִישְׁבַּע הוֹאִיל וְלֹא אָמַר שְׂמַעוֹן לְלוֹי כְּשִׁנְתָן לוֹ הַמְמוֹן לְתַתּוֹ לְרֵאוּבֵן הִילָף מְנָה שְׂאָנִי חַיְיב לוֹ אֲבָל נִתְנוּ לוֹ סֵתָם אֵין לְנוֹ לֹמַר שְׁהוּא אֲלֵא בְּדַרְף מִתְנָה שְׂאֵם כָּא לְחֹזַר חֹזַר הוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן גַּם שְׁהַעִידוֹ עָלָיו בְּזֶה שְׁנֵי עֵדִים לֹא יֵהִי מְחַיְיב מְמוֹן מִהַטְעַם שְׂזַכְרָנוּ כְּדִי שְׂיֵהִי אִם לֹא יַעִיד עָלָיו בּוֹ כִּי אִם עַד אֶחָד מְחַיְיבֵי שְׁבוּעָה אֲבָל הִיא מִתְחַיְיב לְהִשָּׁבַע שְׁבוּעַת הִיסַת עַל מַה שְׂטוּעַן בְּזֶה וְיִפְטֵר וְזֶה כְּשֵׁיכּוֹל רֵאוּבֵן לְהִבִּיא רֵאָהָ שְׂהַמְמוֹן הוּא אֶצְלוֹ עֲדִיין וְלֹא חֹזַר וּלְקַחוֹ מִמֶּנּוּ שְׂמַעוֹן וְלֹא צִינָהוּ לְתַתּוֹ לְזוּלְתוֹ שְׂאֵם אִי לֹא לְהִבִּיא רֵאִי זוֹ אֵין לוֹ עָלָיו כְּלוּם עַל מִי שְׂטוּעַן בְּזֶה שְׂקַר זֶהוּ מַה שְׁהִי מִתְחַיְיב לוֹ אִם הַעִידוֹ עָלָיו שְׁנֵי עֵדִים כָּל שְׂכֵן אִם לֹא הַעִיד עָלָיו כִּי אִם עַד אֶחָד סִימֵן עַח וְשְׂשִׁאלָתָ רֵאוּבֵן נִשְׁבַּע שְׂלָא יִכְנָס לְבֵית שְׂמַעוֹן לְעוֹלָם וְכֻלּוֹ בְּשְׁבוּעַתוֹ שְׂאֵין לָהּ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הִיתַר וְהִיא שְׂמַעוֹן מְשׁוּדָדָה עִם בֵּית אַחִיו שֶׁל רֵאוּבֵן וְכִנְסָ אוֹתָהּ אַח"כ וְנִתְחַרַט רֵאוּבֵן עַל שְׁבוּעַתוֹ אִם אֶפְשָׁר לְהִיוֹת בְּזֶה הַתְּרָה וְאִם אֶפְשָׁר אִיף תִּהְיֶה: תְּשׁוּבָה אֵלוֹ הִיא שְׂהַדְּבָר הַזֶּה שְׂכָלָל בְּשְׁבוּעַתוֹ שְׂאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הִיתַר לֹא זָכַר אוֹתוֹ כָּלָל בְּשְׁבוּעַתוֹ לֹא בְּזֶה הַלְשׁוֹן וְלֹא בְּזוּלְתוֹ אִזְ הַהַתְּרָה הִיתָה אִיפְשָׁרִית בְּהַ שְׂיֵאמְרוּ לוֹ אֵלוֹ צִינְרָתָ אִזְ הַמַּצְבַּ שְׂאֵתָה בּוֹ עֵתָה מְהִיוֹתָ מִתְנַחֵם וּמִתְחַרַט הֵאֵם הִיִּיתָ נִשְׁבַּע וּכְשֵׁאוֹמֵר לֹא הִיִּיתִי נִשְׁבַּע יֵאמַר לוֹ הַחֲכָם אִם הִיא מְנוֹחָה אוֹ שְׂלִשָּׁה תִּלְמִידֵי חֲכָמִים וְאֵע"פ שְׂלָא יֵהִיוּ מְנוֹחִין שְׂרִי לָהּ כַּמ"ש פּוֹתְחִין בְּחֲרָטָה אַע"פ שְׂתִּהְיֶה הַחֲרָטָה מִבְּלִי סִיבָה כַּמ"ש בְּהִיוֹת לָהּ סִיבָה וְהוּא מַה שְׂנִתְחַדַּשׁ עָלָיו דְאָגָה מִהְיוֹתוֹ נִמְנַע מִלְּהַכְנִס אֶצְלָ בֵּית אַחִיו וְעַצְבוֹן לְבוֹ וְלֵב קְרוּבִיו מְנָה אֲבָל הוֹאִיל וְכָלָל בְּשְׁבוּעַתוֹ שְׂאֵין בְּשְׁבוּעָה זוֹ חֲרָטָה וְלֹא הִתַר רֵאוּבֵן לְחַקוֹר בְּאִיזָה ל' זָכַר זֶה הַעֲנָנָן אִם זָכְרוּ בְּלִשׁוֹן שְׂזַכְרָתָ וְהוּא שְׂאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הִתַר הִנֵּה לִשׁוֹן זֶה בְּלִמְתִּי חֲזַק (לְכִי שְׂאֵמְרָתָ לִשׁוֹן זָכַר זֶה הַעֲנָנָן אִם זָכְרוּ בְּלִשׁוֹן שְׂזַכְרָתָ וְהוּא שְׂאֵין לוֹ בְּהַ חֲרָטָה וְלֹא הִתַר הִנֵּה ל' זֶה בְּלִמְתִּי חֲזַק) לְכִי שְׂאֵמְרָתָ ל' זֶה כְּשֵׁיזְדַקְדַק הוּא שְׁבוּעָה לְסַפֵּר מַה שְׂנִמְצָא בְּלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַעֵת מִהְיוֹתוֹ חֲפִץ לְהִשָּׁבַע שְׁבוּעָה זוֹ וְהוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן חַיְיב שְׂאֵם נִשְׁתַּנִּית עֵתָה כְּוִנְתּוֹ מַה שְׂאֵם צִינְרָתוֹ זֶה בְּדַעַתוֹ אִזְ לֹא הִיָּה נִשְׁבַּע עָלָיו הִנֵּה הַהַתְּרָה אֶפְשָׁרִית בְּהַ בְּלִמְתִּי נִמְנַעַת וְאִם זָכַר אוֹתָהּ בְּלִשׁוֹן שְׂלָא תִּהְיֶה חֲרָטָה וְלֹא הִתַר בְּשְׁבוּעַתוֹ אֵין שְׁבוּעַתוֹ קִינְיַת לְכִי שְׂאֵמְתוֹת שְׁבוּעַתוֹ.

זאת אמנם היא לומר שלא יתחלף לו רצון וזה אינו בידו והיתה השבועה עליו שבועת שוא שהוא חייב עליה מלקות ואינה בדרך שבועת בטוי שהיא צריכה התרה אלא שמה שנשבע שלא יהא לו בה היתר הוא נכנס תחת גדר שבועת בטוי וכאלו נשבע שתי שבועות האחת שלא יפגס לבית שמעון ושנית שלא יהיה לו בה היתר וא"כ אפשר לו גם עתה שישאל על שבועתו במה שנשבע שלא יהא לו בה התרה בהיות שאם היה מציייר אז מה שנמשך לו מן הדאגה המביאה לידי חרטה לא היה נשבע ותומר לו שבועה זו ואחר שתומר לו שבועה זו ישאל על עיקר שבועתו במה שנשבע שלא יכנס לבית שמעון ותומר לו גם היא על זה הדרך.

ונה דוקא אם כלל פנונה זו בשבועתו בא' משני הלשונות הנזכרים אבל אם אמר כף ואפי' אם נשפנה רצוני ונתחרטתי על שבועתי ונראה לי אחר זה דבר שאין אני מציייר אותו עתה עכ"ז אני מסכים על זה ואני מתחייב בשבועתי זו עכ"פ.

הנה שבועה זו אין לה התרה אמנם מתחייב בשיאמר שאם הי' מציייר אז המצב שהוא בו עתה וכנונתו לא היה נשבע. וכאן א"א לו לומר זה הואיל וכבר פירש בשבועתו שאפי' יראה לו אחר זה דבר שלא עלה בדעתו ולא ציייר אותו עתה בעת שנשבע שעכ"ז הוא מקבל על עצמו שבועה זו: ונראה לי שאפילו לא פירש ואמר דברים אלו אבל אמר כף שבועה שלא אפגס לבית שמעון שבועה שאין לה התרה או מלו' יהיו במקום מלות אלו (אבל אמר כף שבועה שלא אפגס לבית שמעון שבועה שאין לה התרה או מלות יהיו במקום מלות אלו) שהוא פנונת תאר השבועה שהוא נאסר בה מכיון שאמר דברים אלו הורה שהוא מסכים שאפילו נראה לו אחר זה ענין שלא ציייר אותה עתה שהי' אפשר מסבתו החרטה שעכ"ז הוא מתחייב בשבועתו עם היותו מתחרט עליה הנה הי' כאלו פי' פנונה זו וראוי שלא יהיה לשבועתו התרה: סימן עט שאלה ראובן נתן ממון לשמעון על צד העסק וכשתבעו ממנו אמר לו מכרתי מקצת בהקפה וברח הבעל חוב ואמר ראובן לא הרשתי אותך והורה ביניהם מורה וחיוב ראובן שבועה שלא הרשהו למכור בהקפה ושיפסיד חצי הממון הנמכר בהקפה וברח ראובן מהשבועה והפקה על שמעון ונשבע שמעון ונתחייב ראובן לחזור על הב"ח אם אין דין זה אמת אם יכול ראובן לחזור על שמעון בתביעת ממונו ואם טען שמעון שכבר נתרצה ראובן להפך השבועה עליו אם טענתו בזה טענה אם לאו: תשובה מה שהורה זה המורה אינו נכון והדין בזה הוא שישבע ראובן שלא נתן לו רשות למכור בהקפה ויתן לו שמעון.

ונה אם טוען שמעון שראובן נתן לו רשות בזה בפ' למכור בהקפה אבל אם לא פירש זה ואמר שהענין הי' על הסתם נסתלקה השבועה מראובן ויתחייב שמעון להוציא החוב ולא יפסיד ראובן ממנו דבר.

ועל כל שני אלו הפנים ולא הוראת זה המורה ששיפסיד ראובן החצי אחר שנשבע היא הוראה בלתי נכונה והואיל ולא נתרצה ראובן בענין זה אלא ע"פ מה שהורו לו ולא קנו ממנו אלא כפי סברא זו הוא קנין בטל ויכול לחזור בו אא"כ נתברר מה שטוען שמעון שראובן נתרצה בהפוך השבועה עליו בין היתה ההוראה אמיתית או לא תהיה ואם פירש זה בשעת הקנין הנה הקנין קיים: סימן פ הורה רבינו נ"ע בראובן שנתן לסוסור חפץ למכרו והראהו לשמעון והחזיק בו שמעון ואמר ראובן חייב לי מעות ופטר רבינו

הסרסור ואמר שאינו חייב פלום הואיל ולא שינה וחיוב את שמעון שאם לקחו בפני עדים לאו כל כמינה' אבל יחזירנו לראובן בעליו אחר שישבע ראובן לשמעון שאין לו אצלו פלום ויפטר ואם לקח החפץ מיד הסרסור שלא בפני עדים נאמן בטענתו עם שבועתו מיגו דאי בעי אמר להד"מ ואמר לקחתי אותו מבלי שיאמר שהוא משפון אצלו והנה הוא אצלו בתורת משפון ויתחייב להשבע שבועת התורה שיש לו אצלו פה וכה ואם נשאר לו אצלו על דמי החפץ דבר יתן אותו לו ראובן ואם נשאר לראובן דבר אחר שינפה שמעון את חובו יתנו לו: סימן פא שאלה מפא"ס ראובן נשא את לאה וכתב לה ביתמייחד לכתובתה אח"כ נתן לרחל אחותו כל נכסיו מקרקעי ומטלטלי מהיום ולאחר מיתה ונפטר ראובן והחזיק רחל בעזבונו מדין המתנה אח"כ תבעה לאה כתובתה מרחל להיות' מחזקת בכל נכסיו ונתנה לה כתובת' ולסלקה מהבית ומכל הקרקעות וכתב לה ב"ד מעשה בתביעת לאה הכתובה מכתובה ממנה בהיות שהחזיקה בעזבונו ראובן ובהשבעה שבועת האלמנה והגבטה אותה רחל כל כתובתה והעידה על עצמה לאה שלא נשאר לה אצל רחל דבר מכתובתה הכתובה על ראובן ושלא נשאר לה זכרון תביעה על שום דבר מקרקעותיו ונשארה רחל מחזקת בקרקעות זמן ונשאת אח"כ עם לוי ומתה תחתיו והחזיק בעזבונו כמשפט הירושא ועמד עתה על לוי שמעון בן אחיו של ראובן הראוי לירשו אלו לא נתן המתנה הנז' לרחל ואמר המתנ' לרחל בבית המיוחדת ללאה אינה מתנה להיו' שאמר התלמוד עשה שדהו אפומיקי לב"ח ולכתובת אשה גובין משאר נכסי' רשפ"ג אומר ב"ח גובה משאר נכסים אשה אינה גוב' משאר נכסים כו' ואמר הירושלמי העושה שדהו אפומיקי לאשה בכתובתה ולב"ח בחובו ומכרה מכורה והלוקח יחוש לעצמו רשפ"ג אומר לאשה בכתובת' אינ' מכורה ואמר הלכ' פרשפ"ג דאמר לכתובת אשה אינ' מכור' והואיל ואינה מכור' המתנ' בה אינה מתנ' והיא ברשות הנותן ובאה ממנו לירש ומה שנתנ' רחל ללאה הכתובה הוא כפורע חובו של ראובן שלא מדעתו שהניח מעותיו על קרן הצבי ואלו נזפר במעשה ב"ד שלא חלק' עצמה לרחל מהבית אז היתה ראויה לה במה שפרעה מהכתוב' אמנם מפנין שלא נזפר במעש' ב"ד זה בפירוש הנה הסילוק הנה לירוש ורחל פורעת חובו של ראובן שלא מדעתו טען לוי הקש בטל שמה שאמר' ההלכ' אינה מכור' הוא בהצטרפות אל האשה שהלוקח לא ידחה אותה לקרקע אחר לא תגב' אותה בעצמה אבל אם פרעו לה כתובת' הלוקח או מקבל מתנה ונתרצית בקבלתה אין ספק שהשדה תתקיים בידם כמשפט הלוקח' והמתנ' ואינם כפורע חובו של חברו שלא מדעתו: הלא תראה אמרם לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל שהאשה אם נפטרה בחיי בעלה נתקיים המקח ויעמוד הקרקע ביד הלוקח ואמנם ענין אמרם מקחו בטל הוא בהצטרפות אל האשה שראוי לה לגבול כתובתה מאותו ואין ספק שאם נתן לה הלוקח חובה שהשדה קיימת בידו ולא נאמר בזה פורע חובו של חברו דכונתה הכא אמרם אינה מכור' הוא בהצטרפות אל האשה כמו שביארנו.

וגם כי יתנה מה שאמרו אינם מכורים מאמר מוחלט ושהמכר בטל במוחלט אין בכיטולו שישאר הקרקע לבעליו אלא שיהיה משועבד לאשה והוא פאלו היא מחזקת בו כדי שיהיה המכר בטל ואין לבעליו בו דבר ואם נחשוב הלוקח בפרעונו הכתובה שפדה אותה ממנה הנה יהי' לו ואם נחשוב שהוא על צד המתנה תהיה לה השדה נוספת על מה שפכר

קבלה ואין ספק שלא יאמר במה שנתן הלוקח או המקבל מתנה שהוא נתנו מתנת חנם אלא שפדאו מן האשה באופן יתקנים הקרקע בידו: ומה שטוען הלוקח באמרו שלא נזכר במעשה ב"ד סילוק האלמנה מן הבית לרחל והיא ראיה ממעש' דההוא קטינ' דאמר הנדב חמשין זוזי קמאי מצוה קא עבדיתו וכי קא טריף פדיו קא טריף כו' אמר לוי שאינ' ראוייה לפי שפזזה המעש' נשאר לב"ח חמשין שניים נחשבו החמשים הראשונים בתורת מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהו ונשארה הקטינ' בחמשין השניים הואיל ולא פירש בחמשין הנתונים שהם דימי הקטינ' אבל הלוקח והמקבל יאמר בזה מצו' עליהם לפרוע חובת המוכר והנותן: ועוד אין זה דומה למעשה דההוא קטינ' לפי שלא נשאר כאן חוב שני לאלמנה על הבית כדי שתגבנו בו.

ועוד שאפילו שיהיה אמרו אינה מכורה פולל במוחלט ושהיא קנימת ברשו' המוכר מנין לנו שהלק' פרשב"ג ולא כת"ק לפי שעיקר מה שאמרנו כל מקום שישנה רשב"ג כו' הלכה כמותו ה"מ במתני' אבל לא בברי'.

עוד ראינו הגאונים ז"ל שאינן סומכין על זה הפלל אלא על הפלל הידוע יחיד ורבים. וא"ת הנה ייחד הירושלמי ואמר תני במכרם לשעה אנו קנימין אבל לא מכרן לשעה אינם מכורים זה לא זכר אותו הבבלי אלא דברי ת"ק הם במוחלק וידוע שהבבלי דוחה את הירושלמי יודיענו אדוננו אם יש בדברי שמעון ממש ואם דברי לוי אמת ואם הלכה פרשב"ג בזה אם לאו ואם מה שראינו לגאונים ז"ל הוא צודק אם לאו.

ונוסף על כל זה שהמנהג בפא"ס שהקרקע המיוחד לאשה בכתובתה אם רצו היורשים לסלק אותה בזוזי מסלקים ואין תועלת ביחוד אלא שתגבה שלא בשבועה: תשובה עמדנו על שאלה זו והבננו פנונתה ומה שטען שמעון בן אחיו של ראובן אינה טענה לפי שזו הבית שכתב אותה ראובן מיוחדת ללאה בכתובתה אינ' גובה אות' אלא כמו שהיא שנה בשעת הגבוי' לא כמו ששנה בעת שייחד אותה לה וצריכ' היא באות' שעה שב"ד יורידו אותה בה הא למדת שהייחוד אינו קנין בגוף הבית ואינה קונה בית זה המיוחד לה אלא בעת שמגבין אותה לה ב"ד: גם מאמרם ייחד לה ארעא שארבע מצרנא הא בלא שבועה כחד מצרנא פומבינדתאי אמרי בלא שבועה בני מתא מחסי' אמרי בשבועה תשער שהארע' המיוחדת אינה קנויה לאשה אלא עמה בעת שהיא גובה כתובתה לא מעת שייחד אותה לה לפי שמכיון שירדו לדקדק אם נחשוב שהיא: הסכים שלא יתן לה כתובתה אלא מן המיוחד או אם יתן לה מזולתו ויעשה במיוחד פרצונו מפלל שאם רצה לקחת המיוחד ולעשות בו חפצו יתן לה זוזי או שיתפס' צררי יכול לעשות זה וזו ראיה שהייחוד אין אמתו להקנות לה אותו דבר המיוחד לה מאותה העת כדי שצאמר שיצא מהיותו בכלל נכסיו אבל הוא ייחוד בעלמא כדי שתגבה ממנה כתובת' ששיגיע זמן גביית' וא"כ נתחייבנו לומר שזו הבית המיוחדת כל זמן שלא גבאת' לאה בכתובת' עדיין היא בכלל נכסי ראובן והואיל ונתן ראובן אחר זה כל נכסיו לרחל אחותו הנה כבר נכנס הבית הזה בכלל מה שנתן לה ונעשה כאלו פירש בנתינתו אותה לה וכמי שעשה שדהו אפותיקי לכתובת אשה ומכרה לאחר אלא שמה שבא בזו הברי' ומה שזכר בו בירושלמי אינו לענין ביטול המכר מעיקרו ויחזור הדבר המכור לרשות שבא בזו הברי' ומה שזכר בו בירושלמי אינו לענין ביטול המכר ויחזור הדבר המכור לרשות המוכר ויירשנו ממנו

יורשו כמו שחשב שמעון זה אבל הוא לעגנו דין האשה עם הלוקח אם היו שם נכסים אחרים אצל המוכר אם יכול לומר לה הנחתי לה מקום לגבות הימנו ואין משגיחין במה שעשאה הבעל אפותיקי הואיל ולא אמר לה לא יהא לה פרעון אלא מזו או אם אינו יכול לומר לה זה אבל המוכר אין לו פאן עסק שמפניו שמכרו אין ספק שלא נשאר לו בו זכות ולא שום פח כלל כדי שיעמוד יורשו בו במקומו ואפי' לגבי דין האשה עם הלוקח אמנם נצטרף לזה אם לא יהיה שם מי שימתן לה כתובתה מעות בעין אלא שהלוקח הוא דוחה אותה שתגב' מנכסים אחרים אם ממה שנשאר מהם אצל המוכר עצמו בטענת אין נפרעים מנכסים משועבדים מקום שיש נכסי' בני חורין ואפי' הן מן הזיבורי' [אם] ממה שמכר הבעל אח"כ ללוקח אחרון בטענה שיאמר לה לוקח ראשון הנחתי לה מקום לגבות ממנו אבל אם מצאה האשה מעות בעין לגבות אותה הנה כבר נסתלק' טענת האומר שלא עלה על דעת שתחזור על בתי דינים וראוי לה לקבל מעותיה ונסתלק זכות' מזה האפותיקי ויתקיים מקח הלוקח שקנה אותה ובגדון זה הואיל ונתנה רחל ללאה זאת כתובתה זהובים בעין אפי' שנמנעה לאה מלקבל אותם ותרצה להחזיק בבית לא כל הימנה לסיבה שזכרנו וכ"ש והואיל וכבר קבלה כתובת' וסלקה עצמה מהבית וכבר נסתלקו הטענות מפאן וקם הבית לרחל זאת וללוי בעלה אחרי' בדין הירושא מתמתה.

אבל ראובן ויורשיו אחריו כבר אמרנו שאין לו קנין בה לפי שמעת שנתן לרחל כל נכסיו שנקנס בית זה בכלל כבר נסתלק זכותו ממנו ולא נשאר לו בו פח כלל כדי שיירשו מפחו כמו שפבר ביארנו וכל מה שטען לוי בדחיית טענת שמעון ותביעתו בית זה ובסתירת ראיותיו הוא אמת חוץ מאמרו שאין סומכין על מה שבא בירושלמי הואיל ואין אנו מוצאים אותו בבבלי שלא צדק בזה שאין לנו לדחות מהירושלמי אלא דבר שבא הפכו בבבלי אבל דבר שלא בא הפכו בבבלי אין לנו לדחותו אבל לסמוך עליו ונדון בו ואמרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו חוץ מערב וציזן וראי' אחרונה אינו עיקר ראוי לסמוך עליו והנה אמרו במשנ' כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורו' וכל מ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבו' כו' ואמר ר' יוחנן אין למדין מן הפלו' ואפי' במקום שנאמר חוץ ונשנה זה המאמר בעירובין פ' בפל מערבין ואם מה שבא מן הכללות במשנה אינו עיקר לסמוך עליו ואפי' במקום שנא' בו חוץ כ"ש מה שבא מהם בתלמוד שאין לנו לסמוך עליו ולעשותו עיקר ואפי' במקום שנא' בו חוץ ועם היות שנא' בתלמוד פעמים רבו' אמרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו חוץ מערב וציזן וראי' אחרונה.

אמנם נשנה זה לעגנו שאין הלכה פמותו בערב וציזן וראייה אחרונה לא לעגנו שבזולתם הלכה פמותו וא"כ אין ראוי לפסוק הלכה פרשב"ג אלא פשירא מהתלמוד מה שיורה על זה ובה שלא נר' מהתלמוד ראי' עליו נפסוק פדברי ת"ק על עיקר אמרם יחיד ורבים הלכה פרבים: סימן פב שאלה ראובן הפקיד אצל חברו פקדון ושלח בו יד ונשתמש בו וטען ראובן שחסרו הרבה והודה הנפקד במקצת: תשובה אם יש עליו עדים ששלח בו יד ונשתמש בו הנה הוא גזלן וראוי שישבע במקצת בעליו על מה שהפחיתו ממנו ויטול אותו ממנו דהיינו תקנת הנגזל וזה אע"פ שאין הנפקד מודה במקצת כ"ש וכבר הודה פאן במקצת שהיה מתחייב מעיקר הדין שבועה מן התורה וא"י להשבע להיותו גזלן וראייה השבועה לחזור על שפגגדו: והנה חייב השבועה הנה פאן על המפקיד וליטול

משני פנים האחד משום תקנת נגזל והשני משום שפנגדו חשוד על השבועה ונה דוקא אם יש עליו עדים ששלח יד בפקדון ונשתמש בו שאם אין עדים בזה נסתלקה מפאן תקנת נגזל שאין תקנת נגזל אלא בעדים וראוי שישבע הנפקד שלא הפחית ממנו כי אם השועור שהודה בו פדין מודה מקצת ואין ראוי לדונו בחשוד על השבועה בהודאתו שגזל לפי שאין אדם משים עצמו רשע ואם יטעון טוען שהמפקיד אסור לו להשביעהו הואיל והוא יודע שהוא חשוד אין זה מן הדין לפי שיכול לומר עשה זה מחמת שכחה או פשע בשמירת הפקדון ושלח בו יד זולתו והפחיתו: סימן פג ושאלת אם יש ליחיד לומר בתחנוניו ויעבור ה' על פניו אם לאו: תשובה לא ראיתי בתלמוד מה שיורה על מניעתו מזה אלא שראיתי תשובה לגאון ז"ל נראה ממנה שאין ליחיד לומר ויעבור ונתלה בזה באמרם מנין שאין הב"ה מואס בתפלתם של רבים שנאמר הן אל כפיר לא ימאס: סימן פד הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשיניך לדק"ח ע"ב ד"ה עוד כתב בתשובה אחרת וז"ל השאלה כו': סימן פה לת"ק דאמר כל זמן שהיא בבית בעלה אינה גובה כתובתה, אלא עד כ"ה שנים שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה תינח עיקר שהוא דבר קצוב אפ"ש שתעשה טובה כנגדו אלא תוספת שאינו דבר קצוב ואפ"ש דהוי טובה ואין עושה טובה כנגדו אמאי קא פסיק ואמר שאינה גובה אותה.

שתי תשובות יש להשיב בשאלה זו חדא דתוספת נמי אע"ג דהוי טובא אפ"ש שתעשה טובה כנגדה כדאמרינן התם אין אמרי אינשי לפום גמלא שחנא ועוד דא"נ לא עשת טובה כנגדה כיון שעשתה כנגד העיקר ונבטל לה גבייתו נבטל לה נמי גביית התוספת דקי"ל תנאי כתובה ככתובה דמי ואמרינן עלה למאי נ"מ למוכרת למוחלת כו' עד וכל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד כ"ה שנים כו' וטעמא דמילתא משום דמנה מאתים הוא העיקר שהנישואין תלויין בו והוא גיהו דמי הבעילה ושאר תנאי הכתובה כגון תוספת וזולתה טפל הוא שטופלין אותו אל העיקר ובנדאי הוא הטפל להיות הולך אחר העיקר: ע"כ בסוף שאלה בלשוננו ז"ל והשי"ת ינמין תחלתה) סימן פו שאלה יודיענו אדונינו מה שאמרו פ"ש ש"צ חייב כ"ף כל יחיד ויחיד חייב אם זה דוקא בתפלת הלחש אבל ברכות של ק"ש לפנייה ולאחריה: סמוך בהם על החזן ויענה אמן ויצא י"ח או מה שאמרו כל יחיד ויחיד חייב הוא מאמר כולל לכל הברכות: תשובה מה שאמרו פ"ש ש"צ חייב כ"ף כל יחיד ויחיד חייב ר"ג אומר כו' דברים אף הם אמורים על תפלת הלחש שעליה היו התקיעות לפי שעיקר הדברים ע"ז נמשכו מתחלת המשנה ונפסקה ההלכה כר"ג בברכות של ר"ה ושל י"ה כמשום דאנושי להיותם צריכים עשרה פסוקים מלכות זכרונות ושופרות אבל לא בשאר ימות השנה ויצא לנו מזה שתפלת הלחש של שאר ימות השנה כל יחיד ויחיד חייב ולזה מן הדין שיתפלל כל אחד ואחד תפלת הלחש ואין ש"צ חוזר התפלה אלא להוציא את שאינו בקי אבל הבקי לא יצא באותה חזרה שחוזר ש"צ התפלה אלא מתפלל בפני עצמו כמו שאנחנו עושים היום אבל ברכות של ק"ש אינם נכנסים בכלל זה אלא ש"צ הפורס על שמע יוציא את הרבים י"ח אם היו שומעין לו כמו שיוציא המברך בהמ"ז כל מי שנמצא בפסעוד' ונתחייב בבה"מ וכן כל הברכות על עיקר אמרם כל המחייב בדבר מוציא את הרבים י"ח ולזה לא תקנו שיהא כל אחד מברך ברכות של ק"ש לעצמו ושיחזור אותם ש"צ אח"כ להוציא את שאינו

בְּקִי אֲבָל תִּקְנוּ שְׂיִפְרוֹן־שׁ"צ עַל עֲצָמוֹ וְהַצְבוּר שׁוֹתֵקִין וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכוֹת וְיַעֲנוּ עַל הַחֲתִימָה אֲמֵן כְּמוֹ שְׁעוֹשִׁין בְּבֵה"מ וּבְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וְכִינְיָצָא בְּהֵן כְּמוֹ שְׁזָכְרָנוּ: סִימָן פִּז וְשִׂשְׁאֵלֶת הַפִּיּוּטִים שְׁנֵהֲגוּ הַחֲזָנִים לֹמֵר וּלְהַכְנִיס אוֹתָם בְּכָל־ל הַבְּרָכָה כְּגוֹן מְגוֹן וּמְחִינָה וְיִוָּצֵר אִם זֶה מְוֹתֵר אִם לֹא.

יִוְדִיעֵנוּ דַעַת רַבֵּינוּ יִצְחָק הַרַב ז"ל בְּזֶה: תְּשׁוּבָה אִם הַחֲזִיר הַסֵּזֶן עֲנִין הַבְּרָכָה קִוְדָם הַחֲתִימָ' כְּדִי שְׁתַּבֵּא הַחֲתִימָה עָלֶיהָ הַרִי זֶה מְוֹתֵר וְאִין אֲצָלְנוּ מִי שְׂיִמְחָה בְּזֶה וּבְכַרְט הוֹאִיל וְהוּא מְנַהֵג פְּשׁוּט לְכָל הָעוֹלָם וְזוֹ הֵיטָה סְבֵרַת רַבִּי הַרַב זצ"ל: הַבִּיא' מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ הַרַב בְּרַפִּי יוֹסֵף נר"ו חא"ח סי' קי"ב סק"ה) סִימָן פַּח וְשִׂשְׁאֵלֶת י"ט או ר"ח שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשִׁבַּת אִם מְוֹתֵר לְהִיּוֹת הַמְשָׁלִים עֲצָמוֹ מְפָטִיר וְיִקְרָא בַסֵּף הַב' הַפְּרָשָׁה שֶׁהוּא לְמַפְטִיר הוֹאִיל וְהַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ אוֹ אִין זֶה מְוֹתֵר מִשׁוּם פְּגָמוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן: תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְהַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ הִנֵּה הֵיךְ פֶּשְׁאָר הַצְּבוּר וְאִין בְּזֶה הַפְּרָשׁ אִם יָקוּם זוּלְתוֹ וְיִקְרָא הַפְּרָשָׁה בַסֵּפֶר הַב' וְיִפְטוֹר בְּנִבְיָא אוֹ שְׂיִהְיֶה הוּא בְּעֲצָמוֹ הַחֲזִיר לַעֲשׂוֹת זֶה: (הַבִּיאָה מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ הַרַב בְּרַפִּי יוֹסֵף נר"ו חא"ח סי' רפ"ב סק"ב) סִימָן פֶּט וְשִׂשְׁאֵלֶת מְפָנִי מַה תִּקְיֵנוּ לֹמֵר קִדִּישׁ בְּשִׁבְתוֹת וּבִי"ט אַחַר שְׁקֵרָאוּ בַתּוֹרָה וְלֹא תִקְיֵנוּ כִּן בְּשִׁנֵּי וּבַחֲמִישֵׁי וְאִם הֵיךְ זֶה כְּדִי לְהַפְּסִיק בֵּין הַקְּרִיאָה שְׁהַחִיּוּב בֵּה מִן הַתּוֹרָה וּבֵין קְרִיאַת הַמַּפְטִיר שֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן הִנֵּה אֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּמִנְחָה בִּיה"כ וּבַחֲשֻׁעָה בְּאֵב וְהִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁי מְפָטִיר וְאִין מְפָסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ: תְּשׁוּבָה מַה שְׁחִיבּוֹ לֹמֵר קִדִּישׁ בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אַחַר קְרִיאַת ס"ת הוּא מִשׁוּם דְּאִיכָּא נְבִיא כְּדִי לְהַפְּסִיק בּוֹ בֵּין הַקְּרִיאָה בַתּוֹרָה וּבֵין הַקְּרִיאָה בְּנִבְיָא וּלְפִי שְׂאִין נְבִיא בְּשִׁנֵּי וּבַחֲמִישֵׁי אִין אָנוּ צְרִיכִין לְקִדִּישׁ וּמַה שְׁחִיבּוֹ בְּמִנְחָה בִּי"ה וּבַט"ב דְּאִיכָּא נְבִיא שְׁלֹא יִפְסִיק בֵּין הַקְּרִיאָ' בַתּוֹרָה וְהַקְּרִיאָ' בְּנִבְיָא בְּקִדִּישׁ הוּא לְפִי שְׁהַתְּקִינוּ שְׂיִהֵא הַקּוֹרָא בְּנִבְיָא קוֹרָא בַתּוֹרָה תַּחֲלָה וְאַח"כּ יִקְרָא בְּנִבְיָא וְזֶה כְּבוֹד לַתּוֹרָה שְׁלֹא יִרְאֶה שְׁדַחָה אֶת הַתּוֹרָה וְעַבֵּר מְעַלְי' וְאִין מְגַמַּת פְּנִיּוֹ אֶלָּא לְקִרוֹת בְּנִבְיָא בְּלַבַּד וְשְׂאִינוּ צְרִיךְ לַתּוֹר' וְלְהִיּוֹת שְׁקוֹרִין בַתּוֹרָה בִּי"ה וּבַט"ב הֵם שְׁלֹשָׁה בְּלַבַּד וְאָמַר אִין פּוֹחַתִּין מֵהֶם וְאִין מוֹסִיפִין עָלֶיהָ אִם בְּאִינוּ לֹמֵר קִדִּישׁ אַחַר הַקְּרִיאָה בַתּוֹרָה וְאַח"כּ יִקְרָא בְּנִבְיָא לְסִיפ' שְׁזָכְרָנוּ הֵיוּ נוֹסְפִים הַקּוֹרִים בַתּוֹרָה וְע"כ אֲמַרְנוּ שְׂיִהֵא הַשְּׁלִישִׁי הַקּוֹרָא בַתּוֹרָה הוּא הַמַּפְטִיר בְּנִבְיָא וְיַעֲלֶה זֶה לְשִׁמְיָה פְּוֹנוֹת הָאֲחַת שְׁלֹא יִפְטוֹר בְּנִבְיָא אֶלָּא אַחַר שְׁקֵרָא בַתּוֹרָה וְהַשְּׁנַי' שְׁלֹא יִקְרָאוּ בַתּוֹר' כִּי אִם ג' בְּלַבַּד וְלֹא נוֹסִיף עָלֵיהֶם וְזֶה לֹא יִשְׁלַם לָנוּ אֲא"כּ מְפָסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ שְׂאִם הַפְּסִיק בִּינֵיהֶם בְּקִדִּישׁ אִזְ הִית' קְרִיאַתוֹ הֵרֵאשׁוֹנ' כְּכֹר נִגְמָרָה וְשָׁב לְהִי' כְּשֶׁאָר הָעָם וְאַפְּנִי שְׁהִי מְפָטִיר הִי הוּא מְחַוֵּיב לְהַקְדִּים וְלְקִרוֹת בַתּוֹרָה וְאַח"כּ יִפְטִיר בְּנִבְיָא וּלְסִיבָה זֶה תִּקְנוּ שְׁלֹא לֹמֵר קִדִּישׁ בְּמִנְחָה בִּי"ה וּבַט"ב בֵּין הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיא: סִימָן צ הַבִּיאָה הַרַב מוֹפֵת דּוֹרֵינוּ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּרַפִּי יוֹסֵף חא"ח סי' רי"ט ס"ק ד') סִימָן צֵא שְׂאֵלָה מִי שְׁמַת לוֹ מֵת וְהוּא בְּמָקוֹם קְרוֹב וְהִגִּיעַ לוֹ הַשְּׂמוּעָה שֶׁם אַחַר יוֹם אוֹ יוֹמִים וְאַח"כּ בָּא אֶל אֲחִיו בַתּוֹף שְׁבָעָה אִם יִהְיֶה מוֹנֵה עֲמֵהָן לְפִי שְׁבָא מְמָקוֹם קְרוֹב אוֹ אִין מוֹנֵה עֲמֵהָן אֶלָּא אִם לֹא שָׁמַע הַשְּׂמוּעָה אֶלָּא בְּעַת שְׁהִגִּיעַ דְּלֹא חִיילָא עָלֶיהָ אֲבָלוֹת כָּל־ל אֲבָל מִי שְׁשָׁמַע הַשְּׂמוּעָה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שְׁהִיָּה שֶׁם הִנֵּה נִתְחַיֵּיב לְמַנּוֹת לְעֲצָמוֹ מִיּוֹם שְׁשָׁמַע: תְּשׁוּבָה מִי שְׁמַת לוֹ מֵת וְהוּא חוּץ לְעִיר וְהִגִּיעַ אֵלָיו הַשְּׂמוּעָה אַחַר יוֹם אוֹ יוֹמִים וְנִתְחַיֵּיב בְּאֲבָלוֹת וְאַח"כּ הִגִּיעַ לְעִיר וּמִצָּא מְנַחֵמִין אֲצֵל גְּדוֹל הַבִּי חִיֵּיב לְמַנּוֹת לְעֲצָמוֹ וְלֹא יִצָּא מֵהָאֲבָלוֹת עַד שְׂיִשְׁלְמוּ לוֹ ז' יָמִים מִיּוֹם שְׁהַתְּחִיל בְּאֲבָלוֹת לְפִי מַה שְׁאָמְרוּ בָּא

ממקום קרוב מונה עמקן הוא במי שלא חלה עליו אבלו' אלא בפשה שהגיע אליה' אבל אם כבר חלה עליו האבלות קודם הגיעו אליהם הדין הוא שיימנה לעצמו זולתם כמו שהיתה תחלת האבלו' לו לעצמו זולתם.

ומה שאמרו והוא שבא ומצא מנחמין אצל גדול הבי' נ"ל שאין הפנונה אצל גדול הבי' דוקא אלא אורח' דמילתא נקט לפי שידוע המנחמין לא ישימו מגמתם ולא ישובו לצנות אלא אצל גדול הבי' והשאר הם טפלין לו ואף על פי שאירע שגדול הבית יצא לאיזה דבר או לאיזו סיבה ובא ומצא מנחמין אצל שאר האבלים ואין גדול הבי' נמצא אצלם אותה העת הדין אצלנו בזה שנה בפרט דאם היו המנחמין יושבים בתחלה עם גדול הבית ואירע לו מאורע שיצא לסיבתו ונשארו הם מצפין לו שישבתם הוא נחשבת כאלו הוא אצל גדול הבית כמו שהיו בתחלה: סימן צב וששאלת על אמרם מניחין תורה ע"ג גביאים אם דין ספרי התלמוד בזה פדין התורה אם לא תשובה אין פנונתם באמרם אין מניחין תורה ע"ג גביאים אלא על התורה עצמה אבל התלמוד הוא ביאור התור' ופירושו' לא אמתה של תורה הלא תראה שאינו צריך שרטוט כאמתה של תורה ומזה תדע שאין קדושתו מגעת לקדושת התורה עצמה ולא עוד אלא אפי' לקדושת שאר כתבי הקדש אינו מגיע והואיל ואנחנו רואים שאינו מטמא את הידים מצורף עם היותו בלתי צריך שרטוט א"כ אפי' על גבי כתובים אין מניחים אותו וכ"ש ע"ג גביאים וכ"ש ע"ג תורה: סימן צג שאלה ראובן נפטר והניח אלמנה וכן ושתי בנות וכשבאה אחת מהבנות להנשא הוציאה האלמנה שטר פתובה ונשבעה והורידו אותה בית דין בקרקעותיו של ראובן ומכרה מהם קרקע אחד לנידונית בתה והחזיק בה הקונה שתי שנים ואחר כך מכר אותו לשמעון והחזיק בו שמעון עוד ארבע שנים ועתה עמד בנו של ראובן ואמו הנז' ומכרו כל זכות שיש להם בזה הקרקע ללוי ותבע לוי את שמעון בדין ושאל ממנו באיזו צד בא לידו קרקע זה ואמר לו קניתי מיהודה שקנה אותו מן האלמנה וקבע לו ב"ד זמן ילף בו אצל יהודה ויביא ממנו השטר לפי שיהודה הנז' היה במיורקה וקנו ממנו שאם יעבור הזמן שקבע ולא בא שבטל זכותו וסלק תביעתו מעל קרקע זה ומיהר שמעון ללכת לארץ דאע"ה כדי לילף ממנה למיורקה ומנע אותו שר דאע"ה מלהכנס בים מפחד האויב והביא מדאע"ה שטר שמושל דאע"ה מנע הספינו' מלפרוש וכשבא שמעון מדאע"ה עבר הזמן ולוי החזיק בקרקע וטוען שהורידו ב"ד את האלמנ' בקרקע זה היא בטלה לפי שלא זכרו בה קריעת הפתובה: תשובה הואיל וברר שמעון ושטר דאע"ה מנע הספינות מלפרוש תקנבל התנצלותו בזה ואינו מחוייב במה שחייב עצמו בקנין הנזכר להיותו אנוס ואמנם ענין האדרכתא שלא נזכר בה אף נקרעה הפתובה הנה יש תקנה לזה שכשמצא הפתובה תקרע קרע ב"ד ויזכרו בשולי האדרכתא שכבר נקרע הפתוב' ואם נשאר לה דבר משטר פתובת' שלא גבאתו יכתבו בזה שטר ויזכרו בו כל סף הפתוב' ושהורידו אותה ב"ד בסף הנז' באדרכתא ונשאר לה השאר מפתובה ויחתמו בו ג' בני אדם ויהיה שטר זה לראי' בינדה בשארית הפתוב'.

והקרקע שינדה לו האלמנה מפתובה' ומכרה אותה ליהודה ויהודה מכר אותו לשמעון הנה הוא לשמעון ולא יצא מתחת ידו שלא קנה אותו יהודה המוכר אותו לשמעון מהאלמנה אלא אחר שזכתה בו האלמנה מכח הורדת ב"ד שהורידו אותה בו וקנאו יהודה מחמת' שחזקתו בו היא במקום חזקתה ומשהחזיק בקרקע הנז' ואכל פירותיו נתקיימה

האדרכתא מבלי שיצטרף להראות שטר המכר ומה שאמרו כל אדרכתא דלא פתיב בה קרענוהו לשטר לאו אדרכתא היא כו' הוא פחוש שלא קבל אותו הב"ח עדיין אבל הוא רוצה לגבותו באדרכתא מבלי שיהיה השטר מצוי לפי שהאדרכתא לא תהיה במקום השטר לגבות בה החוב אא"כ נזכר בה קריעת השטר אבל פאן הואיל והורידו אותה ב"ד בקרקע והחזיק בו הקונה ממנה שהוא פאלו החזיקה היא בו הנה כבר קבלה זה החוב ואינה צריכה לגבייתו להבא ואם שכוה ולא קרעו שטר הפתובה הנה היה כמי שגבה חובו ושכוה ולא קרעו שטר החוב שאין מזה נזק בגבייה ואינה בטלה אבל יתרון זה בקריעת השטר או בכתיבת שובר עליו וכך הדין: סימן צד שאלה מי שאמר לחבירו רשע בן רשע טמא בן טמא ממזר בן ממזר ולא השיבו המתחרף דבר ויש עדים בזה: תשובה זה שחרף את חבירו חייב שני מלקיות על מה שאמר לו ממזר בן ממזר והוא הי' חייב נדוי עד שירצהו על שאמר לו טמא בן טמא רשע בן רשע ומותר לו לדחקו בפרנסתו ולהזיקו בו נוסף על מה שנזכר כמו שאמרו הקורא לחבירו ממזר סופג את הארבעים רשע יורד עמו עד לחייו.

ומה שחייבתי אותו שני מלקיות עם היות הדבר ידוע שמי שהוא ממזר בנו ונרעו עד סוף העולם ממזרים הואיל וקרא לאביו ממזר הנה נתחייב שיהא הוא ונרעו ממזרים. להיות שהקדים לקרוא ממזר לבן קודם האב לפי שהיה אפשר שיהיה הבן ממזר והאב פשר וזה צירף עוד האב לו באמרו עליו ממזר נתחייב בזה שני מלקיות שאם הפך והקדים האב בזה לבן לא היה מתחייב פי אם מלקות א' בלבד מהטעם שהנפרכו: ועיין להרב עצמות יוסף ז"ל דף נ"ז ע"א ולהרב דבר משה ז"ל ח"ב סימן צ"ב ודו"ק): סימן צה שאלה ראובן היה ש"צ בעיר אחד ושלחו אחריו אנשי עיר אחרת שיהיה להם ש"צ והוא חזן הגון לפי שיש בו רוב התנאים שזכרו רז"ל שצריכים להיות בש"צ והרחיק זה א' מזקני הקהל ואמר אין ראוי למנותו לפי שיצא עליו שם רע בגלותו ומתנאי ש"צ שיהא פרוק נאה לפי שאמרו ז"ל ופרקו נאה וביארו זה בתלמוד שלא יצא עליו ש"ר בגלותו והורה אחד מהמורים שמוותר לו להיות ש"צ לפי שאותו ש"ר היה קול בעלמא מביתי שיתאמת הדבר בב' עדים ואפשר שיהיה אותו ש"ר שקר.

והביא ראי' לדבריו ממה שאמרו לענין מי שיצא עליה ש"ר בגלותה היכי דמי ש"ר פגון דאתי בי תרי ואמרי לדין תבעת לן באיסורא אלמא לא תוחזק עליו ריעות' בקול בעלמא בלבד כי אם בעדות ב' עדים.

וחלק עליו מורה אחד ואמר אסור למנותו ש"צ והראה תשובה לגאונים ז"ל. ושאלתם ש"צ שפרננין עליו בדברים רעים מהו להוציא ולהכניס אחר תחתיו כו' כמו שכתוב בסידור רב עמך ודחה ראיה זו המורה הראשון ואמר שדברי הגאונים הם כמי שעדיין הקול מתמיד עליו וזה אין עליו ריבון במה שהוא בו עתה אלא במה שקדם יורנו אדוננו ושכרו כפול: תשובה אם ריבון זה שיצא על ש"צ זה עודנו עליו ראוי לסלקו לפי שהתמדת יציאת הקול עליו הוא מאמת בו הפיסול וכבר אמרו דומי מתא יומא ופלגא ואם היה הש"צ חשוד ובלתי הגון אין ראוי להתפלל אחריו וכבר דרשו רז"ל בפסוק היתה לי נחלתי פאריה ביער נתנה עלי בקולה וגו' זה ש"צ שאינו הגון אמנם אם היה הריבון על מה שעבר ועתה אינו חשוד ונראית עליו אותות התשובה והטוב אין מסלקין

לסיבת מה שקדם שהואיל וכבר שב ותיקן דרכיו לא נשגים על מה ששכר היה ועיקר מה שאנו צריכין בש"צ שלא יצא עליו שם רע בגילדותו הוא לענין היותו עובר לפני התיבה בתענית צבור בלבד כמו שאמרו מעבירין לפני התיבה זמן ורגיל ופרקו נאה וביארו פרקו נאה שלא יצא עליו שם רע בגילדותו אבל בזולת זה מהתפללות לא נשגים על זה אלא מפנין שראינו אותו עתה הולך בדרך ישרה ונתראית עליו התשובה מותר להתפלל אחריו ולא נביט אל מה ששכר עבר לפי שהתשוב' מקובלת לפניו פאמור שובו בגים שוכבים ארפא משובותיכם: סימן צו שאלה מן טליטלה.

אנו עדים החתומים למטה כן הי' שנקנסנו אצל פלונית בת פלוני אלמנת פלוני ומצינו אות' חולה מוטל' בעריסה ודעת' מיושבת עליה וצוניתה מחמת מיתה ואמרה לנו (הווי) יודעים שיש לי בת פנויה ואני מתיראת מזה החולי שפא אמות קודם שתנשא בתי ויש לי דבר מועט ואני רוצה לתת לה כל מה שימצא לי בעולם מהיום ולאחר פטירתי ועכשיו הווי עלי עדים בקנין שלם מעכשיו וכתבו עלי בכל לשון של זכות ותנו ביז פ' להיו' ביזדה לרא' ולזכות מחמת שרציתי ברצון נפשי ובהשקלמת דעתי שלא בשום זכר אונס פלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה שנתתי לה במתנה מהיום ולאחר פטירתי כל מה שימצא לי בעולם מקרקעי ומטלטלי וחובות שיש לי אצל בני אדם בין בשטרי יהודים בין בשטרי ישמעאלים בין שהניח לי בעלי הכל נתתי לה מתנה גמורה שרירא וקימא חתוכה וחלוטה מתנת עלמין מתנת פרהסי' משנה פרוטה ולמעלה זכיה שלימה ותחזיק בכל חזקה גמורה שו"מ תירש ותוריש לכל תנחיל ותחסין ותעשה ככל חפצה ורצונה ואין לאדם בעול' משמי ומרשותי ומבאי כחי לערער עליה שום ערעור לפי שבענין יפה ודעת מתקנת נתתי לה מתנה מהיום ולאחר פטירתי מתנה זו וכל מי שיבא מארבע רוחות העולם בין קרוב לי בין רחוק ממני משמי ומרשותי ויקום ויטעון על מתנה זו יהיו דבריו בטלים ומבוטלים וחסובים פחרס הנשבר שאין בו ממש וכף אמרה לנו פלגיתא דא מתנה זו כתובה בשוקה וחתמוה בבריאתה פי היכי דלא תיקווי כמתנה טמירתא אלא גלויה ומפורסמת לכל וכבר סלקתי כל יורשי מירושתי סילוק גמור בארבעה זווים של גחשת שנתתי להם מחמת ירושה לכל אחד וא' ומה שקנינו מפלונית הנזכרת לפלונית בתה הנזכרת לאחר שנתברר לנו אנו ח"מ שבועתה על סף.

כתובתה שלא הגיעה כתבנו וחתמנו בחדש פלוני לאחר פטירתה כי נתאחרה חתימתנו עד עכשיו משנת שמנים בטליטלה ונתברר לנו כי מאותו חולי נפטרה לבית עולמה פלונית הנזכרת והכל מקוים: פלוני עד פלוני עד יורינו אדונינו אם אית לה מן דינא לבתה הנזכרת שתטול כל מה שהניחה אמה כמו שנתברר בשטר מתנה או דילמא לית לה משום דכתיב בשטר מתנה קנין ונתאחרה כתיבה וחתמה לאחר פטירתה וקאמרין מתנת ש"מ שכתוב בה קנין בי רב משמיה כו'.

ותו דלא אמרי עדים וקנינא מינה מוסף על מתנתה דא ותו דדמיא לה דאמרין הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטר' כו': תשובה האי מתנתא לאו מתנת ש"מ גיהו כדסלק' אדעתיקו אלא מתנת בריא היא משום דהא כתיב בה מהיום ולאחר פטירתי ומתנת ש"מ לא הויאאלא היכא דלא זכי בה המקבל לא בגופא ולא בפירא אלא לאחר מיתת הנותן אבל היכא דכתיב בה מהיום ולאחר פטירתי כיון דגופא הא קני ליה מההיא

שְׁעֵתָה כְּדֹאֲמָרֵינוּ בְּהִדְנָי מֵאֵי קֹאֲמֵר ה"ק גּוֹפֵא קְנֵי מֵהַיּוֹם וּפִירָא לְאַחַר מֵיתָה שְׁמִתְנַת
בְּרִיאָה הִיא וְלֹא מִתְנַת ש"מ וְאֲמָרֵינוּ נְמִי ת"ר דִּיאֲתִיקֵי דָא תְּהִי לְמִיקָם וְלֵהִיּוֹת כּו'
וּמִתְמַהִינּוּ וְאֵי לָאוּ לֹא הֵוִיא מִתְנָה וּמִתְרַצִּינוּ ה"ק אִיזוּ הִיא מִתְנַת בְּרִיאָה שְׁהִיא כְּמִתְנַת
ש"מ כּו' וְאֲמָרֵינוּ הִהִיא מִתְנַתָּא דְהֵוָה כְּתִיב בְּהַ בְּחַיִּים וּבְמֹתָא פִי' כְּלוֹמֵר הִהִיא שְׁטֵר צְנוּאָה
דְהֵוָה כְּתִיב בְּהַ בְּחַיִּים וּבְמֹתָא רַב אָמֵר הֵרִי הִיא כְּמִתְנַת בְּרִיאָה כּו' רַב אָמֵר הֵרִי הִיא כְּמִתְנַת
בְּרִיאָה דְהֵא כְּתִיב בְּהַ מְחַיִּים וְהֵאֵי דְקֹאֲמֵר וּבְמֹתָא כּמ"ד מְעַתָּה וְעַד עוֹלָם וּשְׁמוּאֵל כּו' ע"כ
לֹא פְּלִיגֵי אֱלָא הִיכָא דְאָמֵר בְּחַיִּים אֲבָל הִיכָא דְאָמֵר מְחַיִּים דכ"ע מִתְנַת ש"מ אֱלָמָא פֿל
הִיכָא דְאָמֵר בְּחַיִּים אֲבָל הִיכָא דְאָמֵר מְחַיִּים (נ"ל דצ"ל מֵהַיּוֹם) דכ"ע מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוִיא
וְלֹא מִתְנַת ש"מ אֱלָמָא פֿל הִיכָא דְאָקְנֵי לִיהַ מְקַבֵּל בְּחַיִּי נוֹתֵן אַף ע"ג דְּבַעֲדִידָנָא דְאָקְנֵי לִי
הֵוִוא מְגוּ חוֹלָה הֵוָה מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוִיא וְלֹא מִתְנַת ש"מ וְהֵאֵי נְמִי כִּינּוּ דְגּוֹפֵא קָא קְנֵי לִיהַ
מֵהַיּוֹם וּפִירָא בְּלַחוּד הוּא דְלֹא אָקְנֵי לִיהַ אֱלָא לְאַחַר מֵיתָה מִתְנַת בְּרִיאָה הֵוִיא וְלֹא מִתְנַת
ש"מ וְכִינּוּ שְׁפֹן כָּל מֵאֵי דְאִיקְתִּיב בְּיָה בְּהֵאֵי שְׁטֵר מִתְנָה אֵי נְכִסֵּי דְהֵאֵי נוֹתְנָת הוּוּ מְעִיקְרָא
וְלֹא נְכִסֵּי הַבְּעַל בְּנֻדָּאֵי דְזִנְקָא בְּיָה הֵאֵי בַר מַחֻבִּין דְאִית לָהּ הֵאֵי נוֹתְנָת גְּבִי אִינְשֵׁי בֵּין
בְּשִׁטְרֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּשִׁטְרֵי עו"ג דְלֹא קְנֵי לָהּ הֵאֵי בַת בְּהֵאֵי מִתְנָה מְשׁוּם דְקִי"ל דְאִין
אוֹתִיּוֹת נְקֻנוֹת אֱלָא אוּ בְכַתִּיבָהּ וּבְמִסְרָהּ אוּ אַגְבֵּי קַרְקַע אֲבָל אֵי וְדָאֵי אֵי הוּוּ (הֵנִי) נְכִסֵּי
דְאָקְנֵי לָהּ הֵאֵי נוֹתְנָת לְבַתָּהּ נְכִסֵּי דְבַעֲלָהּ הוּוּ מְעִיקְרָא אַע"ג דְהֵאֵי אֶסְהִידוּ סְהֵדֵי
דְאִשְׁתַּבְּעָא לָהּ עַל סֹף כְּתוּבָתָהּ דְלֹא שְׁקֵלָא מִיָּדֵי בְּמָה דְלֹא אַחְתָּה ב"ד בְּנְכִסֵּי בַעַל
בְּשׁוּמָא וְהִכְרִזָּהּ אַפְתֵּי נְכִסֵּי בַעֲלָהּ נִיגְהוּ וְחוּב בַעֲלָמָא הוּא דְאִית לָהּ גְּבִי יוֹרְשִׁין לְמַגְבִּיָּהּ
מִנְכִסֵּי מוֹרִישָׁם וְכִינּוּ דְשְׂכִיבָא לָהּ מְקַמֵּי דְנַחֲתִית ב"ד בְּנְכִסֵּי בַעֲלָהּ אִשְׁתַּכַּח דְחוּב בַעֲלָמָא
יוֹרְשֵׁי בַעֲלָהּ הוּא דְשְׂבָקָא לְיוֹרְשֵׁיהַ וְלֹאוּ גּוֹפִיָּהּ הוּוּ דְנְכִסֵּי בַעֲלָהּ הִילְכָף אֵי לִית לָהּ לְהֵאֵי
נוֹתְנָת יוֹרְשִׁים אַחֲרֵים בַר מֵהֵאֵי בַת אִית לָהּ מִן דִּינָא לְהֵאֵי בַת לְמִתְבַּעֲיָנָהּ לְיוֹרְשֵׁי בַעַל
אַמָּה בְּכַתְּוָבָה דְאָמָּה וּמְחַתֵּי לָהּ בְּנְכִסֵּי דְלִיָּהּ בְּמִקּוּם אַמָּה וְאֵי אִית לָהּ בְּנִים דְאִינְהוּ הוּא
דְזָכוּ בִּירְוִשְׁתָּהּ וְלֹאוּ הֵאֵי בַת הַנָּךְ בְּנִים הוּא דְאִית לָהּ לְמִתְבַּעֲהָ לְכַתְּוָבָת אַמֵּן מִיּוֹרְשֵׁי
בַעֲלָהּ וְהֵאֵי בַת לִית לָהּ וְלֹא מִיָּדֵי דְהֵאֵי לֹא אַקְנֵי לִיהַ שְׁטֵר כְּתוּבָתָהּ בְּכַתִּיבָהּ וּמִסְרָהּ אוּ
אַגְבֵּי קַרְקַע פֿי הִיכֵי דְתַזְכָּה בְּהַ מְחַמְתָּה וְתַהֲוֵי בְּמִקּוּמָהּ בְּתַבִּיעֵתָהּ מִיּוֹרְשֵׁי בַעֲלָהּ לֹא נְכִסִּין
דְשְׂבָק בַעֲלָהּ הוּא דְאָקְנֵי לָהּ וְכִינּוּ דְאַפְתֵּי לֹא קְנֵי לָהּ לְגוֹפִיָּהּ וְכִי הִיכֵי דְתִקְנִינְהוּ
נְהֵלָא לְהֵאֵי בַת ה"ל כְּמֵאֵן דְאָקְנֵי דְבַר שְׁלֹא בָּא לְרִשׁוּתוֹ דְלֹא מְקַנֵּי מִיָּדֵי וְקִי"ל אִין אָדָם
מְקַנֵּה לְחַבְרֵירוּ דְבַר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְכֵן הִלְכָהּ.

ע"כ בְּלִשׁוֹנוֹ ז"ל וּבְסִימָן ר"י: סִימָן צוֹ אָמֵר רַבִּינוּ ז"ל כָּל מִי שְׁכֹוֹתֵב בְּשִׁטְר גְּתַחֲיִיב פְּלוֹנֵי
לְפָלוֹנֵי כְּךָ וְכָךְ בְּתוֹרַת חַיִּיב הַשְׁטֵר בָּטֹל לְפִי שְׁנֵרָאָה שְׁהוּא הַקְּנָאָה וּמְטַבַּע אִינוּ נְקַנְהָ
בְּחַלִּיפִין.

וְאַמְנָם אֲנַחְנוּ כְּוֹנְנָנָנוּ הוֹדְעָה לְהַקְנָאָה וְלָזָה צְרִיף שְׂיֵאֵמֵר אָמֵר לָנוּ פְּלוֹנֵי חַיִּיב לְפָלוֹנֵי כְּךָ
וְכָךְ וְקִנְיָנוּ מִמְּנוּ עַל כְּךָ וְאֵם דְבַר תְּלוּי בְּתַנְאֵי וְאֵם הַקְּדִים הַתְּנַאֵי עַל הַחוּב וְלֹא אָמֵר
מְעַכְשָׁיו הִנֵּה הִי אֶסְמַכְתָּ וְאֵם אָמֵר מְעַכְשָׁיו הִנֵּה הִי הַשְׁעֵבּוּד בְּלַתִּי חָל עַל נְכִסָּיו אֱלָא
מִזָּה הַזְּמַן וְאִין לוֹ לְטָרוּף מִמָּה שְׁקַדָּם שׁוּם דְבַר: וְהַדְרָךְ הַיְשָׁרָה בְּזָה הוּא שְׂיִקְדִים הַסֵּף
וְאַחֲרֵיו הַתְּנַאֵי וְיֵאֵמֵר כְּךָ יֵשׁ לְפָלוֹנֵי אֲצִלֵי כְּךָ וְכָךְ לֹא אֲפִטֵר מִמְּנָא אֱלָא בְּתַנְאֵי כְּךָ וְכָךְ אוּ
לְפָלוֹנֵי אֲצִלֵי כְּךָ וְכָךְ עַל תְּנַאֵי שְׂיַעֲשֵׂה דְבַר כְּךָ וְכָךְ לְפִי שְׁעַל תְּנַאֵי זָה הִי הַחוּב מְעִיקְרוּ
זוֹ הִיא הַדְרָךְ הַיְשָׁרָה בְּזָה.

ואמנם אם הקדים התנאי ואמר אם עשה פלוני כן וכך יש לו אצלי כן וכך היא אסמכתא
ואם צירף אליו מלת מעכשיו הנה לשון מעכשיו מזיק לענין הטריפה ע"כ ובסי' קנ"ג
ובסי' ק"ו: סימן צח וששאלתם נערה שנתארסה ונתגרשה דקי"ל דיש לה קנס וקנס'
לעצמה פרבי עקיב' בשת ופגם און קא שקיל להו פיון דקי"ל כל שבח נעורים לאביה
אביה הוא דשקיל להו וקנסא שאני דכתיב אשר לא אורס' ודרשינו ביה אשר לא אורסה
לאביה הא אורסה לעצמה אבל בשת ופגם פדקנימי קנימי לאביה.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן צט והאי דאמרינו במודים דרבנן על שאנו מודים לה פי' כלומר
מודים אנתנו לה הודאות יתרות ושכחות מוספות על אלו שאנו מודים לה בתורה תפלתנו.
וקא דאמרינו ביום ההוא תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי א"ר יוחנן פכלה בבית
חמיה ולא פכלה בבית אביה פירוש פכלה בבית חמיה שהוא בית בעלה שפבר נמצאו
בתוליה קנימין ויש לה שבח בכך ולא פכלה שהיא עדיין בבית אביה שיש עדיין לחוש
עליה שפא יטעון הבעל טענת בתולים או שפא יוציא עליה שם רע ותבא לדין ודברים
עמו ודרשינו לה להאי מילתא מדכתיב תקראי לי אישי דמשמע אישות שהוא בית הבעל
דהיינו בית חמיה ע"כ בלשונו ז"ל: סימן ק שאלה ראובן ושמעון אחים הנה להם שדה
בשותפות ומכר ראובן חלקו ללוי ומשפן שמעון חלקו ליהודה בד' דינרין ויצא מן העיר
ונשתהה שם פמו ארבע שנים ונפטר יהודה שהיה בידו חלק שמעון ממנו ונפטר גם
לוי וכשבא שמעון לפדות חלקו מאת יהודה מצא השדה ביד יורש לוי והוא קטן וכבר
היה שקודם לזה מנה לו ב"ד אפטרופוס ושאל ב"ד את פי האפטרופוס פיצד בא קרקע
זה ביד יורש לוי והשיב איני יודע אם בא ליד לוי בתורת מכר או משכון אבל לוי אכל
פירותיו ב' שנים והיורש שנה א' וכבר עלתה בידו החזק' ומצאנו אצל היורש שטר
המשפונה שעם יהודה ושאל ב"ד מהאפטרופוס באיזה צד בא זה השטר ליד היורש ואמר
לא ידעתי והיתה המשפונה לשתי שנים שנת צ"ד ושנת צ"ה ומצאנו עוד ביד היורש
שטר איך שכר לוי משמעון חלקו לשתי שנים שנת צ"ו ושנת צ"ז וזה נסחו שכר לו
משמעון כל חלקו בשדה שפא לו בתורת ירושה והוא השדה שיש בו שותפות ללוי
השוכר לשתי שנים תחלתם סיון שנת צ"ו ונתן לו חצי השכירות בתחלת השתי שנים
והחצי השני לסופן וקנינו מהם על זה במנא דכשר למקנ' ביה והנה זה בר"ח אייר שנת
צ"ד והביא שמעון בעל השדה שני עדים האחד מעיד שהוא יודע והנה נמצא פמשפון
שמעון אצל לוי קרקע זה לארבעה שנים תחלתם שנת צ"ד בד' דינרין ועד שני מעיד
שהיה שדה הקרקע ממנו בידו על ד' דינרין נתנה ללוי ובשביל כך אכלה.

יורינו אם תתקיים החזקה ליורש במה שאכל אביו קרקע זו שתי שנים והעדים המעידים
שאכל לוי פירות קרקע זו הם מעידים שאכלה שנת צ"ד שעורים ושנת צ"ה זרע אותה
פשתן ואכלה חגב ולא נהנה ממנה פלום ושנת צ"ו זרע אותה חטים ואכלה חגב רובה
וכנס השאר המורשה של היורש וזרעה שנת צ"ז היורש.

או תבטל החזקה בעדות המעידים במשפונה וגם בשכירות ומכר שמעון הקרקע לאשת
יששכר ואח"כ נמלכו ב"ד באפטרופוס של היורש ואמראם יעלה הקרקע לשמעון ויצא
מיד היורש אז או נקנה אותו או אסלק ידי ממנו: תשובה השנה שאכל החגב פירות קרקע
זו אין עולה לו בה חזקה הילקף לא נגמרו ללוי וליורשו אכילת שני חזקה ושורת הדין

שִׁיחֲזוֹר הַשְּׂדֵה לְשִׁמְעוֹן אֲלֵא שְׁחִיב לְפָרוֹעַ הַסֶּף שְׁנַתְּמִשְׁכֵּן עָלָיו וַיִּקְחֵנוּ הָאֶפְטָרוֹפּוֹס לְקָטָן הַנּוֹ הוֹאִיל וְהַעִיד עַד אֶחָד שְׁשִׁמְעוֹן זֶה מִשְׁכֵּן אוֹתָהּ אֲצֵל לּוֹי זֶה עַל ד' דִּינָרִים וְהַעִיד עַד הַשְּׁנִי שְׁיִהוּדָה שְׁמִשְׁכֵּן אוֹתוֹ אֲצֵלוֹ שְׁמִעוֹן עַל אַרְבַּעַה דִּינָרִים נָתַנוּ לְלוֹי הַפְּלֵל הָעוֹלָה מַעֲדוֹת שְׁנִיָּהֶם שְׁיֵשׁ לְלוֹי בּוֹ ד' דִּינָרִי וְאֶמְנֶם הַשְּׁטָר הַמְשִׁכּוֹנָה הַפְּתוּב לִיהוּדָה עַל שְׁמִעוֹן כַּד' דִּינָרִין הַנְּזַכְרִי הַנְּמָצ' בְּעִזְבוֹן לּוֹי אֵין בְּמָה שְׁנִמְצָא בְּעִזְבוֹנוֹ רְאִיָּה שְׁנִאֵמַר שְׁמִסְרוֹ לְלוֹי וְקָבַל אוֹתָם מִמֶּנּוּ הוֹאִיל וְלֹא נִמְצָא פְתוּב בּוֹ שְׁהַקְנָה אוֹתָהּ לוֹ בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה וְקִי"ל שְׁאֵין אוֹתִיּוֹת נְקוּוֹת בְּמְסִירָה וְאֵם הִי' יְהוּדָה חֵי וְהִי' מוֹדָה שְׁנָתַנוּ לוֹ לְלוֹי וְקָבַל מִמֶּנּוּ הַד' דִּינָרִי הַנּוֹ הִי' בְּטַל זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ בְּזֶה אֲבָל הוֹאִיל וְהוּא מֵת אִפִּי' שְׁאֵם הִי' חֵי הִי' טוֹעֵן שְׁזְכוּתוֹ בּוֹ קֵיִים וְשְׁמִמְנוּ נָפַל וּמְצָאוֹ לּוֹי וְלִקְחוּ אוֹ שֶׁהוּא הַפְּקִידוֹ אֲצֵלוֹ אֵין לָנוּ לְדוֹן וְלִבְטַל זְכוּת יוֹרְשֵׁי יְהוּדָה מִמֶּנּוּ הוֹאִיל וְלֹא מְצָאנוּ בּוֹ פְתִיבָה וּמְסִירָה מִיְהוּדָה לְלוֹי גַּם אֵין לָנוּ לְהַגְבוֹתוֹ לְהֵם מִשְׁמִעוֹן הוֹאִיל וְלֹא נִמְצָא בְּיָדָם אֲלֵא בְּיַד זוּלָתָם וְהַדִּין הוּא שְׁיִהֵא תְלוֹי וְעוֹמֵד אֵין גּוֹבִין אוֹתוֹ יוֹרְשֵׁי יְהוּדָה לְעוֹלָם גַּם אֵין קוֹרְעִין אוֹתוֹ וְיִבְטַל דִּינָא וְזֶה כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ מְצָא שְׁטָר בֵּין שְׁטָרוֹתָיו וְאֵין יְדוּעַ מַה טִּיבוֹ יְהֵא מוֹנַח עַד שְׁיִבֵּא אֵלָיְהוּ וְלַעֲנִין דִּינָא דְּבַר מִצַּר' אֵין פֶּאן דִּין בֵּין הַמְצָר לְהִיּוֹת שְׁאֵשְׁכָר הִיא הַקּוֹנָה וְאֵין עָלֶיהָ דִּין בֵּין הַמְצָר.

וְכֹף הַדִּין: סִימָן קֵא שְׁאֵלָה מַה יֵאמַר אֲדוֹנָנוּ גַר הָעוֹלָם גְּשִׁיא גְּשִׁיאֵי הַלּוֹי נְטָרִי רַחֲמָנָא וְאַחֲיָיָהּ. בְּרֵאוּבֵן מְבַנֵּי פֶא"ס נְשֵׂא מְמַנָּה אֲשֶׁה וְכַתֵּב לָהּ אֲבִיָּהּ חֵלֶק מִבֵּיתוֹ שֶׁהוּא דָר בּוֹ וְכִנְסָה בְּבֵית אֶחָד שְׁשִׁכַר אוֹתוֹ לָהּ בִּי"ב דִּינָרִים לְשָׁנָה וְרֵאוּבֵן זֶה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּבֵית אֲבוֹתָיו מִיְנוּחַד בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְבוֹ סְחוּרוֹתָיו וְנִכְסָיו וְכִשְׁשִׁלְמָה הַשְּׁנָה בְּקַבֵּץ רֵאוּבֵן לְהַעֲתִיק דִּירָתוֹ מִהַבֵּית הַמְּנוֹשְׁכָר אֲצֵלוֹ לְבֵית שְׁיֵשׁ לוֹ בּוֹ חֵלֶק וְאֶמְרָה לוֹ לֵאמֹר אֶתְמוּ לֹא אֵלָה עִמָּךְ לְחֵלְקָךְ פֶּן יִקְנִיטוּנִי וְיִסְעָרוּנִי אֲבִיָּהּ וְאֶמְרָה אֲבָל אֶתָּה תְּבֵא עִמִּי אֶל חֵלְקִי שְׁבַבֵּית אָבִי וְאֵמַר לָהּ רֵאוּבֵן לֹא יִצְעָרָךְ אֶחָד מֵהֶם וְאֶת יוֹדַעַת זֶה יוֹתֵר מִמֶּנִּי.

אֶמְנֶם פְּנוּנְתָךְ לְהוֹלִיָּהּ אוֹתִי לְבֵית אֲבִיָּהּ כְּדִי שְׁיִצְעָרוּ אוֹתִי אֶמְרָה הָאֲשֶׁה א"כ שְׁכּוֹר לִי בֵית וְנְדוּר בָּהּ וְלֹא אֲדוּר אֲנִי בְּחֵלְקָךְ עִם אֲבִיָּהּ וְלֹא אֶתָּה תְּדוּר עִמִּי בְּחֵלְקִי בְּבֵית אָבִי וְאֵם לֹא תִשְׁכּוֹר לִי בֵית תִּפְרַע לִי כְּתוּבָתִי וְאֶפְטָר מִמָּךְ וְהַשִּׁיב לָהּ רֵאוּבֵן אֵין לִיָּהּ עָלָי פְּלוּם אֲבָל תִּצָּא בְּלֹא כְּתוּבָה וְנִכְנָסוּ בֵּינֵיהֶם רוֹדְפֵי שְׁלוֹם וְנִשְׂאָר רֵאוּבֵן עִמָּה בְּבֵית שְׁשִׁכַר אוֹתָהּ לָהּ זֶה חֲמֵשׁ שָׁנִים בִּי"ב דִּינָר לְשָׁנָה וְהִיָּתָה מוֹחֵלֶת רֵאוּבֵן מִמְּנוֹשְׁכָּה וְכָל שָׁנָה מוֹסִיפִים עָלָיו בְּשִׁכְרוֹת וְהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ הַתּוֹסֶפֶת וְאֵם יֵצֵא מִבֵּיתוֹ יֵאבְדוּ חִפְצָיו וְיִגְנְבוּ פְלוֹי וְיִנְכַרְח לְהַפְסִיד מְעוֹת וְלִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ כֹּל מַה שְׁיִוְסִיפוּ עָלָיו וְדַחַק אוֹתוֹ הַדְּבָר הַזֶּה הַרְבֵּה וְכָל יוֹם נוֹפֵל בֵּינֵיהֶם מַחֲלוֹקֶת וְיֵאָרְכוּ הַדְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּחֵלְקִי אֲדוּר וְהִיא אוֹמֵרֶת לֹא כִי אֲלֵא גֵלָה אֲנִי וְאֶתָּה וְנְדוּר בְּחֵלְקִי: וְעַתָּה רְצוּנָנוּ לְעַמּוֹד עַל דַּעַת רַבִּינוּ הַרְבֵּי אֵם שׁוֹמְעִין טַעֲנַת לֵאמֹר הָאוֹמֵרֶת לֹא אֲדוּר בְּחֵלְקָךְ כְּדִי שְׁלֹא יִצְעָרוּ אוֹתִי אֲבִיָּהּ וְאֶמְרָה וְיִהְיֶה מְחוֹנֵיב לְדוּר בְּחֵלְקִי וְאֵם אֵינוֹ רוֹצֵה נְכָרִית אוֹתוֹ לְהַשְׁפִּיר לָהּ בֵּית וְיַעֲזוּב הַחֵלֶק שְׁיֵשׁ לוֹ רִיקָם וְאִפִּי' שְׁיֵאבְדוּ נִכְסָיו וְאֵם הוּא נִמְנַע מִלְּהַשְׁכִּיר לָהּ בֵּית תְּהִיָּה מְנִיעָתוֹ כְּאֵלוֹ צִיעַר אוֹתָהּ וְיִתְקַיֵּם לְפָרוֹעַ לָהּ כְּתוּבָתָהּ אוֹ פִּינוֹן שְׁחֵלֶק רֵאוּבֵן מִיְנוּחַד בְּפָנָי עֲצָמוֹ מְדִירַת אָבִיו וְאֵמוֹ נְדָחִית טַעֲנַת לֵאמֹר בְּאֶמְרָה אֲבִיָּהּ וְאֶמְרָה יִצְעָרוּ אוֹתִי וְתַתְּחִיב לְדוּר עִמּוֹ בְּחֵלְקוֹ וְאֵם נִמְנַעַה תִּצָּא לֹא כְּתוּבָה וְתִהְיֶה כְּמוֹרְדִי יוֹרִינוּ אֲדוֹנָנוּ וְיִקְבֵּל שְׁכָר מִן הַשְּׁמַי' תְּשׁוּבָה עֲמַדְתִּי עַל זֶה עַל מַה שְׁזָכַר הַשׁוֹאֵל בְּדָבָר זֶה וְהוּא מְנִיעַת אֲשֶׁה זֶה מְלָדוּר שֶׁם בְּחֵלְקוֹ בְּהִיּוֹתָהּ טוֹעֲנַת

אביה ואמה יצערו אותי ובקשה לדור בבית אביה בחלקה שפללה טענה זו אינה טענה ועם היות שיש לה חלק בבית אביה אין ראובן מחוייב לדור בחלק הנזכר אם אביה ואמה דרי' שם לפי שיש לו בזה צער ואע"פ שלא הי' לו שום חלק ולא בית ומה שעשו רודפי שלום לפשר ביניהם ושכר לה בית אין זה אלא אם הנה שכר דירה עם חמותה ונתאמת שחמותה ציערטה אמנם אשה זו עדיין לא דרה עם חמותה ולא ראתה ממנה נזק כמו שזכרתם ואין לנו להכריח את בעלה וישפוך לה בית באומד בלבד אא"כ נתאמת זה עליה בפועל וא"כ טענת זו שהאשה שאומר' פן יצערני אביה ואמה אינה פדאי שימנע ראובן מלדור בחלקו אבל יכריח אותה לדור עמו בחלקו כמו שזכרנו ואם היא נמנעת מזה תצא בלא כתובה פדין המורדת אלא שאם היו אביו ואמו דרים במקום מושכר להם והוא פורע עמקם חלק בשכירות אז היתה טענתה טענה ותהיה הבחירה בידה לדור אצלם או תצא מהם אבל הואיל ויש לו בית קנוי לו כמו שזכרתם אין שומעין לה ולא נתחייב אותו שיניח את ביתו במה שיש לו בזה הניזק גדול וקנשי בהיותו נעמק משם: ונמשך לנו דין זה בנשוא' מדין הגרושה ואם הנושאי' מתחלפים הדין בהם שנה.

ונה שאם הנה חצר של שניהם והיא נשואה היא מחוייבת ללכת עמו אל חלקו ואם היתה גרושה היא מחוייבת לצאת מחלקה וה"ה בחצר דאגרוה מיגר וכן הדין אם היתה חצר שלה והיא נשואה שהיא חייב לדור בה כמו אם היתה גרושה שהיא מחוייב לצאת ממנה להיות שאין לו בה חלק ובשני הנושאים אם יש לו חלק בחצר אין מחוייבין אותו לצאת מפני הניזק הנמשך לו מזה כמו שאמרו אבעיא להו היתה חצר של שניהם מהו ת"ש היא נדחית מפניו ואין הוא נדחה מפניה במאי עסקינן אילימא בחצר שלו פשיטא ואלא בחצר שלה הא פניא ואם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה אלא לאו כה"ג דילמא דאגור מיגר.

מאי הני עלה ת"ש דאמר טלטולא דגברא קשה מדאיתתא שנאמר מטלטלה טלטלת גבר ונה דאמר בהעתקה פעם אחת כל שפן וק"ו בהיותו מעתיק דירתו בכל שנה: ואם היא נמנעת מללכת לדור עמו בחלקו הנה היא מצערת אותו והיתה פמורדת על בעלה ותצא שלא בכתובתה כמו שזכרנו אלא שאם נתקוטטה עתה חמותה הוא מחוייב להוציאה אל מקום מושכר לא אל חלק' בבית אביה כמו שזכרנו ואם הוא נמנע מזה יהנה פדין מורד על אשתו ויוציא ויתן כתובה וכו' הדין ואין לשנות: סימן קב המכנסת שום לבעל' ורצה הבעל למכור אם קדם הבעל ומכר אין ספק שאותה מכירה בטלה הואיל ומכר מה שאין לו למכור ומה שאין הדין נותן לו למכור וראיה ממה שאמרו ההוא גברא דעילא ליה אינתתי' איצטלא דמילתא שכיב שקלוה יורשים פרסיה אמיתנא אמר רבא קנייה מיתנא א"ל רבא בריה דרב יוסף לרב פהנא והאמר רב נחמן הלכה כר' יהודה פי' שאמר הדין עמה אלא אם רצה הבעל למכור לא ימכור אמר ליה מי לא מודה ר' יהודה דמחוסר גוביאנ' פיון דמחוסר גוביאנא ברשותיה קיימא רבא לטעמ' דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד: הנה רואה כי לא אמרו מה שעשה עשוי אלא לפי שפרסיה אמיתנא ונעשה פהקדש שהוא מפקיע מידי שעבוד אבל אם הוציאוהו לזולת הקדש ולזולת המת שאין דינו פדין ההקדש פגון שמכרו אותו או לאיניש מעלמא אז הנה מפרם בטל וכמו שמעשה היורשים במכר ובמתנה בטלפן אם הוציאו לזולת ההקדש לא עשה ולא כלום דהא בהא תליא שאם היתה מכירתו אם קדם ומכר היתה ג"כ מכירת

היורשים מכיר' להיותם במקומו בכל מה שהיה לו זכות והנאה והואיל ואנחנו רואים שאם הוציאו אותו היורשים לא עשו ולא פלוס א"כ היה להקדש אבל לא אם מכרו לזולת ההקדש א"כ יצא לנו מזה שגם הבעל אם מכרו או הוציאו לזולת ההקדש שלא עשה ולא פלוס וא"כ הדין הוא להוציא הדבר ההוא מאת הלוקח מעתה ולא יאחרו עד שתתגרש או תתאלמן לפי שהואיל ואין לו למכור מן הדין ולא להוציא משום שבת בית אביה הנה היה דין נצ"ב בענין זה בפרט בדין נ"מ שאמרו בהם אמר אממר איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא פלוס וביארו בתלמוד פי איתמ' דאמימ' כגון דזבין איהו דאתיא איהו ומפקא שפירושו אתיא ומפק' תיכף מכיין שלא אמר כגון דזבין איהו ומית ולא מבעיא אם היו מטלטלים שאין ספק שהם נפסדים כשמשתמשים בהם או קרקעות ולא מקרבי למתא ואפי' שהיה הבעל להם אריס דאיכא למיחש שמא תכסוף או אם לא היה שם רנוח ביתא שתוציא אותם מיד הלוקח מעתה אלא אפי' היו קרקעות והיו מקרבי למתא או התנה הבעל שיהא הוא בהם אריס ואיכא רנוח ביתא לא מוציאה היא אותם מעתה לפי שלא התרנו לבעל שימכור היכא דאיכא רנוח ביתא וליכא למיחש שמא תכסוף אלא אם מכר הגוף לפירות בלבד שמכר דבר שהוא שלו שהם הפירות אבל אם מכר הגוף הואיל ומן הדין אינו יכול למכרו ולהוציאו ושורת הדין שאפי' השבית ועמד על היותר ממה שקתבה אותו על הבעל שתתן דמים ותטול אותו א"כ ה"ל כמי שמכר מה שאינו שלו שבטל המקח לאלתר ולא ימתינו בו אל זמן שני בין איכא רנוח ביתא בין ליכא בין איכא למיחש שמא תכסוף בין ליכא: סימן קג ומה שאמרו נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא הלכה היא ומי שירצה לעבור על זה מונעים אותו ואם אמר אני רוצה לספן בעצמי אין שומעין לו שאין לו רשות לאבד עצמו ואין ראוי לנו להניחו לעשות זה בפרט הואיל ואסרו אותו חז"ל והנה היה זה מקלל הדברי' האסורים שאין ראוי לשום אדם לעבור עליהם גם אין מניחין אותו לעבור עליהם: סימן קד ומה שאמרו הלוקח מבעל הבית אין לו אונאה הוא בכל כלי תשמישו לפי שב"ה אינו מוכרם אלא להכרח או להחליף אותם במה שטוב מהם ואם נתאנה בעל הבית נאמר שרצה בזה כדי לדחות הזיקו או כדי להחליף אותם במה שטוב מהם ואם נתאנה לוקח נאמר ג"כ שהקונה כבר ידע שתפצים אלו אינם מצויים למכור והוסיף בדמיהם כדי שימכרו אותם בעליהם: סימן קה שאלה ראובן נתעצם בדין עם שמעון ושמעון זה מתעסק במלאכת הבשמים ומסתחר עם הישמעאלים הנקראים מראבטי"ן בבשמים וזולתם ואמר ראובן שהיה לו ענק] של בדולח נתנו לשמעון זה שימכור אותו לו למראבטי"ן הנז' לפי שהמכירה להם יותר טובה מהמכיר' לזולתם ושמעון זה אינו מורגל להיות סרסור אבל הוא מורגל להסתחר עם המראבטי"ן בלבד ואמר ראובן שהביאו לו בענק ק' דינרים ושמעון אמר לו שהמראבטי"ן אינם רוצים לתת בו יותר מזה הסף ושראובן פשחשב ששמעון היה מוכרו למראבטי"ן הרשה אותו למכרו באותו הסף וקבל ממנו הסף שזכר לו שמעון שמכרו בו ועתה אומר ראובן שנגלה לו ששמעון מכרו ביותר מזה הסף אבל לא נתאמת אצלו הדבר עליו אלא הגיד מה ששמע מקצת הישמעאלית המראבטיא"ת ושמעון הנז' השיב ואמר ראובן זה נתן לי זה הענק כדי שאמכור אותו למראבטי"ן וניתן בו ק' נ' דינרים באשראי לא במדודין ובאתי אליו והודעתיו ואמרתי לו שאינם נותנים בו במדודים שום סף אבל מצאתי מי שיתן לי בו מאה כדי שימכר' אותו הוא באשראי אם

תרצה מכור אותו באשראי ואם תרצה במדודים ונתרצה לקבל המאה המדודים ומכרתי אותו ללוי במאה ולא הודעתי את ראובן למי מכרתי אותו אבל הבאתי לו הדמים וקבל אותם ונתרצה למכור הענק בסך שקבל אותו ואח"כ מכרו לוי על ידי בק"נ דינרים בהמתנה וקבל בעד הסך משכונות והתנה עמי שיתן לי בריוח חלק שהספמנו עליו ומראובן לקחתי שפירותי על שמכרתי אותו לו ואמר ראובן אלו הודיעני שמכרו ללוי לא הייתי מוכרו באותו הסך אבל חשבתי שגמפר לאיש מן המראבטי"ן ועל זה הרשיתיו וגם הוא הטעה אותי שלא נשתדל למכרו ולהראותו לכל פדי שלא ימכר למראבטי"ן ורמה אותו ואמר לו המורה אתה נתאמת אצלה שרמה אותה או שמכרו ביותר אמר לא השיב לו המורה אם היית תובע אותו קודם שקבלת הדמים הייתי מחייב אותו שבועה כעין דאורייתא על טענת שמה אכל הואיל וכבר קבלת הדמים אינו חייב פי אם חרם סתם אם הטעה אותה או זייף שום זיוף וכשראה ראובן זה נתפטר עם שמעון בסך דינרים שקבל ממנו ובטל מעליו כל טענה וכל תביעה ואחר זמן שאל מהמורה זולתו והורה שיתן לו דמים הענק שהם ק"נ דינרים שגמפרו בו באמרו ששמעון זה הואיל והוא ידוע שהוא מסתחר עם המראבטי"ן לא נתרצה ראובן למכרו אלא למראבטי"ן בלבד לא לזולתם והענק ברשות ראובן הוא וטען עליו טוען ואמר לא היה הדין כן אלא אם ביאר שמעון ואמר שקנה אותו ממנו איש מן המראבטי"ן אמנם הנה הוא טוען שאמר לו לא מצאתי מראבטי"י שיקנה אותו ממנו המראבטי"ן.

אמנם הנה הוא טוען שאמר לו לא מצאתי מראבטי"ן שיקנה אותו במדודים אם תרצה ליקח בו סך זה במדודים אמפרנו לה לקונה או מכור אותו בהמתנה למראבטי"ן יודיענו אדוננו ושכרו מן השמים: תשובה אם אמר שמעון לראובן שהוא מוכר אותו למראבטי"י ומכרו ללוי יחזור המכר ואם אמר לא מצאתי מהמראבטי"ן מי שיקנהו במדודים אבל מצאתי מי שיתן לה בו מאה כפי מה שגזפר בשאלה זו המכר קיים ואין לו עליו פי אם להחרים חרם סתם בלבד על כל מי שעשה זיוף בזה: סב סימן קו שאלה ראובן הרשתה אותו בתו לתבוע מבעלה שבעיר אחרת כל מה שהוא חייב לה בהרשאה גמורה באגב וקני נתנה לו רשות בהחלט להתפטר וליתן בהמתנה ולעשות כל מה שיראה לו וכשהגיע ראובן לשם תבע את שמעון חתנו לדין ונתפטר עמו שילך אצל אשתו בתוך שנה ואם לאו חייב עצמו לה באגף דינר בתורת חוב בכל מיני חזוקים ונקתב בזה שטר ואחר זמן נתעצמו בדין ראובן ושמעון בתביעות שהיו ביניהם ואמר ראובן הרי בקנין אם יורה שופט הישמעאלים בעד אחד אתן לה בהמתנה כחובת בתי וכל מה שנקתב לה עליו ושופט הישמעאלים הורהו בעד אחד ותבע שמעון שיפטור אותו מכל מה שעליו לאשתו ומכל מה שנקתב לה עליו כמו שכתוב בטר בהרשאה שהיא הרשתה אותו שימחול ויתן בהמתנה אמר האומר שזה הלשון הכתוב בהרשאה אינו מורה אלא שיהיה כל מה שיעשה בהמתנה ומחילה ופשרה בעת שיעמדו בדין בענין זה אבל לא בתביעות שביניהם בענינים הנחלים בהומחלים אנחנו פני אדוננו יודיענו בזה כל הפרטים פדי שיהיו אצלינו לשרש נשען עליו.

ראשונה במה שנתחייב שמעון באגף דינרים הגזפר בתורת חוב ולא היה חייב בשום דבר מהם ואם נתחייב אדם במה שאינו חייב בו ונתחייב בו בתורת חוב ביותר חזק

שְׁבַחַיִּיבִים כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַיִּיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֵׁטֶר קָנָה וּכְמוֹ שְׁבִיָּאָר רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל ז"ל וַיִּבְאֵר לָנוּ עֲנִין חַיִּיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֵׁטֶר וְאִיךָ יִהְיֶה הַלְּשׁוֹן שְׂוִיתִי חַיִּיב בּוֹ בְּזֶה.

עוֹד יִבְאֵר לָנוּ אִם אָמַר הָרִי בְּקִנְיָן שְׁנִיתִי לָהּ כֹּל מֵה שֵׁישׁ לִי אֶצְלָהּ וְלֹא נָתַן לּוֹ שׁוּם אָדָם הַקִּנְיָן אֲבָל הוּא מְעַצְמוֹ לִקְחוֹ אִם מִתְּנָה זֹה מִתְּנָה מִשׁוּם דְּלֹא מִחֲסָרָה מְשִׁיכָה וְהַקִּנְיָן בּוֹ נוֹסֵף אֵין צוֹרֵךְ בּוֹ אוֹ נֶאֱמַר הוּאִיל וְכַנּוּן לְמַחֲוֹל בְּקִנְיָן גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ שְׁבִיָּאָר הוּא מוֹחֵל וּמִקְנָה לֹא בְּזוּלָתוֹ כִּמ"ש בְּמִי שְׂרָצָה לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ אֶחָד מִדִּרְכֵי הַהַקְנָאָה לֹא בְּזוּלָתוֹ וְאִם מֵה שְׁאָמְרוּ כִּינּוּן דְּנִפְיָל גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּבִנְפִילָה נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי בִּד"א לֹא נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי אִם נֶאֱמַר כִּינְצָא בְּזֶה בְּמִקְנָה אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה רֵאוּי לְרֵאוּת אִם כְּשֶׁנִּתְפָּשֶׁר רֵאוּבֵן עִם שְׁמַעוֹן שְׂוִילָה אֶצְלָה אֲשֶׁתּוֹ אַחֵר תִּם שְׁנָה קִנּוּ מִרֵאוּבֵן שְׁנִיתְרָצָה בְּזֶה הוּאִיל וְנִתְפָּשֶׁר עִם שְׁמַעוֹן עַל זֶה וְחַיִּיב עַצְמוֹ בְּקִנְיָן שְׂוִילָה אַחֵר תִּם שְׁנָה וְקִנּוּ מִיָּדוֹ עַל זֶה וְקִנּוּ גַם מִיָּד רֵאוּבֵן שְׁנִיתְרָצָה בְּזִמְן הַנְּזָכֵר שְׁקִבַע כְּבָר נִגְמְרָה שְׁלִיחוּתוֹ וּמָה שְׁחִדֵּשׁ אַח"כ שְׁנָתַן בְּמִתְּנָה הַמְּעוֹת שֶׁל בֵּיתוֹ שְׁהִרְשָׁתָה אוֹתוֹ לֹא עָשָׂה וְלֹא כָלוּם שְׁלִזָה לֹא נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ.

וְאִם בְּקִבְעֵת הַזְּמַן הַנְּזָכֵר מִשְׁמַעוֹן לְבַדּוֹ מִבְּלָתוֹ שְׁקִנּוּ מִיָּד רֵאוּבֵן שְׁנִיתְרָצָה בְּכַף שְׂאֵז אִם רָצָה רֵאוּבֵן יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ מִהַזְּמַן שְׁקִבַע וְיוֹכֵל לְחַזֵּר לְתַבְּעוֹ שְׂוִילָה אֶצְלָה אוֹ שְׂוִיָּרַע לָהּ מֵה שֶׁהוּא חַיִּיב לָהּ וַיַּעֲלֶה בְּיָדוֹ זֶה עַדִּינּוּ לֹא נִגְמְרָה שְׁלִיחוּתוֹ וְלֹא נִסְתַּלַּק שֵׁם הַשְּׁלִיחוּת מִעֲלָיו וְהוּאִיל וְקִנּוּ מִיָּדוֹ שְׁנָתַן מֵה שֵׁישׁ לְבֵיתוֹ שְׁהִרְשָׁתָה אוֹתוֹ אִם יִתְקַיֵּים אוֹתוֹ הָעֲנִין שְׁנָפַל בּוֹ הַהִפְרָשׁ בֵּינֵיהֶם וּבִהִרְשָׁאָה כְּתוּב שְׂוִיתָן בְּמִתְּנָה וַיַּעֲשֶׂה מֵה שְׂוִיָּרָצָה הַזֶּה מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה וְנִפְטָר הַבַּעַל מִכָּל מֵה שְׁעָלָיו לְתַת לְאֲשֶׁתּוֹ.

וְזֶה אִם הַלְּשׁוֹן שְׁקִנּוּ בּוֹ מִיָּד רֵאוּבֵן בְּמַחֲלֵת חוֹבוֹת בֵּיתוֹ הִנֵּה שְׂאֵז נִסְתַּלַּק דִּין הָאֶסְמִכְתָּא. זֹה הִיא שׁוֹרֵת הַדִּין בְּמָה שְׁשָׂאֵלָתָ עָלָיו בְּמָה שְׁקִנּוּ מִיָּד רֵאוּבֵן בְּנִתְיִנַת הַמְּעוֹת שֶׁל הַמְּרֻשָּׁה אוֹתוֹ: וְאִמְנָם מֵה שְׁשָׂאֵלָתָ עַל מֵה שְׁקִנּוּ מִיָּד שְׁמַעוֹן שְׂוִיָּב עַצְמוֹ לְאֲשֶׁתּוֹ בְּאֶלְפָּר פְּרָחִים אִם לֹא יִלָּךְ אֶצְלָה אַחֵר עֲבוּר שְׁנָה הוּא לְשׁוֹן בְּלִיתִי מוֹעִיל לְהִיּוֹתוֹ לְשׁוֹן הַקְנָאָה לֹא לְשׁוֹן הוֹדָאָה.

וּמָה שְׁאָמְרוּ חַיִּיב אֲנִי לָהּ מְנָה בְּשֵׁטֶר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חַיִּיב הַלְּשׁוֹן הַזֶּה מוֹעִיל לְהִיּוֹתוֹ לְשׁוֹן הוֹדָאָה עִם הֵיּוֹת הַדְּבָר מְעִיקָרוֹ שְׂאִין לוֹ אֶצְלוֹ כְּלוּם. אֲבָל אִם הִנֵּה בְּלְשׁוֹן הַקְנָאָה אֵינוֹ מוֹעִיל אֲלֹא אִם הִנֵּה בְּדֶרֶךְ שְׂוִיעִיל בּוֹ הַקְנָאָה הַמְּטַבֵּעַ.

וּכְבָר קִדְמָה תְּשׁוּבַתֵּינוּ בְּזֶה לְמִי שְׁשָׂאֵל מֵאֲתָנוּ עַל זֶה מֵאֶצְלָכֶם וּבִיָּאָרְנוּ לוֹ זֶה בִּיָּאוּר מִסְפִּיק. וְיִי שְׁאָמַר לְחַבְּירוֹ הָרִי בְּקִנְיָן שְׁנִיתִי לָהּ הַחֹב שֵׁישׁ לִי אֶצְלָהּ הוּאִיל וְהַדְּבָר הַנְּתוּן לֹא מִיְחָסֵר מְשִׁיכָה נִתְקַיֵּימָה הַמִּתְּנָה וְנִפְטָר הַב"ח מִהַחֹב שְׂאֶצְלוֹ בְּמָה שְׁאָמַר לוֹ נִתְתִי לָהּ מֵה שֵׁישׁ לִי אֶצְלָהּ.

וְאֵין אֲנַחְנוּ צְרִיכִין בְּזֶה לְקִנְיָן כְּדִי שְׁנִבְטֵל הַמִּתְּנָה מִצַּד בְּיָטוּל הַקִּנְיָן וְאֵין דְּרָךְ זֶה דוּמָה לְמָה שְׁאָמְרוּ כִּינּוּן דְּנִפְיָל גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּבִנְפִילָה נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת לֹא נִיחָא לִיהָ.

לְפִי שְׁהִטְעַם שֵׁם שְׁלֹא קִנּוּ לִיהָ ד"א לְפִי שְׂמִפִּינּוּ שְׁגָלָה בְּדַעְתּוֹ דְּלֹא נִיחָא לִיהָ דְּלִיקְנִי לִיהָ ד"א דִּידִיָּה אִיגְלָאי מִיְלָתָ דְּהִנֵּי ד"א לָאו חֲצָרוֹ הֵן כְּלָל כְּדִי שְׁתַּקְנָה לוֹ לְפִי שְׁלֹא תִקְנּוּ שִׁד"א שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בְּכָל מְקוֹם אֲלֹא א"כ הִיָּתָה פּוֹנֵת אוֹתוֹ אָדָם שְׂוִיָּהּ לוֹ אוֹתָם

ד"א פתצרו אָבֵל אַם אַיִנוּ מִתְפַּנּוֹן לְזֶה וְאִינוּ מִתְרַצָּה בּוֹ הִנֵּה חֲזָרוּ לְהִיּוֹת ד"א הִלְלוּ שְׁאִין לֹו בָּהֶם זְכוֹת כָּלֵל וְהֵם לְגַבִּיּה כְּמוֹ שֶׁהֵם לְגַבִּי שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שְׁאִינָם עוֹמְדִים בָּהֶם וְע"כ הִיָּה מִן הַדִּין שְׁלֵא יִקְנוּ לוֹ.

תַּדַּע שְׁכֵן הַגֵּעַ עֲצָמָה אַם הִיָּתָה הַמְצִיאָה בְּחֲצָרוֹ וְנִפְלַע עָלֶיהָ הָאֵם הִיָּינוּ אוֹמְרִים שְׁמַפִּינוּ שְׁנִפְלַע גְּלִי אֲדַעְתִּיהָ דְּלֵא נִיחָא דְּתַקְנָה לוֹ חֲצָרוֹ אִין סָפֵק שְׁלֵא נֵאמַר שְׁחֲצָרוֹ קִנְתָּה לוֹ עַל כָּל פְּנִיָּם לְהִיּוֹתָה חֲצָרוֹ וְהַנְּפִילָה שְׁנִפְלַע עָלֶיהָ הוּא דְּבָר נוֹסֵף.

הָכָא נָמִי הוֹאִיל וְהִיָּה הַסֵּף הַהוּא בְּתוֹרַת חוֹב אֲצֵל הַב"ח וְלֵא מִיחֲסַר מְשִׁיכָה בְּמַחֲלָה נִפְטָר מֵאוֹתוֹ הַחוֹב וְהַקְּנָן בְּזֶה הוּא דְּבָר נוֹסֵף וְאִין מְשַׁגְּיחִין בּוֹ: סִימָן קז (הַבִּיאָה רַבִּי בְּצִלְאֵל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַמ"ו ע"ב): סִימָן קח (הַבִּיאָה הָרַב הַנּוֹז"ל שֵׁם בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַמ"ז ע"ב): סִימָן קט (הַבִּיאָה ר' בְּצִלְאֵל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַפ"א ע"ב): סִימָן קי (הַבִּיאָה הָרַב הַנּוֹז"ל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַע"א ע"ב): סִימָן קיא (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל שֵׁם): סִימָן קיב (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בִּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְּשִׁינָה לְדַק"ח ע"ב ד"ה עוֹד כְּתַב בְּתַשׁוּבָה אַחֲרַת וְנ"ל רְאוּבֵן יֵשׁ לוֹ עָלֶיהָ כו'): סִימָן קיג שְׁאֵלָה אַם הִיָּה לְרְאוּבֵן אֲצֵל שְׁמַעוֹן חוֹב וּפְסַק עִמּוֹ בְּהוֹן סְחוּרָה וְחֲזָר בּוֹ אַחַד מֵהֶם אַחַר שְׁנַתְּפִשְׁרוּ אַם נִכְרִיחַ אוֹתוֹ שְׁיִתֵּן לוֹ הַסְּחוּרָה וְנֵאמַר בּוֹ מִקְּלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחַ לֵא גְּזוּר בְּהַ רַבָּנָן אַם בְּזֶה בָּא לְשׁוֹן הַגְּמָרָא אַם לָפִי שְׁנִפְלַע בְּזֶה מִחְלֻקַּת גְּדוּלָּה: תַּשׁוּבָה אַם הִיָּה לְרְאוּבֵן אֲצֵל שְׁמַעוֹן חוֹב וּפְסַק עִמּוֹ בּוֹ סְחוּרָה לֵא קִנְהָ הַקּוֹנֵה אוֹתָהּ סְחוּרָה וְהַחֲזוּר בּוֹ אִינוּ חֵיִיב בְּזֶה מִי שְׁפָרַע לְאִמְרָם אֲמַר רַב הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה אִינְהָ מְקוֹדָשֶׁת מ"ט מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְאִמְרוּ עָלֶיהָ כְּתוּבָא הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה אִינְהָ מְקוֹדָשֶׁת וּי"א הָרִי זֹו מְקוֹדָשֶׁת מֵאֵי לֵא בְּהָא קָא מְפַלְגִי דַּמ"ס מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וּמ"ס לֵא לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְתַסְבְּרָא אִימָא סִיפָא וְשׁוֹיִן בְּמִכְרָ שְׁקִנְהָ וְאִי מַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה בְּמֵאֵי קִנְהָ וְהַעֲמִיד הַתַּלְמוּד מַה שְׁאִמְרוּ הַמְּקַדָּשׁ בְּמַלְוָה כְּגוֹן שְׁאִמְרַן לֵה הַתַּקְדָּשִׁי לִי בְּמַתְּנָה וְנִמְצָא חֲסַר דִּינָר וְדַכּוּתָה גַּבִּי מְכָר כְּגוֹן שֵׁא"ל מְכוֹר לִי חֲפִץ זֶה בְּמִנְהָ וְנִמְצָא חֲסַר דִּינָר וּבְזֶה הוּא שְׁאִמְרוּ קִנְהָ אָבֵל אַם אֲמַר לוֹ מְכוֹר לִי חֲפִץ זֶה בְּמַלְוָה שְׁיֵשׁ לִי בִּינְדָּה לֵא קִנְהָ מְשׁוּם דְּמַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְכַמִּי שְׁלֵא נָתַן לוֹ מְעוֹת דְּמִי וּמַה שְׁאִמְרוּ מִקְּלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחָא לֵא גְּזוּר בְּהַ רַבָּנָן הוּא בְּמִי שְׁהַחֲלִיף דְּמִי שׁוֹר שְׁאוֹת' דְּמִי הַשׁוֹר אִינָם מַלְוָה אֲצֵל קוֹנְהָ הַשׁוֹר כְּדִי שְׁנֵאמַר לְהוֹצָאָה נִתְּנָה אָבֵל הֵם אֲצֵלוּ בְּחֵיב גְּמוּר בְּדְּמִי הַשׁוֹר שְׁקִנְהָ לְפִי שְׁהֵם עָתָה לְבַעַל הַשׁוֹר וְהוֹאִיל וְאִינָם מַלְוָה וְלֵא נִתְּנָה לְהוֹצָאָה הִנֵּה הוּא כְּמִי שְׁהַבִּיא לוֹ הַמְּעוֹת בְּעַת שְׁקִנְהָ מִמְּנוּ הַפְּרָה.

וְלִהְיוֹת הַדְּבָר מִקְּלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחָא לְפִי שְׁהַמְעוֹת הִיוּ מְקוֹדָמִים אֲצֵל בַּעַל הַפְּרָה קוֹדֵם שְׁדַבֵּר עִמּוֹ עַל קְנִייתָה הַעֲמִדְנוּהוּ עַל דִּין תוֹרָה וְקִנְנוּ לוֹ מְעוֹתָיו מְשׁוּם דְּמִקְּלָתָא דְּלֵא שְׁכִיחַ לֵא גְּזוּר בְּהַ רַבָּנָן אָבֵל מִי שְׁהִיָּה לוֹ חוֹב אֲצֵל חֲבִירוֹ וּפְסַק עִמּוֹ בָּהֶם בְּסְחוּרָה אִין אוֹמְרִים בּוֹ דִּין זֶה לְפִי שְׁאוֹתוֹ הַחוֹב מַלְוָה וּמַלְוָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְכַמִּי שְׁלֵא נָתַן לוֹ כְּלוּם דְּמִי.

וְכַבֵּר בְּאַרְתִּי לֵה זֶה יָמִים חֲלוּקִים זֶה שְׁרֵאִיתִי אוֹתוֹ בֵּין שְׁנֵי מְאָמְרִים אֵלוֹ וּבְרַרְתִּי אוֹתוֹ לֵה יָפָה וְהוּא עֲנִין טוֹב וּמְבֹאָר וּמְקוֹדֵם הִיָּה קִשָּׁה לָנוּ עַד שְׁנַתְּבַרְרָר לָנוּ חֲלוּקִים זֶה בֵּינֵיהֶם וְהוּא נְאוֹת מְאָד: (עֵינִין לְהַרְבַּע עֲצָמוֹת יוֹסֵף דָּף נ"ט ע"ג) סִימָן קיד שְׁאֵלָה מַה יֵאמַר אֲדוֹנָנוּ

באיש שלא קרא מעולם הלכה עם רב ואינו יודע דרך הלכה ולא פירושה ולא קריאתה אלא שהוא ראה הרבה מתשובות הגאונים ז"ל וספרי הדינים.

ולא נעלם מאדוננו שהתשובות אינם עומדות על מצב אחד בפרט הישנות מהם שנקנס בהם ההפסד מצד המעתיקים אותם ועם זה יחסו קצת תשובותיהם לזולת בעליהן גם הרבה מן הגאונים הורו בתשובותיהם על שאלה אחת ואח"כ חזרו בהם מאותה הוראה או השיגו אותם אחרים בקף ואם איש שעיקר ידיעתו בתשובות אלו ואינו מבין הצדק מהם מבלתי הצדק אם יוכל להורות בענין אחד או בנדון אחד ויפסוק הדין בו ואפשר להיות שאותה שהורה ממנה כבר חזר בו המורה בה.

ומי שאינו מבין עיקר הדין ולא מאיזה מקום יצא מן התלמוד אם הוא מותר להורות או אם ראוי לסמוך עליו בשום דבר בפרט אם הוא בלתי ירא שמים והעידו עליו ברשעיות רבות ועוד העידו עליו שהוא נתלה היום לענין דין אחד בשאלה אחת ומיחס אותה לגאון אחד ומחר הוא נתלה בדין הדומה לו בשאלה אחרת באופן אחר והוא מיחס אותה לגאון אחר.

יבאר לנו אדוננו שורת הדין בזה ביאור מספיק: תשובה דע שהאיש הזה ראוי יותר להתיר לו להורות מאנשים רבים קבעו עצמם להוראה בזמננו זה ורובם אין בהם אפי' אחד משני דברים אלו רצוני לומר הבנת ההלכה והעמידה על דעת הגאונים ז"ל.

ואותם שמדמים להורות מעיון ההלכה ומחונק עיונם בתלמוד הם שראוי למנעם מזה לפי שאין בזמננו זה מי שיהי' ראוי לכף ולא מי שהגיע בחכמת התלמוד לכלל שיורה מעיונו מבלי שיעמוד על דעת הגאונים ז"ל.

אבל מי שמורה מתשובות הגאונים וסומך עליהם ואע"פ שאינו יכול להבין בתלמוד הוא יותר הגון ומשופח מאותו שחושב שהוא יודע בתלמוד וסומך על עצמו. שהוא אע"פ שהוא מורה מסבא בלתי אמתות מראיות הגאונים ז"ל מ"מ אינו טועה בזה לפי שהוא מה שעשה ע"פ ב"ד גדול מןמחה לרבים עשה.

ומי שמורה מעיונו בהלכה אפשר שהוא חושב שאותה הלכה מחייבת אותה הוראה והיא אינה מחייבתה והטעהו עיונו או טעה בפירושה. ואין בזמננו זה מי שגיע בתלמוד לגדר שיוכל לסמוך להורות ממנו.

וכבר באו לידי תשובות קצת אנשים בדברים שהורו בהם והם חושבים שהורו פדיו ושהוא ברור פשמש והם טעו בהוראתם ותלו הדבר שהוא אל מקום בלתי מקומו ולמדו הדין ממקום שאין ללמוד אותו ממנו וכבר היה בין הדבר שדנו בו ובין ההלכה שנתלו בה לאותו הדין חילוק דק ודקדוק נעלם ונסתר ולא הרגישו בו והיו לוקחים ההלכה בכללה כפשטה ולא הרגישו בחילוק הדק שבה ומדמין הנדון שלהם לה ואינם מרגישים בחילוק הדק שביניהם.

עד שאני אומר שמי שאינו סומך על עצמו אם הוא נתלה בתשובות הגאונים ובהוראתם שהם הלכות פסוקות וסברות קצרות ברורות הוא יותר משופח מאותם המדמים להורות מן התלמוד ואמנם מה שזכרת מהיותו בלתי ירא שמים אם הוא דנין קבוע ראוי לחקור בזה לפי שאין ראוי לנו לעמוד דנין שאינו הגון לפי שהוא פנוטע אשרה בישראל ואם

אינו דנין קבוע אלא שאין דין לפניו אלא מי שקבל אותו על דרך הברירה אין לנו לעכב בזה: סימן קטו שאלה ראובן היתה לו בת קטנה והשיאה לשמעון בקידושין שקבל ממנו ומת ראובן ומת גם שמעון ויש לו אחים לוי ויהודה ויששכר וכשגדלה הבת לא מצאה חן ליבום ותבעה מאחד מהם שיחלוץ לה ושמ תואנה ואמר שלא היה נשוי עמה אחיו המת בקידושין ואמר עוד שהבת עדיין היא קטנה ואינה ראויה לחליצה יורינו רבינו אם העידו שנים במספר שניה אם מקבלים עדות הנשים הכשרות בהבאת שתי שערות ואיך יהיה איכות השתי שערות ואם לא רצה היכם לחלוץ לה ואם הגדול לא רצה אם כופין את הקטן ואם מסר מודעא על החליצה אם תועיל המודעא לפי שנפל בזה ויפוח גדול יש אומרים אין המודעא פוסלת החליצה כלל לפי שהמודעא על אחד משני דברים אם על מִכָּר או על מתנה והמודעא שהיא על המִכָּר אינה מודעא עד שיתברר האונס שהיתה המודעא לסיבתו כמו שאמרו כל מודעא דלא פתיב בה אנו ידעינן באונסא דפלוני לאו מודעא היא ואם היתה המודעא על מתנה היא גילוי מילתא בעלמא כדי שיתברר אומדן דעתו שהוא לא גמר ומקני ליה כמו שאמרו אי דגיטא ומתנתא גלוני מילתא בעלמא הוא נראה מפאן שהמודעא לא תחול אלא בדבר שיש בו עשייה ונתינה מאותו שמוסר מודעא באופן שמתברר שהוא אינו עושה מלבו והגט כבר קראתו התורה נתינה באמירה ונתן בידה אבל החליצה אינה עשייה או אינה נתינה יש בה ליכם עד שיימסור מודעא עליה וע"כ המודעא שמוסר אינה עושה רושם בחליצה כלל ומה שלא מצאנו לו ראיה אין דנין בו.

ואחרים אומרים הואיל ואמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני הנה הנה דינה פדין הגט. יבאר לנו אדונינו: גם יבאר לנו אם מסר אדם מודעא על גט והתנה שלא תבטל לעולם המודעא פיצד תוכל להתגרש ממנו אשה זו לפי שאפשר להיות שאדם אחד תהיה דעתו נוטה אל אשתו וחושש שמה יאמרו לו לגרשה והוא מוסר מודעא ומתנה שלא תבטל לעולם ואפי' שיבטל אותה שלא תוכל להתגרש ממנו ואולי יש אצל רבינו בזה תקנה: תשובה השנים שתעלה לה בהם חליצה הם אם היתה בת י"ב שנה ויום אחד שהם מי הנערות ואם הגיעה לזמן הנזכר אז ראוי לבדקה ע"פ נשים ואם אמרו שהביאה שתי שערות הם נאמנות בזה וראויה היא לחליצה כמו שאמרו תנו רבנן כל הנבדקות ע"פ נשים רבי יהודה אומר לפני הפרק ולאחר הפרק נשים בודקות אותם תוך הפרק אין נשים בודקות אותם ונתנו בתלמוד סיבה לזה ואמרו לאחר הפרק דאיכא חזקה דרבא סמכינן אנשים ובדקו נשים תוך הפרק דליכא חזקה דרבא לא סמכינן אנשים ולא בדקו נשים: ולענין איכות השתי שערות כבר אמרו ב' שערות האמורות בתורה ובנגעים והאמורות בכל מקום כמה שיעורן כדי לכוף ראשן לעיקרם ואם נתברר שהבת הנז' הגיעה לכלל שנותיה שהם י"ב שנים ויום אחד הנבדקה ע"פ נשים שמצאו לה שתי שערות על דרך שזכרנו הנה נתחייב היכם לחלוץ לה ואם לא רצה ראוי לכופו על זה במיני הפפיה עד שיאמר רוצה אני ואם היה הגדול במדינה אחרת כופין את הנמצא שיחלוץ אע"פ שהוא הקטן כמו שאמרו תלה בקטן עד שיגדיל ובגדול עד שיבא ממ"ה אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצנה או חלוץ או יבם: ומה ששאלת על ענין המודעא שנעשית על החליצה אם היא מודעא אם לאו התשובה מפנין שראינו שאמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני שזה מורה שאנו צריכים לכוננתו וגם אמרו חליצה

מנטעת פשרה ואיזה היא חליצה' מנטעת אמר ר"ל שאומרים לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה ואמרו בין שנתפונן ולא נתפוננה היא בין שנתפוננה ולא נתפונן הוא חליצתה פסולה עד שיתפוננו שניהם ואת אמרת חליצתה פשרה שנתראה מזה שצריכים אנו לכוננתו ושאה"פ שנתפונן למעשה אם לא נתפונן להתירה חליצתה פסולה ממילא שמעת שאם הקדים מודעא שנתראה ממנה גלויי דעתיה שאינו מתפונן להתירה שהחליצה פסולה וצריף לחלוץ לה אח"כ חליצה מעליה אחר ביטול המודעא הנזכרת פי היכי דתשרי לעלמא ומ"מ לא תתעבב המודעא אלא א"כפירש בה שהוא בלתי מתפונן בזה המעשה להתירה אבל אם לא נזכר בה זה הלשון או מה שיעמוד במקומו אין חוששין למודעא: ומה שזכרת מענין המודעות שמקדימין לגיטין וזוכרים בהם שאפ"י יבטל אותה שהוא שלא מדעתו ושלא מרצונו ובקשת שאודיעה דרף תבטל בו זאת המודעא הנה זה הענין כבר נשאל מאתנו זה שנים באיש אחד הקדים מודעא על דרף זה וביאר בה שאפילו יבטל אותה בכל אופןי הבטול שכל זה הוא שלא מדעתו ושלא מרצונו כל זמן שאינו מבטל אותה בב"ד של מצרים ומה שהעלינו בדקדוק הוא שמפין אותו ראשונה על שעבר ומסר מודעא על הגט כמו שאמר רב מאן דמקדש בביאה ומאן דמסר מודעא אגיטא כו' אח"כ באופןי הפפיה שיבטל המודעא בזה הלשון והוא שיאמר הנני מבטל כל מודעא שקדמה לגט שאכתוב לאשה זו מבטל כל מודעא שקדמתי על ביטול כל מודעין ותנאין אח"כ יצוה בכתיבת הגט ויתן לאשה והיא מגורשת וזה הלשון שקדמתי הוא לשון שיתקון בו ענין זה לפי שאמתת אמרו ואפ"י בטלתי המודעין בתכלית הביטול איני עושה זה אלא שלא מרצוני אם תדקדק בו תמצא שעיקרו הוא שהקדים מודעא על ביטול המודעין וכשבטל הוא אותה המודעא שהקדים על ביטול המודעין בטלה לשעתה ונמצא שבטלו המודעין וכל מה שאפשר שהוסיף וביאר שלא יועיל כל מה שיבטל בזה הנה זה הלשון שזכרנו אם יעיד בו על עצמו הורכב זה הביטול על אותם דברי' בעצמם שפגר בהם ביטול המודעין וביטול הביטול ונתבטלו בזה ונפתח מנעול זה ממילא ונמצאו המודעין בטלים.

והיא סברא נכונה עד מאד מדוייקת בתכלית הדיוק וכבר נתפשטה הוראה זו בכל האנדלוס: סימן קטז שאלה נפל בינינו מחלוקת באיזה מקום תהיה החליצה והעיר הזאת אין בה מנהג קבוע יש אומרים שלא תהיה אלא בבית הפנסת לפי שמצא בקצת מדרשות ועלתה יבמתו השערה בגובה של עיר ופי' גובה של עיר בית הפנסת ואמרו לו אין זה המאמר חיוב שעכ"פ תהיה החליצה בבית הפנסת אלא לפי שאמרה תורה ועלתה יבמתו השערה והוא שער ב"ד וקראתו בלשון עלייה הביאו מזה ראיה ששער ב"ד צריף להיות בגובה של עיר גם אינו מוכרח שעכ"פ תהיה החליצה במקום המיוחד לב"ד אלא החליצה דינה מסור לממונים שעליה ואם ראו מפני כבוד האשה ללכת לבית מבתי שכנותיה לעשות שם החליצה בפניהם הפל לפי ראות עיני ב"ד הממונים על זה וכל מקום שקבעוהו לשבת שם כופין את היבם ללכת אצלם בפרט אם היא בתולה ממה שראוי לחוש לכבודה ומה שאמרו היבמה הולכת אחר היבם להתירה הוא אם הנה היבם בארץ אחרת יורינו ושכרו כפול: תשובה דבר זה הוא תלוי בב"ד בכל מקום שיקבעו דוכתא לחליצה חייב היבם ללכת אצלם ומה שאמרו היבמה הולכת אחר היבם להתירה הוא אם היתה בארץ אחת והיבם בארץ אחרת שאין לנו להכריח את היבם ללכת למקום שהיא

שם פדי להתיירה אלא היא שרוצה בתליצה הולכת אצלו אבל אם היו שניהם במקום אחד מן הדין אין ראוי להיותם נקבצים אלא אצל ב"ד כמ"ש הכתוב בפי' ועלתה יבמתו השערה וידוע שהשערה הוא שער ב"ד אבל לחייב את ב"ד ללכת אצלו עם היבמה הוא טעות ממה שאמר הכתוב וקראו לו זקני עירו ודברו אליו ולא אמר והלכו אליו זקני עירו.

והואיל ונתברר שהיבם חייב ללכת אל המקום שקבעו שם דונכתא א"כ הענין מסור להם שיקבעו אותו במקום שירצו חוץ מבית היבמה עצמה שאין להם לעשות זה ולא להכריח אותו שילך אצלה שאינו חייב בזה מן הדין ומ"ש בגובה של עיר אינו חיוב בהכרח אבל אורחא דמילתא קאמר שלעולם שער ב"ד בגובה שבעיר שגא' ועלתה והעליה לא תהיה אלא למקום גבוה: סימן קיז שאלה בארץ שנהגו יושביה שפוחתת האשה על בעלה כל מה שהיא מוציאה לו בגדוניא ומשלים על זה הבעל תוספת לתשלום אלף דינר ויהיה משפט הפל שנה ואם נפטר הבעל והניח פחות מאלף דינר תחלוק האשה עם היורשים כל העזבון ואפי' שלא הניח הבעל כלום חוץ מן הגדוניא' תחלקנה עם היורשים ותשבע שבועת האלמנה ואח"כ תחלוק עמהם בשנה והם נוהגים עוד שפוחתת הבעל לאשתו מתנה בעת פניסתה לחופה דבר ידוע ואינם סומכין על זולת מה שבכתובה בלבד ויצאה נסחת המנהג בלשון הגז שמתחלוק האשה עם היתומים כל מה שניח בעלה אם הוא פחות מכדי פתובה הפל תחלוק עם היתומים בין פתובה בין גדוניא בין תוספת בין מתנה ונפטר ראובן והוציאה לאה אלמנתו פתובה וכתוב בה הגדוניא ואח"כ בסוף פתוב והוסיף לה משלו עשרה אלפים זוזים מדודים ולא זכר לא פסוף ולא זולתו אלא שמנהגם לכתוב בכתובות עשרה אלפים זוזים מדודים והם קצובים באלף דנרין הפתובים למעלה פסוף והמנהג שאין אדם כותב לאשתו פחות מעשרה אלפים זוזים מדודים פסוף ולא תהיינה פתובותיהן פחות מזה וכזה העידו הזקנים שהוא ידוע אצלם ושכן הוא מנהג ארצם וכשקיימה האשה פתובה ונשבעה עליה שבועת האלמנה בקשה לגבות חצי עזבון בעלה והיתה לעולם אומרת שבעלה נתן לה ולבניה בית פלוני והוא פלו עזבון וכשלא יכלה לברר זה אז תבעה פתובה ובקשה מב"ד שיורידו אותה בחציו שהוא חלקה כפי המנהג הנז' והעידו אז שני עדים שבעלה נתן לה ולבניה כל הבית הנז' מתנה גלויה מעכשיו מחיים בקנין שלם והעידו שהמתנה היתה אחר שנים שנכנסה לחופה ושאר זה הזמן נפטר ולראובן זה בנים מזולת לאה ואין לו מלאה פי אם בן אחד ובנות ונשבו הבנים האחרים שמתנה זו נכנסת היא בכלל המנהג הנאמר בו שתחלוק האלמנה עם היורשים מתנתה ואמר להם האומר שאין הדבר כן לפי שמנהגם שהאיש כותב מתנה בעת פתיבת הפתובה ועליה נאמר במנהג שתחלוק עם היורשים לא על זולתה בבקשה מאדונינו יבאר לנו פרט זה ואם יש לאשה זו כל מתנה זו אם לאו: עוד יבאר לנו מה שאמרו החצי לבניה אם ר"ל בנה בלבד אם לאו על העיקר הידוע דקרו אינשי לברא בני עוד יבאר לנו אם היו הזוזים סתם ומנהג המדינה פספים אם יש לסמוך על זה אם לאו.

עוד יבאר לנו אם תצטרף האלמנה הכרזה פשמורידין אותה ב"ד קרקעות בעלה אם לאו ואם היא צריכה להכרזה בכל פיוצא בארץ הזאת שמנהגה מחצה לה ומחצה לבנים אם תצטרף הכרזה לפי שהן שמין אותו עליה שמה ימצא לו אח"כ יותר מפתוב' ואולי תגבה יותר מן החצי ומנהגם הוא שחולקת עם היורשים שיעור פתוב' ולא תקח יותר והאלמנה

הנז' אם יש לה חצי הבית מחמת המתנה שנתן לה אז בעלה או אינה זוכה בה אלא מחמת פתובה בהורדה וזה לפי שהיא מכרה אותו לשמעון קודם ההודאה וקנו ממנה לשמעון על המכר ואח"כ נתחרטה אם זוכה בה מחמת המתנה אם מכרה קנים אם לאו ואם הורידו ב"ד את האלמנה בקרקעות בעלה ועדיין לא פתבו לה בכף שטר ומכרה אותם או נתנה אותם אם מה שעשתה עשוי אם לאו וכן לענין בעל חוב מהו: וזה המנהג שנהגו מחצה לה ומחצה לבנים אם נחשבו אותו המחצה הראוי לה פאלו הוא ברשותה ומה שעשתה בו עשוי אם לאו ומה פירוש אמרם צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה אם המכר הוא לענין מזונותיה או לענין כתובה יבאר לנו אדוננו פל זה: תשובה אמנם המנהג שזכרת אינו אלא לענין מה שנתן לה בעונת הנשואין והואיל והיה לשון המנהג שתחלוך הכתובה והדוניא והמתנה.

הנה הורה שהמתנה הנזכר היא מה שניתן לה בעונת הנשואין לפי שהיא שעת כתיבת הכתובה והדוניא אבל מה שניתן לה אחר הנשואין אינו בכלל זה ודינה בו פדין שאר העולם שנתנו איזה דבר שזכה מקבל המתנה בכל מה שניתן לו: ומה שאמר במתנה החצי לה והחצי לבניה והיא אין לה אלא בו אחד אין בזה מיוחד לפי שאמרו נכסי לבנאי הנה ליה ברא וברתא מי קרו אינשי לברא בני או לא אמר אבני ת"ש ובני דן חנשים רבא אמר ובני פלוא אליאב: ומה ששאלת אם קנתה הבית הנזכר מחמת המתנה הנז' או מחמת הכתובה אין ספק שמעת שנתנו לה בעלה קנתה אותו מחמת המתנה וקנוי הוא לה משעת המתנה ומכרה לשמעון קנים: ולענין הכתובה שכתוב בה זוזים סתם ומנהג המדינה בכספים אם יש לסמוך על זה אם לאו.

התשובה אם מנהג המדינה בכספים אין דנים שהיתה הפנונה באמרו זוזים אלא כספים ואין לנו להוציא פתובה זו מפלל המנהג אלא בראיה: ולענין האלמנה פשהורידוה ב"ד לקרקעות בעלה אם צריף בהם להכרזה.

התשובה בזה אם ההורדה היא מב"ד אי אפשר בהם מבלתי הכרזה להיותה כמכר ואמרו ב"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחוזר ומה שאמרו צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה זהו באלמנה שמוכרת שלא בב"ד אבל אלמנה שישומו לה ב"ד צריכה הכרזה עכ"פ לפי שהמכר ב"ד הם העושים אותו ולא היא.

והטעם שאלמנה שמכרה שלא בב"ד אינה צריכה הכרזה ואלמנה שמכרו לה בב"ד או שישמו לה צריכה הכרזה לפי שהאלמנה פל זמן שלא גבתה פתובה יש לה מזונות מנכסי בעלה והקלו עליה שתמכור שלא בב"ד שלא בהכרזה כדי שתתמצה למפור ויפטרו היתומים מן המזונות אבל כשמכרו לה ב"ד או שמו לה אין ספק שלא ימכרו לה או ישומו לה אלא עד שתתבע פתובה בב"ד ואמרו התובעת פתובה בב"ד אין לה מזונות והואיל ואין לה מזונות א"כ אין ראוי להתיר לה למפור אח"כ אלא בב"ד והכרזה הלא תראה שלגבי מוכרת שלא בב"ד אמרו מכרה פתובה או מקצתה לא תמכור את השאר אלא בב"ד שנתאה שאין מתירין לה מכירה שלא בב"ד והה"נ שלא בהכרזה אלא פל זמן שיש לה מזונות אבל אם אין לה מזונות אין לה למכור אלא בב"ד וה"ה שלא ימכרו לה ב"ד אלא בהכרזה.

וכבר אמרו שום היתומים שלשים יום ומכריון בפקר וכערב ואומרים שזה פ' פה הנה
בה ובכה היא שומא פל הרוצה ליקח יבא ויקח ע"מ ליתן לאשה בכתובתה ולב"ח בחובו
הרי בפ' מפאן שפשמוכרין ב"ד לכתובת אלמנה שעכ"פ צריף הכרזה וה"ה אם שמו
אותם עליה והורידו אותה בהם שאין הפך בין אם מכרו לה או אם מכרו לזולתה פכר
אמרו לענן מי שיכר בשומא בחובו מאימת אכיל פירי כו' עד רבא אמר מפי שלמן
אכרזאתא שגרא מזה שהורדת ב"ח בקרקע מחמת החוב פמכיר' הקרקע להגבות לו
חובו לענן להצריף אותו הכרזה וכמו שאנו צריכים במכר להכרזה פה אנו צריכים
בגבייה להכרזה אלא מי שגובה פתובתה משלם אבל מי שיש לה החצי מצד המנהג
שזכרת אינה צריכה להכרזה אבל צריכה היא לשומא בלבד: ומה ששאלת שאם הורידו
אותה ב"ד בקרקעות בעלה מאימתי הוא זוכה בהם.

התשובה מעת ששמו אותם ב"ד עליה ואחר שיכריו עליהם וישלמו ימי ההכרזה זכת
בהן ואע"פ שלא נכתב לה אח"כ שטר הורדה כמו שאמרו מאימת אכיל לפירי מפי מטא
אדרכתא לידיה אמר עדין בחתימיו זכין לו רבא אמר מפי שלמן ימי אכרזאתא.

ומה ששאלת על אמרם צריכה שבועה ואינה צריכה הכרזה אם הוא לענן מוכרת
למזונות או לענן מוכרת לכתובה. השאלה בכל פניצא בזה בלתי צריכה לפי שאפ' ב"ד
הצריכים במכירותיהם להכרזה הם בלתי צריכים אליה פשמוכרים למזונות ביחוד כ"ש
אלמנה שמכרה למזונות שלא בפני ב"ד שאין ספק שמה שאמרו אינה צריכה הכרזה
הוא במה שתמפור לכתובתה וכ"ש במוכרת למזונות: סימן קיח שאלה ראובן נשא את
לאה וכתב לה על עצמו פתובה ותוספת אלף דינר ומנהג המדינה מחצה לה ומחצה לבנים
ויש לראובן קרקעות וחששה האשה שמה ראובן קרקעותיו לגוים ועת הגבוייה
לא תמצא מאין תגבה ובקשה מראובן שיעיד לה על עצמו בערפאותיהם בכל פתובתה
פדי שאם ירצה למפור קרקע מקרקעותיו שתוכל למנעו מזה בערפאותיהם ושאלו את
פי המורה והשיב פשתעיד על עצמה בערפאותיהם לא ימשך לה שום הזק וישארו נכסיה
כמו שהם עתה ויהיו שנים ערפאותיהם לדיננו אז תהיה מוכרח להעיד על עצמה
בערפאותיהם לסיבה הנז' ואם נמשך לראובן מזה אפ' הפחות שבנזיקים אין מכריחין
אותו על פה ושאלו את שופטי הישמעאלים ואמרו שבדיננו פתובת האשה אינה לגבות
ממנה פלום כל זמן היותה תחת בעלה עד שיגרשנה מרצונו או ימות ואם מתה בעודה
תחתיו יירשנה הבעל ויפטר מן הפתובה פלום אינו נתון ואם רצה למפור קרקעותיו
ליהודים בעדים יהודים אין מונעים אותו מזה ואמרו הערפאות שאין כל זה קניין
בדיניהם אבל האשה תעשה מפתובתה מה שתראה ואין הבעל יורש ממנה פלום ואז
הורה לה המורה שאין מכריחין את ראובן על שום דבר מזה אלא שמונעין אותו מלמכור
לגוי בלבד וזולתו חלק עליו בזה וחיוב להכריח את ראובן שיעיד על עצמו בערפאותיהם
יורינו אדוננו שורת הדין הנה: תשובה אם אפשר שיעיד על עצמו בערפאותיהם בסוף
פתובתה ויתנה שיהיה משפט גבוייה ממנו בדיני ישראל ויתקיים זה בערפאותיהם אז
ראוי להכריח את ראובן שיעיד על עצמו עדות זה הואיל ואין עליו מזה הזק ואם לא
יתקיים כל פניצא בזה בערפאותיהם אלא שבעת שיעיד על עצמו בכתובתה יתחייב
להגבותה לה ויהיה דינה בזה בערפאותיהם אין מן הדין להכריח את ראובן לעשות מה
שיבא לו ממנו הזק ואם אפשר לו שיעיד על עצמו בערפאותיהם שיש לה עליו שטר פתובה

בִּיהוּדִים מִכֶּה וְכֶה שְׂתַגְבֶּה אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אַחֵר מוֹתוֹ אוֹ אַחֵר שִׁיגְרִשְׁנָה וְשִׁקְרָקְעוֹתָיו מִשְׁוַעֲבָדִים לֵה בְּזָה וְיִתְקַנֵּים זֶה בְּעַרְפְּאוֹתֵיהֶם אִז מִכְרִיחִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת זֶה.

הַפֶּלֶל הָעוֹלָה אִם יִמָּצָא דָרָךְ תִּהְיֶה בְּטוֹחָהּ בּוֹ לֵאמֹר מִבְּלִתִּי שִׁימְשֵׁף לְרֵאוּבֵן נִזְק כְּשִׂתְבָּעֵנוּ בְּעַרְפְּאוֹתֵיהֶם אִז מִכְרִיחִין אֶת רֵאוּבֵן לַעֲשׂוֹת זֶה אֲבָל אִם אֶפְשֶׁר שְׂתַתְּבָעֵנוּ בְּדִינֵי גוֹיִם אִין מִכְרִיחִים אוֹתוֹ עַל כֶּה: סִימָן קִיט שְׂאֵלָה רֵאוּבֵן הִיָּה לוֹ חוֹב עַל שְׁמַעוֹן ע"פ וְהִיָּה שְׁמַעוֹן בְּעִיר אַחֲרַת וְגַם הִיָּה לוֹ חוֹב עַל גוֹי וּבִקֵּשׁ לוֹי מִרֵאוּבֵן שִׁימְפָּנֹר לוֹ אוֹתָם הַחֹבוֹת וְאָמַר לְרֵאוּבֵן חֹבוֹת אֵלּוּא"א לְהַקְנוֹתָם בְּקִנְיָן וְאִנִּי חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא אַחֵר שְׂאִמְכָרָם לֵה תַחְזוֹר עָלַי לְמַחֵר אָמַר לוֹ לוֹי אֲנִי אֲחִיב עֲצָמֵי בְּסָף שְׁנֹסְכִים עָלָיו בְּתוֹרַת חוֹב בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְכַתֵּב לוֹי עַל עֲצָמוֹ שְׁטֵר שִׁישׁ לְרֵאוּבֵן אֲצֵלוֹ חֲמָשִׁים דִּינָר בְּתוֹרַת חוֹב בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְשִׁנְתְּחִיב לוֹ בְּזֶה הַסֵּף בְּחֹב גָּמוּר וּמְלוּה זְקוּפָה וְכַתֵּב עַל עֲצָמוֹ רֵאוּבֵן הוֹדָאָה בּ"ד שֶׁל ג' שְׂהַחֹב שִׁישׁ לוֹ עַל הַגּוֹי וְעַל שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא לְלוֹי וְשֶׁלוֹי הוּא בְּעַל הַמָּמוֹן מְעִיקָרוֹ וְכִוְנוֹ בְּשִׁטְרוֹת אֵלּוּ לְקַנֵּים הַחֹב עַל לוֹי וְלְהַעֲמִיד בְּיָדוֹ הַחֹבוֹת וְעַתָּה נִתְחַרַט לוֹי וְאָמַר אִין עָלָיו חִיּוֹב בְּזֶה הַסֵּף הוֹאִיל וְלֹא הִיָּה לוֹ אֲצֵלוֹ כְּלוּם וְאִף עַפ"י שְׁכִינּוּנְתִי לְחִיב עֲצָמֵי בְּלִשׁוֹן הַפְּתוּב בְּשִׁטְר אִין אֲנִי חִיב בְּזֶה.

יִנְרִינוּ אִם הוּא חִיב אִם לֹא וְאִם טַעַן וְאָמַר לְשׁוֹן זֶה לֹא כִּוְנוּנְתִי לְחִיב עֲצָמֵי בּוֹ כָּלֵל אֵלּא הַסּוֹפֵר כַּת' אוֹתוֹ לְשׁוֹפְרָא דְשִׁטְרֵי וְהַעֲדִים הֵם בְּעָלֵי תְבוּנָה אִיךְ שׁוֹרַת הַדִּין בְּזֶה וְאִם לֹא הִיוּ בְּעָלֵי תְבוּנָה אִיךְ שׁוֹרַת הַדִּין בְּזֶה.

וְאִם נִתְחַרַט רֵאוּבֵן אִם הַמְּכָר קִיָּים מִחֲמַת הַהוֹדָאָה עַל עִיקָר הוֹדָאָה דְאִיסוּר וְאִם הַשְּׁטְרוֹת נִקְנִים לְקִנּוֹת הַחֹבוֹת שְׂבָהֶם בְּנִתְיַת הַמְּעוֹת לְפִי שְׂמָמָה שְׂאָמְרוּ שְׁלֵשׁ שְׁטְרוֹת הֵן כּו' נֶפֶל לִי סִפְק לְעַנְיָן מַה שְׂאָמְרוּ אִין אוֹתִיּוֹת נִקְנוֹת בְּמִסְרָה עַד שִׁיכְתוּב וְיִמְסוֹר.

אִם קָנוּ מִיָּדוֹ שֶׁהַקְּנָה לוֹ הַשְּׁטֵר וְכָל שְׂעִבּוּדָא דְאִית בִּיָּה וּמְסַר לוֹ הַשְּׁטֵר אִם נִחְשׁוּב הַקְּנָן בְּמָקוֹם הַכְּתִיבָה עַל עִיקָר מַה שְׂאָמְרוּ סִתָּם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד אוֹ נְאָמַר שְׂמִכְיָן שְׂאָמְרוּ לְכְתִיבָה עוֹמֵד נִרְאָה שְׂעִדְיָן אִינוֹ כְּתוּב וְאִנְחֵנוּ צְרִיכִים בְּאוֹתִיּוֹת לְכְתִיבָה.

בְּאֵר לְנוּ אֲדוּנָנוּ: תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְכַתֵּב לוֹי עַל עֲצָמוֹ שְׁטֵר שִׁישׁ לְרֵאוּבֵן אֲצֵלוֹ סָף זֶה כְּבָר נִתְחִיב בּוֹ וְאֵע"פ שִׁיִּדְעֵנוּ שְׂלֹא הִיָּה לוֹ אֲצֵלוֹ מִמֶּנּוּ כְּלוּם. וְהוֹאִיל וְהוֹדָה רֵאוּבֵן שֶׁהַחֹבוֹת שִׁישׁ לוֹ עַל הַגּוֹי שְׂהֵם לְלוֹי וְשְׂמָמוֹנוּ הֵם כְּבָר זָכָה בָּהֶן לוֹי וְאִין רֵאוּבֵן יְכוֹל לְחַזְרוֹר בּוֹ מִזֶּה וְאִין לוֹי יְכוֹל לְחַזְרוֹר בּוֹ מִמָּה שְׂכַתֵּב עַל עֲצָמוֹ לְרֵאוּבֵן: וְלְעַנְיָן גּוּף הַשְּׁטֵר הַכְּתוּב עַל הַגּוֹי בְּחֹבוֹת לֹא קָנָה אוֹתוֹ לוֹי וּמַה שְׂאָמְרוּ אִם קָדַם הַמוֹכֵר וְכַתֵּב לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר כְּאוֹתָהּ שְׂשִׁנְיָנוּ כּוֹתֵבִין שְׁטֵר לְמוֹכֵר וְאֵע"פ"י שְׂאִין הַלּוֹקֵם עִמּוֹ כִּיּוּן זֶה בְּקִרְקַע וְקָנָה שְׁטֵר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא.

הַסִּיפָה בְּזֶה הִיא לְפִי שֶׁהוּא קִרְקַע וְהַשְּׁטֵר מְטֻלְטֵלִין וְהַמְטֻלְטֵ' נִקְנִים אַגַּב הַקִּרְקַע כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ בְּעַנְיָן זֶה בְּפִירוּשׁ וְזֶהוּ שְׂשִׁנְיָנוּ נְכֹסִים שְׂאִין לְהֵם אַחֲרִיּוֹת כּו' וְכָל מִי שִׁישׁ לוֹ חוֹב בְּשִׁטְר וְהִמְחָה בְּאוֹתוֹ הַחֹב עַל מִי שֶׁהוּא אֲצֵלוֹ אַע"פ שְׂקָנָה הַחֹב לֹא קָנָה הַשְּׁטֵר הוֹאִיל וְאִין שֵׁם הַקְּנָאֵת קִרְקַע כְּדִי שִׁיִּקְנָה הַשְּׁטֵר עַל גְּבִיּוֹ: וּמַה שְׂשִׂאֵלְתָּ עַל מַה שְׂאָמְרוּ אִין אוֹתִיּוֹת נִקְנוֹת אֵלּא עַד שִׁיכְתוּב וְיִמְסוֹר אִם יַעֲמוֹד הַקְּנָן בְּזֶה מָקוֹם הַכְּתִיבָה.

תשובתה אין הקנין עומד בזה מקום הפתיכה לפי שאע"פ שהוא לכתיבה עומד מ"מ עדיין לא פתחו והאותיות לא יקנו אלא בכתיבה ממש ומסירה: סימן קכ ושאלה נהגו במדינה זו לקבור מתייהם בבתייהן ומתפללים בבתיים כל שבועה ואינם מרחיקים מן הקבר אפי' כל שהוא ומיחה בהם רבי יוסי בן אל שאמי ז"ל והורה להם לעשות מחיצה גבוהה עשר' אפילו מן הקנים ואפי' שיהי' בין קנה לחבירו פחות מג' שהוא פלוני ועתה נפטר עם הארץ ורצו להתפלל בבית מבילתי שירחיקו מן הקבר אפי' כל שהוא ומנעו אותם מזה והם נתלים במה שאמרו ז"ל וכבוד עשו לו במותו שהושיבו ישיבה על קברו.

יורינו דעתו בזה: ובענין מה שאמרו מת תופס ארבע אמות לטומאה וכן לתפילה וכן לק"ש וידוע דקבר כמת דכתיב וכל אשר יגע על פני השדה כו' ומה שאמרו עוד לא יחלו אדם בבית הקברות ותפלין בראשו כו' והוא מעשה דכלתא והחולק נתל' במה שאמרו חצר הקבר העומד בתוכו טהור ואמרו לו איך תתיר זה ונחלא אמרו מת נתפס ארבע אמות לטומאה כו' ועוד מההוא מעשה דאלהיו דנהנה קאי בבית הקברות ואמר ליה ומר לאו פהו הוא ואמר קברי כותים אינם מטמאין ואם פדבריך איך הקשה לו קושיא זו ולמה לא השיב לו זאת התשובה.

ואמר הנה חצר הקבר שש על שש ונהנה העומד בתוכו אפשר שלא יהיה בינו ובין הקב' פי אם ג' אמות וכבר אמרו העומד בתוכו טהור ואמרו לו החצר יש לה מחיצות שפסוקים בינה ובין הקבר וע"כ הוא טהור ולא באה קושיא בתלמוד אלא באמרם להיכא שדי להאי לחצר הא קא משתתשי ועוד תנן חצר הקבר העומד בתוכו טהור.

ונתלה עוד במה שאמרו נוהגין היינו מדלגין ע"ג מטות כו' ונתבטלה בידו טענה זו. ואמרתי לנמצאים שם שנמצאתי לפני רבינו יהוסף ש"צ פשהור' שאם מת לכהן מת אע"פ שהוא מטמא לו אם רצה הוא בעצמו להתעסק בקבורתו שאין מותר לו לקברו בבית הקברות עד שירחיק ד' אמות מהקברות ושבהיא ראיה לזה ממה שאמרו לה יטמא ואינו מטמא לאחרים עמה שלא יאמר הואיל ונטמאתי אלקט עצמות פלוני כו' וספרתי להם מעשה ארוך בא לפניו בענין זה לפני: וראיתי עתה במס' נזיר בפ"ג מינין (מ"ב ע"ב) אתמר אמר רבה אמר רב הונא מקרא מלא דבר הכתוב לא יטמא פשהור' אמר לא יבא להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה אבל טומאה וטומאה לא ורב יוסף אמר האלהים א"ר הונא אפי' טומאה וטומאה דאמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב אמאי הא מיטמא וקאים אלא לאו ש"מ אמר רב הונא אפי' טומאה וטומאה איתביה אפיי נזיר שהיה לו מת מונח על והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל במי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד אמר ליה ותיקשי לך מתני' הנה מטמא למתים כו' לא קשיא כן בחיבורין כן שלא בחיבורין.

ונה אצלי ראיה לענין זה לפי שלא נפל הויכוח אם הוא חייב על אותו המת המחובר למתו או אינו חייב אלא להיותו מטמא בבית הקברות מעיקרא הא לאו הכי הנה חייב על אותו מת המחובר למתו ואעפ"י שהוא נטמא במתו.

ובאר לנו אדונינו זה ושקרו כפול: תשובה אין מותר להתפלל בבית הקברות ולא לקרות ק"ש אלא אחר שירחיק ד' אמות או שיעשה מחיצה עשרה משום לונעג לרש חרף עושהו.

וּכְבָר אָמְרוּ מֵת תּוֹפֵס אַרְבַּע אַמּוֹת לְטוֹמְאָה וְכֵן לֵק"ש וְאָמְרוּ לַעֲנִין מְשַׁמֵּר אֶת הַמֵּת בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר הָיוּ בָּאֵין בְּסִפְיָהּ מְנִיחוּ בְּזוּיָהּ זֹו וּמִתְפַּלֵּל בְּזוּיָהּ אַחֲרַיִת שְׁנֵרָאָה שְׂאִין מוֹתֵר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אַא"כ יִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת.

וְאָמְנָם מֵה שְׁזָכְרָתָּ בְּעֲנִין פְּנִיסַת פֶּהֶן לְבֵית הַקְּבָרוֹת הָאֵי זֵיל קָרִי בֵּי רַב הוּא וְכָל אֲשֶׁר יִגַע עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה בְּחִלּוֹ חֶרֶב וּגו' אוֹ בְּקָבֵר וּגו' וְהוֹאִיל וְאָמַר בּוֹ הַכְּתוּב יִטְמָא אֵין פְּהַנִּים נִכְנָסִים לְשֵׁם לְהִיּוֹתָם מוֹזְהָרִים עַל הַטּוֹמְאָה וּכְבָר אָמְרוּ וְהִתְעַלְמַתָּ פְּעָמִים שְׂאִתָּה מִתְעַלָּם בְּיַצַד פֶּהֶן וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְהִרְבֵּה מְזֵה אֵין מְסַפֵּר בְּמִשְׁנֵה וּבִתְלִמוּד.

הַפֶּלֶל שְׂנֵה מְפֹרֵשׁ אֵין צָרִיף בּוֹ לְרֵאָיָה וְאָפִי' אִם מֵת לוֹ מֵת מֵאֹתָם שְׁמִטְמָא לְהֵם אֵינוּ יָכוֹל לְהִטְמָא אֲלָא א"כ הָיָה קוֹבְרוֹ בְּרַחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת מִבֵּית הַקְּבָרוֹת בְּאִנְפֹן שְׂלֵא יִטְמָא אֲלָא לְמֵתוֹ בְּלִבָּד אֲבָל אִם הָיָה קוֹבְרוֹ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת בְּלֵא הִרְחַקַת אַרְבַּע אַמּוֹת לֵא נִתִיר לוֹ שְׂיִכְנִיס לְקָבְרוֹ לְפִי שְׂהוּא מְטִמָּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּכְבָר אָמְרוּ לָהּ יִטְמָא לָהּ וְלֵא לְאַחֲרֵי' וְזֵה יוֹתֵר חֲמוּר לַעֲנִין הָאִיסוּר לְפִי שְׂמִי שְׁמִי שְׁמִי שְׁמִי לָהּ וְלְאַחֲרֵים טוֹמְאָתוֹ לָהּ קוֹדְמַת לְטוֹמְאָתוֹ לְאַחֲרֵים כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ שְׂלֵא יִטְמָא לָהּ וְלֵא יִטְמָא לָהּ וְלֵא לְאַחֲרֵי' יִטְמָא וְלֵא לָהּ וְלְאַחֲרֵים וְהַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ בְּתוֹף בֵּית הַקְּבָרוֹת הָרִי טוֹמְאָתוֹ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת קוֹדְמַת לְטוֹמְאָת מֵתוֹ וְהוּא עַל כָּל פְּנִים חֲמוּר בְּאִיסוּר: וְהַהֲלָכָה שְׂהַבֵּאתָ מְזִיר הִיא בְּנוּיָהּ עַל עֵינֵיךָ זֵה כְּמוֹ שְׁזָכְרָתָּ שְׂאִם לֵא שְׂהוּא מִיִּטְמָא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת קוֹדְמַת שְׂאֵז הוּא נַעֲשֶׂה מְחֻלָּל מְעִיקְרוֹ הָיָה מְחֻיָּב עַל טוֹמְאָתוֹ בְּמֵת הַמְּחֻיָּב לְמֵתוֹ מִטְעַם לָהּ יִטְמָא [וְלֵא] וְלְאַחֲרֵים: וְלוֹ ז"ל בְּתַשׁוּבַת שְׂאֵלָה סִימָן קַכָּא אָמְנָם לַעֲנִין הָאֲרַבַּע מֵאֹת דִּינָר אִם הָיָה תַּחַת יָד רְאוּבֵן מְשִׁכּוֹנוֹת קְנָגְדָם וְלֵא נִשְׂאָר לְאַחֲרֵי לְוִי בְּהֵם תְּבִיעָה עַל יְהוּדָה מְחַמַת שְׂמַעוֹן יוֹתֵר מְשִׁיזְהִיר סֵתָם בְּשֵׁם כָּל מִי שְׂיֹדַע שְׂנֵאָבְדוֹ הַמְשִׁכּוֹנוֹת הַנְּזַפְרִים מְרְאוּבֵן בְּבִיזַת גְּרֵנָאט"ה בְּאוּנָס.

אוֹ בְּצַד שְׂלֵא יִתְחַיֵּיב לְפָרַעַם בְּאוּנָן שְׂבִנוּתֵי יֵשׁ לְהֵם לְגִבּוֹת מְקַרְקַעוֹת שְׂמַעוֹן הַת' דִּינָרִים הַכְּתוּבִים בְּשִׁטְר עַל הַמְשִׁכּוֹנוֹת הַנְּזַפֵּר וְלֵא יוֹדָה בְּזֵה וְסִיבַת זֵה לְפִי שְׂהָיוּ אַחֲרֵי לְוִי הַתּוֹבְעוֹת הַשִּׁטְר הַנְּז' שְׂהִלְנָה רְאוּבֵן מוֹרִישׁוֹ שֶׁל לְוִי אַחֲרֵיָהֶן עַל הַמְשִׁכּוֹנוֹת מְסוּפָקוֹת בְּמִשְׁכּוֹנוֹת הַנְּזַפֵּר אִם נִשְׂאָרוּ בְּיַד רְאוּבֵן הַנְּזַפֵּר וְנִכְסוּ בְּכָלל נִכְסֵי אוֹ נִגְבּוּ אוֹ אָבְדוּ בְּאוּנָן שְׂיִתְחַיֵּיב לְשַׁלֵּם כְּדִין ש"ש שְׂחַיֵּיב בְּגִנְבָה וְאִבְדָה אוֹ אִם נִאָבְדוּ בְּבִיזָה הַנְּזַפֵּר בְּאוּנָן שְׂאֵינוּ מִתְחַיֵּיב לְשַׁלֵּם עַל הַעֵינֵיךָ הַנְּזַפֵּר כַּש"ש שְׂפִטוּר מִן הָאוּנָסִין.

וְע"כ אֵין אָנוּ מוֹסְרִים לְהֵם בְּכָל פִּינְצָא בְּזֵה שְׂבוּעַת הַיּוֹרְשִׁין כְּדִי שְׂיִשְׁבְּעוּ וְיִטְלוּ הַסֵּף הַנְּז' לְפִי שְׂרוּז"ל לֵא תִקְנוּ רְצוּנֵי לוֹמֵר שְׂבוּעָה שְׂלֵא פְקִדְנוּ אֲבָא אֲלָא בְּשִׁטְר שְׂמוּצִיאֵין אוֹתוֹ הַיּוֹרְשִׁים מִצַּד אֲבִיהֶם וְטוֹעֵן הַלְנָה בּוֹ פְרַעְתִּי וְרוּצָה לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַיּוֹרְשִׁים שְׂלֵא פְקִדְנוּ אֲבָא שְׂאֵז יִשְׁבְּעוּ הַיּוֹרְשִׁים הַשְׂבוּעָה הַנְּז' בְּטַעֲנַת שְׂטָרָה בְּיָדוֹ מֵאֵי בְּעֵי אֲבָל אִם מוֹזַפֵּר בְּשִׁטְר שְׂהָיָה תַּחַת יָד אֲבִיהֶן מְשִׁכּוֹנוֹת בְּכָדִי סֵף הַלְנָאָה וְהֵם א"א לְהֵם לְיִשְׁבַע שְׂיִשְׁבְּעוּ עֲלֵיהֶם וְיִטְלוּ הַסֵּף שְׂבִשְׂטָר כְּמוֹ שְׂאָפְשֵׁר לְיּוֹרְשִׁים לְיִשְׁבַע אִם טַעֲנּוּ טַעֲנַת אוּנָס א"כ כְּבָר נִתְבַטַּל מִהַשִּׁטְר הַזֵּה הַסֵּף הַנְּזַפֵּר שְׂעֲלִיו הַמְשִׁכּוֹן וְהָיָה דִינָם בְּזֵה כְּדִין הַתְּבִיעוֹת הַמְסוּפָקוֹת שְׂתוֹבְעִים הַיּוֹרְשִׁים מְחַמַת מוֹרִישָׁן רְצוּנֵי לוֹמֵר אִם אָמְרוּ יִדְעוּנוּ שְׂיִשׁ לְמוֹרִישָׁנוּ אֲצִלָּה כְּף וְכָף וְהַנְּתַבַּע מְכַחֵשׁ אוֹתָם שְׂנַחְזוֹר בְּזֵה לְדִין זֵה כָּלל גְּדוּל כְּדִין הַמְמַע"ה וְנִאָמַר לְיּוֹרְשִׁים הַבִּיאוּ רֵאָיָה לְדַבְרֵיכֶם וְאֵז תִּגְבּוּ מֵה שְׂתַבְּעַתֶּם וְכֵן נִאָמַר בְּכָאן

לאחיות לוי הביאו ראיה שגאבדו המשכונות מראובן מורישו של אחיכם באונס בבית גראנאט"ה ואז תגבו הסף שעל המשכונות.

ואם תשאל וקא אמרינן שטר כיס היוצא על היתומים נשבע וגובה מחצה ונתנו טעם לזה באמרם מיגו דאי הנה אפונה קנים הנה אמר נאנסו ומיפטר וע"כ חייבנו אותם בחלק שהוא על הלנה בתורת מלנה ובשבועה ואין אנו מחייבין אותם בחלק השני שהוא עליו בתורת פקדון לפי שאנו מחייבים לטעון בעד היתומים שאלו הנה אביהם קנים ותבעו בעל השטר בסוף הפתוב עליו והיה טוען טענות בפקדון היה נאמן בשבועה וכן אם טען פרעתי על עיקר אמרם המפקיד אצל חברו בשטר א"צ להחזיר לו בשטר וג"כ בנדון שלנו היה לנו לטעון בשטר זה בסוף הפתוב לראובן מורישם על המשכונות ונגבה אותו להם מנכסי שמעון ובשבועת היורשים שלא פקדנו אבא כו' מחמת שאבדו המשכונות או שנגבנו שלא באונס תשובתה שאין אנו טוענים בעד היתומים במה שהיה אפשר לאביהן לטעון אם היה נמצא אלא במה שרוצים להוציא מתחת ידי היתומים כמו שטר כיס וכיוצא בו משום דלא מפקינן ממונא מתותי יד יתמי מספיקא אבל בממון שרוצין הם להוציא מיד אחרים לא נתן אותו להם מספיקא לפי שפמו שאין לנו להוציא ממון מתחת ידם אלא בראיה.

ברורה פן לא נוציא להם ממון מיד אחרים אלא בראיה ברורה על עיקר מה שאמרו לא מפקינן ממונא מספיקא ודין היתומים בזה ושאר העולם שנה. וע"כ אמרתי שאין יהודה היורש של שמעון חייב בת' דינרים שלנו שמעון מורישו על המשכונות יותר מחרם סתם כפי מה שזכרתי למעלה.

ואמנם הקכ"ה דינר הנשארם מהשטר הפתוב על קרקעותיו של שמעון על דרך אפוזיקי כפי מה שזכרתי למעלה ואמנם אחיות לוי יגבו אותם מיהודה מקרקעותיו של שמעון מורישו אחר שישבעו שבועת היורשים שלא פקדנו אבא ומה שטען יהודה שראובן המוריש הראשון הואיל ונפטר מהיותו מחוייב שבועה ולא נשבע הנה כבר נתבטל השטר מטעם אין אדם מוריש שבועה לבניו אין טענתו בזה טענה לפי שראובן לא הוריש שבועה לבניו מכמה פנים מהם שמה שאמרו אין אדם מוריש שבועה לבניו הוא כשמת לנה בחיי מלנה לפי שאמרו במשנה וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ואמרו בתלמוד תומים ממאן אילימא מלנה השתא אבוהון שקיל בלא שבועה אינהו מבעיא והשיבו ה"ק וכן היתומים [מן היתומים] לא יפרעו אלא בשבועה ואמרו אח"כ על צד התירוץ רב ושמואל דאמרי תרנייהו לא שנו אלא שמת מלנה בחיי לנה אבל מת לנה בחיי מלנה כבר נתחייב מלנה לבני לנה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו וכן ראובן זה המלנה מת קודם שמעון הלנה ואם היה תובעו בשטר קודם מותו והיה טוען שמעון פרעתי לא היינו מחייבין אותו שבועה בתחלה אא"כ אמר לו שמעון אשתבע לי ממה שאמרו אמר רב פפא האי דמפיק שטרא אחבריה ואמר שטרא פרוע הוא לאו כל כמיניה כו' והשבועה שאמרו עליה אין אדם מוריש שבועה לבניו אינה שבועה דרב פפא שאין אנו מחייבין אותה למלנה עד שיטעון אותה הלנה שיאמר לו אשתבע לי אלא שבועה זו היא שבועת הבא ליפרע מנכסי תומים שיש לב"ד לטעון אותה מבלי שיטענו אותה היתומים וע"כ אמרתי שאין ראובן מוריש שבועה ללוי בנו בזה השטר אבל הוא מוריש אותו ממון

ומצורך לזה שראובן הנזכר פטור מן השבועה בנאמנות שכתב לו שמעון בשטר ואע"פ שהנאמנות אינה פוטרת את לוי מהשבועה אם תבעו יהודה קודם מותו בשבועת היו"שים לפי שלא נזכר בנאמנות שיהא נאמן עליו בין הוא בין יורשיו אחריו מ"מ לוי פטור מן השבועה מטעם אחר וזה לפי שראובן מורישו נפטר קודם שהגיע הזמן שקבע לשמעון בשטר לפרעון הממון כמו שאמרו אמר ר"ל הקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיה בתוך זמנו אינו נאמן הלואי שיפרענו בזמנו ופסק התלמוד והלכתא כר"ל ונאפי' מיתמי ואע"ג דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וא"כ פבר נפטר לוי משבועת היתומים מן היתומים בתנקה הנזכר' וכן אם טען יהודה ששמעון מורישו פרעו הסד הנזכר אחר שנפטר אביו אין טענתו טענה לפי ששמעון נפטר אחר עבור שתי שנים לפטירת ראובן ולא לקח מלוי בזמן ההוא השטר ולא נשאר על לוי שבועה בשטר הנה אם הנה רוצה לגבותו מיהודה קודם מותו אלא אם טען יהודה ואמר פרעתיו ללוי עצמו שאז הנה מתחייב שבועה דרב פפא וכבר הקדמנו שאין שבועה זו נכנסת תחת אמרם אין אדם מוריש שבועה לבניו וע"כ אין לוי מוריש שבועה לאחיותיו אלא מוריש ממון אא"כ תבע מהן יהודה שבועת היו"שים שייאמר להם אשתבעו לי שלא פקדכם לוי אחיכם ושלא מצאתם בין שטרותיו ששטר זה פרוע כמו שהיה יכול לומר ללוי מורישן אם הנה תובעו קודם מותו פן יכול הוא עתה להשביע לאחיותיו השבועה הנזכר ויפרע להן הקכ"ה דינר הנשארים עד גמירא והפשרה שעשה לוי מורישן קודם מותו עם יהודה יורשו של שמעון היא פשרה בטלה והמודע' שהקדים היא מודעא קיימת בקיום האונס שעמדו עליו עדי המודע' וכן קריעת השטר העיקרי על צד הפשרה אחר שלקח הטופס ממנו היתה בהכרח האונס הנזכר אם עדי הטופס מעידים עדות ברורה שנתקיים השטר העיקרי בפניהם קודם.

שנקרע קיום שלם ר"ל בבית דין ושנקרע מהכרח האונס הנזכר אז יעמוד הטופס הנזכר במקום השטר העיקרי ואם לא יעידו פה אין בו תועלת ואעפ"כ הפשרה בטלה ותחזור תביעת אחיות לוי ליהודה היו"ש פדין מלנה ע"פ כמו שאמרו בשטר מוחזק אינהו קיומו אני פ' ב"פ הוציא [על] פ' ב"פ שטר מוחזק לפנינו ופ' ופ' עדינו אם כתוב בו הוונקנו לעדותם של עדים ונמצאת עדותם מכוננת גובה ואין צריך להביא ראיה ואם לאו צריך להביא ראיה: סימן ככב שאלה ראובן קידש את לאה והתנו ביניהם שתוציא לו קצת חפצים ותכשיטי זהב ואח"כ תבע אותה להנשא ושתתן לו מה שנדרה להוציא לו קצת חפצים ותכשיטי זהב ולא רצתה ליתן ובין פה קנו ממנו שנתרצה במה שתוציא לו ואח"כ נתחרט ותבע ממנה שתביא לו הכל וחיבו אותו ברורי המקום שישא אותה ונתנו אותו בבית הסנהר והפחיד אותה בפשעות ושיניחנה עגונה אם לא תוציאנו מבית הסנהר ומסרה מודע' בזה לפני עדים ואמרה להם שהיא מתיראה שמה יניחנה עגונה וע"כ אינה מוחלת הקנס ושאר שיתן לה הגט תחזור ותתבע אותו בקנס שאינה מוחלת לו הקנס אלא מזה הפחד וקנו מינה אח"כ שמחלה לו הקנס אח"כ נכתב הגט וניתן לה ואמר פה בלשון ערבי על"א שר"ט אי"ן נ"א יכו"ן לה"א ענד"י קנ"ס שרוצה לומר על תנאי שלא יהא לה אצלי קנס ואמרו לו הברורים פן יהיה אלא שאין אתה יכול לומר זה התנאי בעת כתיבת הגט אלא תצוה לכתוב לה גט פשר וכן עשה ואחר שניתן לה הגט חזרה לתבוע ממנו הקנס וראובן אומר שהמודעא אינה מודעא בכל פיוצא בזה הואיל ולא אחזוק

ישראל בפושעים ואם היה כמו שאמרתי שאצא מדתי לא הייתי עושה כן כדי שתועיל בזה מודעא.

יודיענו אדוננו ושכרו כפול: תשובה אם ראובן זה שהפחידם בפשעות יש בו מהפריצות ומיעוט היותו אדוק בדת ישראל בשיעור שיצא הדבר מן הכח אל הפועל אין לה אונס גדול מזה והמודעא קיימת אם מה שהפחידה בו נתברר אצל העדים ועמדו עליו באופן שהו אומרים ונתברר אונסו של פלוני ועמדנו עליו ואם אינו מאנשי פעולה זו אלא שאמר כן על דרך הגזמא והאיום וההפחדה עד שתמחול לו הקנס אם נתקיימה מחילת הקנס נתקיים התנאי והגט גט כשר ואם ראובן הוא על הדרך הראשון שזכרנו המודעה קיימת ויכולה האשה לתבעו בקנס אלא שמה שפחדה ממנו תחילה הגיעה לבסוף פלומר מה שהפחידה בפשיעות ושיניחה עגונה לפי שהגט שצינה בנתינתו לה היה על תנאי שתמחול לו הקנס והגט מתבטל בקיום המודעה ומתביעת' לו הקנס וצריכה היא לבקש ממנו שיכתוב לה גט אחר מבלתי תנאי לפי שהתנאי הנזכר אע"פ שלא היה תנאי כפול היה בלשון שמשמעו ע"מ דאתי מפח מעכשיו על עיקר מה שאמרו כל האומ' ע"מ פאומ' מעכשיו דמי וזה באמרו לעדים איני נותן לה הגט אלא על תנאי שלא יהיה לה אצלי קנס ואמרו לו הברורים כן יהיה אלא שאין אתה יכול לומר זה התנאי בעת הכתיבה אלא תצוה לכתוב גט כשר וניתן לה הגט על תנאי שאמר ראובן ואע"פ שלא פירש אותו וכיוצא בזה אמרה המשנה ת"ר הרי זה גיטף ע"מ שתשמישי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שלש שנים ואע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט לפי שלא אמר אם תשמישי ואם לא תשמישי אם תניקי ואם לא תניקי דר"מ וחכ"א נתקיים התנאי הרי זה גט לא נתקיים התנאי אינו גט והלכה בזה פחכמים ואם רצתה האשה לקיים הגט הראשון יקנו ממנה בבטול המודעה ושמחלה הקנס מחילה גמורה ואז תהיה מותרת להנשא לאחר לפי שראובן לא אמר אלא ע"מ שלא יהא לה אצלי קנס ואם נתקיים שנתנה לו הקנס ומחלה אותו לו מחילה גמורה אז נתקיים הגט ותהיה מותר להנשא אכל קודם לזה אסורה היא להנשא, וכענין זה אמרה המשנה הרי זה גיטף ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זה גט והיא תתן ופירשה הברייתא זה באמרה הרי זה גיטף ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זה גט ופירשת והיא תתן ואע"פ שנתקרה הגט או אבד ולאחר לא תנשא עד שתתן וכן הלכה: סימן קכג שאלה שמעון שדך בתו עם ראובן ועשו על עצמן קנס אם ימנע אחד מהם מלכנס לזמן שהסכימו עליו ואירע שראובן הנזכר נזדמן לו ללכת לאלקסנדריה ופרש בים על צד שיוכל לבא קודם הזמן הקצוב לו בד' חדשים פפי מנהג הספינות וגזר הגוזר באמת ונשברה הספינה בהיותה קרובה לאלקסנדריה ולא נתברר שניצול שום אחד מאנשי הספינה אף יצא הקול שהגיעו לאלקסנדריה וכשהגיע הזמן הקצוב בין ראובן ושמעון הנז' לנישואין תבע שמעון את יעקב אביו של ראובן לפני דיין העיר שיתן לו הקנס הקצוב ביניהם מנכסי ראובן ודחה באמרו הנה עד עתה לא נתאמת שראובן בחיים כדי שיהיה חייב בקנס על היותו מתעכב מלבא ואולי מת בכלל המתים בספינה בעת שאם נתבררה מיתתו בה היה פטור מן הקנס בלי ספק הואיל ומת בתוך הזמן ואפילו שיתאמת שהוא חי אינו חייב בקנס לפי שעיקר התנאי כל עת שיתבעו אותו להנשא ויתעכב וזה לא תבעו אותו שישנא ונמנע אכל הוא הקדים ללכת כדי שגיע קודם הזמן כמנהג העולם ונאנס ואינו חייב כלום והדיין לא פנה אל שום טענה מטענות

התנאי מבטלת המתנה מייד אבל הנה באיפשר שייתקיים התנאי ותהיה המתנה קיימת עדותן עדות בין כתב ידם יוצא ממקום אחר בין אין כתב ידם יוצא ממקום אחר.

וכשייתברר שראובן זה עבר על התנאי ומשכנו אצל עו"ג בטלה המתנה כפי מה שהעידו העדים: ואמנם דברי האומר שעדותן בתנאי זה היא סותרת בעיקר המתנה הואיל ובאר בה שיש לו למפור ולמשכן אין בזה סתירה הואיל ואפשר שאותו המכר והמשכון הנזכרים בשטר המתנה שהם לישראל דוקא ועדותם עתה בתנאי היא מפרשת שזו היתה פונתה באמרו בשטר המתנה שיש לו למפור ולמשכן ואין העדים באים לסתור מה שהעידו בעיקר המתנה כדי שנאמר כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אלא באו לבאר מה שהעידו בו ולפרש מה שסתמו ולא נשאר לנו אלא לעיין בעדויות שהראו יעקב שזכרו העדים בהם שהם יודעים בבירור שראובן משכן הבית אצל עו"ג ואח"כ פשחוקר הדיין ואמר להם מנין באה לכם ידיעה זו אמרו שראובן זכר להם זה מבילתי שנמצאו הם שם תבטל עדותן.

או נאמר כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ונאמר יש מה שנהגו בכל פיוצא בזה והוא מה שראינו לרב רבינו יצחק זצ"ל עושה מעשים בכל יום ומורה בו הוא שראוה עדים כו': ע"כ מצאתי מהשאלה הנזכר) סימן קכד (הביאה רבינו בצלאל ז"ל לש"מ למציעא במאי דשייך לדר ק"ב ע"א): סימן קכה שאלה כו' (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדפ"ד ע"ב): סימן קכו שאלה שני אנשים היתה ביניהן שגאה ודברי ריבות ואח"כ השלימו וכתב כל אחד מהן לחבירו כתב ידו בשבועות חמורות שלא יכוין להקניטו ולא ידבר עליו סרה אם הם מחוייבים בשבועה זו שכתבו בכתב ידם או נאמר שהואיל ולא הוציאו שבועה מפיהן אינם חייבין בה: תשובה אם כתב בכתב ידו שבועה ונתן לו כתב ידו חייב הוא לקיים מה שנשבע ואפילו שלא הוציא שם שבועה מפיו ואם לא קיים דינו מסור לשמים, אבל אין לחייבו דבר בדיני אדם הואיל ולא הוציא שם שבועה מפיו: סימן קכז ומה שאמרו אין למדין משטה אחרונה הוא בכל מה שימצא פתוב בשטה האחרונה בלבד יהיה מה שהיה לפי שמכיון שחשבנו אותה כאלו אינה אם כן שורת הדין שלא נדון במה שפתוב בה ומעשים בכל יום אנו מורים כן ומי שחידש תנור בביתו אין לשכנו לעכב אלא אם היה בא לו העשן ברוח מצויה ובתנאי שלא יהיה דבר מפסיק בינו ובין הנזק אלא יהיה מחובר לו ואם לא יהיה על דרך זה אין לו לעכב עליו ולענגן שמעון שקבעו לו זמן וקנו מיידו שאם לא יבא לב"ד ביום פלוני שפטל כל זכויותיו הוא קנין גמור אם היה בלשון מעכשיו ומשמעות לשון ב"ד הוא ב"ד של אותו המקום והואיל והיה ב"ד של אותו המקום בלתי נמצא באותו יום הנה עלה התנצלות לשמעון.

ומה שזכרתם שב"ד של אותו מקום היה נמצא בחצי היום ולא היה נמצא בחצי האחרון ראוי לדקדק אם אין מנהג זה בב"ד לשבת לדון בקביעות אלא בחצי הראשון. מהיום הואיל והיה הב"ד נמצא בעת שמנהגו לשבת לדון ולא בא שמעון לפניו כבר בטלו זכויותיו וראיותיו ואם היה מנהג אותו הבית דין לשבת כל היום לדון הואיל ואירע שלא ישב בחצי היום מקבלים משמעון התנצלות בזה שיוכל לומר שהיה סומך לבא לפניו בחצי האחרון מן היום.

וכך הדין: סימן קכח ומי ששקח מתבירו סחורה בהמתנה והוסיף עליו בדמיה לסיבת ההמתנה אם היתה הסחורה בעינה קנימת ורצה בעלה לחזור ולקחתה יש לו לחזור ולקח אותה ושיכול לומר אני מכרתי אותה לה בשער זה השטר הקניתי אותה לה והואיל ואין הדבר מותר לי מן הדין החזר לי סחורתי שאין אני רוצה למכרה בפחות מזה השער ונדקא אם אותו תוספת הוא יותר מן השתות שבטל בו המקח אבל אם היתה שתות בלבד וכ"ש מצד משתות כמו שאין המקח בטל אם בא לו מטעות הונאה אלא המקח קיים ויחזיר ההונאה פן אם בא לו מצד רבית אין המקח בטל אלא יתקיים המקח ויפרע לו דמים עד כדי שונו ואין הפרש לענין רבית בין שתות לפחות משתות לפי שאין לחלק ביניהם אלא לענין הונאה בלבד שהמחילה מועלת בה.

וכשהיה העיקר בו דינו שפחות משתות הונו מחילה חייב שלא יחזור עלינו בכך אבל לענין המכירה בהמתנה שהיא רבית ולא תועיל בה מחילה הנה נתחייב שאפ"י היתה התוספת פחות משתות אסור הוא להחזיר לו עד הסוף שהיתה סחורתו ראוי נמכרת במדודים.

ומה שאמרנו שאם היתה התוספת יותר משתות שיש לבטל המקח ויחזור לקחת סחורתו אין זה אלא אם היתה הסחורה נמצאת בעין אבל אם לא היתה נמצאת בעין אין לו כי אם דמיה ולא יהיה אלא שעבר ומכר נכסי חברו ודאי לא היה מתחייב פי אם במה ששונים פן הדין פאן אם הוציאה ואינה בידו אינו חייב לשלם לו אלא שונויה.

וכן מה שאמר לו פן לי מה שקבלת בה אינה טענה לפי שאם קבל בה יותר על שונויה השתדלותו ונחיצותו היו סיבה בזה ואין לנו לחייב אותו שימתן לו מה שבאלו ריווח מצד זריזותו והשתדלותו לפי שאינו משרתו אלא יתן לו סחורתו בלי תוספת: סימן קכט מה שנ"ל במה שאמרנו בנדה (די"ב ע"ב) ת"ר אשה שאין לה נסת אסורה לשמש ואין לה לא פתובה ולא פירות ולא בלאות ויוציא ולא יחזיר עולמית שזה הוא בכלל ואפ"י במי שהיא יושבת תחת בעלה ואירע לה מקרה זה רצוני לומר שגשפתנה וסתה.

ואינו בדוקא במי שאירע לה מקרה זה והיא בבית אביה ואח"כ נכנסה לרשות הבעל באותו מום לפי שזה נכנס תחת מה שאמרה המשנה בכתובות פ' המדיר (דע"ה ע"א) היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו טעות דר"מ וזו הפונה רצוני לומר מקח טעות לא דברה בו הברי"י הזאת כלל שהובאה בנדה מפמה סיבות מהם שאם פונוה להודיענו שיש לבעל לטעון טענת מקח טעות הנה יהיה זה מאמר פפול והיה לבעל התלמוד להקשות בזה ולומר מאי קמ"ל תנינא או הא תנינא לה חדא זמנא פדרפו.

וגם שתאמר שאין דרך התלמוד לומר פיוצא בזה אלא אם המימרא היתה לאחד מן האמוראין שייחס אותה לעצמו שאז יאמרו מאי קמ"ל תנינא אבל בשוקפל ענין אחד במשנה ובא אותו הענין בעצמו במשנה אחרת אין מקשים זה הנה אפי' אחר שנודה בזה עכ"ז לא היה זוכר זאת הפונה בלשון הנה שבא בזאת הברי"י ראשונה במה שאמרה אשה שאין לה נסת.

ואין בעלי התלמוד אומרים לשון זה על הרוב אלא באשה שיושבת תחת בעלה כמו שאמרו האשה שהלכה היא ובעלה למ"ה כו' וכדומה לזה הרבה מזה המין מהם מה שאמרו האשה שהלכה היא ובעלה למ"ה ובאו ואמרו לה מת בעליך ונשאת ובא סמוך לזה אין לה כתובה ולא פירות כו' וכמו שאמרו האשה שאמרה א"א הייתי וגרושה אני נאמנת וכן מה שאמרו האשה שנתאלמנה והרבה בזה ממה שיארה זכרו.

ומה שאמרה ברייתא זו האשה שאין לה נסת הולך ע"ז הדרך ומי שרוצה להוציא מסגנון זה ולומר שזה מדבר בפירות באשה שבאה מבית אביה במום זה עליו להביא ראיה שאם הייתה הפנונה בברייתא זו לדרך בענין מקח טעות היה לה לומר הפונס את האשה ולא מצא לה נסת הרי זה מקח טעות הלשון שזכר בכיוצא בו באמרו הנזכר את האשה ולא מצא לה בתולים.

ובר מן דין הא נדאי אם היה שהמום נתחדש בה קודם שנכנסה לבית הבעל פשיטא שהוא מקח טעות לגמרי. ולא נוכל לומר שהיה עולה בדעתינו ששינוי נסת אינו מום דומה לזולתו כדי שתצטרף הברייתא לעורר אותנו על זה ולהודיענו שהוא מום דומה לזולתו לפי שפירא אמרו כל המומין הפוסלין בפנהים פוסלין בפנשים והפנה אם היה זב אין ספק שהוא פסול.

אבל הנצרכה המשנה לזכור היו בה מומין ועודה בבית אביה לטענות הנזכרות בין האב ובין הבעל אם איננו זה קודם שנתארס' או לאחר שנתארס' להודיענו הדין בזה אבל אם איננו בנדאי קודם שנתארס' או קודם שתפנס לרשו' הבעל על איזה צד שיהי' בלי ספק שהו' מ"ט וכל כה"ג תצא שלא בכתובה וכינון שכן מה בא זה התנא להודיענו דבר שהוא ידוע לתינוקות של בית רבן ועוד שלא יאמר אסורה לשמש אלא במי שאיננו לה מקרה והיא יושבת תחת בעלה שאם היה קודם שתבא לרשות הבעל היה לו לומר אשה שאין לה נסת לא תנשא ואם נשאת תצא או יאמר אשה שאין לה נסת הרי זה מקח טעות אבל אמר אסורה לשמש על דרך כלל לפי שאנו חוששין לה שמה תטמא כשהיא משמשת מתוך שאין לה נסת דהא סתמא קתני או שכלל כל הנשים ותאני עלה אין לה כתובה כו'.

ועוד שכל מה שבא בברייתא זו באמרה אין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוציא ולא יחזיר עולמית כמו שאמרו במוציא את אשתו משום שם רע יוציא ולא יחזיר עולמית הנה כל מלות אלו אינם נאמרות אלא על מי שאיננו לה מקרה זה והיא תחת בעלה ואם בכונס את האשה ולא מצא לה נסת עסקינו הנה אותה האשה היא במדרגה אחרת זולת זו לפי שאמרו פנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה דומיא דנמצאו עליה גדרים ואפי' גט מן התורה אינה צריכה אלא מדבריהם הוא דצריכה גט וכבר הקשו בתלמוד כתובה הוא דלא בעיא הא גט בעיא מ"ש כתובה דלא דאמר אי אפשי באשה נדרנית גט נמי לא תיבעי אמר רבא גט מדבריהם וכן אמר רב חסדא גט מדבריהם ומי שהיא בגדר שאין בינה ובין בעלה אישות כלל איך יאמרו בה מלות אלו שבאו בזאת הברייתא ועוד מאי ולא בלאות דתקנו בהאי מתניתא וכי תעלה על דעתך שבאה במום זה מבית אביה ונשארה אצלו באיסור עד דבלו נכסה ומה הוא הדבר שהגיע אותם עד הבלאות עד שתצטרף הברייתא לעורר אותנו עליהם וכן במה שאמרה ולא פירות כמו פן ומ"מ אין הברייתא הזאת שנוייה אלא באשה שנסתנה וסתה והיא תחת בעלה בפירט

בהיות שנתן הסיבה משום דלא חזינא לתשמייש שהיא סיבה כוללת הכל ולא אמרינן בכל כה"ג נסתחפה שדהו לפי שלא תאמר נסתחפה שדהו אלא במי שהיא ראויה לזולת שיש לה לטעון ולומר לו אנא הא חזינא לזולתך ואנת מן שמיא הוא דקנסוה לגבאי דידי ונסתחפה שדה אכל אם היתה אסורה לכ"ע לא נשאר עלי שם שדה ולא שם אישות לחד מעלמא: הלא תראה מה שאמרו (נדרים דף צ' ע"ב) אמר רב פפא בדיק לן רבא אשת פהו שנאנסה יש לה פתובה או אין לה פתובה פינו דאונס בישראל משרא שרי מצי אמרה ליה אנא הא חזינא והאיך גברא הוא דנסתחפה שדהו או דילמא פינו דלכהנים אסורה אינה יכולה לומר אנא הא חזינא הילכף אין לה פתובה וכלומר לאו שדה היא בכלל ולא חזינא לאישות פהו כלל ואמרי ליה מתני' היא האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה כלומר דנאנסה ותטול פתובה והוינן במאי עסקינן אילמא באשת ישראל אי לרצונה זנתה אסורה ואין לה פתובה דתנו פשם שאסורה לבעל כף אסורה לבעל ואי באונס זנאי שריא לבעלה בהא נתפסה מותרת ואוקמוה באשת פהו ויש לה פתובה ואע"פ שהיא אסורה לו ומדהעמידו דברי המשנה האומרת טמאה אני לך באשת פהו שהיא אסורה ואפי' באונס ואעפ"כ יש לה פתובה ואין אנו חוששין בהיותה לא חזינא לכהונה אלא אנו אומרינן הא חזינא ללוי ולישראאל דאונס שרי להו א"כ ש"מ דעד פאן לא אמרינן נסתחפה שדהו אלא היכא דחזינא לישראאל וילוי הא אי לא חזינא לישראאל ולא ללוי פינו דנשתנה וסתה לא אמרינן בה נסתחפה שדהו ויש לה פתובה כלל דמאן דלא חזינא לתשמייש לאו שדה היא כלל דאי לאו עונה אמאי נישואין: ואמר הגאון ז"ל והיכא דאניס ישראל איתת חבריה אי בעלה פהו הנה אסירא ליה דכתיב בפסוקים אשה זונה נחללה לא יקחו וקי"ל הלכה פסוקים דאמרי זונה כל שנבעלה בעילת זנות ואע"ג דאסירא לבעלה פהו פתובה אית לה דאמרה ליה לבעלה זנות ללוי ולישראאל באונס שרי והאיך גברא הוא דנסתחפה שדהו הילכף שקל' פתובה ונפקא דאמ"ר פפא כו'.

נראה מתשובת הגאון ז"ל שהוא סובר טעמא אם היתה מותרת ללוי ולישראאל הא אי הוה אסורה לכ"ע אין לה פתובה דלאו שדה ראויה היא לכ"ע: ואמנם האשה שכתב לה בעלה על עצמו שכל עת שישא אשה אחרת עליה שהיא חייב לפרוע לה פתובתה ואחר כך נשתנה וסתה בצד שהיתה אסורה לשמש אינו מתחייב מתנאי זה כלום (לפי שלא כתב לה זה אלא) ואנן סהדי דלא אסיק אדעתיה שיארע לה מקרה זה המונע מהתשמייש שישאר מעוכב מתשמייש המטה ומתשמייש הבית כפי הנהוג במקומות הללו שנאמר בכל פיוצא בו אטו בשפטני עסקינן.

ועוד שענין הנשואין שכתב לה הוא שלא יקח עליה צרה וענין הצרה הוא שלא תשתמר עמה בבעל כמו שאמרו אם תענה מתשמייש שהיא מניעת התשמייש מכל וכל ואם תקח מצרות שהיא השתתפות בתשמייש לצרר אותה בו וכשהיתה נטולה מן היהודים בענין זה מכל וכל הנה כבר נתבטל ענין היות לה צרה ואין זה נכנס תחת התנאי שהתנה לה לפי שתנאי זה התנה לה בו כשתהי' היא ראויה להשתמש וראויה לעשות צרכי ביתה אבל אם היתה אסורה לשמש ודאי לא עלה בדעתו שיהא יושב ומצטער ועכ"ז יפרע לה פתובתה.

וְדָבַר זֶה נִדוֹן אוֹתוֹ בְּאִמְדוֹן דַּעְתָּא שְׂיִכּוֹל לֹמַר לֵה אֲנִי לֹא נִתְחַיֵּיבְתִי בְּזֶה אֲלֵא כְּשֶׁאֲרָצָה לַהֲנַשָּׂא בְּעוֹד שְׂאֵת רְאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ אֲבָל בְּשִׁתְהֵיגָה בְּלִתי רְאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ וְאֲנִי עוֹמֵד בְּעִמּוּד וְהוֹצֵא לֹא הִקְנִיתִי לָהּ.

וּבְכָל כַּה"ג אֲמַרְיִנּוּ כִּי אֲקִנִי לֵה אֲדַעְתָּא לְמִיקָם קַמֵּיהּ כּו' וּבְכָל כִּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר הָרַב ז"ל וּמ"מ לֹא מִפְקִינּוּ מְמוֹנָא. וּמָה שְׂאֵמַר הָאוֹמֵר שְׂאִינוּ חַיִּיב בְּפו"ר הוֹאִיל וְיֵישׁ לוֹ זָכַר וְנִקְבָּה וּכְבָר קִיָּים מְצֻנֵת פּו"ר.

זו אינה טענה לפי שלא נאמר זה אלא לענין שאין לנו עליו דין ודברים אם לא ירצה להנשא להיות שכבר קיים מצנת פו"ר אבל אם הוא רוצה בזה לא למעננו ממנו: ועוד דמדאוריני' הוא דקיים מצנת פו"ר אבל מדרבנן לא קיים הואיל והלכה פרבי יהושע (יבמות דס"ב ע"ב) דאמר נשא אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנגאמר בפקר זרע זרעה כו' וא"ר מתנה הלכה כר' יהושע ואמר רבינו הרב ז"ל והאי מילתא דרבנן היא אבל דאוריני' פינו שיש לו זכר ונקבה קיים מצנת פו"ר וא"כ יש לו לומר לא ניקח לי דאיקרי עובר על דברי חכמים ועוד לא ניקח לי דאצטער בפרט במקומות הללו שפשהאשה נדה מתעכבים כל צרכי הבית בכלל סימן קל שאלה אלמנה שמשפנה קרקע של יתומים לצרכי בניה היתומים והיא ידוע' בנאמנות ושאיה מפסדת הנכסים ומתה ולא נשבעה אם יש לב"ד ליקח זה מהקרקע שהוא מיוחד בכתובתה אם הניחה לבניה קרקע המיוחד בכתובתה או הואיל ולא נשבעה אין הפרש בזה בין מיוחד ובין בלתי מיוחד ואין לב"ח פלום: תשובה האלמנה שמשפנה קרקע משרקעות בניה היתומים אם משפנה אותו לצרכיהם במזונות וכיוצא בהן ונעשה זה בעיר שאין בה ב"ד ולא הנה אפטרופוס ליתומים אלא היא היתה הממונה עליהם והמפקחת בעסקיהן מה שעשתה עליהם עשוי ומקוים ואין היתומים יכולים לבטל אותו כל עוד שלא נראה על מעשיה סימן חסרון דעת או שעברה ועשתה דבר מן הדברים שמונעו רז"ל את האפטרופוס מלעשותו כמו למכור בשוק ולגאול ושאך הגזפר בבריית' לפי שאמרו במשנה יתומים שסמכו אצל ב"ה חייב לעשר פירותיהן כו' ואמרו בתלמוד שהיא סבתא דהו סמיכי גבה הנהו יתמי הניא להו תורת' שקל' זבינמה גיהל'הו אתו קרובים קמי רב נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דמונבא אמר להו יתומים שסמכו אצל ב"ה תנן כו' ואם לא משפנה אותו לצורך מזונות וכדומה להן אלא לגאול קרקע אחר או לקנותו או לשאך הדברים שאין האפטרופוס יכול לעשותם או היתה העיר שנעשה בה זה עיר שיש בה ב"ד קבוע או שהיה ליתומים אפטרופוס זולתה אין מה שעשתה עליהן עשוי ויש להם להוציא הקרקע מיד הממושפן אצלו ואם רצה מי שנתמשפן אצלו לחזור עליה מצד האחריות.

חזינו אם הונכר בשטר המשפנה שהיא משפנה אותו בעד היתומים מצד המינוי עליהן והפקוח בעסקיהן מבלי שקבלה לו בזה על עצמה אחריות אין לו לחזור עליה בזה ולא על נכסיה מצד אחריות הואיל ובררה הדרך שבו משפנה אותו ואיהו דאפסיד אנפשיה בהיותו מתרצה למשפן אותו ממנה מבלי שנתמנית להיות אפטרופה על היתומים ומבלי עצת ב"ד ואם לא נזכר במשפונ' שהיתה בעד היתומים אלא שמשפנה בשמה או שגזפר זה במשפונה אלא שקבלה על עצמה האחריות בזה אז יחזור מי שנתמשפן אצלו מצד

האחריות על נכסיה ויגבה מהקרקע המיוחד בכתובה שאין צריף בו לשובעה כמו שאמרו ייחד לה ארע' בארבע מצרנהא בלא שבועה ויהיה זה אחר שתראה שטר הכתובה בב"ד.

וכך הדין: סימן קלא אם רצה היחיד לקרוא פסוקי הקדושה בניגון על הדרך שנקראים במקרא מותר לו לעשות לפי שפשהוא קורא אותם בניגון הוי פאדם הקורא אותם ויצא מפלל מה שאמרו כל דבר שבקדושה לא יהא בפחות מעשרה וכנה הורו הגאונים ז"ל.

ואם יש בו עשרה ורצה אחד מהן לפתוח וכו' לציון וסדר קדושה מנושב אין בזה פלוג אלא שראוי לו לכתחלה להיותו עומד: סימן קלב ראוהו ושמעון שהיו הולכין מי תשמיש ביתו דרך סילון אל בית שמעון והיו מתקבצים עם מי תשמישו של שמעון בעווקה שתחת הארץ וכשהיו מצטרפים לפנות העווקה אחר שנתמלאה היה אומר שמעון לראובן תן עמי בהוצאה לפנות העווקה והיה אומר לו ראוהו איני חייב בכלום הואיל ויש לי מימי להמשיך אל העווקה ואתה עשה בהם כרצונך יורנו (אדונינו) וישכרו כפול (מן השמים): תשובה חייב ראוהו לפנות העווקה שבביתו לפי שאם אינה מתפנת לא ימצא שמעון מקום שיבואו שם מי תשמישו ועיקר מה שנשתעבד לו חצר שמעון הוא שיעברו מי תשמישו דרך החצר ללכת אל העווקה לא שילכו וינוחו בביתו וראיה ממה שאמרו וחלופיה במיא דמקרא א"כ נתחייב את העליון לפנות המים עם התחתון באופן שימצאו מביתו מקום ללכת שם הואיל וכבר אמרנו שאין לו שעבוד על ביתו של שמעון אלא לשם מימיו שם בעווקתו לא להטילם עליו: סימן קלג ראוהו היה דר עם לאה אמו בבית שהיה קנוי בידם אחר מות יעקב אביו של ראוהו הנז' בעלה של לאה ונשאר הבית בידי שניהם זמן ארוך מעת שהיה ראוהו קטן עד שגדל והיה יושב בחנות מסתחר בפשלו ואמו דרה עמו בבית הנזכר כדרך הדין עם אמו וראובן בנה בבית וסתר וחדש בו עליות והדין היה נכנס לבנין ופורע שכירו הבונים והאם היתה משתמשת בבית כדרך האם עם הדין בענייני הבית וטענה לאה שחצי הבית הוא שלה וראובן טוען שפלו של ושאלו אותם אם יש בידי אחד מהם שטר או ראיה או שטר המקח בשם מי שהוא ואמר ראוהו הנה הבית ידוע הוא שהיה של דודי והמיר דתו ומכרו לי בדמי' מועטים ודודו המומר מודה שמכרו לראובן בן אחיו וממנו קבל את הדמים והבית ידועה לו עוד טען ששטר המכר היה בשמו ולקחתו אמו והטמינתו השיבה לאה פן הוא שאתה פרעת דמי הבית ושטר המכר היה בשמך אבל אני נתתי המזון שפרעת בחצי לחלקיולסבתי הודה דודך למכור בה שאשב בכבוד עם יתומי ואתה היית קטן ולא היה לך מה לפרוע אם לא שאני נתתיך דמי החצי: תשובה אם היה שאמו של ראוהו היתה טוענת שכל הבית היה שלה כמו שטוען ראוהו אז היינו מחייבין את כל אחד מהן להשבע שבועת היסת שאין לו בו פחות מהחצי וחולקים אותו לחצאין להיות ששניהם דרים בו אבל הואיל ואין לאה טוענת שיש לה בו פי אם החצי ומודה היא שהחצי האחר הוא לראובן בנה א"כ החצי שהיא מודה בו שהוא לראובן הוא של מכלי שישבע עליו ונשאר הריב בחצי השני שטוענת שהוא שלה וראובן טוען שהוא שלו ורואים אם לאה הנז' היא מחזק' בבית הנז' פשיעור החצי תשבע שבועת היסת שהחצי הוא שלה ויהי' לה ואם אינה מחזקת ממנו אלא בפחו' מהחצי תשבע שבועת היסת שמה שיש לה בבית אינו פחות מהרביע וישבע ראוהו עוד שאין לו בו פחות מג' רבעים ויהיו לו הג' רבעים וישאר ללאה הרביע ולא נחייב בזה שבועה דאוריית' הואיל והם קרקעות.

וכך הדין: סימן קלד ראובן קנה בית ללאה אשתו משמעון וקנו מיזו שמכר לפני שני עדים ושקבל מהדמים י"ב דינרים וקצת ממלבושי לאה אשתו וכתב עליו השאר לזמן קצוב גם העידו על עצמם בזה בישמעאלים וכתבו בזה שטר בערפאות וקימו אותו לפני הערפי אח"כ נפל הפרש בין ראובן ושמעון על מומים שהיו בבית והלה שמעון והשתדל עם ראובן עד שנתרצה לבטל המקח בערפאותיהם ובקש ממנו שתודה גם לאה אשתו איך הספימה לבטל המקח בערפ' והרשה עליה מורשה בערפאותיה ונדחק אותה עד שבטלה המקח בערפאותיהם וכשראה ראובן זה תבע את שמעון שילה עמו לב"ד והלה והודה בהודאה: וזה לשון ההודאה בא לפנינו ונאנחנו במותב תלתא פחדא פב"פ ותבע פב"פ בענין הבית לפי שטען פ' זה על פ' שקנה ממנו בית שבמדינה פלוגית במקום פ' ואמר פ' זה שאין בית זה אלא של אשתי וממעוטיה ותכשיטיה והשיבו פ' ואמר אני לא מכרתי בית זה לאשתו של פ' זה אלא בישמעאלים וכבר בטלנו המכר בינותינו בדיני ישמעאלים והי"ב דינרים שקבלתי ממנו מדמי הבית החזרתי אותם לו אחר שבטלנו המקח בינינו וכתבנו טופס דבריהם ביום פ' כו' ותבע ראובן משמעון שיקיים המקח בידו ולא רצה שמעון ומכרו ללוי ונשארה תביעת לאה ובעלה בבית על זה התאר יודיענו אדוננו אם המקח שקנו לאה וראובן משמעון בדרך זה אם הוא קיים אם לאו ואם לא נמצאו לראובן ולאה העדים שהיה המכר בפניהם אם שמעון חייב שבועה כשלא נמצאו העדים אם לאו ותתחייב לאה שבועה שקנתה מיד שמעון ויתקיים המקח בינדם להיות שבידה שטר המכר שבערפאותיהם מקוים לפני הערפי ומה הוא מתחייב בהודאתו שהודה שמכר ושקבל י"ב דינרים: תשובה אם ראובן ואשתו מודים בבטול המקח הנזכר ושחזרו ליקח הי"ב דינרים שנתנו לשמעון מהדמים הנה נתבטל המקח דה"ל כאלו חזרו ומכרו אותו לו שתתקיים זה בנתינת הדמים ואין צריך בזה קנין ונתקיים הבית בידי שמעון ולוי שקנה אותו ממנו אחר כך ואם אינם מודים שקבלו הי"ב דינרין הנז' ואין עליהם עדים בזה רואים את המכר הראשון שקנאו ראובן ללאה אשתו משמעון שעדים שמעידים עליו השבועה מוטלת על ראובן ולאה שלא קבלו הי"ב דינרין משמעון ומה שבטלו המכר אינו פלוג להיותו בלא קנין ובלא קבלת דמים ואם אין עדים שיעידו בעיקר המכר שמכר שמעון ללוי וללאה השבועה מוטלת על שמעון שבטלו המקח ביניהם ושקבלו ממנו הי"ב דינרים שנתנו לו מדמיו לפי שפיון שהיה יכול לכפור במכר מעיקרו ואז היתה טענתו טענה בשבועה א"כ נאמן הוא במה שהודה שמכר אלא שהספימו אח"כ על ביטול המקח וקבלת הדמים שנתנו לו ובשבועה וכל המתחייב מהם שבועה היא שבועת היסט.

וכך הדין: סימן קלה ראובן ושמעון ולוי היו שותים יין במקום א' ביום שבת והעידו שמעון ולוי על ראובן איך קנו ממנו בלשון מעכשיו שנתרצה מבלי אונס לישא את פלוגית בת דודו בשער ראשה פי' מבלי גדוניה שתכניס לו והודה הודאה גמורה שאם לא ישא אותה שיהי' לה אצלו ק' דינרים בתורת חוב ולא קבעו זמן לחופה וקמו מאותו מעמד ולערב קבצו אבי הנער' ואמה קהל לגמור השידוכין והעידו על עצמם אבי הנערה ואחיה בענין שלם בלשון מעכשיו לתת לה בגדוניה חצי הבית שיש להם ומאה דינרים עוד לסוף שנה תמימה ונתרצה הוא לכנסה אחר עבור השנה הנזכרת ולא חייבו את החוזר בו מהם דבר ואח"כ ידע אבי הנערה במה שהעידו שמעון ולוי על ראובן ביום

שבת ותבעו אותו שיכנס אותה מבלי שום נדוניא שינתנו לה או שיפרע המאה דינרים להיות שהשטר אין בו זמן.

יודיענו אדוננו אם מה שהעידו בו שמעון ולוי על ראובן הוא אסמכתא אם לאו ואם הוא מחוייב לכנסה מבלי שתוציא לו שום נדוניא או יפרע הסף אם לא רצה. ואם הקנן של ליל ראשון הוא מועיל כלום אם לאו ואם ראובן הוא מחוייב בק' דינרים וגם שלא קבע זמן אם לאו.

ואם הם מחוייבין לזמן ששורת הדין נותנת אם לא השלים חיובו אם הוא חייב בסף שנתחייב בו. ואם טען ראובן שאבי הנצרה אחר שהרשת אותו לתובעו מחל לו הק' דינרין בענן ומחל אותם לו מבלי אונס אם הוא מחוייב בזה שבועה אם לאו.

ואם שורת הדין נותנת להם זמן אם יש לו לתבעו שיכנס אותה או שיפרע הקנס קודם שיגיע הזמן אם לאו. ואם נתרצה ראובן לכנסה בלא נדוניא פשיטתחייב בזה אם אותו אם אמר לא אכתוב לה דבר כי אם עיקר פתובה לפי שהמנהג אצלנו שכותבים לאשה תוספת לכתובה כנגד מה שהיא מוציאה לו אם לאו.

ואם הוא מתחייב בק' דינרים כשסירב מלכנס אותה ומכר קרקעותיו או נתנם קודם שיגיע הזמן איך שורת הדין בזה: ואם טען ראובן שהעדים שהעידו עליו נפסל אחד מהם בב"ד והכריזו עליו בפסלנות אם יפסל בזה השטר אם לאו.

ואם טען ראובן שהיה אז שכור וגם העדים שהעידו עליו. אם טענתו בזה טענה: תשובה עמדנו על שאלה זו והתבוננו בפרקיה וראינו שהקנן שהעידו בו על ראובן שקנו מידו שישא את בת דודו אינו קנן כפי שורת הדין להיותו קנן על פעולה שיעשה אותה והוא נקרא קנן דברים שאינו קנן לפי שהקנן אינו מועיל אלא בכל דבר שיש בו עצם או בפעולות שהם מקרים ואין להם עצם וכן מה שנו' בשטר במה שהעידו עליו שהודה שאם לא ישא אותה שיהיה לה אצלו ק' דינרים בתורת חוב הוא ג"כ בלתי קיים לפי שההודאה שהודה הוא חייב לה הנה תלה אותה בתנאי והיא אסמכתא שאינה קונה כפי שורת הדין ואע"פ שהקדים בתחלה לומר שקנו ממנו בלשון מעכשיו אין במשמע ל' זה אלא במה שקנו ממנו שישא האשה הנזכרת לא על מה שזכרו עליו מההודאה הנז' ולשון מעכשיו אינו מועיל אם אינו מוזכר במקום המצטרף אליו שיהיה בו הואיל והדבר כמו שזכרנו הק' דינרים הנזכ' אין ראובן חייב עליהם כלל ואם הספיק ראובן לגמור הנשואין הנזכ' נתחייב אביהנצרה במה שקנו ממנו שיכניס לה בנדוניא הבית הנזכר להיותה נמצאת במציאות והוא דבר קיים ואינו מחוייב במה שקנו ממנו לתת לה בנדוניא ק' דינרים לפי שאינו מחוייב בהם להיותם מטבע ואין מטבע נקנה בחליפין וזה אפילו הם נמצאים ברשותו בעת גמר הקנן שקנו מידו וכ"ש אם לא היו לו במציאות אז הוא דבר שלא בא לעולם ואע"פ ששטרי פסיקתא אין אנו מקפידין שיהיה תנאי.

הקנאה זהו דוקא אם היו במעמד דקדושיין אבל אם לא היו במעמד הקידושיין אינו מתחייב מהן בכלום אא"כ היו בדרכים שמועיל בהם הקנאה ואם רצה ראובן זה מבלי נדוניא אינו חייב לה תוספת על עיקר פתובה אלא כפי מה שנהגו שם במקום שהוא לכתוב למי שאינה מכנסת בנדוניא כלום הואיל ולא התנו עמו שיכתוב לה תוספת סף

קצוב והזמן שנותנין למי שקבל על עצמו לינשא ולא קבע זמן לנישואין הוא י"ב חדש למי שאינה בוגרת ושלשים יום לבוגרת כמו שאמרו נותנין לבתולה י"ב חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה וכשם שנותנים לאשה פה נותנין לאיש ואמרו רב הונא בגרה נותנין לה ל' פאלמנה: ולענן מה שטען ראובן שמחל לו אבי הנערה ק' דינרים הנזכר אם היתה שיהיה נתיב בהם מעיקרא חייב גמור לא היתה מחילתו מועלת פלוגם אעפ"י שהרשת אותו לפי שיכולה היא לומר אני לא הרשתי אותה אלא לתבוע לו למחול אא"כ נזכר בהרשאה שהרשת אותו למחול וליטן ולעשות פרצונו שמחילתו מחילה אם העידו עדים בזה ואם אין שם עדים אין לו למחול ולא לתת הואיל ואין הממון לו כדי ששתיב אותו בזה שבועה.

וכן מה שמכר או שנתן קרקעותיו אחר זה אם הק' דינרים הנז' היתה מחוייב בהם מעיקרא מה שמכר או נתן קרקעותיו אח"כ לא יועיל לו לענן גבית הק' דינרים הללו מהם לפי שעבודה קודם אבל היתה מועיל אם פנסה וכתב לה פתובה להיות המכירה או המתנה קודם לכתובה.

והקנין מהשכור קיים אם לא הגיע בשפרותו במה שאינו מכיר ואינו מרגיש במה שיעשה לו או עליו שאז אין הקנין פלוגם כמ"ש שפיר מקחו ומכרו ממכר כו' והעמיד זה התלמוד כשלא הגיע לשכרותו של לוט והעד אם העידו עליו בדבר מן הדברים שהוא נפסל בהם הוא פסול ועדותו בטלה.

וכן הדין: סימן קלז ראובן יש לו בית קנוי לו וקנה אותו שמעון ממנו במדינת פא"ס ונתפטר עמו שיתן הדמים ללוי הפורשה של ראובן שבמדינת סבת"ה והלה שמעון מפא"ס לסבת"ה ומצא הקהל טרודים בענן גבית מס פסך גלגלתא ובקשו משמעון שיפרע בעד ראובן המס שעליו מהסך שצוהו לתתו ללוי ואמר להם שמעון לא קניתי מראובן הבית ואף אם היתה שקניתי הנה יש ביני ובינו תביעות על מומין שנגלו בה אמרו לו הקהל הלא כבר נאמר לנו שקבלת עליה המומין ואמר שמעון הרי הוא לעניים ופטר והוה הקהל בחשבם שאם היתה שקנאה באמת לא הי' נותנה לעניים ואחר שני חדשים מכר הבית הנז' ללאה ונתאמת שהיא קנאה מראובן בפא"ס.

יודיענו אדוננו שורת הדין בזה תשובה ראוי לדעת כיצד נתקיים המקח בידי שמעון בבית הנז' עם מה שעלה בדעתו ענין המומין שנגלו בה שאם היתה מחמת שהוא נתרצה בה מעיקר ומחל המומין שבה א"כ מצת שנתרצה במקח ומחל המומין מפלי שקדמה לו העמדה בדין עמו לטעון עליו בדבר המומין ושיאמרו ב"ד לבטל המקח לסבת"ה אם פן כבר נתברר שהמקח מעיקרו היתה קיים שאין לנו לומר שהמקח היתה בטל מעיקרו כשנתברר שהוא מקח טעות אא"כ גלה דעתו שרוצה הוא לבטל המקח להיות בלתי מוחל המומין שנגלו בו וזה לא יתקנה אלא כשינתברר אותו בב"ד ויחייבו ב"ד לבטל המקח לאותו סיבה אבל כל זמן שלא טען עליו בזה בב"ד אע"פ שזכר זה חוץ לב"ד אותה זכירה שזכר אין משגיחין בה דעביד איניש דמדכר מילי דכדי חוץ לב"ד מילי דליתנהו בר סמכא ואם מעיקרא נתרצה במומין שבה וקיים המקח הנה גלה בדעתו שהמקח היתה קיים מעיקרו וכיון שאמר הרי היא לעניים קנו אותה העניים כמו שאמרו בפיה זו צדקה וכ"ש אם נתברר שלא היו בה מומין כמו שעלה בדעתו או שהיו בה מומין אבל אין הדין

נותן לבטל המקח לסיבתם וכיון שקנו אותה עניים נתבטל המכר שמכרה אח"כ ויש לקונה לחזור עליו מדין אחריות: ואם נתברר שהבית הי' בה מומין שלא ידע בהם שמעון כשקנה אותה מראובן ובא עמו אל ב"ד לטעון על זה וחיבבו אותו בב"ד לבטל המקח ואח"כ נתפטר עמו לקיים המקח ולמחול המומין הנה מעת שבא עמו.

לב"ד וחיבבו ב"ד לבטל המקח איגלאי מילתא למפרע שהמקח היה בטל מעיקרו ושהבית הנז' לא היה קנוי לשמעון זה בעת שאמר. הרי היא לעניים והיה מה שנתפטר עמו אח"כ מקיום המקח ומחילת המומין פאלו היא קנייה מחודשת אחר הראשונה ואינו מתחייב בכלום ממה שאמר הרי היא לעניים לפי שאינו יכול להקדיש דבר שלא בא לרשותו ולא היה עדיין קניינו.

וכך הדין: ומה שאמרו מי שהלה למד"ה ואשתו תובעת מזונות חנן ואמר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה. רצה בזה שאינה חייבת עתה כשתובעת מב"ד שיפסקו לה מזונות מנכסי בעלה להשבע שלא הניח לה בעלה מזונות אלא ראוי שיאמינה אותה ב"ד בזה ויפסקו לה מזונות מנכסי בעלה וכשאירע שגפטר הבעל אח"כ ונתבררה מדעתו ותבעה מב"ד שיגבו אותה כתובתה מנכסי בעלה שאין להם מן הדין לעשות זה אלא אחר שתשבע שלא גבתה פלום מהכתובה ולא אתפסה בעלה צררי אז תכלול בשבועה שהמזונות שלקחה ע"פ ב"ד קודם לזה לא לקחה אלא פדין ושבעלה לא הניח לה מזונות ואדמון חולק עליו שאין לב"ד לפסוק לה מזונות אלא אחר שיתברר שבעלה לא הניח לה מזונות שאין זה מתברר אלא בשבועתה והיה לפי זה פירוש בתחלה בעת שהיא תובעת מב"ד שיפסקו לה מזונות בחיי בעלה מנכסי בעלה ופירו' בסוף בעת שהיא תובעת מב"ד שיגבה אותה כתובתה מנכסי בעלה לאחר מימת בעלה: סימן קלח השותפות בריוח החנות לא תקיים בדברים אלא בקנין וכל זמן שלא קנו משניהם על זה לא נתקיימה ביניהם בו שותפות וכל מי שרצה לחזור בו מהם חוזר.

ולענין הזהב ששלח שמעון עם ראובן למדינת אלמכי"ה להחליפו וקנה בו סחורה ועכב אותו בידו זמן מרובה להסתחר בו אין לשמעון בריוח פלום לפי שמעת שהוציאו במה שלא צנה לו בו שמעון חזר להיות אצלו במלונה והוא באחריותו והריוח הבא ממנו לו וההפסד והאונסין עליו וכך הדין: סימן קלט שאלה ראובן ושמעון ולוי אחים ונשאו שמעון ולוי שתי אחיות וראובן הגדול נשוי נכרית ומת לוי ונפלה אשתו לפני ראובן והוא גדול בשנים ולו אשה ובנים והם מפחידים את היבמה בכל מיני פחד וראובן אינו רוצה ליקח אותה אלא כדי להנקה ממנה והמת לא הניחפי אם בית ממוןשכנת על חוב שכתב על עצמו לאמו בלתי ידיעת היבמה והניח קצת פלי בית ושפחה ואמרה לו היבמה מכור פל מה שהניח אחיה וגאל הבית וקנה לה פלי בית אחרים לביתה ושפחה לשרת אותי כמו שהייתי עם אחיה וכמו שקניית אתה שפחה לאשתך הראשונה וראובן זה יכול לקנות מה ששאלה ממנו לקנות לה.

גם הניח לוי עם הבית הנז' חנויות ואמר ראובן היבם הזה אמפור בית זו עם החנויות ואקח דמיה ת"ק דינרים ואשים אותם במשכונ' יבא לי ריוח בהם נ' דינר לשנה ואמר לו המורשה של היבמה אין לה רשות לעשות הדבר הזה ואיני מסכים למפור הקרקעות

ולשים דמיהם במשפונה פי יארע מקרה למקום המשפונה ואין לה למפור הבית הנזכר
וא"כ תקנה בית לדירתה בדימים.

יודיענו אם יתחייב בזה: גם יודיענו רבינו כמה יכתוב היבם כתובה ליבתו אם אלה
דינרים כמו שהיה בכתובתה הראשונה או ת"ק כמו שכותבין לאלמנה. לפי שהיבם אומר
לא נכתוב אלא ת"ק לפי שההלכה אמרה ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון
ולוי אחי לא הניח פי אם ת"ק דינרים או נ' דינרים יותר.

והמורשה של היבמה אומר לא תכתוב אלא אלה דינרים הואיל וההלכה אומרת ואי לית
לה כתוב' מראשון תקינו לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציא גם רבינו יצחק
ז"ל פתב בהלכות בנכס כתובה יבמין וכתב לה פ' לפ' יבמתיה כ"ה זוזי.

דחזו לה דהו פתיבין בכתובתה דכתב לה בעלה קמא ואוסר לה מדיליה כדין ומביל
עלוהי כו' וא"כ לא תכתוב יבמה זו אלא אלה דינרים כמו שאותה יבמה כותבת כ"ה זוזי
וחקרנו על כתובות יבמין שבמדינה זו ומצאנו קצתם כתוב בהן אלה דינרים וקצתם ת"ק
דינרים והיבם טוען שכן הוא המנהג ואין עדים שיעידו שהוא מנהג בהסכמה והמורשה
של היבמה אומר אין המנהג אלא אלה ואתם שכתבו ת"ק הנה על צד היותר יורנו מה
היא שורת הדין בזה: ואם נפטרה היבמה קודם היבום מה יורשים יורשיה ומה יורשי
המת ועל מי מוטל לפרוע דמי תכריכה ואם יבם אותה יחוייב מן הדין לכתוב לה אלה
דינרים לא הי' בנכסי לוי אלא כדי חצי כתובה או נ' דינרים יותר ואירע ליבם מקרה
בני אדם אם יש ליבמה לגבות כתובה מפל מה שתמצא מנכסיו אחר שתקח אשתו
הראשונה כתובה אם לאו ואם יש ליבמה להשביע את אשתו הראשונה ולהשביע את
שנתפו אם יש לו שנתף אם לאו.

ואם הערים היבם והבריח כל נכסיו מלפני היבמה ועשה מחילה עם אשתו הראשונה
ועם שנתפו משבועה אם יעלה בידו זה הואיל וכוננתו שלא יעלה פלום ליבמה: ואם כתב
לוי הנפטר ליבמה בית מיוחדת ויש אצלה קצת חפצים תחת ידה ואמרה היבמה אני די
לי בחפצי וכלי ביתי והמיוחד שכתב לי בעלי אם שומעין לה אם לאו יבאר לנו רבינו
פל זה ביאור רחב והאל ית' יכפיל שכתב: גם נכתבו אצלנו ספרים וכשרצינו לתפורם
אמר האומר ששמע מהדרכתך שמונתר לתפרן במעו השזור ואמר רבינו הגדול בה' ס"ת
הל"מ נתפרות בגידין אכל בגרין לא יודיענו אדוננו דעתו בזה: תשובה אם הנה ראובן
היבם גדול בשנים ולו אשה ובנים והיבמה קטנה ואינה ראויה לו ראוי לב"ד וזקני המקום
לסדר לפניו מה שנתחדש לו מההיגק לסיבה זו ושמי שהוא זקן לא יאות לו לישא קטנה
בפרט בהיות לו אשה ובנים כמו שאמרו וקראו לו זקני עירו ודברו אליו מלמד שמשאין
לו עצמה ההוגנת לו מה היא אם הנה ילד והיא זקנה הוא זקן והיא נערה אומרים לו מה
לה אצל זקנה מה לה אצל נערה תלה אצל פמותה ואל תכניס קטנה לתוך ביתה אם קבל
מהם הנה מה טוב ואם בחר ביבום יש לו לייבם ואין בדינו יכולת למנעו ממנו ולכפותו
על החליצה אם הוא יכול לזון שתי נשים ולא הגיע לכלל ימי הזקנה לגדר שתשש כחו
עד שאינו יכול לשמש ולקיים המוטל עליו ממצות עונה.

ואם נמנעה היבמה מהיבום ותבעה לחלוץ הנה בזה יש מחלוקת בין הראשונים ז"ל
שמגדולי הגאונים כמו רב שרירא ורבינו האי ז"ל פסקו כשמואל שאמר אין כותבין

אגרת מרד על שומרת יבם וכמשנה אחרונה האומרת עכשיו שאין מתכוננים לשם מצוה אִמְרוּ מִצְוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת יְבוּם וּמָהֵם מִי שֶׁפָּסַק כַּר"נ שֶׁאָמַר שֶׁחֲזָרוּ לִומר מִצְוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת חֲלִיצָה וְאֶנְחֵנוּ מִכָּלֵל הַסּוֹבְרִים לְפָסוּק כְּשִׁמוּאֵל וְלִסְבָּרָא זֶה אֶנְחֵנוּ נוֹטִים לְהִיּוֹת שִׁמוּאֵל וְרַבֵּי יוֹחֲנָן מְסַפְּרִים בָּהּ מִמָּה שֶׁאָמְרוּ א"ר פְּדַת א"ר יוֹחֲנָן תְּבַע לְחַלּוֹץ נִזְקָקִין לֹא לִיבָם אֵין נִזְקָקִין לֹא וְאִם הָיָה ר"נ הָאוֹמֵר חֲזָרוּ לִומר מִצְוֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוֹת חֲלִיצָה בְּתָרָא אִזְ הָיִינוּ אוֹמְרִים הַלְכְּתָא בְּבִתְרָאי אֲבָל פִּינֵן דְּלֹא בְּתָרָא הוּא הֵנָּה הָיוּ שִׁמוּאֵל וְרַבֵּי יוֹחֲנָן חֲלוּקִים עָלָיו וְאֵין לָנוּ לְדַחוֹת דְּבַרְיָהֶם וְלְפָסוּק כַּר"נ.

ורבינו הרב ז"ל הכריע הסבא השנית ולסיבה במעשה זה לפנינו אנו דנין בו כפי הנאות והתקון פנדון שהוא ולא נעמיד בו הדין על מתכונתו: ואם יבם אותה ראובן אין לו לשלוח ידו למפור שום דבר מנכסי אחיו בין במקרקעי בין במטלטלי ולא להחליף שום דבר מהם לעשות משפנתא מדמיהם אלא ברצונה ותפצה אחר שתתן לו רשות על זה כמ"ש הרוצה למפור בנכסי אחיו כיצד יעשה אם פהו הוא יעשה סעוד' ויפייס ואם ישאל הוא מגרש בגט ומחזיר ואע"פ שפונתו במקרה היא לעשות מהדמים משפונות שיש בהם יותר ריוח מ"מ הקרקעות עכ"פ יותר טובים ובטוחים וכמו שאין לו למפור שום דבר מנכסי אחיו שלא מדעתה פן גם היא אין לה להכריחו למפור כלי הבית כדי לגאול בדמיהם הבית בכרט אם עדיין לא הגיע זמן המשפונה שעל הבית ורצה בעל המזון ליקח מעותיו לפי שהיבם הוא צריך להשתמש באותם כלי הבית הואיל ואין אנו מחייבין אותו לקנות כלי בית אחרים משלו פיון שאחיו הניח מה שיספיק לו מבלי שיקנה אותם משלו ואם הגיע זמן המשפונה ורצה בעל המזון ליפרע אם הספים על ידה היבם למפור כלי הבית כדי לגאול הבית מדמיהם יעשו פן ואם לא יספים על ידה אין בנו פח להכריחו על מכירתם ולקנות כלי בית אחרים משלו ויקנו בנשאר בית אחר יותר קטן ממנו והפתובה שתפתב לה היא כמו הפתובה עצמה שהיה לה על אחיו ואותו הסף עצמו ויפנרש בפתובה שזה הסף שכתב לה הוא הסף שהיה לה על אחיו ואינו דבר אחר נוסף עליו הואיל והיבם הוא קם במקום אחיו ועל מה שהיה עליו אחיו הוא נכנס ואינו חייב לכתוב לה פתובה יותר ממה שהיה לה על הבעל אבל יחדש לה אותה פתובה עצמה שיהי' הוא בא במקומו ותגב' אותה מנכסי הבעל לא מנכסי פמו בשטר פתובת יבמין כיצד פותב לה אני פלוני פ"ב קבילית יבמית פלונית לזונה לפרנסה ובלבד שתהא פתובתה על נכסי בעלה הראשון ואמרו עוד על המשנה האומרת החזירה הרי היא פאשתו לכל דבר ואין לה אלא פתובה מאי קמ"ל תנינא המגרש את אשתו והחזירה ע"מ פתובתה הראשונה החזירה מהו דתימא ה"מ כו'.

שנראה מזה שהיבם אינו מחוייב לכתוב לה כלל שום תוספת על הפתובה הראשונה שהיה לה על בעלה כדי שתשאלו כמה יכתוב לה אבל נכנס הוא על הפתובה עצמה שהיה לה על בעלה להיות בא במקומו ולעמוד תמורתו ותגבה אותה מנכסי הבעל לא מנכסי מבלי שיוסיף לה פלום ואע"פ שהבעל לא הניח אלא מה ששונה ת"ק דינרים כמו שזכר בשאלה זו אין לה לגבות שארית האלף דינרים שיש לה עליו מנכסי היבם לפי שמה שאמרו ואי לית לה מראשון תקינו לה משני כמשמעו אינו] אלא על עיקר פתובה שהוא מחוייב לכתוב לה מעיקר הדין אבל התוספת שאינו מחוייב בו מעיקר הדין לכתובלה

אבל פותב הוא לה תוספת מרצונו כמו שפשט המנהג אין בנו פח להגבותה מה שיחסר לה ממנו מנכסי היבם אא"כ נתרצה היבם בזה בעת שפנס אותה ונתחייב לה בזה מדעתו.

הלא תראה שנתנו הסיבה כמה שתקינו לה רבנן כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וכבר הבננו מדבריהם בזולת מקום זה שהם ראו שכשאדם פותב לאשתו שיעור זה שהיא מנה מאתים לא תהיה קלה בעיניו להוציאה אם עשה כל נכסיו אחריו וערבאין לכתובתה כמו שאמרו ת"ר בראשונה היו פותבין לכתולה מאתים ולא למנה מנה כו' עד ועדיין כשפועס עליה אומר לה טלי כתובתך וצאי כו' ואמרו עוד על דרך נתינת טעם למשנה שאמרה האשה שהלך בעלה למ"ה אין לה כתובה מ"ט תקינו לה רבנן כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכא קלה תהא בעיניו להוציאה ואין ספק שאין דבריהם אלא על עיקר כתובה שהוא שתקנו לה רבנן לא על התוספת לפי שתוספת לא תקנו לה רבנן שאין אדם פותב התוספת אלא מרצונו כמו שאמרו אע"פ שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה מוסיף ואמנם חייב שתפסיד האשה שהלך בעלה למ"ה התוספת ממה שאמרו תנאי כתובה ככתובה דמי ומה שאמרה ממשנה ואין לה כתובה שאין דבריהם בזה אלא בעיקר שהעיקר הוא שתקנו לה רבנן בלבד הוא ראיה למה שאמרנו שמה שאמרו לענין יבמה ואי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אינו אלא על העיקר לא על התוספת כמו שביארנו: ובה לא הוצרכנו להשיב אתכם על מה ששאלתם אם יש לה להשביע את אשת ראובן אחרי מותו או את שותפו ושאר הדברים שנתגלגלו לכם מהשאלה בענין זה: ולענין מה ששאלתם אם לא רצת היבמה להתניבם ונתרצית בנדוניא ובכית שכתב לה הבעל מיוחדת אם יעלה בידה זה אם לאו הנדוניא יש לה ליקח אות' אפי' למ"ד פותבין אגרת מרד שומרת יבם אם מה נמצא ממנה או מה שפלה להיותה אצלכם בגדר נכסי צ"ב אבל הבי' שכתב לה מיוחדת שתגבה אותה דינה פדין מה שאינה מיוחדת אלא שלא אמרו ו"ל שדה המיוחדת אלא לענין שגוב' אותה בלא שבועה כמו שאמרו ייחד לה ארע' בד' מצרנאה בלא שבועה ולענין שלא יוכלו לסלק אות' ממנה ולהוריד אות' בקרקע אחר במקומ'.

אבל לענין שתגבה אות' מהיבם להיותה מיוחדת אין ענין היותה מיוחדת מעלה ולא מוריד בזה ומאן דאית ליה פותבים אגרת מרד על שומרת יבם אין לה לגבות מהמיוחדת כמו שאינה גובה מהבלתי מיוחדת שאין המיוחדת מפלל הנכסים שבאו לרשותה מנכסי בעלה כדי שצטרף להוציאו מתחת ידה אם היתה מורדת ומאן דס"ל דאין פותבין אגרת מרד על שומרת יבם לא הפסידה פלוס ממה שבכתובה מיוחדת יהיה או לא יהיה מיוחדת וכבר הודענו אתכם סברתנו בזה ובמה שאנו דנין בו אם בא מעשה לפנינו.

ואם נפטרה היבמה קודם שתתיבם (על) תכריכי' על יורשי הבעל ממה שאמרו איבעי' להו יבמה שמתה מי קובר' יורשי הבעל קברי' לה דקא ירתי כתובתה או דילמא יורשי האב קברי' ליה (דקברי' לה) דקריתו נכסים הנכנסים והיוצאים עמה אמר רב נחמן ת"ש דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה ויורשי כתובתה כו' ולענין ירושת' נכסי מלוג הנקראי' הנכסים הנכנסין והיוצאין עמה הם ליורשי' ומה שהיה כתוב לה על הבעל בכתובה מממונו עם שאר נכסי הבעל הוא ליורשי הבעל ונדונייתא שהוא אצלם בדרך נכסי צ"ב

יחלקו יורשי הבעל עם יורשי' כמו שאמרה המשנה שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שהיא מוכרת ונותנת וקניינים מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסים והיוצאים עמה בש"א יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ובה"א נכסים בכתובתם כתובה בכתובת יורשי הבעל ונכסים הנכנסים והיוצאים עמה בכתובת יורשי האב.

מה שאמרו נכסים בכתובתם רמזו בזה אל נכסי צ"ב ומה שאמרו בכתובתן ביאר אותו התלמוד בזולת זו ההלכה שהפנונו' בו בכתובת אלו ואלו והוא מה שאמרו הואיל והללו באין לירש והללו באין לירש יחלקו ואע"פ שזה הפירוש לא בא אלא במשנת נפל הבית עליו ועל אשתו מ"מ ממשנה זו אנו למדים למשנתנו להיות שפאו המלות שוות בהן.

ולענן תפירת ס"ת לא תהיה אלא בגידין אבל המעי שהיא הגרין אין תופרין בו: סימן קמ אם אמרו היורשים לאלמנה הנזונה מנכסיהן אמרו היורשים אנחנו חוששים שמא אין בינך כתובה' שתקחי בה מזונות ומורישנו אתפסו צררי בכתובתה ובה נפטרנו מן המזונות אם מכריחין אות' להראות כתובתה או תדון בכתובתה תחת ידה להיותם תנאי כתובה וכבר אמרנו לא כתב לכתולה מאתים ולא למנה מנה חייב שהיא תנאי ב"ד.

יורנו רבינו: תשובה היורשים אם אמרו לאלמנה הוציאי הכתובה ואז יהיו לה מזונות שומעין להם לפי שאם אין בינך כתובה יכולים אנו לומר אולי שהיא מחלה אותה ומוחלת כתובה לבעלה אין לה מזונות.

והנה ראינו התלמוד העמיד משנת הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה במקום שאין כותבים כתובה אבל במקום שכותבין כתובה הוציאה גט ואין עמו כתובה אינה גובה כתובתה שיכול לומר לה פרעתיה או מחלת לי והואיל ויכול הבעל לומר לה אם הוציאה גט ואין עמו כתובה פרעתיה או מחלת לי אם לא היה שם גט והיתה שם מית' אע"פ שא"א לטעון ולומר אולי פרעה לפי שאמרו לא ניתנה כתובה לגבות מחיים מ"מ יכולים אנו לטעון ולומר אולי אתפשה צררי בכתובתה או מחל' אותה כמו שאין אנו מגבין לה כתובתה אלא אחר שתוציא אותה פן לא נתן לה מזונות אלא אחר שתוציא אותה דהא בהא תליא: סימן קמא יורנו אם שמו נכסי יתומים בשנים אם היא קיימת או לא ואם אינה שומא אם היו שולחים מב"ד של ג' תהיה שומתם שומא או לא: תשובה שומת ב"ד לא תהיה אלא בג' ואם היתה בשנים אינה שומא שיכול האומר לומר אולי אם היה שלישי עמהן היה חולק עליהם ומראה להם שהם טועים והיו מודים לסברתו או היה אחד מהם חוזר לסברתו והיה האחר נשאר יחידי שאין סומכין על דבריו: סימן קמב מי שמשפן משפון אצל חברו והוא מדברים העשויים להשאיל ולהשפיר ומי שהוא ממשפן אצלו טוען כף וכף הלוייתו עליו והמשפן אומר שפחות מהסוף שהוא הלונה, עליו אם הוא נאמן מיגו דאי בעי אמר שאול הוא בינך: תשובה מי שהיה אצלו משפון מדברים העשויין להשאיל ולהשפיר ונפל בינו ובין בעליו הפרש במה שהוא ממשפן עליו אם נפל הפרש זה אחר שגראה המשפון בב"ד אינו נאמן במה שאומר שיש לו עליו כף וכף כמו שאינו נאמן לומר לקוח הוא בינך ואם המשפון בביתו ואין שם עדים שיעידו שהוא אצלו מיגו דאי בעי אמר להד"ם ומיהימן כי אמר לקוח הוא בינך או יש לי עליו כו"כ מהימן: סימן קמג שהיא אתתא דאתיא סהדי ואשקור אתיא סהדי ואשקור אזלא אתיא אחריתי ולא אשקור אר"ל הןחזקה זו א"ל ר' אלעזר אם זו הןחזקה פל ישראל

מי הוֹחֵזֵקוּ כְּלוּמֵר לֹא אֶמְרִינּוּ כִּינּוּ דְמִהְדְּרָא אֶסְהַדִּי כּו' שְׁקָרִי אִינוּן וְאֶמְרִינּוּ בְּדוֹכָתָא אַחְרֵינָא אֶמֶר רַבָּא הָאִי שְׁטָרָא רִיעָא לֹא מַגְבִּינּוּ בֵּיהּ הִיכִי דְמִי כּו' עַד אַם הִוּוּחֻזְקוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִי הוֹחֵזֵקוּ כִּינּוּ דְמִהְדְּרָא אִזִּיּוּפִי אֶמֶר זִיּוּפִי זִיּוּפִי.

וְכַתֵּב הִיכִי מְתַרְצִי הֲגֵי שְׁמַעְתָּתָא וְתַרְוּנוּיָהּ הִלְכְתָּא נִינְהוּ תְּשׁוּבָה הֶהֱפֵרֵשׁ בֵּין מַה שְׁאֲמָרוּ הֵיכִי אֵינְתָּא דְאֵתְּנָא סְהַדִּי וְאֵשְׁתַּקּוּר כּו' וּבֵין מַה שְׁאֲמָרוּ לְעַנְיָן הָאִי שְׁטָרָא רִיעָא כּו' הוּא. דְּהֵתֵם אֵתוּ סְהַדִּי גּוֹפִיָּהּ וְאֵסְהִידוּ בְּפִנְיָהּ וְכִדְאֶמְרִינּוּ לְסוּף אֲזֵלָא אֵתְּנָא סְהַדִּי כּו' אֲבָל הֵכָּא לֹא אֵתוּ סְהַדִּי גּוֹפִיָּהּ וְאֵסְהִידוּ בְּפִנְיָהּ אֵלָּא אֵתְּנָא שְׁטָרָא קָמֵן וּבֵיהּ חֲתִימוֹת יְדֵיָּהּ וְדִסְהַדִּי דֵּא"ג דְּאֵיחֻזְקוּ חֲתִימוֹת יְדֵיָּהּ בְּבִי דִינָּא אֵיחֻזְקוּ לְוֵן לְמִימֵר דִּילְמָא זִיּוּפִי זִיּוּפִי כִּינּוּ דְחִזִּינְיָהּ מִהְדְּרָא אִזִּיּוּפִי: סִימָן קַמֵּד אֶמְרוּ ז"ל נֶאֱמַן אָדָם לּוֹמֵר זֶה פֶּתַב יְדוּ שֶׁל אָבָא.

אִם שְׁלִשָּׁה יָשְׁבוּ לְקַיָּים שְׁטָר וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם קָרוֹב לְאֶחָד מִן הָעֵדִים אִם מִצְטָרֵף עִמָּהֶם לְקַיָּמוֹ אִם לֹא וְאִם יִצְטָרֵף אֶחָד מֵעֵדֵי הַשְּׁטָר עִם הַשְּׁנַי בְּקִיּוּם וְיִכְנָס זֶה בְּכֻלָּל מַה שְׁאֲמָרוּ עַד נַעֲשֶׂה דִּינָּן בְּדִרְבָּנָן: תְּשׁוּבָה מַה שְׁאֲמָרוּ נֶאֱמַן אָדָם לּוֹמֵר זֶה פֶּתַב יְדוּ שֶׁל אָבָא כּו' הוּא לְעַנְיָן הָעֵדוֹת בְּדוֹקָא שֶׁהוּא גְלוּיִי מִיְלִתָּא בְּעֵלְמָא שֶׁהוּא פֶּתַב יְדוּ שֶׁל אָבִיו אֲבָל לְעַנְיָן הַקִּיּוּם אִינוּ נַעֲשֶׂה בּוֹ דִּינָּן וְזֶה מִמַּה שְׁאֲמָרוּ וּמִנֵּן שְׁלֹא יִהְיוּ הָעֵדִים קָרוֹבִים לְדִינְיָנִים כּו' וְאֶחָד מֵעֵדֵי הַשְּׁטָר אִינוּ יְכוּל לְקַיָּים עֵדוֹת חֲבֵירוֹ דְּמַה שְׁאֲמָרוּ הָא נִפְיָק נְכִי רִיבְעָא דְמִמוֹנָא אֶפְרָמָא דְחַד וּמַה שְׁאֲמָרוּ עַד נַעֲשֶׂה דִּינָּן בְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת הוּא לְעַנְיָן שְׁיַעֲיֵד עַל הַפֶּתַב יְדוּ הָעֵד וּיְקַיָּים אוֹתוֹ לֹא שְׁיַהֲיֵה עַד נַעֲשֶׂה דִּינָּן שֶׁהוּא מוֹתֵר בְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת אִינוּ אֵלָּא שְׁיַהֲיֵה עַד בְּקִיּוּם הַשְּׁטָר לֹא שְׁיַהֲיֵה עַד בְּעֵיקָר הַשְּׁטָר לְפִי שְׁעֵדוֹתוֹ אִינוּ בְּקִיּוּם הַשְּׁטָר כְּדִי שְׁיַוְעִיל הַיּוֹתוֹ בֵּהּ דִּינָּן אֲבָל הוּא בְּעֵיקָר הַמָּמוֹן שֶׁבַשְׁטָר.

וּא"כ אֵין רְאוּי שְׁיַהֲיֵה הוּא עֲצֻמוֹ דִּינָּן בְּקִיּוּמוֹ כְּמוֹ שְׁאִינוּ יְכוּל לְדוֹן בּוֹ: סִימָן קַמַּה הַשִּׁי"ת יִתְמִיד הַדְּרָתָהּ אֲדוּנָנּוּ בְּאֵתִי לְהוֹדִיעָהּ אֲדוּנָנּוּ שְׁנָה יָמִים הַזְּהֵרְתִי אֶת קִצָּת אֲנָשִׁים שְׁלֹא יִשְׂאוּ וַיִּתְּנוּ בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְנִזְהָרוּ כְּנֹלָם עַד שְׁנַמְנַעוּ אֶפְיָלוּ מִלְּפָתוֹחַ שְׁתִּי לוחוֹת מִהַחֲבוּת וְאֶפְיָלוּ לִישָׂא וְלִתְּנָן בְּפִרְקַמְטָי הָאֲבוּדָה וְאֶפְיָל מִי שְׁאִין לוֹ מַה יֵּאֲכַל.

כָּל זֶה לַעֲשׂוֹת סִיגָּ לְמַשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה וְסִמְכָתִי עַל מַה שְׁרָאִיתִי אֶת הַדְּרָתָהּ וְלִמְדָתִי לְפָנֶי מַעֲלָתָהּ לְהַחֲמִיר בָּזֶה עַד שְׁבָאוּ אֲנָשִׁים מִקְרַטְב"ה וּפְרָצוּ עַל רֹבֶם גָּדֵר זֶה בְּהִיוֹתָם מִתִּירִים בְּפִרְהֶסְיָא לְקִנּוֹת וְלִמְפֹר בְּשׁוֹקִים וְכִשְׁתַּמְהֵתִי עֲלֵיהֶם בָּזֶה נִסְמְכוּ בְּעַנְיָן הַזֶּה אֵל הַדְּרָתָהּ יְרוּמָמָה הָאֵל וְנִמְשָׁף מִזֶּה חֲלוּל הַשָּׁם בֵּין הַנְּכָרִים.

בְּבִקְשָׁה מִהְדְּרָתוֹ כְּתִב מְפֹאָר לְחֻסּוֹן אֶת פִּי הָעוֹבְרִים הַנּוֹ' וְהַשָּׁם יִתְבַּרֵּךְ יִכְפֹּל שְׁכָרוֹ אֲמֵן: תְּשׁוּבָה עֲמָדָתִי עַל שְׁאֵלְתָהּ וּמַה שְׁזָכַרְתָּ מֵעַנְיָן מַה שְׁהִזְהַרְתָּ אֶת בְּנֵי קְהֵלָה יִשְׁמְרֵם הָאֵל שְׁלֹא יִסְחָרוּ סְחוּרָה בַּחֲש"מ וְלֹא יִתְעַסְקוּ בְּמִלְאָכוֹת וְשִׁגְדְרוּ עֲצָמָן בְּמַה שְׁהִזְהַרְתָּ אוֹתָם.

הִנֵּה יֵשׁ שְׁכָר לְפַעֲוֹלְתָהּ עַל מַה שְׁהִדְרַכְתָּם בּוֹ וְהַמְשַׁכְתָּ אוֹתָם אֵלָיו וּבְרוּךְ אַתָּה לֵה' וּבְרוּכִים הֵם שְׁקִבְלוּ מִמֶּה וְנִכְנְעוּ לְפָנֶי הַשִּׁי"ת וְלְפָנֶי תוֹרָתוֹ וּמַה שְׁגִדְרְתָּ אוֹתָם בָּזֶה יִפֶּה עֲשִׂיתָ כְּפִי שׁוֹרֵת הַדִּין.

וְאֵעִפ"י שְׁרַז"ל הִתִּירוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִי שְׁאִין לוֹ מַה יֵּאֲכַל וְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפִרְקַמְטָיָהּ הָאֲבוּדָה אִם הֵם נִתְרָצוּ לְאַסְוֵר הַכָּל וְלְהַחֲמִיר עַל עֲצָמָן עַל דְּרָף מִיְגִדֵר מִיְלִתָּא כְּדִי שְׁלֹא

יְמַשֵּׁף הַדָּבָר מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִי שֵׁיִשׁ לוֹ מֵה שֵׁיִאכֵל וְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפֶרֶק מְטִיָּא
שְׂאִינָה אַבּוּדָה יִישַׁר חֵילָם בְּזָה וְשֹׁכֵר גְּדוּל יִשׁ לָהֶם מֵהִשִּׁי"ת וְאִין סִפְק שְׁבַעֵל הַגְּמוּל
יְנַמִּין לָהֶם מִשְׁנָה הַרְיִנַח הֵהוּא שֶׁהִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִהְיוֹתִים בַּחֲשׁ"מ כַּמ"ש רַבּוּתִינוּ וְ"ל
בְּהֵהוּא גַבְרָא דְהֵנָּה לִי עֵיִסְקָא דְהֵנָּה מְזַדְבְּנָא בְּשִׁיתָא אֶלְפִי דִינְרִי שְׁהֵיָה לְבַתַּר חֲוָלָא
דְמוּעָדָא כּו' זֶה שְׁכָרָם בַּעוּה"ז נּוֹסֵף עַל הַטּוֹב הַצָּפוֹן לָהֶם לַעוּה"ב.

וּכְנֵגַד הַשְּׁכָר הַטּוֹב שֵׁיִשׁ לָהֶם יִשׁ לָה אַתָּה מִשְׁנָה לוֹ לִהְיוֹתִהּ מַעֲשֵׂה אוֹתָם לְמַצּוּת. וְהָאֵל
יִת' יַעֲזָרָה וְיַעֲזָרֵנוּ לַעֲבוּדְתוֹ וְאִמְנָם אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שְׂאִינָם מְבַנִּי קַהֲלָה שְׁלֵא נְכַסּוּ תַחַת
סִיגָא זֶה אִם הָיוּ מְסַתְּרִים בְּדָבָר שְׁלֵא יָבֵא לִידָם כְּמוֹהוּ שְׁהֵיָה זֶה לָהֶם מְוֹתֵר מִן הַדִּין
לִהְיוֹתוֹ דָּבָר הָאֵבֵד אִין בְּיַדְנוּ לְהַכְרִיחֵם עַל זֶה אִם הָעֲמִידוֹ עֲצָמָן עַל עֵיִקֵר הַדִּין.

וְאִם הָיוּ מְסַתְּרִים בְּדָבָר שְׂאִינּוּ נֶאֱבֵד מֵהֶם וְאַחַר הַמוּעֵד יַשְׁיִגּוּהוּ הֵנָּה הֵם עוֹבְרִים בְּזָה
וְרֵאוּי לַעֲנוֹשׁ אוֹתָם. וּמֵה שְׁתָּלוּ בְנוֹ שְׂאֲנַחְנוּ לֹא נִמְנַע מְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה וּמִשָּׂא וּמִתָּן
בַּחֲשׁ"מ שְׁקָר דְבָרוֹ עֲלֵינוּ בְּזָה וְאִיָּה לֹא נִמְנַע בְּזָה וְהַהֲלָכָה אֲמָרָה בְּפִי הוּאִיל וּקְרוּיִים
מְקָרָא קִדְשׁ דִּין הוּא שְׁיָהוּ אֲסוּרִים בַּעֲשִׂיַת מְלָאכָה.

וּכְלָל מֵה שֶׁהִתְרַנּוּ הוּא מֵה שְׁהֵיָה מְוֹתֵר מִן הַדִּין וְהוּא דָּבָר הָאֵבֵד אוֹ לְמִי שְׂאִין לוֹ מֵה
יֵאכֵל: וּמֵה שְׁשִׂאלָתָ עַל מִי שֵׁיִשׁ בְּיַדוֹ מַעוֹת מְדוּדִים וְלֹא הִלְבִּישׁ אוֹתָם בְּסְחוּרָה אִם יִקְנָה
בְּהֶם בַּחֲשׁ"מ סְחוּרָה אוֹ נֹאמֵר שְׂאִין מְוֹתֵר לוֹ לְקַנּוֹת בְּהֶם לִהְיוֹתִים מַעוֹת בְּעֵינָ: תְּשׁוּבָתָהּ
כְּבָר הוֹדַעְנוּ אוֹתָהּ שְׂאִם נְכַסּוּ לְשׁוּק וּמִצָּא סְחוּרָה וְחַשֵּׁשׁ שְׂמָא לֹא יִמְצָא כְּמוֹהוּ אִם מְפַנִּי
הֵיָתָה יָפָה אִם שְׁהִיא בְּזוּל שְׂמֹתֵר לוֹ לְקַנּוֹת' בַּחֲשׁ"מ.

שְׂדִינָה כְּדִין פֶּרֶק מְטִיָּא הָאֵבֵדָה כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי הָדָא שְׁיִרְתָּא שְׂרִי לְמַזְבֵּן מִינָה בְּחֲוָלָא
דְמוּעָדָא: סִימָן קָמוּ פַעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֵדִים מְלָבָא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר וְנִחְלְקוּ
רַבּוּתִינוּ כְּמוֹ שְׁלִמְדָנוּ רַבִּינוּ בְּעַנְיָן הַקְּלָקוּל וְכָמוֹ שְׂאֵמֵר הַתְּלַמוּד מֵאִי קְלָקוּל קְלָקְלוּ
הַלּוּיִם בְּשִׁיר הָכָא תְּרַגְּימוּ שְׂאֵמְרוּ כו'.

וּכְבָר יִדְעָנוּ שְׁשִׁיר שְׁל בֵּין הָעֵרְבִים הוּא קוּל ה' יַחֲלִיל מִדְבָר כְּמוֹ שְׂאֵמְרָה הַמְּשִׁנָּה בְּתַמִּיד
וּלְאִיזָה סִיבָה לֹא אִירַע לָהֶם הַקְּלָקוּל בְּמוֹסָף כְּמוֹ שְׂאִירַע בְּקֶרְבָן שְׁל בֵּין הָעֵרְבִים אִם
שְׂנֵאֵמֵר שְׁלֹא הַקְּרִיבּוֹ קֶרְבָן מוֹסָף וּלְאִיזָה סִיבָה בְּטָלָה הַיּוֹם עֲדוּת הַחֲדָשׁ וּכְבָר מְצָאנוּ
בְּמִקּוּמוֹת רַבִּים מֵהַמְּשִׁנָּה וְהַתְּלַמוּד שְׁעֲדוּת הַחֲדָשׁ הֵיָתָה אַחַר הַחֲוֹרְבָן מֵהֶם הִי מֵה
שְׂאֵמְרוּ מִשְׁחַרְבַּב הַמ"ק הַתְּקִין רִיב"ז שְׁיָהוּ מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֲדָשׁ כָּל הַיּוֹם וְאֵמְרוּ
בְּתַלְמוּד רַב אֲדָא וְרַב שְׁלֵמָאן תְּרַנּוּיָהוּ מְבִי כְּלוּחִית קְאָמְרִי מִתְּקַנְתָּ רִיב"ז בִּיצָה אֲסוּרָה
כו' כָּל אֵלוֹ רְאִיוֹת שְׂאֵחַר בֵּית שְׁנֵי הֵיָתָה, קְבַלְתָּ עֲדוּת הַחֲדָשׁ לְפִי שְׂרִיב"ז הֵיָה בְּזַמֵּן בֵּית
שְׁנֵי וּמֵה הוּא הַדָּבָר שְׁבָטְלָה אַחַר זֶה.

וְאִם הַסִּיבָה מִשׁוּם דִּדְעָיִנָן בְּקַבִּיעָא דִּירְחָא מֵאִיזָה טַעַם לֹא נִקְדַּשׁ עַל הַרְאָיָה וְאִם נֹאמֵר
שְׁהַקְדוּשׁ עַל הַרְאָיָה הוּא דוֹקָא בְּפַנִּי הַבַּיִת נֹאמֵר שְׁהַמְאָרִים הַנּוֹז' שְׁהֶם מוֹרִים עַל עֲדוּת
הַחֲדָשׁ הָיוּ בְּלֹא קִידוּשׁ יוֹרִינוּ רַבִּינוּ: תְּשׁוּבָה מֵה שְׁשִׂאלָתָ עַל אֲמָרָם פַּעַם אַחַת
נִשְׁתַּהוּהוּ הָעֵדִים מְלָבָא וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר שְׂבִיָּאֵר הַתְּלַמוּד שְׁנָה הַקְּלָקוּל אִירַע בְּתַמִּיד
שְׁל בֵּין הָעֵרְבִים וְאֵמְרָתָ אִיָּה עָשׂוּ בְּקֶרְבָן מוֹסָף לֹא קָרַב בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׂאִין חַיִּיב לְהַקְרִיב
קֶרְבָן מוֹסָף בְּחוּל וְהֵיָה מִתְּחִיב בְּאוֹתוֹ יוֹם אִם הָיוּ הָעֵדִים מְעִידִים בְּרְאָיָה שְׁהֵיָה מִתְּבַרֵר

שהיא אותו יום ר"ה וכל זמן שלא באו הוא נשאר בחזקת חול ואין מתחייב להביא בו קרבן ולא יקרא זה קלקול הואיל ואין אנו מחוייבין בהקרבת מוסף מבלתי שיתברר לנו שאנו מחוייבין בו אבל יקרא קלקול ענין שיר של בין הערבים להיות הקרבת תמיד של בין הערבים מחוייבת באותו יום בין שיהיה חול או ר"ה והואיל ודינו להתקרב הנה בו קלקול בשיר אם למ"ד שאמרו שירה של חול במה שפבר נתברר שהיה מתחייב לומר בו שיר של ר"ה שהוא קול ה' יחיל מדבר שהיא שינוי צורת הדבר והסרתו מאמתתו ולמ"ד שלא אמרו שירה כלל הנה נתקלקל השיר מכל וכל ונתבטל מלאמרו על תמיד שקרב ונראה לומר עליו שיר ואין לה קלקול יתר מזה ומה שחייב בזמן הזה שאין מצטרפים לעשות קדוש על הראיה הוא משום דנדעין בקביעה דירחא לא הוצרכו לקדשו בב"ד הגדול שפבר קדושהו שמים: סימן קמז סמפון היוצא לאחר חיתום שטרות אם יש בו הפרש בין אם יהיה תחת השטר (אחר השטר) אחר העדים ממש או באחורי השטר ובין בכתב ידי מלנה או שלא בכתב ידו ובין שעליו עדים או אין עליו עדים יודיענו בראי' על זה לפי שראיתי בו לגאונים ז"ל דעות מתחלפו נרציתי לעמוד על ראייה אמיתית בזה: תשובה סמפון היוצא לאחר חיתום שטרות הוא קיים ודנין בו ל"ש הנה עליו עדים בתוך השטר או מאחוריו ל"ש הנה בכתב ידי מלנה או בכתב ידי אחר ל"ש היו עליו עדים או לא היו בכל צד הוא קיים ודנין בו דאי לאו דפרעני לא הנה מורע ליה לשטרך כמו שאמרו סמפון שיש עליו [עדים] יתקיים בחותמיו אין עדים ויוצא מת"י שליש או שיצא לאחר חיתום שטרות פשר יוצא מתחת יד שליש דהא הימניה מלנה לשליש יוצא לאחר חיתום שטרות נמי דאי לאו דפרעני לא הנה מורע ליה לשטרך הרי מפאן מבואר שאע"פ שאין עליו עדים אם יצא לאחר חיתום שטרות שהוא פשר ואין הפרש בין אם יהי באחורי השטר או בתוכו להיות שוכרו בצדו אלא שבאחורי השטר הוא יותר טוב ויותר חזק דלא יכיל למיגז ליה וכשהוא בתוכו מבפנים מצי למיגז ליה: סימן קמח אם נכנס תחת נשבע לבטל את המצוה היכא דנשבע לבטל מצוה דרבנן פגון גטילת לולב בשאר מות הנהג והדלקת נר חנוכה ומקרא מגלה וסעודת פורים ומאי דדמי להו או נאמר שנה דוקא במצוה הפתובה בתורה בלבד: תשובה מי שנשבע לבטל מצוה מדרבנן הוא בכלל מה שאמרו נשבע לבטל את המצוה לפי שמן התורה מצוה הוא שיקיים מצוה דרבנן כמו שאמרו לענין נר חנוכה היכן צננו רב אויב אמר מלא תסור רב נחמן אמר משאל אביה ויגדף: סימן קמט שאלה אם תגמר העדות על שמיעת הקול מבלתי ראית האיש כמו מי שהיה יושב במקום אחד ושמע את חבירו מקלל או מנדה אי יעיד על חבירו בעדו ואם זה יצא ממה שאמרה המשנה מי שהיה מושלף בבור ואמר קל השומע קולי יכתוב גט לאשתי כו' שהעמידוהו פשראו לו דמות אדם ונחזו ליה בבואה דבבואה באופן שיצא מפלל היותו שד ונצריה ג"כ לכיוצא בזה בזולת הגט.

או נאמר שעיקר מה שאנו צריכים לנה הוא בגט דאיסורא הוא אבל בזולת האיסור לא או נקיש זה ממה שאמרו במקום אחר העדים כותבין אף על פי שאין מכירים לפיכך פשהוא גובה צריף להביא ראיה: תשובה אם הפיר האדם את דברי חבירו יכול הוא להעיד עליו במה שאמרו שישמע ממנו ואע"פ שאינו רואהו.

והנה מצאנו רז"ל דנין בטביעות קלא כמו שאמרו דאי לא תימא הכי סומא האיך מותר באשתו ובני אדם האיך מותרים בנשותיהן בליקלה אלא בטביעות קלא הכא נמי בטביעות

קלא וְאָמְרוּ עוֹד מְעִידִים לְאוֹר הַלְבָנָה וּמִשְׁיֵאִין ע"פ בַּת קוֹל וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁעָמֵד וְאָמַר אֲנִי כַּב"פ נִשְׁכּוּ נִחַש וְהָרִי הוּא מֵת וְהִלְכוּ וְלֹא מִצְאוּ שָׁם אָדָם וְהִתִּירוּ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא שְׂאִין דְּנִין בְּבַת קוֹל אַא"כ הִפִּירוּ קוֹלוֹ וּדְבָרָיו אַחַר שְׁתַּרְאָה לוֹ בְּבוּאָה דְּבִבוּאָה בְּאִנְפִּין וְנִבְטַח מִהֵיחֹתוֹ שֶׁד וּכְמ"ש וְדִלְמָא שֶׁד הוּא וְהַעֲמִידוּהָ בְּדַחְזֵי לִיהַּ בְּבוּאָה דְּבִבוּאָה וּבְזֵה הַעֲמִידוֹ מִשְׁנַת מִי שְׁהֵיָה מִן שְׁלָהּ בְּבוֹר וְאָמַר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתּוֹב גִּט לְאִשְׁתִּי כו'.

וּא"ת שְׁמָא לֹא נִסְמְנָה עַל בַּת קוֹל אֶלָּא בְּהִתְרַת עֲגוּנָה בְּלִבָּד. תְּשׁוּבַתָּה הָרִי הָרֵאָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁזְּכַרְנוּ אֵינָה בְּהִתְרַת עֲגוּנָה וְעַכ"ז סְמַכְנוּ עַל טְבִיעוֹת קְלָא וְדַנְנוּ בָּהּ וְהוּא מַה שְׁאָמְרוּ אֶלָּא מֵעַתָּה סוּמָא כו' וְאָמְרוּ הֵהוּא דְּאֶכְמִין לִיהַּ עֵדִים לְחִבְרֵי אַחוּרֵי גָדֵר וְאָמַר לוֹ מְנָה לִי בִּידָךְ וְאָמַר לוֹ הֵן אָמַר לוֹ עִירִי וְשִׁכְבִי לְהוֹ עֲלֶיךָ סְהַדִּי כו' שְׁנַר' שְׁאָם אָמַר הֵן עִירִי וְשִׁכְבִי לִיהוֹ עֲלָיִ סְהַדִּי הֵיטָה עֲדוּתָם עֲדוּת וְאֵע"פ שְׁהִיוּ אַחוּרֵי הַגָּדֵר וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ אֶלָּא שְׁמַעוּ קוֹלוֹ בְּלִבָּד וְהִפִּירוּ אוֹתוֹ וְא"ת אֶפְשָׁר שְׁהַעֲדִים רָאוּ אוֹתוֹ וְהִפִּירוּהוּ וְהוּא לֹא רָאָה אוֹתָם.

תְּשׁוּבָה אֵין לְנוּ לְהַכְנִיס בְּמֵאָמַר מַה שְׁאִינוּ מְפֹרָשׁ בּוּ בְּלִתִּי רֵאִיָּה: סִימָן קִנּוּ שְׁאֵלָה רָאוּבּוּ נִשְׂאָ אֶת לֵאָה וְשָׁהָה עֲמָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר שָׁנִים רְצוּפוֹת וְלֹא יִלְדָה מִמֶּנָּה וְדָמָה רָאוּבּוּ שְׁמַנִּיעַת הַלֵּידָה הוּא מִמֶּנָּה וְשִׁיכּוֹל הוּא לְגֵרְשָׁה מִבְּלִתִּי שְׁיִתְחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ כְּתוּבָה וְאָמְרָה לוֹ לֵאָה הַעֲיָפוּב אֵינוּ אֶלָּא מִמָּה שְׁאִין לָהּ גְבוּרַת אֲנָשִׁים וְאִם אֵתָה רוּצָה לְגֵרֵשׁ אוֹתִי אֵתָה מְחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לִי כָּל מַה שְׁפָתוּב בְּכַתְּוִבְתִּי מַעֲיָקֵר וְתוֹסֶפֶת וְנִדְוִינָיָא וְאֲנִי צָרִיכָה לְבָנִים וְכִשְׁשָׁמַע טַעֲנַתָּה חָשַׁב לִיחַד לָהּ מְקוּם כְּדִי שְׁתַּגַּבָּה מִמֶּנּוּ כָּל כְּתוּבַתָּה וְיִשָּׂא אַחֲרַת לְנִסּוֹת עֲצָמוֹ וְאִם יִלְדָה לוֹ תִצַּא לֵאָה הַנּוֹ' בְּלֹא כְּתוּבָ' וְאִם לֹא יִלְדָה לוֹ אֲזַ תַּגְבָּה לֵאָה כְּתוּבַתָּה מִמְּקוּם שְׁיִחַד לָהּ וְעֲלָה בְּדַעְתּוֹ שְׁזֵה יַעֲלֶה בְּיָדוֹ כְּפִי שׁוֹרַת הַדִּין וְאָמַר' לֵאָה שְׁאֵע"פ שְׁיִהְיֶה הַדִּין כֵּן וְלֹא יִהְיֶה עָלָיִ עוֹן בְּהִיוֹתָה נְשׂוּאָ עִמּוֹ הִיא אֵינָה רוּצָה לְשִׁבַת עִמּוֹ לְפִי שְׁצָרִיכָה הִיא לְבָנִים תִּמְצָא אוֹתָם לְמִקְר' הַזְּמַן וְשִׁהִיא מְפַחֲדַת פֶּן יַעֲבְרוּ הַיָּמִים שְׁהִיא רָאוּי' לִילֵד בָּהֶם וְלֹא תִמְצָא לְזַקְנָתָה וְלֹא בַעַת מוֹתָה מִי שְׁיִפְקַח בְּעַסְקִי'.

יִוְרִינוּ רַבִּינוּ הַתְּשׁוּבָה בְּזֵה מִחֲסָדוֹ וְאִם צָרִיכ' לֵאָה אַחַר הַעֲשָׂר שָׁנִים לְהַקְדִּי מְחָאָה עַל הִיוֹתָה יוֹשְׁבַת תַּחְתּוֹ כְּדִי שְׁלֹא יִטְעוֹן שְׁהִיא מְחַלָּה לוֹ וְנִתְרַצִּי לְשִׁבַת עִמּוֹ בְּכַרְט שְׁהִיא אוֹמַר' שְׁהִיא מְפַחֲדַת מִלְזַפְנֵר דְּבָר מַעֲנִין זֶה מִבְּלִתִּי שְׁיִתְבַּעֲנוּ הַבַּעַל עִם הִיוֹת שְׁרוּצָה לְסַבּוֹל וְלִתַּת לוֹ רִשׁוּת לְהַנְשֵׂא וְנִתְרַצִּית לְהִיוֹת עִם צָרָה מִבְּלִתִּי תִנְאִי לְפִי שְׁהִיא אִמַר' לוֹ אֲנִי אֵתָן לָהּ רִשׁוּת לְהַנְשֵׂא בְּלֹא שׁוּם תִּנְאִי כְּדִי שְׁיִאָמְנוּ דְּבָרֵי לְכָל הָעוֹלָם וְהוּא אוֹמַר אֵינִי יָכוֹל לַעֲמֹד סִיפּוּק בְּשִׁתִּי נָשִׁים וְאֵת קַחִי הַנְּדוּנָיָא שְׁלָהּ וְצָאִי אוֹ נִיחַד לָהּ מְקוּם לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ כְּתוּבַתָּה עַל הַתִּנְאִי הַנּוֹ' וְהִיא אוֹמַרַת א"כ תִּפְרַע לִי כָּל מַש"כ בְּכַתְּוִבְתִּי וּפְטוֹר אוֹתִי וְאִם טַעֲנַתָּה טַעֲנָה כְּפִי שׁוֹרַת הַדִּין וְהוּא מְחַיֵּיב לְגֵרֵשׁ אוֹתָהּ וּלְהַגְבוֹת לָהּ כְּתוּבַת' מַה הוּא מְתַחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לָהּ מְכַתְּוִבַת' אִם עֵיקֵר כְּתוּבָ' בְּלִבָּד אוֹ כָּל מַה שְׁפָתוּב' מַעֲיָקֵר וְתוֹסֶפֶת וְאִם הִיא אֵינָה רוּצָ' לְהַרְשׁוֹ' אוֹתוֹ לְהַנְשֵׂא אִם יֵשׁ לָהּ לְגַבּוֹת כָּל מַה שְׁבִכְתוּב' וְתִצַּא אִם לֹא יוֹרְנוּ רַבִּינוּ וְהֵאֱלֵהִם יְכַפִּיל שְׁכָרוֹ: תְּשׁוּבָה אִם רָאוּבּוּ זֶה כְּבָר שְׁהָה עִם אִשְׁתּוֹ עֲשָׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה וְהוּא בְּלִתִּי מוֹדָה שְׁאִינוּ יוֹרָה כַּחַץ אֲבָל הוּא מְדַמָּה שְׁהוּא כְּכָל הָאֲנָשִׁים הַמּוֹלִידִים וּמְצַפֶּה שְׁאָם יִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת שְׁיִוִלִיד עֲמָה הִנֵּה מְחַיֵּיב הוּא מִן הַדִּין לְגֵרֵשׁ אוֹתָהּ וְיִפְרַע כְּתוּבַת' כְּדִי שְׁיִשָּׂא אַחֲרַת מְהִרְאוּיוֹת לִילֵד לְקִנְיִם מְצוּת

פְּרִיָה וּרְבִיָּה מִמֶּנָּה כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ נֶשֶׂא אִשָּׁה וְנִשְׁהָ עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה אִינוּ רִשְׁאֵי לִיבְטֵל וְיוֹצֵיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנָּה וְאֶפְיָלוּ שְׁהִסְפִּימוּ שְׁנֵיהֶם לְהִשְׂאֵר וְלִהְתֵּמֵד עַל מַצְבֶּם כּוֹפִין אוֹתוֹ מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה כְּדֵי שְׂיִשָּׂא אַחֲרַת שְׂאֶפְשֵׁר לוֹ לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה.

וּמָה שְׂאֵמְרוּ הֵיכִי אֵינְתָא דְאַתְיָא לְקַמֵּי דְרַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר לֵה לֹא מִפְקֻדָּתָ אֲמַרָה לִי וְלֹא בְעֵינָא הֵיכִי אֵינְתָא חוּטְרָא לִידָא וּמָרָא לְקַבּוּרָא כּוֹ שְׁנִירָאָה שְׂאָם לֹא תְבַעָה אוֹתוֹ בְּטַעֲנָה זֶה לֹא הֵינּוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצֵיא וְלִיתֵּן כְּתוּבָא.

יֵשׁ לְהַעֲמִידָה בֵּא' מִשְׁנֵי דְרַכִּים אִם שְׁהֵאִישׁ הֵהוּא הֵיךָ לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂכָבָר קֵינִים מְצוֹת פּו"ר וְאִח"פ נֶשֶׂא אִשָּׁה זֶה הַשְּׁנִית וְנִשְׁהָ עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא הוֹלִיד מִמֶּנָּה וְהִיא יְחִסָּה לוֹ שְׁחֵלָה אִח"פ וְנַעֲשֶׂה אִינוּ יוֹרָה כַּחַץ בֵּין שְׁהִי' הוּא מוֹדָה בְּזָה בֵּין שְׁלֹא הֵיךָ מוֹדָה.

שְׂאִינוּ מְחַוֵּיב מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה וְלִישָׂא אַחֲרַת הוֹאִיל וּכְבָר קֵינִים מְצוֹת פּו"ר. אוּ בְּמִי שְׁנִתְבָּרַר לוֹ בְּבִדְיָקָת עֲצָמוּ בְּאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂאִינוּ יוֹרָה כַּחַץ אוּ שְׁהִי' מוֹדָה שְׂאִינוּ כְּאֲנָשִׁים הֵיכֹלִים עַל דְּבָר זֶה בֵּין הִי' לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת אוּ לֹא הִיוּ לוֹ שְׂגָם זֶה אִינוּ מְחַוֵּיב.

מִן הַדִּין לְגִרְשָׁה וְלִישָׂא אַחֲרַת הוֹאִיל וְאִין לוֹ תַקְוָה לְקֵינִים מְצוֹת פּו"ר. אֲבָל נְחִיב אוֹתוֹ לְגִרְשָׁה וּלְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָתָה אִם הֵינְתָה הִיא בְּאָה מִחֲמַת טַעֲנָה בְּעֵינָא חוּטְרָא לִידָא וּמָרָא לְקַבּוּרָא.

אֲבָל מִי שְׂאִין לוֹ בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂעֻדֵינָן לֹא קֵינִים מְצוֹת פּו"ר וְלֹא נְתַבָּרַר לָנוּ בּוֹ שְׂאִינוּ יוֹרָה כַּחַץ וְאִינוּ מוֹדָה בְּזָה אֲבָל מְדַמָּה הוּא בְּדַעְתּוֹ שְׁהוּא כְּכֹל שְׂאֵר הָאֲנָשִׁים הֵינְתוֹ יְכוֹל לְהוֹלִיד וּמְקוֹה שְׂאָם יִשָּׂא אַחֲרַת שְׁיֵהֵי' לוֹ בְּנִים.

בֵּין שְׁהֵינְתָ' הִיא תּוֹבַעַת הַגִּירוּשִׁין אוּ שְׁהֵינְתָה הוּא רוֹצֵה לְגִרְשָׁה. מִן הַדִּין הוּא מְחַוֵּיב לְגִרְשָׁה וְלְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָתָ' שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנָּה וְכּוֹפִין אוֹתוֹ לִישָׂא אַחֲרָ' שְׂאֶפְשֵׁר לוֹ לְהַבְנוֹת מִמֶּנָּה.

אִא"כ הֵיךָ רְאוּבֵן זֶה יְכוֹל לְזוֹן שְׁתֵּי נָשִׁים וּבְחַר לְהִשְׂאִיר אִשָּׁה זֶה אֲצָלוֹ וְלִישָׂא אַחֲרַת עָלֶיהָ שְׂיִכּוֹל לְעֵשׂוֹ' זֶה וְלֹא נְכָרִית אוֹתוֹ אֲזִי לְגִרְשָׁה אִשָּׁה זֶה וְלִתְתָ. לֵה כְּתוּבָתָה הוֹאִיל וּכְבָר קֵינִים מְצוֹת פּו"ר עִם זוּלְתָהּ (הִיא) וְאִינָה יְכוֹלָה לְתַבְעוֹ בְּזָה וְלוֹמַר לוֹ בִּינָן שְׁלֹא זְכִיתָ לִיבְנוֹת מִמֶּנִּי גִרְשָׁ אוֹתִי וְתָן לִי כְּתוּבָתִי דְּבְעֵינָא חוּטְרָא לִידָא וּמָרָא לְקַבּוּרָא.

לְפִי שְׁלֹא נְתָלָה הַסִּיפָה בְּשְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנָּה אִא"כ הִי' מְנוֹכַח. מִן הַדִּין לְגִרְשָׁ אוֹתָהּ מִהֲכַרְח מְצוֹת פּו"ר שְׁחִיבָא הוּא עָלֶיו לֹא עָלֶיהָ שְׁהִיוּ אֲזִי הַגִּירוּשִׁין כְּאֵלוֹ הִיוּ מִחֲמַתוֹ יְכוֹל לְגִרְשָׁה בְּלֹא כְּתוּבָה בְּטַעֲנָת דִּילְמָא לָאוּ בַת אוֹלוֹדֵי הִיא לְפִי שְׂאוּמְרִי' לוֹ שְׂמָא אִתָּה לֹא זְכִיתָ לִיבְנוֹת מִמֶּנָּה.

אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק מִכָּאן עֲנִין הֵינְתוֹ מִתְחַיֵּיב מִן הַדִּין לְגִרְשָׁ אוֹתָהּ מִחֲמַת שְׁהוּא יְכוֹל לְעַמּוֹד בְּסִיפּוֹק שְׁתֵּי נָשִׁים וּבְחַר לְשִׁהוּתָהּ אֲצָלוֹ וְלִישָׂא אַחֲרַת עָלֶיהָ שְׁהֵינְתָה הִיא תּוֹבַעַת אוֹתוֹ לְגִרְשָׁה בְּטַעֲנָת בְּעֵינָא חוּטְרָא לִידָא כּוֹ' אִין בְּנוֹ פַח לְחַיֵּיבוֹ לְפָרוֹעַ לֵה כְּתוּבָתָה מְסַפֵּק בְּטַעֲנָת שְׂמָא לֹא זָכָה לִיבְנוֹת מִמֶּנָּה אֲבָל נֹאמַר לֵה דִילְמָא מִינֵיהּ הוּא דְלָאוּ בַת אוֹלוֹדֵי אִתָּ.

ואע"פ שלאה היא טוענת על בעלה שאינו יורה כחץ ותובעת אותו שיגרש אותה לסיבה זו בטענת בעינא חוטרא לידא כו' ומן הדין היא נאמנת בזה כמו שאמרו היא אמרה מינה והוא אמר מינה א"ר אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת מ"מ מן הדין יש לו לבדוק עצמו באשה אחרת אם רצה והיה יכול לעמוד בסיפוק שתי נשים ולא נחייב אותו לגרשה ולפרוע פתובתה אלא אחר שגראה שלא יוליד גם מזו האחרת שאז נתברר שהוא כמו מה שנאמר עליו בהיותו עם האשה הראשונה כמו שאמרו אמר איזיל ואבדוק בנפשי א"ר אמי אף בזו יוציא ויתן פתובה אמר רבא נושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאפשר למיקם בספוקיהו אלא שמה שחשב ראובן להעמיד ללאה שיעור פתובתה וישא אחרת מבלי שיהא זן את לאה עד שיתברר אם החולי ממנו או ממנה אין שומעין לו בזה.

לפי שהואיל ומה שהיה לו רשות מן הדין לבדוק עצמו באשה אחרת ולסלק מעליו חיוב גירושי אשתו ופריעת פתובתה עד שיתברר אם החולי ממנו או ממנה אינו אלא אם היה אפשר לו לעמוד בסיפוקם אם כן נראה שהוא חייב במזונותיה ותנאי נישואיה נשארים עליו במקומן כמו שהיו והוא מתחייב לה בהם כאשר בתחלה: ומה ששאלתם ונאמרתם אם נתחייב ראובן זה להוציא וליתן פתובה אם הוא חייב בין בעיקר בין בתוסף או אינו חייב כי אם בעיקר בלבד דבר זה ראינו בו מחלוק' בין מי שקדם מבעלי הוראה ו"ל ורבינו הרבז"ל הי' מסופק בזה.

מ"מ מה שנוטה דעתינו אליו אחר העיון הוא מה שאנו זוכרים אותו עתה וזה שמה שאנו מחייבין אותו להוציא וליתן פתובה לא יהיה אלא באחד משני דרכים או שיהיה הוא בלתי מודה שאינו יורה כחץ ולא נתברר עליו זה בבדיקת נפשיה באיתת' אחריתי והוא מדמה בדעתו שהוא יכול להוליד ואין לו יכולת לעמוד בסיפוק שני נשים שהיה אז מחוייב מן הדין לגרש אותה ולפרוע לה פתובתה מבלתי שתתבענו היא בכך.

או שיהיה שפכר היה לו בנים מאשה אחרת ואם"כ נשא אשה זו השנייה ושהה עמה עשר שנים ולא הוליד ממנה וטענה עליו שארבע לו חולי ונעשה אינו יורה כחץ בין אם היה מודה בזה בין לא היה מודה שאינו מחוייב מן הדין לגרש אותה ולישא אחרת הואיל וכבר קיים מצות פריה ורביה.

או שפכר נתאמת עליו שהוא אינו יורה כחץ אם בהוראתו בזה או בבדיקת נפשי' באיתת' אחריתי בין היו לו בנים מאשה אחרת או לא היו לו שהי' אז בלתי מחוייב מן הדין להוציא וליתן פתובה הואיל ואינו מקנה להוליד מזולתה אבל יתחייב להוציא וליתן פתובה אם היא תובעת אותו בזה בטענת בעינ' חוטרא כו'.

א"כ נאמר שמי שיש לו בנים מאשה אחרת אם נתברר עליו שהוא אינו יורה כחץ אם בהודאתו או שנשא אחרת אם"כ ולא הוליד גם ממנה שהיה בלתי מחוייב מן הדין להוציא וליתן פתובה אבל נתחייב בזה אם היתה היא תובעת אותו מה אם היתה שומקת ומחל' לא היינו מכריחין אותו שיוציא ויתן פתובה.

אם כן ראוי לומר כאן כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעת' למשקל ולמיפק לא אקני לה. ולא דמי לאומר איני זן ואיני מפרנס והמדיר את אשתו מתשמיש המטה וכל שאר אותם הדרכים שנאמר בהם יוציא ויתן פתובה שהוא חייב בין עיקר בין תוספת.

דהתם הוי איהו מורד והדבר שלסיבתו נתחייב להוציא וליתן פתובה שיהו בידו לתקנו אם ירצה והיה בידו שלא לעשותו מתחלה אם רצה א"כ ראוי לחייבו בין תיקונו ולא היה בידו מתחלה שלא יהיה אבל הוא אנוס בו ואנמדין דעתא הוא שאם היה משער בעצמו שהוא על זו הדבר ושהדבר יכריחנו להוציא וליתן פתובה לא היה פותב לה מה שפתב מהתוספת: אבל אם לא קיים עדיין מצנת פרה ורביה והוא בלתי מודה שאינו יורה פחץ ולא נתאמת עליו זה אבל הוא חושב בדעתו שהוא יכול להוליד והוא אינו יכול לעמוד בסופוק שתי נשים שהיה אז מחוייב ומוכרח משורת הדין להוציא וליתן פתובה מבלתי שתצטרף היא לתבעו בזה מטענת בעינא חוטרך ליד' כו' ואע"פ שהסכימו שניהם על השארותם זה עם זה שורת הדין תכריחנו לגרש' ולפרוע לה פתובתה שאין הגירושין מחמתה ולא מחמת דין תלוי בה באופן שהיה אפשר לומר כי אקני לה אדעתא למיקם קמי'כו' אבל הגירושין הוא מחמת דין שהוא מתחייב בו לא היא שהיו אז הגירושין לסיבתו: (חסר שאר התשובה) סימן קנא ראובן נפטר והניח בנות ולא הניח בן והניח קרקעות ומטלטלים מה יהיה דינם אם היו בנות בוגרות ומהם מי שהיא בת י"ג שנה ומהם בת י"ד שנה ויש להם עדים מעידים באמתת שנותיהן עדות ברורה מעת לידתם אם רצתה איזו מהם שתהיה בת שנים אלו להרשות את מי שתרצה על חלוקת נכסי אביה קרקעות ומטלטלים וליקח חלקה הראוי לה לעשות ממנו מה שתרצה כמי שעושה בשלו אז נצריך אותה בחלוקה זו לבדיקה עד שנדע אם הביאה שתי שערות ושיראו בה סימני בגרות כולם ואע"פ שהגיעה לכלל השנים שזכרנו וכן מי שהיתה מהם בשנות הפעוטות מבת עשר ולמטה ויש' לה חריפות וידיעה על ה שרוצה לעשות אם רצתה להרשות על חלקה במטלטלין של אביה בכל דבר שתרצה לעשותו באיזו דבר תהיה הרשאתה קיימת ובאיזה לא תהיה ואם רצת ליתן מהם למי שתרצה אם תוכל אם לאו.

באר לנו רבינו פל אלו הפרטים ביאור רחב מרחב דיעתו: תשובה אם הי' שהקרקעות הנז' פאן באו לבנות הללו מזולת אביהן היינו אומרים שמי שהיתה מהן בת י"ב שנה ויום אחד והביאה שתי שערות ויודעת בטיב משא ומתן הואיל ויש בה חריפות ויודעת הדבר המועיל לה והמזיק לה מכרה מכר וכל מה שעשתה בזה עשוי והיה מספיק לנו בענין השתי שערות בבדיקת נשים לפי שלא הגיעה לכלל שנותיה וכבר אמרו לאחר הפרק דאיפא חזקה דרבא סמכינן אנשים ובדקי נשים.

אבל הואיל וקרקעות אלו באו להם בתורת ירושה מצד אביהן אין מכרן קיים בהם עד שיהיו בנות עשרים שנה כמו שאמרו למפור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים שנה ומתנתם בהם מתנה מעת שתהיה הבת בת י"ב שנה ויום אחד והביאה שתי שערות ויודעת בטיב משא ומתן ויספיק בשתי שערות בבדיקת נשים כמו שאמרנו: אמנם בחלוקת הקרקעות וההרשאה עליהם לא נצריך בזה שתהיה בת עשרים אלא מעת שהיתה בת י"ב שנה ויום אחד ויודעת בטיב משא ומתן והביאה שתי שערות בבדיקת נשים תוכל לחלוק בהם ולהרשות את מי שהיתה במקומה בזה ואע"פ שהחלוק' אנחנו מחשבין אות' פאלו כל אחד משני השנותפין מכר החלק שהגיע לחבירו בחלק שהגיע לו כמו' שאמרו האחים שחלקו הרי הן פלקוחות ומחזירין זה לזה ביוכל מ"מ אין לנו להכניס זה בכלל מה שאמרו ולמפור בנכסי אביו אלא לא פונונו באמרם ולמפור בנכסי

אָביו אַלאַ על הַמְכָר הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא הוֹצֵא עֵינָר הַדְּבָר מֵרְשׁוּתוֹ אֲבָל הַחֲלוּקָה שֶׁאִין בָּהּ הוֹצֵאת עֵינָר הַדְּבָר לֹא יִתְפַּשֵּׁט הַדְּבָר אֲצֻלְנוּ בּוֹ לְזֶה הַשִּׁיעוּר וּלְפָחוֹת נִקַּח בּוֹ דַּעַת רַבֵּינוּ הָאִי גָאוֹן וְ"ל שֶׁאִינוּ מְצָרִיךְ אֲפִילוּ בְּמִכְרָה עֲצָמָה לְעֹשְׂרִים שָׁנָה זֶהוּ דִּין הַקְּרָעוֹת: וְלַעֲנֹן הַמְטַלְטְלִים מַעַת שֶׁהִיָּתָה בְּשָׁנוֹת הַפְּעוּטוֹת שֶׁהוּא כָּבֵר שִׁית כָּבֵר שְׁבַע וּכ"ש אִם הִיָּתָה בְּשָׁנִים בְּיוֹתֵר מִזֶּה וַיִּהְיֶה בָּהּ חֲרִיפוֹת וְהַפְּרָה בְּמָה שִׁיזְעִיל בּוֹ אוֹ יִזְיֵק בּוֹ יְכוּלָה לְמַפְנֹר מֵהֶם בְּכַדֵּי חֲזִיקָה וְלֹא יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וְטַעְמָא מֵאִי מִשּׁוּם כְּדֵי חֲזִיקָה וְזֶה דוֹקָא בְּמִכְרָ אֲבָל בְּמִתְנָה אֲפִילוּ בְּיוֹתֵר מְכַדֵּי חֲזִיקָה כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וּמִתְנָתוֹ מִתְנָת בְּרִיא וְאֶחָת מִתְנָת ש"מ כּו' וְמָה שֶׁיְכוּלָה לְמַפְנֹר בּוֹ בְּפַעוּטוֹת כֵּן יוּכְלוּ לְחַלּוֹק בּוֹ וְדוֹקָא שֶׁהִיוּ הֵם עֲצָמָם הַחֲלוּקִי אֲבָל אִין לֵהֶם לְהַרְשׁוֹת אַחֲרוֹת לְחַלּוֹק אוֹתָם כֹּל עוֹד שֶׁהֵם בְּתוֹךְ שָׁנוֹת הַפְּעוּטוֹת לְהִיּוֹת אֲמִתָּה הַהֲרַשָּׁאָה שְׁלִיחוֹת וְאַנְן קי"ל אִין הַקְּטָן עוֹשֶׂה שְׁלִיחָה.

וְכַף הַדִּין: סִימָן קִנְבֵּי שֶׁאֲלָתָה עַל מַעֲשֵׂה שֶׁאִירַע אֲצֻלְכֶם בְּהַר וְאֲמַרְתָּ אִיךְ יִשׁוּעָה בֶּן כַּל"ף נִשָּׂא אֶת בַּאֲפוֹר"ה בֵּת מַחְבּוּב וְשָׁהָה עִמָּה יָמִים אַח"כ נִפְטַר יִשׁוּעָה הַנּוֹז' וְכֵן אִין לוֹ אֲבָל הַנִּיחַ אֶת בַּאֲפוֹר"ה זֶה מְעַנְבֶּרֶת וְיִלְדָה עֲוֹנָר מֵת וְאַח"כ מֵתָה בַּאֲפוֹר"ה וְכָבֵר הִיָּה שְׁבַאֲפוֹר"ה הַנּוֹז' אַחֵר מִיִּתְתָּ בַּעֲלָה פְּנִיָּה כֹּל מָה שֶׁהַנִּיחַ בַּעֲלָה בֵּין רַב לְמַעֲט וְהוֹלִיכָה הַפֶּל לְבֵית מַחְבּוּב"ב אֲבִיָּה וְכָא פִּרְחוּ"ן אֲחִי יִשׁוּעָה וְתַבַּע אֶת מַחְבּוּב"ב בְּכָל מָה שֶׁהַנִּיחַ אֲחִיו לְפִי שֶׁהוּא הַיּוֹרֵשׁ שְׁלוֹ וְנִמְצָאוּ דֵּינֵי הַמְּקוֹם וְזִנְיָנוּ וּבְפִנִיָּהם תַּבְּעוּ שִׁיחְזוֹר לוֹ כֹּל עֲזוּבוֹן אֲחִיו וְאָמַר מַחְבּוּב"ב לֹא לְקַחְתִּי מֵעֲזוּבוֹנוֹ דְּבָר כִּי אִם מֵאֵה דֵּינָרִים כְּתוּבָת בַּאֲפוֹר"ה בְּתֵי שֶׁהֵם גִּזְרִים בְּכַתוּבָתָה וְאַנִּי יוֹרֵשׁ אָמַר פִּרְחוּ"ן אִין לְבַאֲפוֹר"ה כְּתוּבָה עַל אֲחִי הוֹאִיל וְלֹא נִשְׁבָּעָה וְכִינּוֹן שֶׁמֵּתָה וְלֹא נִשְׁבָּעָה אִין לָךְ דְּבָר בִּירְוִשָׁה אָמַר מַחְבּוּב"ב בַּאֲפוֹר"ה נִתְבָּעָה קוֹדֵם מוֹתָה וְהִבִּיא' עֲדִים וְהַעֲיָדוּ שֶׁאֲמָרָה בְּפִנִיָּהם אֲנִי נִשְׁבָּעְתִּי בְּמָה שֶׁבָּזָה הַסֵּפֶר שֶׁלֹּא גָבַתָּה כְּלוּם מִכְּתוּבָתָה וְלֹא לְקַחְתָּ בִּידָה לֹא סֵפֶר וְלֹא חוֹמָשׁ וְלֹא נִשְׁבָּעָה בְּמֵאֲמַר דֵּינֵים אֲלֵא מֵעֲצָמָה נִשְׁבָּעָה אַח"כ אָמַר מַחְבּוּב"ב הַגִּזְפָּר.

הַקּוֹלֵר יִהְיֶה תְּלוּי בְּצוּאָר הַדֵּינֵים אִם לֹא יִתְנוּ לְכָל אֶחָד מֵה שִׁישׁ לוֹ וְאֲמָרוּ הַדֵּינֵים הַקּוֹלֵר יִהְיֶה בְּצוּאָרָנוּ שֶׁאֲתָה מַחְבּוּב"ב אִין לְפִרְחוּ"ן אֲצֻלְךָ דְּבָר מִמָּה שֶׁלְּקַחְתִּי וְעַמַּד יַעֲקֹב וְרָצָה לְפָשֵׁר בְּשִׁלְשִׁים דֵּינָר וְנִמְנָעוּ הַדֵּינֵים מִלְּהִיּוֹת נִמְצָאִים שֶׁם בְּפִשְׁרָה וְאֲמָרוּ אִין לְפִרְחוּ"ן לְקַחְתָּ מִמְּחָבּוּב דְּבָר וְכִשְׁשָׁמַע פִּרְחוּ"ן דְּבָרֵיהֶם מִיָּהָר לְהַתְּפָשֵׁר וְנִתְפָּשֵׁר בְּסוֹף יְדוּעַ וְקִנּוּ מִפִּרְחוּ"ן אִיךְ נִתְפָּשֵׁר עִם מַחְבּוּב"ב וְפִטַר אוֹתוֹ מִכָּל תְּבִיעָה שִׁישׁ לוֹ עָלָיו מִצַּד בְּרוּשֵׁת יִשׁוּעָה אֲחִיו וְשֶׁאִין לוֹ לְטַעוֹן עָלָיו מֵהַיּוֹם הַזֶּה וְהִלָּא' שׁוּם טַעְנָה וְלֹא לְתַבְּעוּ שׁוּם טַעְנָה וְלֹא לְתַבְּעוּ שׁוּם שְׁבוּעָה וּבִטְלָה כֹּל מוֹדְעִין וְכַתֵּב עָלָיו שֶׁטַר בְּכָל חֲזוּקֵי סוֹפֵר וְנִפְטָרוּ זֶה מִזֶּה.

וְאֲמַרְתָּ לְהוֹדִיעָה שׁוֹרֵת הַדִּין בְּזֶה וְאִם מָה שֶׁדָּנּוּ הַדֵּינֵים אֲמַת וְאִם לֹא דָּנּוּ דִּין אֲמַת אִם יֵשׁ לְפִרְחוּ"ן לְחֲזוֹר וְלִקַּח נְכָסָיו מִמַּחְבּוּב"ב אַחֵר שֶׁנִּתְפָּשְׁרוּ וְלִבְטַל הַפִּשְׁרָה אִם לֹא וְמָה יִקַּח מַחְבּוּב"ב הַגִּזְפָּר כְּפִי שׁוֹרֵת הַדִּין אַחֵר בְּיִטּוּל הַפִּשְׁרָה.

אוֹ אִין לוֹ לְתַבְּעוּ בְּכָלוּם אַחֵר שֶׁהַעֲיָד עַל עֲצָמוֹ בְּקִנְיָן עַל הַפִּשְׁרָה: תְּשׁוּבָה עֵינֵינִי בְּשֶׁאֲלָתָה זֶה וְאִם מַעֲשֵׂה שֶׁהִיָּה כֹּף הִיָּה כְּמוֹ שֶׁהַזְּפָרֶת מְבַלִּי תוֹסֵף' וּמְגַרְעַת הִנֵּה בַּאֲפוֹר"ה הַגִּזְפָּר' מֵתָה וְהִיא שׁוֹמֵרֵת יָכֵם שֶׁכִּינּוֹן שֶׁיִּלְדָה הַעֲוֹנָר מֵת וְאַח"כ מֵתָה הִיא אַחֲרָיו הִנֵּה הַעֲוֹנָר נִפְלָה בְּלִי סֵפֶק וְאִין מִחֲלוּקָתָה בֵּין בַּעֲלֵי הַהוֹרָאָה בְּזֶה וְכָלֵם מוֹדִים שֶׁהִיָּבָמָה אִם

הפילה העובר שהיתה מעופרת ממנו מבעלה הנפטר אין למנוע את היבם מליבם אות' כמו שאמר הכתוב וכן אין לו וזה נפל הוא ואינו בן של קנימא וזה הענין פתוב בהלכות גדולות בלשון זה והיא דמית ושברה הלא איתתיה מעברא משהינן לה אי ההוא דמעברה ביה אפולי מפלא ליה נפלה קמיה יבם ומיבם לה וכינן שמתה והיא שומרת יבם דינה ברור ואין צריך בו פירושי' ואין לדקדק ולחקור אם נשבעה או לא נשבעה לפי שזה לא בא אלא באלמנה התובעת את היתומים בכחונה לפי שאמרו רבותינו הבא לפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה.

אבל דין שומרת יבם שמתה הנה ירושתה תחלק לשתי חלוקות האחת מה שהכניסה מבית אביה והיה נמצא בעין או מה שירשה מקרובי אביה ואמה שפל זה יורשין אותו קרוביה שמצד אביה הראויים לירשה והשנית הוא מה שכתב לה בעלה בכחונה ונתן אותו לה במתנה משלו יורשים אותו קרובי בעלה הראויין לירשו כמו שאמרה המשנה שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה כו' והלכה כב"ה בלי ספק ודעת ב"ה היא שפל נכסים בין נ"מ בין נצ"ב הם לירשים ומה שכתב לה בעל' פתוב' ותוספת הוא לירשי הבעל וא"כ מעתה נתברר שפל מה שהעידו הזקנים שהוא מנכסי באפור"ה שהוציאה מבית אביה שאתם קורים לזה הוצאה ונדעו בו בבירור שהוא מפלל ההוצאה הוא למחבו"ב היורש שלה.

וזולת זה מפל הדברים קטנים או גדולים מקרקעות וכסף וזהב וחלי ובגדים מרגליות ומטלטלי ומלבוש וכסות וזרעים ומעות מדודים וסחורות מה שאין העדים מעידים בו שהוא מן ההוצאה הוא לפרחו"ן היורש ויש למחבו"ב להחזירו לו.

והדיינים ישמרו צורם הפריוזו על המדה באמרם שאין לפרחו"ן הנזכר מעזבון אחיו דבר. אם פדברי השואל פן הוא: וכינן שביררנו לכם משפט ירושת ישועה ובאפור"ה שנפטר והיא שומרת יבם.

לא נשאר לנו דבר לברר פי אם להודיעכם שורת הדין על מה ששאל השואל מענין הפשרה אם היא קנימת אם לאו וזה שאם היה המעשה כמו שזכר השואל שפרחון שמע את הדיינים הקולר יהיה בצוארנו שאין לפרחון אצל מחבו"ב כלום עד שמתמת זה מיהר להתפשר וכתב על עצמו בכל חזוקי סופר והעידו העדים ששמעו את הדיינים אומרים דבר זה הנה הפשרה שנעשית בטלה והעדות בטלה.

אבל הדיינים וזקני המקום הם מחוייבים להביא אצלם את מחבו"ב ופרחו"ן יחד ולגזור על מחבו"ב שיוציא כל מה שנתנה לו באפור"ה מעזבון ישוע' אחיו של פרחון ומגדול ועד קטן ומה שהעידו העדים עליו למחבו"ב שהוא מפלל ההוצאה שהוציאה באפור"ה לישועה יקח אותו ולו יהיה מחמת הירוששה וכן אם העידו עדים על איזה חפץ שנתנה מדמי אותה ההוצאה דיניו פדין ההוצאה ומה שאין העדים מעידים עליו שהוא מן ההוצאה חייב הוא מחבו"ב להחזירה לפרחו"ן היורש ואין משגיחין בפשרה שנעשית לפי שהיא פשרה בטלה שלא עשה אותה אלא פששמע הדיינים שדנו שאין לו דבר והקנין שקנו מדו הוא קנין בטעות והפשרה והמחילה בטעות שאלו ידע פרחון שאין למחבו"ב דבר בעזבון פי אם ההוצאה לא היה מתפש' וזה דומה למעשה דהנהו גינאי דעבוד חושבנא בהדי הדדי כו' והפשר' א"כ בטלה היא בלי ספק לפי שפל שמתעשה על

מה שאמר הודאה בפני שנים שאין הדבר נגמר בה עד שיאמר כתובו: הפלל העולה שמי שנתן לחבירו דבר בין קרקע בין מטלטלים וקנו ממנו בלא עדים או בעדים פסולים מה שמתחייב בזה הוא שאומרים לנותן נתת או לא נתת אם אמר לא נתתי דבר ישבע הסת שלא נתן כלום ואם אמר נתתי אבל בלא קנין ישבע שלא נתן לו כלום בקנין ויפטר ואם הודה שנתן בקנין יתחייב מה שקנו ממנו עליו ואע"פ שהיה בלא עדים או בעדים פסולים: סימן קנו אשה שהודת שמכרה לבנה הגינה ואמרה שלא קבלה הדמים והשיב נשבעת היא ולקחת הדמים מבנה לפי שאין עליה עדים שמכרה ומגו דאי אמרה לא זבינית מהימנא פי אמרה נמי לא נסיבית מהימנא ובשבועה ואם היה שם עדים שמכרה היתה השבועה מוטלת על הקונה איה נתן הדמים והיה נפטר.

ועוד דן לכן הנז' שקנה הגינה קנין גמור ועליו לתת לה הדמים אחר שתשבע לו וגם הפירות שלו. ושאל אותה ז"ל אם קצבה לו זמן לפרעון ואמרה לא ואמר ז"ל אלו היה שקבעה לו זמן אז היה כמו עיגל ונפיק אזוי ולא היה קונה הפירות אלא אחר שישלים הפרעון.

ומי שנתחייב שבועת הסת ורצה להפך על חברו שיכול לדחותו ולומר לו לא אקבל להפכה עלי לפי שיש לי עליה גלגול ואתה תשבע וא"א לו מבלתי זה אלא ישבע: סימן קנו אינרע מעשה בימי רבינו יצחק ז"ל שבאו לפניו שני בעלי דינין לדון ונתחייב א' מהם שבועת הסת ובעודו פותב נסח השבועה שנתחייב בה בפתקא אמר התובע לנתבע אני יודע בבירור שתשבע לי לשקר שפבר נשבעת לפ' ולפ' לשקר וחסר ז"ל הפתקא מידו ואמר לו לה אין לה אצלו כלום ומפיו שהודת שהוא חשוד לא נשאר לה עליו שבועה ולא שום דבר: סימן קנח ושאלתי אותו על דבר שאינו ברשותו אלא ביד שלישי אם יוכל להקדישו או ליתנו במתנה או למכרו אם לאו.

והשיב שיש בזה הפרש בין המלוה והפקדון וזה שבמלוה א"י להיזמה נתנה להוצאה משא"כ בפקדון שלפעמי יכול ולפעמים א"י שאם היה הנפקד מודה לו בלתי כופר בו אז יגמרו בו דרכי הקנאה הללו ואם כפר בו א"י לא להקדיש ולא למכור אלא הפל בלתי קיים.

וכן אם היה לאדם אצל חברו פקדון או למורישו אצלו פקדון בלתי נודעים אליו פרטיו אם יוכל לתתם במתנה לשליח ויתבע אותם השליח ויקחם ולא יוכל לעכב עליו אותו שהם אצלו אם לא והשיב יכול לעשות זה אם יכול לברר אותם לפני ב"ד שאין לאדם ליטן מתנה דבר שהיה בתורת פקדון אלא דבר שלא יהיה בו עמידה בדין אבל אם היה צריך עליו עמידה בדין לא: סימן קנט טעם ההפרש שבין הגזלן והקרוב שבגזלן אנו אומרים עד שיוחזק כתב ידו בב"ד ובקרוב אמרי' הוא אינו מעיד אבל אחרים מעידים הוא מפני שהגזלן רשע וחיישינו שמא היום חתם והוא כפר נעשה גזלן ולא נחוש בכל פי האי גוונא בקרוב פיון דלא אתחזק ברשע: פל האוכל בשוק פסול לעדות פרשו הגאונים ואמרו לאו משום דאיפסיל מתמת רשע הוא ולאו משום דאיסורא קעבד אלא משום דהוא פחות וירוד ואינו נוהג בכבוד עצמו וכ"ש אם עשה בשוק מעשה שהוא פחות וירוד מאכילה ומי שזאת מעלתו אין עדותו מקובלת: עדים שיצאו שני שטרות בחתימת ידיהם ושטר אחד מהם מכחיש את חברו וזמנו אינו שוין עושין על פי השטר

הראשון שפינון שחתמו על השטר נעשו כמי שנחקרה עדותם בב"ד ואין יכולין לחזור אלא שצריכין לחקור איך נעשה המעשה הזה ולפי מה שנתגלה להם יעשו ואם הנה זמן שנה ונהיה בטלים מפני שאין אנו יודעים איזה מהו קדם: מה שאמר שמואל כתובה כמעשה ב"ד דמיא דנכתבת ביום ונחתמת בלילה אינה הלכה אבל היא כשאר שטרות שאין נכתבין ביום ונחתמין בלילה לסיבת שהם עושין מוקדמין ונה דוקא בשטרות שאין בהם קנין אבל בשטרות שיש בהן קנין נכתבין ביום ונחתמין בלילה לפי שמשעת הקנין ירד השעבוד: סימן קס שנים שהעידו בב"ד במוטב תלתא פחדא איך עמדו על שטר עיקרי והפירוהו הפרה שלימה ושהוכרחו להעתיקו לאיזה הכרח ושהם העתיקו אותו אות באות ומלה במלה היא עדות גמורה ואם נתקבלה בב"ד עדותן על זה יכולין הן להעתיק הטופס עם העדים החתומים עליו בשטר אחר ויקרעו הטופס ועל זה אמרה המשנה מי שנמחק שטר חובו כו' ואע"פ שדין המשנה הוא שיוכא השטר לב"ד ויעמדו עליו מ"מ אם באו העדים והעידו על צורת השטר שהיה כתוב זה יעמוד במקום הבאתו ועושין לו קיום על הדרך הנזכר: סימן קסא הג' שקבלו עדות היא תתחלק לשני דרכים אם שיהיו בה דיינים או שיהיו עדים ובידם הבחירה אם רצו להיותם עדים יכתבו עדותם לתובע ויעמוד בדין עליה עם חברו לפני זולתם לפי שאין יכולים הם לדון אותם שאין עד נעשה דיין ואם רצו להיותם דיינים ידונו ביניהם כפי מה שחייבה הודאת הנתבע בפניהם כמו שאמרו שלשה שנקנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין ואשתו ארוסה פסול לה אבל לא לקרובותיה ולרוחא דמילתא לא מסהיד להו ואי אסהיד לא פסלינו ליה לענין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין שאמרו בה קבלה מיניה ריב"ח פגון שהיה הוא חולה או עדי חולין כו' דאלמא פינון דלא אפשר ליה לבעל הדין לבא באותו העת מחמת חוליו מקבלין את העדות שלא בפניו הם הכי נמי אם לא היה מצוי באותה העיר כדי שישלחו אליו ויבא מקבלין העדות שלא בפניו דהתם טעמא מאי שאם נמתין עד שיבא החולה חיישינן שמא תטרף שעה וימותו העדים הכא נמי אם נמתין עד שיבא בעל דין לזו העיר או עד שיזדמן לעד הזה לבא לעיר שהוא בעל דין שם שמא תטרף שעה וימות העד ונמצא בעל העדות מפסיד את זכותו ומה שאמרו אין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין אני אומר שזה בשטרות שלא בקנין אבל עדות בקנין תקובל שלא בפני בעל דין ומה שאמר השוכר עדי שקר להעיד פטור מדיני אדם וחיוב בדיני שמים דוקא אם שכר אותם לזולתו אבל אם שכר אותם לעצמו חיוב] ואפ"ל בדיני אדם ואע"פ שאמרו בו פטור שהפונה בו פטור לגמרי מ"מ אם הנה בעיר דיין קבוע ונראה לו לעגשו על כף עושה.

כמו שאמרו שמעתי שב"ד מפין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סניג לתורה כו' ובתנאי שתהיה השעה צריכה לכך פגון שזה השוכר קדמה לו עשיית פעל כזה פעמים או שהיה במדינה שעושין בפעל זה שיש לחוש שאם תרשלו מלעגנשם על זה שירבו לעשות פיוצא בו אבל אם חסר אחד משני תנאים אלו אין בב"ד יכולין לחייב את העושה פעולה כזו שום דבר כ"ש מי שאינו בב"ד והצבור אינם בזה כד"ן קבוע: סימן קסב אם העיד עד אחד כמו שטען התובע על הנתבע השבועה תהיה שאין אצלו כלום ממה שהעיד עליו העד ואם היה שם גלגול ישבע ויאמר ואין לו אצלי ממה שטען עלי שום דבר ואינו נשבע להכחיש מה שהעיד עליו העד בלשון שאין לו

כלום לפי שלשון זה הוא לשון שבועת הסת לא דרף שבועת עד אחד ודקדוק זה יצא לו ממה שאמרו מה לעד אחד שפן על מה שהוא מעיד הוא נשבע אם היה העד שכירו או בן הבית שלו בין בשכר בין בחנם הרי הוא פאוהב ושונא שמעידים לו מפני שלא נחשדו ישראל על פה: סימן קסג נאמן אדם לומר זה פתב ידו של אבא כו' וכן אם שלשה ישבו לקיים את השטר והיה אחד מהם קרוב לאחד מן העדים שבשטר אם אותן המקיימין קיימו אותו השטר בהפכת ידי העדים הסתומין עליו הרי הקיום הזה פשר מה לי שיעיד לפני הדיינים שהוא פתב יד קרובו ומה לי שיעטרף עם הדיינים לקיים חתימות ידי קרובו בהפכה אבל אם היה בלתי מפיר פתב יד קרובו והוא נצרך שיעיד קרובו לפני על פתב ידו הרי הוא פסול להצטרף עם הדיינים בקיום אותה העדות להיותו בזה דין בועות קרובו: סימן קסד אם מצאנו לשון השטר מספר המאנרע בעד העדים בלשון זה אנחנו יודעים ומאמתים ענין פה וכך ואינו אומר אנחנו מעידים ראוי לדקדק בעדים ולעמוד על מצב כל אחד ואחד מהן בידיעתו אם ראינו אותו מאותם שיש להם ידיעה בענייני העדויות ואינו מאותם שעולה בדעתם לחשוב שהשמיעה בזה תהיה אצלם כראיה אז נסמוך על מה שהעידו בו ונחשוב מה שנאמר בשטר אנחנו יודעים ומאמתים כאלו אמרו אנחנו מעידים ואין משגיחין במה שאמר אח"כ לא ידעתי אלא מצד ששמעתי לא מצד שראיתי ונאמר בזה פיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ואם היה חסר הידיעה בזה לא נסמוך עליו במה שהעיד בו באותה עדות.

וכנה היה דן גם רבינו הרב ז"ל. ומי שנתברר עליו שהוא זיף שטרות הוא פסול לעדות להיותו גזלן פיון שבקיש דרף ליקח מה שאין לו ליקח מן הדין או לפטור עצמו מחוב שעליו וגם אם העיד בגט פסול הוא שיהיה הגט בזה מזוניף מתוכו וזה שהצריכו לומר אתם עדי בין אומר להם לנה היו עלי עדים בין אומר להם מלנה (עדי) ולנה שותק עדותן עדות.

וראיה לזה מה שאמר בסנהדרין שהוא דאטמין ליה סהדי בכילתא כו': סימן קסה מה שאמרנו בגט פשוט היו ד' וה' עדים חתומים על השטר ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חתומים העדות בשאר דבר זה אינו אלא פשחחם קרוב בראש לפי שאנו אומרים משום פבוד חתם אבל אם חתם באמצע קרוב פסול דהלכה רונחת היא נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף שלשה כו'.

בלשוננו ז"ל: סימן קסו מי שאמר לעדים כתבו וחתמו והבו ליה אם לא קנו ממנו יכול לחזור בו בשטר ויאמר לא תכתבו לו שום דבר כל עוד שלא הגיע השטר לידו. ומי שכתב פתב ידו לחבירו בחוב ומסרו בפני עדים הרי הוא כשטר שהלכה פרבי אלעזר שאמר עדי מסירה פרתי בין בגיטין בין בשטרות ואדם שהעיד ושינה עדותו מלקין אותו וכל מה שהעיד ראשון מקיימים: סימן קסז מה שאמרו בתלמוד עדים שאמרו תנאי היו דברינו נאמנין זהו דוקא בשאין פתב ידן יוצא ממקום אחר אבל אם היה פתב ידן יוצא ממקום אחר אינו נאמנין ומ"מ אנו סוברים שמה שאמרנו היכא דכתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנים לומר תנאי היו דברינו דוקא אם התנאי הזה שהם מעידים בו עתה דבר שעוקר העדות הראשונה מעיקרא דומיא דאמנה היו דברינו ומודעא היו דברינו וקטנים היינו ופסולי עדות היינו וכל פיוצא בזה.

אָבֵל אַם בְּעַת שְׁהַעֲדוֹ בְּתַנְאֵי אֵינָם עוֹקְרִים עֲדוּתָן מְעִיקְרָא וְאֵינָהּ בְּטִלָּה לְשַׁעֲתָא אַע"פ שֶׁתְּבַטֵּל לְאַחַר זְמַן הֵם נֶאֱמָנִים בְּזָה בֵּין כְּתָב יָדָן יוֹצֵא מִמָּקוֹם אַחַר בֵּין אֵינוֹ יוֹצֵא וּמִצְאָנוּ פִּי הֶרְחִיק אֶת הָעֵדִים שְׁנֵי שְׁטִים מִן הַכְּתָב פְּסוּל שֶׁכְּתָב מֵר יִצְחָק בֶּן אֶלְפִי אֶל מִכְתִּיבַת רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל בְּשִׁשְׁנֵי שְׁטִין הִלְלוּ הֵם כְּתָב מְשֻׁנָּה מִן כְּתָב גּוֹפּוֹ שֶׁל שְׁטֵר דְּוֵדָּא זַיִיף הוּא שֶׁכְּתָב בְּאוֹתָן שְׁטִין בֵּינוֹן שְׁאֵינָן כְּתָב אֶחָד עִם כְּתָב גּוֹפּוֹ שֶׁל שְׁטֵר: סִימָן קֶסֶח (הַבִּיאָה הָרַב מוֹפֵת דּוֹרְיָנוּ בְּסִפְרוֹ הַבְּהִיר בְּרַכֵּי יוֹסֵף חֶלֶק חַה"מ ס' מ' אוֹת ב' ד"ה וּבְתִשׁוּ' הַתִּיָּיר הַגָּדוֹל כו': סִימָן קֶסֶט יוֹרֵינוּ אֲדוּנָנוּ בְּרֵאוּבֵן נָתַן לְשִׁמְעוֹן מְעוֹת בְּעֵיִסְקָא וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁטְר הָעֵיִסְקָא וְבוֹ נֶאֱמָנוֹת בְּעֵיִקְר הַמָּמוֹן וְקִבֵּל עֵיִסְקָא זֶה לְזְמַן קָצוּב וְכִשְׁנִשְׁלֵם הַזְּמַן תָּבַע רֵאוּבֵן אֶת מָמוֹנוֹ וְטָעַן שִׁמְעוֹן שְׁאֵין לוֹ וְהִשִּׁיבּוּ רֵאוּבֵן אִיךָ אֶתָּה טוֹעֵן שְׁאֵין לְךָ וּמִמָּוְנֵי עֲשִׂיתָ גְּדוּוּנָיָא לְבִתְךָ יוֹדִיעֵנוּ מִחֶסֶדּוֹ אִם יָכוֹל רֵאוּבֵן לְגַבּוֹת עֶסְקָתוֹ מִהַגְּדוּוּנָיָא הַנּוֹ' אִם הַעֲדוֹ עֵדִים שְׁלֵא הִיָּה שִׁמְעוֹן יָכוֹל לְעֲשׂוֹת אוֹתָהּ הַגְּדוּוּנָיָא אִם לֹא שֶׁעֲשָׂאָה מְמַעוֹת עֶסְקָתָ רֵאוּבֵן שְׁהִי בְּיָדוֹ וְאִם לֹא הִיָּה יָכוֹל רֵאוּבֵן לְבָרֵר זֶה אִם יוֹכֵל לְהַשְׁבִּיעוֹ שְׁלֵא הוֹצִיא שׁוֹם דָּבָר מִמְּעוֹתָיו בְּגְדוּוּנָיָא הַהִיא.

וְיודִיעֵנוּ ג"כ אִיךָ תִּהְיֶה אֲנֹפֶן הַשְּׁבוּעָה שְׁאֵין לוֹ וּמָה יוֹצִיא לְעֲצָמוֹ מִכְּסוֹת וּמְזוֹנוֹ' לוֹ וּלְבִיתוֹ וְאִם יִכְלֹל בְּשִׁבוּעָתוֹ שְׁמָה שְׁיִזְמִין הַשִּׁי"ת נוֹסֵף עַל הַכְּסוֹת וְהַמְזוֹנוֹת הַקָּצוּבִים לוֹ שְׁיִתֵּן לְרֵאוּבֵן אוֹ יִנְיָחוּ הַדְּבָר בְּסִתָּם לְכִשְׁיִזְדַּמֵּן.

גַּם יוֹדִיעֵנוּ אִם נִרְאָה שְׁיֵשׁ לְשִׁמְעוֹן מָמוֹן וְהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בּוֹ וְהוּא טוֹעֵן שֶׁהוּא לֹאֲרַמְאֵי אוֹ לְזוּלְתוֹ אִם טַעֲנָתוֹ טַעֲנָה אִם לֹא. וְשִׁכְרוּ כְּפוּל: תְּשׁוּבָה אִם נִתְבָּרַר בְּשְׁנֵי עֵדִים שֶׁהַגְּדוּוּנָיָא שֶׁעֲשָׂה שִׁמְעוֹן לְבִתּוֹ הוּא מְמַעוֹת רֵאוּבֵן שְׁהִי בְּיָדוֹ וְנִתְאַמַּת לָהֶם אֲמִיתוֹת גְּכוּנָה לְעֵין יֵשׁ לְרֵאוּבֵן לִיקַח הַגְּדוּוּנָיָא הַנּוֹ' וּלְגַבּוֹת מִמָּנָה עֵיִסְקָתוֹ וְלֹא יוֹעִיל כְּלוּם מָה שֶׁנִּתְנָה שִׁמְעוֹן לְחַתְנוֹ וּלְבִתּוֹ.

וְזֶה כְּמוֹ מָה שְׁאָמְרוּ וְאִם מֵת לֹא יַעֲשׂ מְטִלְטְלִין אֲצֵל בְּנֵי מ"ט לְהַכִּי קָרוּ לָהּ עֵיִסְקָא דְאִם מֵת לֹא יַעֲשֶׂה מְטִלְטְלִין אֲצֵל בְּנֵי וְזֶה דְּוִקָּא אִם הַעֲדוֹ הָעֵדִים בְּזָה עֲדוּת בְּרוּרָה שְׁרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם אָבֵל אִם לֹא הַעֲדוֹ בְּזָה כִּי אִם בְּאֲנֻמָּד הַדְּעַת אֵין לְרֵאוּבֵן לְגַבּוֹת דְּבָר מִהַגְּדוּוּנָיָא זֶה מִמֵּי שֶׁכָּבֵּא לְיָדוֹ שְׁיֵשׁ לְאוֹמֵר שְׁיֵאֵמֵר אוֹלֵי מְצִיאָה מְצָא וּמִמָּנָה עֲשָׂה גְּדוּוּנָיָא זֶה וּכְבָר אָמְרוּ בְּכִיּוֹצֵא בְּזָה זֹאת אוֹמְרֵת טוֹעֲנִין לְלוֹקַח: אִם טָעַן שִׁמְעוֹן שְׁאֵין לוֹ יִשָּׁבַע עַל זֶה בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ אַחַר שְׁיִוְצִיאוֹ לוֹ מִמָּה שְׁיֵשׁ לוֹ מִלְּבוּשׁ וּכְסוֹת וּמִטָּה וּמִצָּע מָה שְׁיִסְפִיק לוֹ י"ב חֲדָשׁ וּמְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם וְיִכְלֹל בְּשִׁבוּעָתוֹ ע"י גְּלוּל שֶׁמֶכֶל מָה שֶׁתִּשְׁיֵג יָדוֹ לֹא יִתֵּן כְּלוּם לְשׁוֹם אָדָם וְלֹא יוֹצִיא עַל אֲשֶׁתוֹ וְלֹא עַל בְּנֵי וְלֹא יִמְכֹּר וְלֹא יִתֵּן בְּשׁוֹם צַד מִן הַצְּדִדִים וְלֹא יִפְרַע מִמֶּנּוּ לְנִכְרֵי וְלַעו"ג אֶלָּא יִתֵּן אוֹתוֹ לְרֵאוּבֵן מְחֻבּוֹ עַד שְׁיִפְרַע מִשְׁלֵם וְיִבָּרְרוּ לוֹ כְּשִׁמְשִׁבִיעֵין אוֹתוֹ עַל פְּרִט זֶה שֶׁהֵם מְשִׁבִיעִים אוֹתוֹ ע"ד ב"ד וע"ד רַבִּים בְּאֲנֹפֶן לֹא תִּהְיֶה לוֹ בָּהּ הַתְּרָה.

כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּכִיּוֹצֵא בְּזָה דְאָמְרִינוּ לָהּ ע"ד רַבִּים דְאָמְרֵי אִפִּי לְמ"ד נִדָּר שֶׁהַנְּדָר כְּרַבִּים יֵשׁ לוֹ הַפְּרָה עַל דַּעַת רַבִּים אֵין לוֹ הַפְּרָה. וּמָה שְׁיִמְצָא בְּיַד שִׁמְעוֹן מִנְּכֹסִים וּסְחוּרָה וְטוֹעֵן שֶׁהֵם לְאַחֲרִים אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּזָה דְּמִדְרִינוּ לָהּ עַד שְׁיִבִיא רְאִיָּה עַל זֶה וְאִם א"א לוֹ לְהִבִּיא רְאִיָּה רֵאוּבֵן גּוֹבֵה חוּבּוֹ מִמֶּנּוּ וְכָךְ הַדִּין: סִימָן קַע וּמִי שֶׁהִיָּה לוֹ שְׁבוּעָה עַל חֲבִירוֹ עַל דְּבָר שֶׁתָּבַע בּוֹ וְהִיָּה הַנְּתַבֵּעַ פְּסוּל וְנִתְרַצָּה הַתּוֹבֵעַ בְּשִׁבוּעָתוֹ אַע"פ שֶׁהוּא פְּסוּל אֵין

מניחין אותו להשביעו אלא אם היתה שבועת התורה תחזור לתובע וישבע ויטול מה שטען עליו ואם היתה הסתת התובע יפסיד ממונו ולא ישביע אותו השבועה שהוא חייב בה מעיקר הדין וכ"ש שבועה שנתחייב בה מצד ההפוך שאינו יכול להפכה עליו אם היה פסול אלא אומרים לכשר שנתחייב להשבע והפטר כפי שורת הדין ואם אין אתה רוצה להשבע תן לו מה שטען עליה בו ואם נמנע מזה יגדו אותו עד דצאית לדינא: סימן קעא ושאלת ראובן קבל משמעון פקדון ומכרו לו ונתן לו דמיו ותבעו שמעון שישבע לו שלא עכב אצלו פלוג מדימי פקדון זה אם.

נאמר שאין לו עליו שבועה מדין השותפין שחלקו אם לאו: תשובה אם פשנתן לו ראובן דמי הפקדון קבל אותם שמעון ולא זכר לו ענגן השבועה אינו יכול להשביעו א"כ לפי שהוא כמו השותפין שחלקו ואם בעת שקבל אותם ממנו זכר לו ענגן השבועה ותבעו שישבע לו יכול הוא להשביע אותו על מה שהוא חושד אותו שגזלו: סימן קעב הורה רבינו במי שהאמין את חברו כשני עדים לענגן פריעת המזון שאם פרעו ממצוא אנינאאאא סקיאייב ממונא בְּחֻזְקַת מֵאֲרִיָּה.

ואם יש ביד התובע שטר ישאר בחזקתו ואין לו תקנה לענגן פרעון המזון א"כ יקרע את השטר ואם אין השטר מצוי יעיד על עצמו זה הנאמן כשני עדים ויאמר להם היו עלי עדים שקבלתי ממוני ויצא לו זה מההכחשה בגוף העדים וכשהעידו בגופו שנים שאמר להם היו עדים עלי היתה עדותן קיימת: סימן קעג ראובן נתן קידושין לשמעון בעד בתו והיא קטנה ושהתה עמו זמן ואחר כך רצה ראובן לגרשה וכתב גט ונתנו לשמעון אביה והיא בספק לנו אם היתה גדולה או קטנה ולא בדקו אותה ולא די זה אלא שנשאת עם לוי קודם שעברו עליה שלשה חדשי' אם מותר לה דבר מכל זה אם לאו.

ואם חייב ראובן לתת לה גט שני מספק ותשאר עם לוי. או שצריכ' היא למנות שלשה חדשים אחר הגט השני ואם נמנע ראובן מליתן הגט אם כופין אותו על כך אם לאו.

ואם פשנשאת עם לוי נתעברה וילדה מה טיבו של ילד זה ואם לא נתעברה ולא ילדה אם תצא מזה ומזהו. ואם נאמר קדושי לוי קדושי טעות פיון שנתנם לה והיא עדיין לא עברו עליה שלשה חדשים ועוד שהיא ספק לא בגרה.

יבאר לנו כל זה: תשובה ראוי תחלה לחקור על הנזכרת אם היא עתה בוגרת אם לא ואם אינה בוגרת וגם לא הביאה שתי שערות שהם סימני נערות כבר נסתלק מעלינו הטורח והעיון.

ואם נמצא שהביאה שתי שערות ונמצאו בה סימני בוגרת ראוי לחקור אם היתה ביום שקבל לה אביה הגט בפחות משני הבוגרת שהם י"ב שנים וששה חדשים אם לאו. ואם נתברר שהיתה אז בפחות משנים אלו אין ספק שהגט שקבל לה אביה שהוא גט לפי שאפ' אם נתברר שאז כבר היה שהביאה סימנים הנה היא בימי הנערות והמשנה אמרה נערה המאורסה היא ואביה מקבלים את גיטה.

ואם נתברר שבאותו העת עברה כבר השנים הנז' והביאה שתי שערות הנה היא בוגרת מאותו העת שהוא יום ששלמו י"ב שנה וששה חדשי' וכזה אמרו איתמר קדושה אביה

בדרך וקדשה עצמה בעיר כו' והלכה בזה פירי וכשדננו אותה שהיתה בוגרת ואביה קבל גיטה אינה מגורשת בו ותצא מזה ומזה.

ואם לא נתברר אם היתה אז מהשנים הנזכרות אם לא הנה הוא הדבר בספק והואיל והיו הקדושין קדושין גמורים והגירושין גרושי ספק הנה היא אסורה לשניהם ושניהם נותנים לה גט ולא תנשא לזולתה אלא אחר שיעברו שלשה חדשים כדין כל הגרושות.

ומה שנשאת לזה הבעל השני קודם ג' חדשים אם היתה מגורשת בנדאי מן הראשון אע"פ שעבר וקדשה בתוך ג' חדשים לא היה דבר זה מחייב להוציאה ממנו אלא אם הג' חדשים עדיין לא נשלמו אבל מפיו שנשלמו לא היה מחייב לגרשה דע"כ מפני סיבה זו וכו' הלכה: סימן קעד הנחמד והאלוף מדרב גלוף בר' אברהם הישיש והנכבד נ"ע תחלת שאלתיהו הא דאמרין בפ"ד אבות (ד"ג ע"א) בענין תולדה דבור אלא אבנו וספינו ומשאו שהניחן ברה"ר והזיקו ה"ד כו' עד אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור ואי דלא אפקרינהו לשמואל דאמר פולן מבורו למדנו היינו בור ואי לרב היינו שור וקא קשיא לך הא דאמרין היינו שור מהי מילתא דשור קיליף לה רב אי מקרן מה לקרן שפן פוננתה להזיק ואי משן מה לשן שיש הנאה להזיקה אי מרגל מה לרגל שפן הזיקו מצוי אי מכולהו יליף לה ובמה הצד הוא דיליף לה והא לקמן קאמרין הצד השונה שבהן לאיתוויי מאי לאיתוויי אבנו ספינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצוייה והזיקו ואמרין עלה היכי דמי כו' עד אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר פולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב היינו שור דש"מ דלאו מהצד השונה שבהן הוא דיליף לה: והה"נ לבור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה היכא דאזיק לבתר דנייחי והנה פוליהו דאמרין לקמן כגון כל אלו שאמרו פותקין ביבותיהו וגורפין מערותיהו כו' והפנתל והאילן שנפלו לרה"ר והזיקו הני פלהו בין אפקרינהו דהיינו בור לכ"ע בין לא אפקרינהו דהיינו בור לשמואל ושור לרב בנדאי דמהצד השונה דאיכא בין שור אש ובור קאתו דקאמרין במתני' הצד השו' שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליה וכשהזיק חב המזיק כו' דמשמע דמסיימינן בה הכי אף כל שדרכו להזיק ושמירתן עליה כשהזיק חב המזיק האי אף כל לאיתוויי הני פלהו גיהו.

והיינו דאמרין בגמ' אהאי דקתני במתניתין הצד השונה שבהן כו' הצד השונה שבהן לאיתוויי מאי פלומר האי אף כל דאיכא לסיומי במתני' לאיתוויי מאי ואוקמה אפיי לאיתוויי אבנו וספינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצוייה והזיקו לבתר דנייחי דהו' ליה פאבנו וספינו ומשאו שהניחן ברה"ר והזיקו ורבא אוקמא לאיתוויי הא דת"ר כל אלו שאמר פוקקין בבותיהו וגורפים מערותיהם כו' ורבינא אוקמא לאיתוויי הא דתנן בור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה ורב אדא בר אהבה אוקמה לאיתוויי הא דתנן הפנתל והאילן שנפלו לרה"ר והזיקו כו' דהני אמוראי דקאמר כל חד וחד לאיתוויי פה וכה לאו למימרא דפליגי אהדדי אלא כל חד מינייהו אית לי דהני אנפי פלהו מהצד השונה שבהן דקתני במתני' קאתו והאי דקאמרי אפיי ורבא לאיתוויי פה וכה רב אדא בר אהבה אמר לאיתוויי כו"כ רבינא אמר לאיתוויי כו"כ הכי קאמרי לאיתוויי נמי כו"כ דכל חד וחד מינייהו אית ליה ההוא אנפא דקאמר חברהו והוסיף עליה נמי אנפא אחרנא א"נ איכא למימר דכל חד מינייהו קאמר אנפ' דיליה ולא שמיע ליה מאי דקאמר חברהו ואי שמיע

ליה הנה מודי ביה דההוא אנפא נמי מהצד השונה שבהו דקתני במתני' קא אתי והאי דקאמרין בהני אנפי פלהו לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור דמה לבור שפן פה וכה שור יוכיח מה לשור שפן פה וכה בור יוכיח וחסור הדין כו' הה"נ דלא אפקרינהו דהאי בור לשמואל ושור לרב פל טעמא דשמואל מפרכי הכי ומה לבור שפן פה וכה שור יוכיח שפן כו' בור יוכיח וחסור הדין כו' מפרכי בדהיכא דאפקרינהו להאי בור לכ"ע ולטעמא דרב נמי דאמר היינו שור הכי נמי מפרכי עליה דלא דמי לשור דמה לשור שפן פה וכה בור יוכיח מה לבור שפן פה וכה שור יוכיח וחסור הדין הצד השונה שבהו שדרפן להזיק ושמירתן עליה אף אני אביא הני פלהו לשמואל פדאי' ליה ולרב פדאי' ליה נמי שדרפן להזיק ושמירתן עליה ושור לבור ואש פהפי שנה דינייהו וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי גזק בכלהו.

והאי דמתרצינו בהני אנפי פלהו אליבא דתרנוייהו דקאמרין לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור כו' ולא קא מתרצינו נמי אליבא דרב היכא דלא אפקרינהו ולא דמי לשור עד דמפקינן ליה למה הצד כדעבדינו בהיכא דאפקרינהו אליבא דתרנוייהו.

חדא משום דקי"ל הלכתא כשמואל בדיני ומימריה דרב לא סמכינן עליה ולהכי לא איכפל תנא לפרוכי עליה דרב מה לשור שפן דרכו לילה ולהזיק בור יוכיח מה לבור שפן תחלת עשייתו לגזק שור יוכיח עד דמפיק ליה להצד השונה שבהו שדרפן להזיק ושמירתן עליה כו'.

ועוד דמפריכא דמפריה ליה אליבא דתרנוייהו היכא דאפקרינהו עד דמפיקי ליה למה הצד ממילא שמעת דהכי נמי איכא לפרוכי אליבא דרב מה לשור שפן דרכו לילה ולהזיק בור יוכיח מה לבור שפן תחלת עשייתו לגזק שור יוכיח עד דמפיק ליה למה הצד.

וכן נמי הא דאמרין לעולם דאפקרינהו ולא דמו לבור מה לבור שפן כו' כע"פ דאפקרינהו (אמר המעתיק מכאן חסר כמו שלשים שורות מהנזכרות שהן עלה אחד מהספר שהעתיקתי) דלא אפקרינהו אפלוג שמואל ורב דשמואל סבר אע"ג דלא אפקרינהו דממונו נינהו אפתי בור נינהו וחיובן בתורה שהן כפורנינהו דהא בעל הבור ישלם אמר רחמנא הך דאית ליה בעלים ואפ"ה בור הוא וחיוב רב סבר מאי בעל הבור בעל התקלה אבל בור דאית ליה בעלים חיוביה לאו בתורת שהוא בור ניהו אלא חיוביה בתורת שור שהוא ממונו הוא שפין שהוכיח הבור שהחיוב אינו תלוי בדבר שיש בו רוח חיים ולא בדבר שדרפן לילה ולהזיק ולא בדבר שהוא ממונו אלא בדבר שדרפן להזיק ושמירתן עליה בלבד הוא תלוי בין שיש בו רוח חיים בין שאין בו רוח חיים בין שדרפן לילה ולהזיק בין שהוא ממונו בין שאינו ממונו האי אבנו ספינו ומשאו וה"ה להנהו פלהו דשוו לשור ואש ובור שדרפן נמי להזיק ושמירתן עליה אי אפקרינהו ה"ל חיוביהו מחמת שהן בור ואי דלא אפקרינהו פינן דממונו הוא קסבר רב דחיוביה לאו מחמת שהן בור ניהו אלא מחמת שהן שור ואע"ג דבין כי חשבת להו בור ובין דחשבת להו שור הא קא נפיק דיניה במה הצד וחיובין ניהו אפ"ה נ"מ לחיובי ביה אדם וכלים דאי חשבת להו דחיוביהו מחמת שהן בור ניהו לא מיחייב בהו אדם וכלים ואי חשבת להו דחיוביהו מחמת שור שהוא ממונו מיחייב בהו אדם וכלים והיינו דאמר הקא תולדה דבור מאי אבנו וספינו ומשאו שהניחן ברה"ר והזיקו ה"ד אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו

בור ואין לנו לחלק דינם מדין בור ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר פלן מבורו למדנו היינו בור ואי לרב היינו שור פלומר חייבן מחמת שהן ממונו כמו שפירשנו למעלה ואין לנו לחלק בין דינו לדין השור ואלא תולדה דבור כו' הא פירשנו ענייני המשנה וגמר' דילה פהגן וממילא נתברר לה דהאי דאמרינן הכא אי דלא אפקרינהו אי לשמואל היינו בור ואי לרב היינו שור לאו לענין מילפינהו מבור לשמואל ומשור לרב ניהו פי היכא דקש' לה הא דרב ותימא מהכא אי מקרו שפן פה וכף חיוב בתורת שהוא בור ניהו או בתורת שהן ממונו פשור כמ"ש ואם תשאל פינו דהשור והאש שניהן ממונו הן והבור הוא שהוכיח שהחיוב אינו תלוי בדבר שהוא ממונו כמו שהוכיח שאינו תלוי בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שדרכו לילך ולהזיק אלא בדבר שדרכו להזיק ושמידתו עליה בלבד הוא שתלוי בין איתיה ממונו בין ליתיה ממונו כמו שב אי הכי לרב דאמר היכא דלא אפקרינהו ממונו הוא וליתיה בור ואמאי אמרינן היינו שור ולא אמרינן היינו אש א"נ היינו שור ואש תשובתה היינו טעמא שור משום שבו פתח הכתוב תחלה והאש הוכיח עליו דחייביה לאו בפשיש בו רוח חיים.

וגם הבור הוכיח על שניהם דחייבא לאו מחמת שהן ממונו ודרכן לילך ולהזיק הוא שפתח הכתוב בו תחלה והני מוכיחין עליו ניהו ומ"ה קאמרינן היינו שור ולא אמרי' היינו אש א"נ שור ואש: עוד שאל השואל הנז' הביאו הרב"צ בש"מ לקמא אמאי דשייך לד"ד ע"א): עוד שאל השואל הנז' וז"ל אמרו בגמ' תולדה דשן מה היא נתחככה בכותל להנאתה טנפה פירות להנאת' וביארו בטנפה פירות להנאתה שהוא התריס' והטילה גללי'.

וקש' לי הא דאמרינן לקמן בכיצד הרגל בהמה שהטילה גללים לעיסה משלמת ח"נ אלמא תולדה דרגל היא. וחסונו מאן דפריק להאי קושיא נאמר האי דאמרינן טנפה להנאתה תולדה דשן ה"מ היכי דהויאן גללים לחין ומחופרין בגופה ושותתין ויורדין פמימי רגלים על הפירות דומיא דאמרינן בע"ז הנציזוק והקפטרס חיבור וזה דאמרינן לקמן בהמה שהטילה גללים לעיסה משלמת ח"נ בגללין יבשים דלא נחתי על העיסה עד דפרשי מגופה של בהמה דומי' דצורות ונתקשו לנו דברים אלו פשהתבוננו בהם לפי שאין הפרש בין לח בין יבש שהפל הוא להנאתה: תשובה ושאלת הא דאמרינן תולדה דשן, מאי כו' וקאמרת אלמא טינוף פירות להנאת' דהוא הטלת גללים תולדה דשן הוא וקש' לה הא דאמרינן בפ' כיצד בהמה שהטילה גללים לעיסה רב יהודה אומר משלם נ"ש רבי אלעזר אומר ח"נ דאוקי בחזא זימנ' ובפלוגת' דסומכוס ורבנן לענין צורות קא מפלגי דאלמא צורות ניהו ותולדה דרגל היא.

הוא פירוקא דאמרת דחזית בהאי קושיא פירוקא הוא דהאי דאמרינן טנפה פירות להנאתה תולדה דשן היא ומשלמת נ"ש בגללים לחים ניהו כמו מי רגלים דנחתי לפירות ומטנפי להו והגללים מחופרים מגופה של בהמה ועד הפירות בלי שיהיו נפרדין דה"ל פענין ניצוק דקי"ל חבור הוא וזהו דאמרינן בהמה שהטילה גללי' לעיסה צורות הוו בגללים יבשים ניהו חסר בלשונו ז"ל: עיין לרבינו בצלאל בש"מ לקמא במאי דשייך לד"ט ע"א): סימן קעה שאל השואל הנז' בפ' ד' ראשי שנים אמרי' א"ר יוחנן מנין למלכים שאין מונין להן אלא מניסן דכתיב ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת

בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ואקשינו ואימא אייר ואימא סיון כו' אלא אמר רבי אלעזר מהכא ויחל לבנות בחדש השני בשנת ארבע למלכותו מאי שני לאו שני שמוניו בו למלכותו אלא מניסן מנינו ליה ושני לניסן אייר והוא חדש זיו שבו התחיל שלמה בנין בית המקדש.

וקשיא לן ההיא מימרא האי דאמרינו לקמן מנין שבניסן נולדו אבות דכתיב בשנה הרביעית בחדש זיו ירח שבו נולדו זיותני עולם אלא ניסן הוא חדש זיו: ליפרוק לן מרן האי קושיא בסכמתי נהירא היכי קרו ליה לניסן החדש השני: תשובה (חסר תחלתה) וממילא שמעת דבניסן נולדו ולא בתשרי ולא איצטריף לדקדוקי החדש גופיה.

ועוד פד מעיינת לה למילתא שפיר משפחת לה דלא קשיא מידי דאית לה למימר אטו מי קאמרינו בתחלת ניסן נולדו או בסופו נולדו שמה בסופו נולדו וסמוך ללידתו נכנס אייר ונהנה ליה פמי שנולדו באייר עצמו.

א"נ איכא למימר דכיון שנולד בסוף חדש ניסן הדבר ידוע דבאייר מתפתחין עיניו ורואה את העולם משום הכי קרי ליה חדש שנולדו בו זיותני עולם. ע"כ בלשונו ז"ל: סימן קעו הביאה רב"צ ז"ל בש"מ מציעא במאי דשייף לדמ"ז ע"א, סימן קעז ושאלת על מאי דשמיע לה דרבינו הרב רבי יצחק ז"ל הנה מתיר בבית שיש בו מת והפתח נעול ויש על הפתח אכסדרה שיפנס בהן תחת אותה אכסדר'.

לא שמענו ממנו זה וחס לי לרבינו ז"ל דלימא הכי ומשנה ברורה היא דתנן המת בבית ולו פתחים הרבה פלן טמאין נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין חשב להוציאן באחד מהן או בחלון שיש בו ד' על ד' מצלת על הפתחים כולם כו' אדקתני נפתח א' מהן מכלל דכאן נעולין גינהו ואפ"ה פיון שאין אנו יודעים באיזה פתח יוצא הרי כולם טמאין ותניא בתוספת' המת בבית ולו פתחים הרבה פלן נעולין טמאין נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורים וש"מ הפתח שנתיר להוציא בו המת ואע"פ שנעול טמא הוא הטומאה בוקעת ויוצאה ממנו וכיון שפן אסור לכהן ליפנס תחת אותה אכסדרה שעל פתח הבית שהרי הטומאה יוצאה על הפתח והאכסדרה מאהלת עליה.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן קעז ראובן נפטר והניח בית ידועה לו והניח בה לאה אשתו עם בניו עד שבאו שני הרעב וחזק עליה הרעב עד שמתו קצת בניה ברעב וכשראת זה מכרה הבית ליצקב וקבלה דמיו מבילתי שתמלך בב"ד ומבילתי שתשבוע שבועת האלמנה והוציאה הסף עליה ועל היתומה ונשאר הבית בידי יצקב ארבעים שנה ולא ערער עליו שום אחד מהיתומים ואח"כ מתה לאה ובניה ונשאר מהם א' ועמה עמד וטען על אשת יצקב שהבית הוא של אביו ושהמכר שמכרה אותו אמו הוא בטל לפי שהיו קטנים ובפרט שמכרה אותו שלא בידיעת ב"ד ומבילתי שתשבוע שבועת האלמנה והעידו שני עדים שהבית הנזכר קנה אותה יצקב הנז' מלאה בשנת הרעב לסיבה הנזכר' למעלה.

יודיענו אדוננו שורת הדין הנה: תשובה רואין אם האלמנה הנזכרת היתה אפוטרופיל' על היתומים בכל עסקיהם והעיר הנזכרת לאהיה בה ב"ד קבוע מה שמכרה הבית למזונות מכרה קיים ואע"פ שהיה שלא בב"ד וכבר אמרה ההלכה הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא הוו להו תורתא ובינת' אתו לקמיה דרב נחמן כו' עד יתומים שסמכו אצל

בעל הבית תנן ואם היתומים הנז' לא היו סמוכין אצלה אם הנה בעיר ב"ד קבוע אין מקרה מקר בבית ואע"פ שהיא עצמה יש לה מזונות והמשנ' אמרה אלמנה בין מן הנישואין בין מן האירוסין מוכרת שלא בב"ד ונותנת למזונות (מכרתי) הנה פבר ביאר התלמוד ואמר אין צריכה ב"ד מן מחין אבל צריכה ב"ד הדיוטות.

ואע"פ שמצאנו שהתלמוד ויתר במכירה למזונות שתהא בלא הכרזה כדי שלא תתעכב במכירה מ"מ לשלא בב"ד הדיוטות לא ויתר הואיל ואפשר לה זה מבלי שתתעכב וכה הדין: סימן קעט ראובן הלך למקום שאין יהודי נמצא שם זמן ויצא הקול עליו שמת ובא נכרי ואמר שנמצא במיתתו וראובן הנזכר הניח בית ואשה ובנים ונשבעה אשתו שבועת האלמנה פפי שורת הדין לגבו' פתובת' ולהשיא הבנות לאנשים ונשאר בנו של ראובן הנזכר ורצה לשלוח ידו בבית למכרה ועכב אחד מבצלי אחיותיו הדר בבית ואמר לו אין לה רשות למפנך דבר מבית זה לפי שעדיין אין לה ביה כלום הואיל ולא באו שני עדים להעיד על מיתת ראובן אביה ולא גבתה אמה פתובתה אלא לפי שהותרה להנשא בעדות אבל אין לה כלום אא"כ העידו שני עדים ורצה בנו של ראובן להוציא את בעל אחרות מהבית ואמר לו לא אצא עד שיבא ראובן וגם לא אפרע לה שכירו' להיות שאני נאמן על השכירות עד שיבא אביה ואם אתן לה הבית ושמה תפסיד אותה ויתבעני בזה אביה.

יודיענו אדוננו אם דבריו קיימים אם לאו. ואם יש לבנו של ראובן שום זכות בבית מבילתי שיעידו שני עדים על מיתת אביו ואם יש לאשה לגבות פתובתה מן הבית אם לאו: תשובה כל עוד שלא נתבררה מיתת ראובן בשני עדים אין לבנו לשלוח יד בנכסיו כמו שאמרה המשנה אמרו להם ב"ה מצינו שאין האחין נכנסים לנחלה על פיה ומ"מ הואיל ויצא הקול שמת ראוי לבן לירד לנכסיו על דרך השמירה להם והפקוח כמו שאמרו פשעו שמת כ"ע לא פליגי דמורידין כו' וזה דוקא בקרקע אבל לקבל השכירות שהוא אצל מי שהוא דר בבית בעד הזמן הקודם לא ואין נותנין אותו לו לפי שאין משורת הדין שירד קרוב לנכסי שבו אלא במה שצריך בו לשמירה ולפיקוח אבל לשלוח ידו לקבל חובותיו לא אלא הדבר בו חזר לב"ד כמו שאמרו אמר רב נחמן אמר שמואל שבו שנסבה, והניח קמה לקצור ענבים לכצור זיתים למסוק ב"ד יורדין לנכסיו וקוצרין ובוצרין ומוסקין ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו.

והסיבה בזה דילמא שמיט ואכיל להו: סימן קפ יודיענו אדוננו אם הנה ש"צ מאריך בתפלתו כדי לעשות תפלתו תחנונים או קצת מאנשי הקהל אם האריכו כמו כן אם יש למחות בידם בזה אם לא: תשובה ש"צ שמאריך בתפלתו אם הנה בצבור מי שמאריך פמוהו מאותם שיש הכרח לצבור להמתין להם אין עליו בזה עון ואם אין בצבור מאחר ומאריך בתפלתו זולתו ראוי לו להיות לו דרך ארץ ומוסר עם הצבור ולא יאריך בתפלתו להטריח על הצבור בהיותם ממתנים לו וכבר אמרו ז"ל אמרו עליו על רבי עקיבא פשה מתפלל עם הצבור הנה מקצר ועולה: סימן קפא ושאלתם מי שמסר מודעה על החליצה אם המודעה קיימת: תשובה אם הקדים היכם מודעה על החליצה המודעה מודעה ותהיה החליצה פסולה: ואמרו רז"ל ת"ר חליצה מעושה וגט מעושה פסול והעמידה התלמוד חליצה מעושה זמנין פשר וזמנין פסול הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני וראה מכאן שהחליצה אם היתה מעושה פסולה עד שיאמר רוצה אני

והואיל והדבר תלוי בו עד שיאמר רוצה אני הנה יצא לנו מזה שאם הקדים מודעא ומבאר בה כוונתו שהוא בלתי רוצה שהחליצה פסולה כמו שמצינו לענין גט שאם הקדים לו מודעא גלי אדעתיה שהוא בלתי מתרצה בו והגט פסול כמו שאמרו אמרי נהרדעי כל מודע' דלא פתיב ביה אנו ידעי באונסיה דפלוני לאו מודע' היא ואתמר עלה היכי דמי אי דגיטא ודמתנתא גלויי מילתא בעלמא הוא: סימן קפב ופשאלת אם מותר לומר בשאר ימות השנה מלה אוהב צדקה או אין מותר לומר אלא האל המשפט או אוהב צדקה ומשפט: תשובה מה שמנעו הוא לומר בשאר ימות השנה המלה המשפט או לומר בעשרה ימים שבין ר"ה ל"ה האל המשפט או האל אוהב צדקה ומשפט להיותו יתעלה בימים הנז' יושב על פסא דין ודן כל אחד כפי מעשיו וע"כ ראוי לומר בימים הנזכרים המלה המשפט אבל לא מנעו לומר מלה אוהב צדקה ומשפט בשאר ימות השנה שאין בכלל לשון זה ולא נראה ממנו שהוא יושב על פסא משפט ודן כל הבריות באותה העת אבל מה שבראה ממנו הוא שהוא אוהב המשפט כלומר מסכים בו ואינו נוטה ממנו: (ענין להרב מופת דורינו בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"א ח סימן תי"ח אות א'): סימן קפג ופשאלת אם מותר להכנס באהל שהוא שעטנז לשמור עצמו מן החום או מן הקור או אין השעטנז אסור אלא דרך מלבוש: תשובה השעטנז לא אסרו הכתוב אלא לענין לבישה והעלאה שיהיו נוגעים בגופו אבל לשבת תחתיו בלתי שיהיה נוגע בגופו אינו אסור שאין השעטנז אסור בהנאה: (וענין להרב הנז' בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"ד סי' ש"א ס"ק ג') ומה ופשאלת על טלית מצויצת פהלקתא אם אסור לצאת בה בשבת אם לא היה מתעטף בה אלא פרוכה סביבות צוארו לפי שראית מי שהורה שאסור לצאת בה על זה התאר ונתלה במה שאמרו היוצא בטלית שאינו מצויצת פהלקתא חייב ואמר כיון שמצאנו דציצית לגבי טלית לא בטיל ואם חסר דבר מהחוטין היה הנשאר משוי כן אם לא נתעטף בה כיון שלא יצא בה י"ח ציצית שבת להיות כל הציצית מצוי: תשובה אם היתה הטלית מצויצת פהלקת' מותר לצאת בה בשבת והיא פרוכה סביבות צוארו לפי שאנו מוצאים הרבה אנשים יוצאים בה כף ונהו בנה דרך מלבוש ואינו משאוי.

ואין זה דומה למה שאמרו היוצא בטלית שאינה מצויצת פהלקתא חייב לפי ששם היא עצמה אינה פהלקתא וחזרה להיות משאוי אבל הכא הואיל והיא מצויצת פהלקתא אע"פ שאינו מתעטף בה אין זה מחייב שתחזור להיות משוי לפי שהציצית חובת טלית היא ואם ה' המנהג שאין בני אדם יוצאים בטליתות והם פרוכים סביבות צואריה' אז היינו עושים גוף הטלית משאוי.

דומה למה שאמרו היוצא בטלית מקנפלת ומנוחת על כתפו בשבת חייב חטאת. אבל הואיל ואנו רואים הרבה אנשים כן מנהגם ודרךם לצאת בטליתות והם פרוכים סביבות צואריהם והוא דרך מלבוש הנה יצא מכלל היותו משאוי: (וענין להרב הנז' ל"ו בס' הנז' בא"ח סי' ש"א סק"ז ודו"ק) ופשאלת אם עשיית ציצית של צמר בטלית של צמר גפן הוא יותר משובח מציצית של פשתן בטלית של פשתן או שניהם שוין: תשובה ציצית של פשתן בטלית של פשתן או טלית של צמר בציצית של צמר שניהם במדרגה אחת ושניהם יותר משובחים מציצית של צמר בטלית של צמר גפן או של משי לפי שציצית של פשתן בטלית של פשתן או ציצית של צמר בטלית של צמר הם מדאורי' אבל ציצית של צמר בשאר מינים הוא מדרבנן: סימן קפד הביאה הרב מופת דורינו

בספרו הבהיר ברפי יוסף ח"א סי' תנ"ב סק"ג: סימן קפה ושישאלת על מי שמת לו מת בחש"מ של סופות אם יחשב חג ושמייני לו י"ד יום לענין הואיל ואמרה ההלכה יום, אחד לפני החג וחג ושמייני שלו הרי פאן כ"א יום: תשובה אינו מונה החג וש"ע שלו בי"ד יום לפי שמה שאמרו יום אחד לפני החג וחג ושמייני שלו הרי פאן כ"א יום הוא דוקא בפי שקבר את מתו קודם החג אבל מי שקבר את מתו בתוך הרגל שלא חל עליו האבלות עדיין אין אומרין בו זה ואין מונין לו האבלות אלא מיום טוב האחרון והירושה שהביאו רבינו הרב ז"ל בהלכות שאומר הנה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו אינו מנגד את הבבלי שאומר בימות הגשמים לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו לפי שפבר הקשו בירושלמי על זה המאמר שהוא הנה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו ממה שאמרה ההלכה אם לא שאל בבכרפת השנים או שלא אמר גבורת גשמים מחזירין אותו ותיקצו התם בדלא אדכר לא טל ולא מטר אבל אם זכר טל במקום המטר הנה הוא עומד במקומו ויהיה תמורתו: סימן קפו ראובן רצה לעלות לא"י ונדר שלא יאכל בשר ולא ישתה יין עד שיעלה לא"י חוץ משבתות וי"ט יורינו רבינו אם ראובן זה עבר בהיותו נדר ואם יש לו בו היתר אם לאו: תשובה מי שנדר זה עבר על דברי תורה וכל יום שהוא עומד בנדרו הוא עובר וחוטא נפשו והתורה לא התירה לאדם שיצער עצמו ואין הפרש בין מי שמצער נפשו או מי שמצער חבירו.

ולסיבה זו אין האדם חייב במה שמודה על עצמו במה שהוא חייב מיתה או מלקות כמי שהוא חייב במה שמודה על עצמו ממון וכבר אמרו ז"ל במה שאמר הכתוב בנזיר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא אלא שציער עצמו מן היין ואם נקרא חוטא מי שציער עצמו מהיין בלבד כ"ש שיקרא חוטא מי שהוא מצער עצמו מן היין ומן הבשר.

והראוי שישאל בנדר זה לחכם מןמחה ויתיר אותו לו או לג' ת"ח ואע"ג דאינם מןמחין והפתח שיפתח לעצמו הוא שאם היה יודע שהתורה לא תתיר לו זה לא היה נודר. ויודיעו את הנודר הנה מה שאמרו רז"ל על הנודר שהוא פאלו בנה במה והמקימו פאלו הקריב עליה קרבן וראוי מהר להודיעו זה וישאל על נדרו ויתר לו כפי מה שגזרה התורה וכן הלכת': סימן קפז והאשת איש שישאלת שמשכנה איזה דבר מנכסי בעלה למזונותיה: תשובה הואיל ויש לה ללנת למזונותיה והוא חייב לפרוע יש לה למשכן למזונותיה אם לא מצאה מי שילנה אותה: סימן קפח יתום הוצרך למזונות ויש לו קרקע ורצו ב"ד למפנר אותו למזונות ושמנו את הקרקע בששה דינרים ולא נמצא לו קונה אלא ראובן שנתן בו ה' דינרים וחסש לקנותו פן יחזרו עליו כמו שלא נעלם מאדונינו מה שאמרו שום היתומים שפחת שתות או הותיר שתות מכרן בטל.

נא יתן לנו אדונינו סדר איך נוכל למפנר קרקע זה ואיך יכתבו שטר המכר לקונה לפי שהיתום פעת בתכלית ההכרח: תשובה שבשמתם המשנה ופירושה ועל פן נצרכתם לשאול שאלה זו אתם גורסים שום היתומים שפחת שתות והגירס' היא שום הדיינים שפחת וכן חשבתם שאם מכרו ב"ד קרקע מןקרקעות היתומים ששמין אותו השמאין ובהם נמכרים ואין הדבר פן שאין הפנונה במה שאמרה המשנה שום הדיינים בשומא אלא בהכרזה כמ"ש שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש שלשים יום ומכריזין בפקר

ובעֶרְב וְאִמְרָה הַמְשִׁנָּה שׁוּם הַדִּיּוּגִים שֶׁפָּחַת שְׁתוֹת מְכָרָן בְּטֵל וְאֵע"פ שֶׁמְכָרוּ בְּהִכְרָזָה שְׁלֵשִׁים יוֹם וְאֵין לְשׁוּמָא בְּכָאן מְבוּא וְכִשְׁמְכָרוּ הַדִּיּוּגִים לְכַתְּנֻבַת אִשָּׁה אוֹ לְדוֹמָה לָהּ הֵם צָרִיכִים לְהִכְרֹזָה ל' יוֹם וְאֵע"פ שֶׁהִכְרִיזוּ אִם פָּחַת שְׁתוֹת בְּטֵל הַמְקַח הוֹאִיל וְנִתְאַנּוּ הַיְתוּמִים וְאִם הוֹתִיר שְׁתוֹת ג"כ בְּטֵל הַמְקַח הוֹאִיל וְנִתְאַנּוּ הַלּוֹקֵחַ אָבֵל אִם מְכָרוּ הַדִּיּוּגִים בְּלֹא הִכְרָזָה אֵע"פ שֶׁלֹּא פָּחַת שְׁתוֹת וְלֹא הוֹתִיר שְׁתוֹת בְּטֵל הַמְקַח לְפִי שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁלֹא כַּדִּין אֲא"כ מְכָרוּ בְּמִקוֹם שֶׁאֵין מְכַרְיָזִין אוֹ אִם מְכָרוּ דְבַר שֶׁאֵין צָרִיךְ בּוֹ לְהִכְרֹזָה קוֹדֵם כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ לְכַרְג"א וְלְמִזוּנֵי וְלִקְבוּרָה מְזַבְּנֵינוּ בְּלֹא הִכְרָזָה וְכָל מֶה שֶׁיֵּשׁ לִב"ד לְמְכָרוֹ בְּלֹא הִכְרָזָה אִם פָּחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר וְאֵע"פ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְמַפְנֵי לְדְבָרִים הַנְּזַכְּרִים בְּלֹא הִכְרָזָה מ"מ רְאוּי לְמַפְנֵי אוֹתָם בְּתַכְלִית הַדְּקָדוּק וְלִהְרָאוֹת אוֹתָם לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַנּוֹתָם וְזֶה הַקְּרָקַע שֶׁל הַיְתוּמִים הַזֶּה הַנּוֹ' שֶׁמוֹכְרִים אוֹתוֹ לְמִזוּנוֹת בְּלֹא הִכְרָזָה כְּמוֹ שֶׁבִּיאָרְנוּ רְאוּי לְדְקָדֵק וְלִהְזַהֵר בְּמִכִּירוֹתוֹ וְלִהְרָאוֹת אוֹתוֹ לְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לוֹ וְמִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹ וְאִם עָשׂוּ בּוֹ זֶה יִהְיֶה ב"ד בְּטוּחִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ אוֹנָאָה וְיִהְיֶה הַלּוֹקֵחַ בְּטוּחַ שֶׁלֹּא יִחְזְרוּ בּוֹ וְהַדְּמִים שֶׁיַּעֲמֹד עֲלֵיהֶם יִקְבְּלוּ אוֹתוֹ ב"ד מְרְאוּבָן אוֹ מְזוּלָתוֹ וְיִכְתֹּב שֶׁטֵר הַמְכָר וְיִזְכְּרוּ בּוֹ אֶפְסוֹ הַדְּקָדוּק שֶׁדְּקָדְקוֹ בּוֹ בְּמִכִּירוֹתוֹ וְאֵ"צ בְּהֶם שׁוּמָא לְפִי שֶׁאֵין הַקְּרָקַעוֹת נִמְכָּרִין בְּשׁוּמָא אֶלָּא בְּמֶה שֶׁשׁוּמִים.

וְהַיְתוּמִים שֶׁסְּמְכוּ אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת וּמְכַר לָהֶם קְרָקַע לְמִזוּנוֹת בְּלֹא הִכְרָזָה וּפָחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת שֶׁשֶׁאֵלֶּת אִם מְכָרוּ בְּטֵל אִם לֹא: תְּשׁוּבָה אֵין לוֹ לְמַפְנֵי לָהֶם דְּבַר אֶלָּא לְהַכְרִיחַ גְּמוּר כְּמוֹ פִּירוֹת שֶׁיִּירָא שֶׁלֹּא יִרְקִיבוּ אוֹ בְּהִמּוֹת שֶׁחֹשֵׁשׁ פֶּן יִפְסְדוּ אוֹ שֶׁיִּכּוֹל הַיְתוּם לַעֲמֹד בְּלִתָּם אוֹ קְרָקַע לְמִזוּנוֹת וְכִינִיאָה בְּהוֹן וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִכְרֹזָה בְּמְכָרוֹ הַקְּרָקַע אָבֵל הוּא צָרִיךְ אֶל הַדְּקָדוּק הַגָּדוֹל וְכָל מֶה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁיִּכּוֹל לְמַפְנֵי אֵין לוֹ לְמַפְנֵי אֶלָּא כַּדִּי הַצָּרוּךְ וְאִם מְצָא לְמַשְׁכֵּן וְהִיָּתָה הַמְשַׁכְּנָה מְסַפְּקַת לְהַכְרִיחַ מְשַׁכֵּן וְלֹא יִמְכֹּר וְאִם מְכַר וּפָחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר בְּטֵל לְפִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּחוּ גְדוֹל מִכַּח ב"ד שֶׁאִם מְכָרוּ פִּיחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת הַמְכָר בְּטֵל: סִימָן קִפְט (הַבִּיאָה רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּש"מ לְמַצִּיעָא בְּמֵאֵי דְשִׁינְיָה לְדָף ס"ט ע"ב): וְמֶה שֶׁאֲמָרוּ ת"ח מִן תַּר לְלוֹת זֶה מְזַה בְּרַבִּית מ"ט מִיָּדַע יָדַעֵי דְרַבִּית אֶסוּרָה וְגַמְרֵי וְיִהְיֶה לְהַדְדֵי לְשׁוּם מַתְּנָה.

הַלְכָה הִיא אָבֵל אֵין לְסַמְנֵיהּ ע"ז אֶלָּא הַיְחִידִים הַכְּשָׁרִים שֶׁבָּהֶם לֹא זוֹלָתָם (הַבִּיאָה רַבִּינוּ הַנּוֹ' ל' בַּש"מ הַנּוֹ' בְּמֵאֵי דְשִׁינְיָה לְסוֹף דַּע"ה ע"א): סִימָן קַצ וְשֶׁשֶׁאֵלֶּת עַל מִי שֶׁמְכַר חֲצִי בֵיתוֹ וּמְצַר לְקוֹנָה הַחֲלֵק הַמְכּוּר וְלֹא הַתְּנָה הַמּוֹכֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲלָיו דְרָף אִם יֵשׁ לוֹ עֲלָיו דְרָף אִם לֹא וְאִם עָבַר עֲלָיו בְּחֻלְקוֹ זְמַן מֶה אִם הַחֲזִיק בְּזֶה אִם לֹא וְאִם הַמּוֹכֵר בָּנָה כְּפוֹתֵל הַחֲלֻקָה וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח אֶל הַחֲלֻקָה הַקּוֹנָה אִם יִהְיֶה זֶה חֲזֻקָה לַעֲגֹן הַחִיּוּב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲלָיו דְרָף וְאִם שְׁנִיָּהֶם בָּנוּ הַכְּפוֹתֵל וְשִׁירוּ בּוֹ הַפֶּתַח אִם יוֹעִיל זֶה אִם לֹא: תְּשׁוּבָה כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הַתְּנָה הַמּוֹכֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲלָיו דְרָף אֵין לוֹ עֲלָיו דְרָף כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ וְצָרִיךְ לִיקַח לוֹ דְרָף ד"ר עֲקִיבָא וְחַכ"א א"צ וְהַלְכָה בְּזֶה כַּר' עֲקִיבָא וְמֶה שֶׁעָבַר עֲלָיו אַח"כ בְּחֻלְקוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל וְלֹא תַעֲלֶה לוֹ בּוֹ חֲזֻקָה כֹּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ טוֹעֵן שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּמַתְּנָה וּפִי' כֵּן בְּפִי' לְפִי שֶׁהִיא חֲזֻקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה וְכִבֵּר אֲמָרוּ כֹּל חֲזֻקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה אֵינָה חֲזֻקָה כִּיּוֹד אֲמַר לוֹ מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שְׁלִי שֶׁלֹּא אֲמַר לִי אָדָם כְּלוּם אֵינָה חֲזֻקָה שֶׁמְכַרְתָּ לִי וְשֶׁנִּתְּנָה לִי בְּמַתְּנָה הַרִי זֶה חֲזֻקָה.

ומה שאמרו ומודה רבא בשביל של פרמים הואיל ונעשה להילוף נקנה בהילוף זהו אחר שפלי שהקנה לו ואם לא פירש פן יש לו למנעו לכשירצה שיוכל לומר לו מחלתי לך בזמן מה ועתה איני רוצה למחול לך: ונ"ל שאם פתח הפתח לחלק המכור בהספמתו שהיה לך זה כאלו פירש בפירוש שהקנה אותו לו ודוקא אם היה הכותל של החלוקה מיוחד למוכר ואין לקונה בו כלום אבל אם היה לשניהם בשותפות יש לו לטעון שהוא לא הניחולעשות הפתח לענין שנתרצה שיהיה לו עליו דרך אלא לענין שאם קנה ממנו הדרך או פניס אותו שלא יצטרך לסתור בפותל ולעשות מקום הפתח כדי שלא יתנדנד וזה ממה שאמרו א"ר נחמן בי כורי לא הוי חזקה מ"ט מימר אמר לך מפיסת לי לא תתרע אשיתאי ומה שאמרו בתלמוד האחין שחלקו אין להם דרך זה על זה שאמרת אם דומה לגדון שלנו לא דמי דאחין שחלקו תרנוייהו מפת אבנהו קאתו והכא קונה מפת המוכר קא אתי ואין לו אלא מה שהוא ידוע שפיון להקנות לו ואם היתה ההלכה כחכמים שאומרים מוכר בעין רעה הוא מוכר היה לו דרך עליו אבל פיון שפסקה בתלמוד ההלכה כמי שאמר מוכר בעין יפה מוכר ולא השאיר לעצמו בדבר המכור שום חלק א"כ היה הדין שאין לו עליו דרך כמו שאמרו וצריך ליקח לו דרך: סימן קצא והאשה שפצא לה בעלה מעות והיא טוענת שנתנו לה במתנה והבעל אומר שפא הוא ממעשה ידיה היא נאמנת בזה וכבר אמרו אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן התינוקות קבל מן האשה יחזיר לאשה שנתנה מזה שהיא נאמנת בזה שהיא טוענת שאין לבעלה בהן כלום ואם רצה הבעל מתרים חרם סתם על מי שטוענת בזה שגר ואחר זה יש לו לקנות במעות הנז' קרקע והוא אוכל פירות כמו שעושי במעות הנופלים לה בירושפה ובשאר נכסי מלוג: סימן קצב ושאלת כו' (הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למציעא במאי דשייך לדע"א סוף ע"ב): סימן קצג ושאלת אם יש ליחיד רשות לומר בתחוננו ובתפלותיו ויעבור ה' על פניו אם לאו: תשובה לא ראיתי בתלמוד מי שפנעה זה אלא שראיתי בתשובה לקצת מן הגאונים שאין ליחיד לומר ויעבור ונתלה במה שאמרו ומנין שאין הב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כפיר לא ימאס: סימן קצד מה יאמר אדונינו בכלי חרס שמו בו חלב צונן לא רותח אם מותר לשום בו בשר צונן או רותח אם לאו: תשובה מותר לשום בכלי זה בשר צונן או חם ודוקא אחר ההדחה כמו שראינו אותם שנתנו גבול בכלים שנשתמשו בהם בדבר מן הגיעולים ע"י צונן וכן אמרו בכלים שנשתמש בהן ביין נסוף ע"י צונן שיהא מדיחן ושונה בהן.

הנה הורה לנו זה שכל דבר שתשמישו על ידי צונן שההדחה תספיק בו והנה יכול הוא להשתמש בכלים אלו בבשר צונן או חם אחר ההדחה וזה דוקא אם זה החלב לא נכנס בו מלח אבל אם נכנס בו מלח אסור להשתמש בהם בבשר לא צונן ולא חם כמו שאמרו מליח הרי הוא פרוחם ואמרו התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפיו לעול' ואע"פ שמה שאמרו מליח הרי הוא פרוחם העמידו אותו בשאינו נאכל מחמת מלחו עכ"ז ראיתי מי שקדם מן החכמים אוסר זה בכל מליח ואינו משגיח בזה האקנמתא וראיתי את רבינו ז"ל אוסר זה על צד החומרא באיסור: (בתשובות אחרות מצאתי שהתשובה הנז' ייחס אותה להרי"ף).

ובמקום וראיתי את רבינו הנז' לעיל. כתב וראיתי את רבינו האי ז"ל.

עכ"ד המעתיק מלשון ערבי): סימן קצה ראובן הלנה את שמעון עשרה משקלי זהב הנק' בערבי מתאקי"ל ושם לו ביתו עליהם משכונה ואחר זמן הוסיף המלך במשקלות שמנה גרעינים בכל מתקא"ל וכשפא ראובן לגבות את חובו רצה שמעון לפרעו במשקלות שהלנה לו בהם' שהם המשקלות הקטנים ואמר לו ראובן לא אקבל ממך אלא במשקלות הגדולים שהם עוברים עתה והורה המורה שיפרע לו במשקלות הגדולים שהם עוברים עתה לפי שתוספת זו לא עשתה רישם בשערים וטען שמעון שאתה אדוננו יתמיד האל שלנתך נשאלת בכינצא בזה והורית שאין ליתן לו אלא במשקלות שהלנה לו בהם ולא שמעו ממנו ולא פנו אליו.

נא יודיענו אדוני שורת הדין בזה וירחיב בו ושכרו כפול: תשובה עמדתי על שאלה זו והמורים שהורו על שמעון שיפרע לראובן במשקלות הגדולים הם מדייני דחצצתא ואין ספק שדברי רבה רב חסדא שראו דאטענוהו והוא אמרם בעא מיניה רבה מרב חסדא המלנה את חבירו על המטבע והוסיפו עליו מהו אמר לו נותן מטבע היוצא באותה שעה כו' עד והא קא זילי פירי אמר רמי בר חמא חזינן אי מחמת טופיינא זיל מנפי ליה כו' ונחשבו אלו המורים שדברי התלמוד נאמרו בכינצא בנדון זה ולא דקדקו שלא דבר התלמוד במי שלנה את חבירו דבר במשקל שאין ספק שלא יפרע לו אלא באותו המשקל בעצמו שנתן לו וכמשקל אותם המשקלות בעצמו שהלנה לו בה אכל התלמוד דבר במטבע שהוא דינר גוף אחד שלם טבוע מפותח בחותם המלך שהוא יוצא בין האנשים שלם כמו שיצא טבעו באותה שנה אי אפשר לפחות ממנו ואי אפשר להיות בו סדק כל שהוא ולא פגם ולא חסרון מהמשקל הידוע שצריך להיות בכל דינר ואם הנה חסר דבר מועט ממשקלו הנה נתבטל מהיות נושאים ונותנים בו במקח וממכר מפל וכל ואינו נקרא עליו אז שם מטבע שאינו ראוי לשאת ולתת בו אבל הוא נחשב כנספא שצריכה היא על כל פנים לטבוע אותה בבית המטבע ובכל פיוצא בזה שאל רבה המלנה את חבירו על המטבע והוסיפו עליו ועל פיוצא בו השיב רב חסדא נותן לו מטבע היוצא באותה שעה לפי שהדינרים הישנים הראשונים קטני המשקל כבר נתבטלו מלשאת ולתת בהם מפל וכל ואין נק' עליהם שם מטבע אבל נחשבים הם נספא חתיכת זהב בלתי מפותחת והוא לא הלנה לו אלא דבר שהנה נקר' עליו שם אותו מטבע והנה אז באותו העת עובר בין האנשים גם אינו חייב לחשב לו התוספת שבו לפי שלא הלנה לו משקל ידוע כדי שיחשוב לו מה שנוסף על אותו המשקל אבל הלנה לו דבר שנק' עליו שם אותו מטבע והנה בו מה שיהיה הגע עצמה שהי' בדינר שהלנהו איזה תוספת על הצורך לא יחשוב אותו עליו ביותר מדינר לפי שלא יצא אצלו ביותר מדינר ואותו התוספת לא תהנה בו ואי אפשר לו לקוץ אותו כמו שאם הלנה לו דינר שלם במשקל ואירע ללנה שהחזיר לו דינר יתר במשקל על הצורך איזה דבר מבלתי שתהיה תוספת זו מצד המלכות אינו חייב לחשוב עמו על אותו התוספת לפי שאין לו בו תועלת שלא יוציאנו ביותר מדינר א"כ נתברר שלא הלנהו אלא מה שיצא אצלו בשם דינר ושאינו היתרון שהוא שבו מחמת המשקל מעלה ולא מוריד אלא מה שחיסר ממנו וע"כ הורה רב חסדא שלא יחשב עמו בתוספת שיש בו אם התוספת היא לא עשת רישם בשערי' אבל הזהב שהוא נתן במשקל ונלקח במשקל ויחשוב כל אחד עם חבירו על גרעין אחד אם נגרע ממנו וישלים אותו לו או אם נוסף בו ויגרע אותו ממנו איך נדמה אותו לזה ונדון שאם לנה א' מחברו

מתק"ל אחד והיתה המשקלת אז קטנה ואח"כ נתוסף בה שיפרענו במשקלת הגדולה כאלו שם מתק"ל הלנהו מבלי דקדוק משקל כדי שנתחייבנו שימתן לו מה שיוציא באותו שם יהיה משקלו מה שיהיה הלא לא הלנהו אלא משקל ידוע והנה מן הדין שלא יפרענו אלא אותו המשקל בעצמו תקרא אותו אמה מה שתרכזה או תקראנו מתקל כפי מה שהיה קודם או מתקל פחות שני גרעינים כמו שקו' עתה: ועוד שזה זהב אינו גוף אחד כדי שנגמר מפיו שנתוסף בו אלו השני גרעינים כבר נתבטל אותו המתק"ל הראשון מלשאת ולתת בו לפי שהוא חסר מתק"ל אבל הוא נפרד החלקים וכל גרעין נפרד הוא מחבירו ואפשר לשאת ולתת בגרעין אחד ממנו או בפחות וכ"ש במתק"ל אחד פחות שני גרעינים והואיל והדבר כן באיזה טענה נחייב את הלנהו שימתן למלנה דבר נוסף על מה שהלנהו והדבר שהלנהו לא נתבטל מלשאת ולתת בו כלל באופן שיצא מכלל היותו נקר' בשם מטבע או איך יעלה בדעת שום אדם שילנה לו שיעור משקל זה ונחייב אותו להחזיר לו משקל יותר גדול ממנו אין זה אלא רבית גמור לדעתי שאם היתה תוספת זו ביופי הזהב ועליו אז היה אפשר לדון בו דין זה כגון אם היה הזהב הזה בתחלה היה בו הרביע סוגים ועתה חזר להיות בו השמינית אז אם היה אדם אחד מלנה לחבירו מתקא"ל אחד מהזהב הראשון הגרוע היה חייב הלנה לפרוע למלנה מהזהב הטוב הינצא באותה שעה הואיל ואותו הזהב הראשון הגרוע כבר נתבטל מלשאת ולתת בו שהמלנה יכול לומר ללנה אני הלוייתי לה זהב עובר באותו בישת כן אמה החזר לי מה שיצא לי בזה העת מהזהב הטוב ואינו חייב לחשוב עמו על ההפרש שבין שני מיני זהב מיופי הזהב לפי שיש לו לומר ללנה וכי אני פשהלויתיך דקדקתי עמך בחשבון הזהב הטוב כפאשר הוא והסיגים שבו כמו שהם כדי שגם אמה תחזיר לי אותו המשקל בעצמו ביופי אני לא הלוייתיך אלא מה שנופל עליו שם זהב מבלתי שאדקדק עמך על מה שיש בו מזהב טוב ומסיגים כן גם אמה לא תדקדק עמי עתה בזה אלא תן לי שם זהב בעלמא כמו שנתתי לה.

והנה אם היה נדון כזה היה דומה לדברי התלמוד אבל אם היתה התוספת במשקלות אין הענין דומ' לדברי רבה ור' חסדא כלל ולא זה הדרה ולא זו העיר ואם המור' זה היה מדקדק במה שאמרו ואפי' כי נפיא ואפי' כי תורת' היה משער ממנו שדבריהם אינם אלא על המטבע השלם הינצא במספר לא במשקל ואין אדם יכול לחסר ממנו אז אם הי' רואה מה שאמרו והא קא שבח לענין נסכ' אז היה משער שדבריהם אינם אלא במטבע השלם שאין דרה בו למשקל כלל.

הלא תראה שלא מצינו דרה שיתברר בו רינח תוספת המשקל אלא כשהוא רוצה לעשות ממנו נסכ' אבל לא בדרה אחרת לפי שפיון שאינו נלקח אלא במספר לא במשקל אין המשקל מעלה בו ולא מוריד אם המורים הללו היו ממי שהורגלו ללמוד בתלמוד אז היו מבינים ממנו שהמטבע אצלם הוא על הדינרים שהיה שלמים א"א לחסר אותם בין אם היו דינרי כסף או זהב וזהב הנפרד החלקים שנושאים ונותנים בו במשקל אינו נהוג אצלם כלל.

ומי שאינו יודע דרה התלמוד ואינו מבין פונותיו איך יכניס עצמו בדיני ישראל ויסמוך על ההיקש שלו בתלמוד וכמו שיעלה בדעתו ואין לקרות כפי האמת לדיינים אלו אלא

דייני דתצצות ולקרות עליהם פי רבים חללים הפיל' ולכמו אלו והדומים להם ראוי לומר
אם קרית לא שנית ואם שנית לא שלשת ואם שלשת לא פירשו לה חכמים לפי שהם
אם היו מפרשים להם חכמים לא היו טועים טעות כזו ולא היו מפרשי' בתלמוד דבר
שאינו כונתו אבל עצלות שהיתה בהם שלא שמשו גדולי הדור חייבה להם זו ואנחנו
כבר הורינו לה ואמרנו לה שורת הדין בזה והודענוה דברך שתאמר אותו וטעמו עמו
וראוי לה שתקבע בה מסורות.

ולא הורינו לה אלא מה שקבלנו מרבי' ואדוננו הרב הגדול ז"ל כשילמדנו לפניו הלכה זו
מפירוש' וכוננת' ומה שתתיחד בו ההלכה וסיבות' עם היות שהוא דבר נגל' אצל מי
שיש לו הקש והרגל בדרך התלמוד מבלתי שיצטרף לסמוך בו על רב עכ"ז רצינו
להודיעה מה שקיבלנו בו מרבי' הגדול ז"ל לארפובה אתרי ריכשי והרוצה לקבל יקבל
ומי שלא ירצה לקבל יעמוד בסברתו כפתוב השומע ישמע והחדל יחדל ועל פיוצא בו
ראוי לומר גוד לית דין צבי דילפ'.

והמקום יזכור להורות פדין וכהלכה והוא יפתח לבנו לתורתו ולהוציא הדין על בוריו
ועל אמתתו ויצילנו מעונש הדין אמן: סימן קצו שאלה, חסר התחלתה) אומר שאלתי
אותו בלילה על עיקר המעשה אומר שהם היו שותפים ושמו כל מה שביניהם בשותפות
והתנה כל אחד מהם על חברו שאם נפטר שיוציאו נדונ' לבנותיו לכל אחד מהם כף
וכף ואירע שמת א' מהם והניח ד' בנות וכן האחת והיא הגדולה נשואה עם בן דודו של
רבי עזרי' ושתיים מהן נשואות לשני אחיו והאחרת קטנה והיה התנאי בלשון זה שיוציא
נדונ' לבנות שותפו כף וכף.

ואמר רבי' ז"ל שזה התנאי בטל ואינו חייב להשלימו לפי שהוא קנן דברים וזהו מפנין
שלא היה בו חיוב לא בדרך חוב ולא בלשון מעכשיו ולא בשום דרך מדרכי ההקנאה
אלא בדברים בעלמא וקנן על זה קנן דברים והוא בטל: ואמר עוד שהיה בלשון השטר
שכל הדברים הם מעורבים בינינו גם השרקות והורה רבי' שלא פיונו באמרם השרקות
אלא לרמז על הפירות או אל שבח השרקות' לא אל זולת דבר זה אבל גוף השרקות
לא שמן הנמנע לשותפו גוף השרקות והנה זה קנן דברים במה שהתנה לו שיתן
לבנותיו מהרינו ומהפירות לפי שהוא דבר בלתי מצוי אבל הוא קנן דברים גם אומר
דבר אחר שאפ' אם היה הקנן האמתי ולא היה קנן דברים אלא חוב גמור ואפ' אם
היה התנאי על מעות מצויין עכ"ז אינו מתחייב בתנאי שהן תובעין ממנו האחין בעלי
שתי הבנות הואיל והתנה על עצמו שאם לא יקיים כל התנאים היה נאמן עליו אבי הבנו'
במה שיטעון עליו והיה מה שיהיה הוא ויורשיו אחריו כלומר הבנות שיהיו נאמנות עליו
במה שטוען מצד אביהן ויקחו אותו בלא שבועה ואמר רבי' שאם אומר לא השלים התנאי
אין יורשיו חייבין מן הנאמנות דבר לפי של' השטר הוא שהאמין אותו ואת יורשיו במה
שיטענו על פלוני ולא אומר ועל יורשיו ג"כ הוא נאמן וא"כ אין יורשיו חייבין מנאמנות
זו דבר ואין הבנות נאמנות עליהן כלל לפי שהנאמנות היא השותף עצמה ואינה על
יורשיו וא"כ הנה נתברר שהתנאי קנן דברים ולא יעלה בידם ממנו כלום.

גם הקנס אינם חייבין בו בכלום לפי שאין הנאמנות עליהן אלא על אביהן בלבד וא"כ
אין להם דבר: עוד חזרו אל דבר שני והוא שתתחלק ביניהן הירוששה דשרקות וכל מה

שהגנים אביהן שיתחלק על הבת הגדולה ועל השתי בנות הנשואות לשני האחים והקטנה שבבית ועיקרי המעשה הנה שהגדולה קרא לה שם הגדונית הידועה קודם מותו ואחר כך מת ונשאת אחריו ושאלתי ממנו ו"ל ואמר שהגדולה קנתה הגדונית שהכניסה עמה ואינה מחוייבת להסזירה לדין חלוקה לפי שאביה קרא שם לגדונית זו שהיא שלה וכבר קנאתה היא לבדה במה שקרא לה אביה שם לגדונית זו שתהא שלה ובמה שייחד אותה לה.

אח"כ נשאל אם יש לכל אחת עישור נכסי מהנכסים לצורך נישואיה ובכרט הקטנה אם לאו לפי שהבן שהגנים אביהן לא שהה אחריו כי אם זמן מועט ואח"כ מת ונשטה יותר מל"י והוא ב"ק והוא יורש ונתערבבו אנשי העיר בהפרש שבין בת בין הבנות לבת בין הבנים שאם היתה בת בין הבנים היתה כל א' שנה לאחותה בעישור נכסי אבל זאת היא כבין הבנות שאין לה פלום אלא חולקות המזון בשנה ומקום הספק הוא אם מציאות האח חזקת לחייב לתת לכל אחת עישור נכסי או אינ' מזקת פלום.

ומסזיר הירוששה לעיקרא שהיתה מן האב ונחשוב את הבן פאלו לא הנה. או נאמר מפיון שהנה ראוי לתת עישור לכל אחת וגם עטה פו יהנה: והורה רבינו שאין מעלה ולא מוריד פלל מה שחנה הבן אחרי אביו לפי שפיון שמת ה"ל פאלו לא הנה ויחזרו פלם פאלו הן יורשות מאביהן ויתבטל חיוב העישור לכל אחת להיותם פלן בנות והירוששה היא להן ואפ"י שנא' שהירוששה היא לאח אין זה מזיק פלום משום דאיכא רנוח ביתא שפלן יורשות ונחשוב שמה שתקח כל אחת מהירוששה הוא פנגד עישור נכסים בין אם הנה פחות או יותר הואיל ויש שם רנוח ביתא פלומר ירוששה ולקיסת מזון יהנה מה שיהנה.

לפי שהמעשה הזה שלהן אינו כמעשה הנזכר בתלמוד פתובות פ' מציאות האשה דס"ט ע"א אבל יבא המעשה הזה שלהן מפל שפן. לפי שהמעשה שבפתובות היא פו שתי בנות ובן וקדמה אחת ונשאת בחיי האח ולקחה עישור נכסים ומת האח בעדיין השגנה לא נשאת ולא לקחה פלום ואמרנו עלה שנייה ויתרה פלומר אין לה עישור ולא ליקח פנגד מה שלקחה אחותה הראשונה אלא מחלק חלקה בזה והוא מה שאמרו ויתרה כמ"ש משום רנוח ביתא והשמה ומה אם באותו מעשה שהיתה מציאות האח עושה רושם והיותו יורש ואירע שהבת הראשונה לקחה פכר העישור ואח"כ פשמת קדם שתקח השנית העישור שאבדה אותו ושבה עם אחותה לעיקר הדין והנה האח פאלו הנה כ"ש וק"ו מעשה זה של בנות אלו שמת הבן הקטן קודם נישואי שום אחת מהן ואין מציאותו לא מעלה ולא מוריד שלא יבא להן פלל מן הדין מחמתו שום משפט עישור אלא הדין נותן שיהיו יורשות פלן בשנה ולא תקח האחת על האחרת שום תוספת פלל וגם הקטנה תקח חלקה עמהן בירוששה בלבד ואין לה בכל הזמן לא מזונות ולא מדור כמו שהנה לה אלו האח היורש הנה חי: הפלל העולה שאין לקטנה מזונות ולא מדור ומחשבין עמה על שכירות המדור ששכנה בו מקרקעות אביה ואינה יכולה לומר בחלקי דרתי לפי שאומרים לה מאן פלג ליה.

והלקחא ברירא לן הואיל והדבר מעורב אין שום אחד יכול לומר בחלקי דרתי ובו נתהייתי הפלל שזו היא פונת לשון שטר זה הנז' שקנו מפלוני שישאי את הבנות בכך

וכך נדוניא ואם לא יעשה כן יהיה נאמן בקנס שיש לו עליו והוא נאמן בו הוא ויורשיו על פלוני שנתפזר הואיל ולא אמר ועל יורשיו שנתפזר.

עוד הודה שהשטר בטל שאין לשונו מועיל לפי שהוא קנן דברים בעלמא כלומר שלא נתחייב בחיוב גמור אבל אמר אעשה כן וכך ונהו קנן דברים ואינו מועיל כלום ע"כ. (אמר המעתיק מלשון ערבי זה מצאתי בכלל תשובות הרא"ם עצמו שבלשון ערבי ולא ידעתי אם שאלה זו הנז' היא לשון תלמיד אחד מתלמידיו שמספר בעדו או אם הוא לשון הרא"ם עצמו שמספר בעד רבו הריא"ף ז"ל כמו שתמצא בקצת תשובות הפתובות למעלה): סימן קצ"ז עוד הורה ז"ל במי שאבד ממנו הפקדון שהפקד אתו שיכלול כמה היה שנה בכלל שבועה שאינה ברשותו ואין הפרש בזה בין ש"ש ובין המלוה על המשכון שכשאונו מחייבין את כל אחד מהן שבועה שאינה ברשותו ושנאבד ממנו נשבע ג"כ שהיה שנה כן וכך ויפרענו לו והשבועה היא שבועה דאורייתא ואם אינו יכול לכונן שווייו יתן מה שיאמר חברו שהיה שנה אחר שיחרים חרם סתם על מי שלקח ממנו יותר משווייו וכבר ביאר פיוצא בזה בשבועות וכל המפרשים האחרים זולתו הטילו השבועה על בעל החפץ בדין המסור והדומה לו שנשבע על שיעור מה שנאבד לו ונוטל והביאו ראיה לזה ממה שאמרו מעשה בחד בר נש דאפקידו גביה חד שק צרור כו'.

והרב ז"ל חלק ואמר שהטעם שאמרו שם במי שהפקיד צרור שישבעו בעליו על מה שהיה בו ויטלו לפי שבעל דינו אינו יודע מה היה בו והוא מכחיש אותו בטענתו באמרו אוילי היו בו אבנים ולא כסף וע"כ חייבו שבועה את התובע שישבע כמה היה בו ויטול אבל ענין זה הוא בדרך אחר והוא שמי שנאבד אצלו מודה הוא ששנה קצת אלא שיש בו בינו ובין התובע הפרש בין רב למעט וע"כ ישבע כמה היה שנה ואם אינו יודע יפרע מה שיאמר בעל רבו ויחרים חרם סתם בפניו על זה ע"כ.

(אמר המעתיק מלשון ערבי מלשון תשובה זו נראה שהוא לשון אחד מתלמידי הרא"ם ז"ל שאמר פה וכבר כתב פיוצא בזה בשבועות רומז אל חדושי הרא"ם ז"ל הנמצאים היום אצלנו לשבועות): סימן קצ"ח ודין השלחני עם הפאס"י שטענו בארבעה כספים דמי דבר מה עוד טען עליו בחליפי דינר מראבט"י והודה הפאס"י שיש לו אצלו חליפי דינר בלבד וכן אותו רבינו יהוסף ז"ל בשבועת התורה להיותו מודה במקצת כמה שהודה בחליפי הדינר ביותר מש"פ שהוא שיעור ההודאה והיה זה דומה למה שאמרו טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן חייב לפי שמין הכסף אינו מין הזהב ורצה הפאס"י להפך השבועה על השלחני ואמר לו שבועת התורה לא תתהפך ואמר הפאס"י די לי ממנו בחרם סתם ואמר השלחני אני אהפך עליו זה החרם סתם ואפטרנו ממנו ואמר רבינו לפאס"י שבידו הבחירה אם רצה יזהיר או יפרע והפך עליו אזהרה ופרע הפאס"י: סימן קצ"ט ראיתי אותו ז"ל שדן במי שהעיד עליו עד אחד שישבע ואמר שישבע הסת ונתן הטעם לזה להיותו מודה בעיקר הטענה ואמר כן הוא שהיה לו אצלי כמו שאמר העד אלא שפרעתי לו ואמר שאין הפרש בין אם פפר קודם שבא העד או הודה השבועה מוטלת עליו וכן היה המעשה שהנתבע כשבא לפניו אמר כן הוא שהיה לו אצלי ופרעתי והלך להביא העד האחד בחשבו שישחייב אותו שבועת התורה ואמר לו אין עליו אלא שבועת הסת לפי שהודה ואמר כן הוא שהיה לו אצלי ופרעתי ואם היו שני עדים לא

היה נאמן כלל ובפרט אם היה בקנה אכל הואיל והוא עד אחד עדותו תועיל שישבע שבועת הסת ופטר את"כ הפך השבועה על חבירו ואמר ישבע ויטול נדן אותו ו"ל שיהפכה עליו ויפרענו: עוד שאלתי ממנו ו"ל אם היה עד אחד מעידו בחוב שנתחייב עליו בו שבועה אם הוא צריך שיהיה בקנה ואמר א"צ אלא עדות גרידא תועיל בזה עוד שאלתי אותו ו"ל על העדים שמסתייבין אותו ממון אם הם צריכין שיעידו בקנה ואמר אינם צריכים לו שאין לנו צורך בקנה אלא לענין שעבוד בלבד: סימן ר' מורשה אחד בא לפנינו וקבל דינר שהיה למרשה אצל אחד וכשבאו להעיד עליו בו אמר לא אעיד על עצמי אלא שקבלתי דינר מצד ההרשאה שהורשתי בפ"י ולא יקנו מידי כלל בסתם איה קבלתי אותו וכשאירעו דברים אלו אמרתי לו איה יתחייב בזה והלא איפשר שתהיה זו סיבה לשיפסיד הדינר בשאיפשר שבטלה האשה המרשה הרשאת המורשה או הרשמה זולתו ויפסיד זה האיש הדינר הנה שנתנו למורשה הנה ואמר ו"ל שאין עליו מזה הפסד ולא יפסיד דינר זה לפי שיאמר למרשה אותו אני נתתי למי שנתבררה הרשאתו עלי בב"ד: עוד אמר וקבלו ממני שכל מה שינתן למורשה אחר שתתקיים הרשאתו לא יפסיד אותו המורשה או נסתלק או נשתנה אלא כל מה שקיבל מתחייב בו המורשה ויחשוב אותו לנותן.

ומה שאמרנו שיכול המורשה לבטל הרשאת המורשה שהרשאו או להחליף אותה הוא לענין המרשה והמורשה. וזה כדי שלא יחזיק המורשה ויאמר לא אסתלק מהרשאתי הואיל וכבר הרשית אותי והחזקתי ולא אסור ממנה ע"כ אמרנו שיכול המורשה לבטל הרשאתו אבל לענין מה שקבל מבני אדם וגבה מן החובות מבעלי חובות בכת ההרשאה שבידו המרשה חייב בכל מה שקבל המורשה שלו אא"כ בטל הרשאתו או החליף אותה והודיע את בעל חובו ומי שיש לו אצלו דבר או עשה זה בב"ד או שהעיד עדים בכתב או שלא בכתב ולא היה הענין בסתר שיש לבעל הממון לטעון ולומר כבר בטלתי אותו בעדים וידעו רוב העולם בקרה והיה לה לשאל על זה ולהתעכב מלתת וכיון שלא עשית כן אתה הוא שהפסדת על עצמך: אבל אם טען המרשה אני בטלתי הרשאתי בסתר ואפ"י שהיה זה בעדים הואיל ולא היה זה בב"ד ולא בפומבי אין טענה זו מועלת לו כלום ומה שקבל המורשה שלו את"כ הוא נחשב עליו ויחייב בו ולא יפסיד הנותן ממנו שום דבר כלל.

ומה שאמרנו שהנתבע יכול לדחות את המורשה ולומר לו לא אתן לה דבר שמא מי שהרשה אותה חזר בו או הרשה זולתה אין זה מטעם שאם נתן למורשה דבר שיפסיד אותו אבל כל הדברים הללו הם אם רצה הנתבע לדחות ואם ירצה יאמר אותם ואם לא ירצה לא יאמר ואם אמר אותם הם על דבר האזהרה לעצמו וההשמר מדברי ריבות ומלטרוח לקיים הרשאתו שהוא רוצה לברוח מהטורח ומהקטטה ויכול לומר זה עד שיברר המורשה שההרשאה לא נשתנה ולא שינה אותה כלל זו היא טענה לנתבע בדוקא שיכול לשמור עצמו מהטורח אבל אם רצה ליתן לא יפסיד כלום ובתנאי שלא היתה בטלת ההרשאה מפורסמת כמו שנתבאר עוד הוציא דין זה ממקום אחר והוא שיכול לומר לו אפ"י את"ל שבטלת שליח זה ואינו שלוחה הרי אתה גרמת לי הפסד ממון והואיל ואתה גורם אתה חייב לפרוע לי מה שגרמת לי להפסיד אותי והפסדתי אותו בעשותך אותו שליח ורימתיני עד שנתתי לו והיית אתה סבה להפסד ומה שאתה מחוייב

לפרוע לי לסיבת שאפתה הוא הגורם הוא יפטור אותי שליח ואם אח"כ בטלת אותו אני חייב דבר מזה הטעם ג"כ אמר רבינו שמי שהממון אצלו הוא נפטר ממנו.

עוד אמר ומה שאמרנו שהמלנה א"א לתת אותה לשום אדם במתנה דוקא אם היתה מלנה על פה אבל מלנה בשטר אפטר לתת אותה במתנה ויקנה אותה מפני ששעבוד השטר על הקרקעות ונהיה ליה פאלו הקנה לו דבר נמצא בעין והיה דינה פדין דפקדון ע"כ: סי' רא (הביאה רב"צ ז"ל בש"מ לקמא במאי דשיניף לדקי"ב ע"א): סימן ר"ב אמרו בסוף פ"ק החובל בירא דשתיית מינייה לא תרמי ביה קלא פ"א הבור ששתיית ממנו לא תשליף בו אכן או דבר אחר פלומר לא תולזל בו ולא תגמול אותו רע אחר שנתהנית ממנו וזה ע"ד משל הדברים שמי שבא לאדם ממנו אי זו תועלת או נהנה ממנו אין ראוי לו לעשות לו שום מעשה שיבא לו נזק ממנו וכבר הביאו שם בגמרא ע' ענין זה משלים ופסוקים מענין מכות מצרים וגלו הסיפה שנעשו קצתם ע"י אהרן ע"ה וסיפר רבינו ז"ל על רבו הריא"ף שאירע לו ענין זה עם איש אחד ולא רצה לדון אותו כלל פדי שלא ידון אותו במה שיבא לו הנזק ממנו ונמנע מזה מניעה גמורה וזה שהוא ז"ל חלה ונכנס אצל אדם אחד במרחץ שהיה לו בביתו ונתהנה מהמרחץ הנז' אח"כ זמן אותו שישב אצלו עד שיבריא וכבד אותו הרבה ועשה עמו טובה והבריא ובהמשך הזמן על האיש שהוא מטה ידו וירד מנכסיו ונשפר בערבונות וזולתם ונתחייב לתת ממון לבעלי חובות וירד עד שהוצרך למכור המרחץ הנז' ולשום אותו לבעלי חובותיו ואמר רבינו יצחק ז"ל לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במקר ולא בשומא ולא בשום דבר המתניח בו לפי שנתהנית ממנו ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה כ"ש וק"ו בני אדם המרגישים בהזק ובתועלת שיהיה זה שנוי לעשותו והעושהו יוצא משורת המוסר ודבר ארץ ואמר ואפטר לפרש במה שאמרו לא לידון איניש לא למאן דרחי' ליה ולא למאן דסני ליה שיהיה סיבת מניעתם ז"ל לדון למאן דרחים לשתי סיבות האחד שלא נטה לזכותו והשנית שאם אפטר שיציל את נפשו וידון אותו כפי שורת הדין היה בזה משלם רעה תחת טובה ואם היה זה במי שקבל הנאה מבשר ודם כ"ש וק"ו באלוהי תברך שממנו נשפע הטוב הגמור שראוי להודות לו הודאה גמורה ולא יעשה מה שיקניטנו ולא מה שהוא שנוי לו (הביאה רבינו בצלאל ז"ל ועי' להרב ברפי יוסף חחה"מ סי' ז' אות ב'): סימן ר"ג רבינו ז"ל הנהיג את אנשי אליסנא בתחלה שיברכו שהחיינו על הלולב ועל השופר עד רבו רבינו יצחק ז"ל אלפאס"י ובטל מלומר שהחיינו על שניהם לפי שלא נראה לו זה ונגלית אח"כ תשובה לרבינו נסים ז"ל והכריע בזה פדברי ר"ן והתשובה היא מחייבת לומר שהחיינו בשופר ולא בלולב וזה לפי שנראה לו שאין לומר שהחיינו בלולב לפי שכבר ברכנו שהחיינו בלילה בקידוש וסג הסופו' הוא מהרגלים שראוי לומר בהם שהחיינו מדאורי' והלולב הוא מדאורייתא וכבר נכלל בברכת הלילה אבל ברכת שהחיינו בלילה בר"ה ויה"כ היא מדרבנן וברכת שהחיינו על השופר היא מדאורייתא ואין חיוב ברכת שהחיינו שבלילה שהיא מדרבנן פוטרת ברכת שהחיינו שעל השופר שהיא מדאורי' ביום וע"כ ראוי לברך עליו שהחיינו וכן נהגו באליסאנ"א וברוב המקומות וכן אנחנו נוהגים ומורים: סימן ר"ד וביאור מילת פיוט עיקרה מלשון שירה מלשון יון שקוראים למשורר פיטאנ"א וכן מלת פזמו"ן הוא הדבר שחזרין לאומרו

פְּעָמִים רַבּוֹת וְזֶה שֶׁבַעֲלֵי לְשׁוֹן זֶה קוֹרְאִים אֶת הָאִישׁ הַחוֹזֵר לְשׁוֹת דְּבָרָיו פְּעַם אַחַר פְּעַם וְחוֹזֵר עַל הַדְּבָר פְּעָמִים רַבּוֹת פּוֹמָאנ"א.

וְכֵן הַפְּזֻמוֹן לְהִיּוֹת לְעוֹלָם סוֹבֵב וְחוֹזֵר עַל כָּל בַּיִת וּבַיִת מִבְּתֵי הַשִּׁיר קָרְאוּהוּ פְּזֻמוֹן וְאָמְנָם קוּקל"ר אָמְרוּ שֶׁהוּא נִגְזָר מֵעַנְנֵי הַסִּיבּוּב וְהוּא נוֹפֵל ע"כ הַדְּבָרִי הַסּוֹבְבִים לְעוֹלָם וּע"כ הַשִּׁירִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סִיבּוּב וְתַנּוּעוֹת סוֹבְבוֹת יִשְׁמְרוּ סִיבּוּבָם קָרְאוּ אוֹתָם קִיקְלָרָא: סִימָן ר"ה וְשֶׁשָּׂאֵלְתָּ הָא דְקַתְּנִי בְּבְרִייתָא וְחכ"א עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם בְּדַמְיָעָרְב קָמִי פְּסָחָא הוּא אָבֵל כַּד הָוִי בְּעֵינָיָה בְּפָסַח אַע"ג דְּמַעְרִיב לִיה אָסוּר א"ד אפ"י כִּי אֵיתִיָּה בְּעֵינָיָה בְּפָסַח כִּי מַעְרִיב לִיה שְׂרִי: תְּשׁוּבָה הָאִי שְׂאֵילְתָּא דְקָא שְׂאֵיל מֵאִי קָא פָּתַח בֵּיה בְּדַאכִיל לְחֲמִץ בְּפָסַח עֲצָמוּ מְדַקְאָמַר עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְסִימָן בְּתַר הֵכִי בְּחֲמִץ שְׂעֵבַר עָלְיוּ הַפְּסַח דְּהָאִי דְקַתְּנִי בְּבְרִייתָא וְחכ"א עַל חֲמִץ דְּגָן גְּמוּר עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְדָאִי בְּדַאכִיל לִיה לְאַחַר הַפְּסַח הוּא וְדָאִי לִיכָא מֵאֵן דְּאָמַר בְּחֲמִץ שְׂעֵבַר עָלְיוּ הַפְּסַח עָנוּשׁ פָּרַת וּמ"מ בֵּין דְּאָכִיל לִיה בְּפָסַח עֲצָמוּ בֵּין דְּאָכִיל לִיה לְאַחַר הַפְּסַח לִיכָא הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב קוֹדָם הַפְּסַח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהּ הַפְּסַח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּבְתַר הֵכִי אֵיעָרְב דְּמַדְאָמְרִי אֵהָא דְקַתְּנִי בְּבְרִייתָא עַל חֲמִץ דְּגָן עָנוּשׁ פָּרַת וְעַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם דְרַבֵּי אֲלִיעֶזֶר וְחכ"א עַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם וְרַבֵּן לִית לְהוּ פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס דְש"מ דְּהָא דְפִטְרִי רַבֵּן מִשּׁוּם דְּלִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס אֵיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס מִחֲזִיבֵיהּ מִפְּלֵל דְּלִיכָא בֵּינֵיהּ הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב קוֹדָם הַפְּסַח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהּ הַפְּסַח כְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּבְתַר הֵכִי אֵיעָרְב דָּאִי נָמִי חָל עָלֵיהּ הַפְּסַח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה דְה"ל חֲתִיכָה דְאָסִירָא פִּינּוֹן דְאֵיעָרְב לִיה בְּתַר הַכִּין בְּהַדֵּי הַיְתִירָא אַע"ג דְּבְמִינוּ אֵיעָרְב לֹא בְטִיל א"נ שְׂלָא בְּמִינוּ וְאֵיכָא נ"ט דְּלָא בְטִיל פִּינּוֹן דְּלִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס לֹא מִיְחִיב עָלֵיהּ דְקו"ל בְּכָל אִסּוּרִין שְׁבַתוּרָה שְׁנַתְעָרְבוּ בֵּין בְּמִינוּ א"נ שְׂלָא בְּמִינוּ וַיֵּשׁ בּוֹ נ"ט אַע"ג דְאִסּוּרִיָּה לֹא בְטִיל לֹא מִיְחִיב עָלֵיהּ עַד דְאֵיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס וְאִי לִיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס אַע"ג דְאִסּוּרָא אֵיכָא מְלַקָּא מִיָּהָא לֹא לְקִי.

הַיְלָכָה פִּינּוֹן דְמוֹקְמִינוּ לָהּ כְּרַבֵּן דְאָמְרִי עַל עִירוּבוֹ בּוֹ לֹא פְּלוּם בְּדַלִּיכָא פְּזִית בְּכַדֵּי אָכִילַת פָּרְס מִמִּילָא שְׂמַעַת דַּאע"ג דְחָל עָלֵיהּ הַפְּסַח בְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה דְה"ל חֲתִיכָה דְאָסִירָא פִּינּוֹן דְאֵיעָרְב לִיה בְּתַר הַכִּין וְלִיכָא בְּהַהוּא עִירוּב בְּכַא"פ לֹא מִיְחִיב מִיָּדִי וְאֵפ"י אָכִיל בְּפָסַח גּוֹפִיָּה וְכ"ש אִי לֹא אָכִיל לִיה אֱלָא לְאַחַר הַפְּסַח דְהֵתָם נָמִי לִיכָא הַפְּרֵשׁ בֵּין הֵיכָא דְאֵיעָרְב לִיה קוֹדָם הַפְּסַח לְהֵיכָא דְחָל עָלֵיהּ הַפְּסַח כְּדַאִיתִיָּה בְּעֵינָיָה וּלְבְתַר הַכִּין אֵיעָרְב דְּהָא קִימ"ל כַּר"ש דְאָמַר חֲמִץ בֵּין לְפָנֵי זְמַנּוֹ בֵּין לְאַחַר זְמַנּוֹ אֵינוּ עוֹבֵר עָלְיוּ בּוֹ לֹא פְּלוּם וּקְנָסָא הוּא דְקָא קְנִיס לִיה ר"ש הוֹאִיל וְעֵבַר עָלֵיהּ בְּבַל יִרְאָה וּבְבַל יִמְצָא וְכִי קְנִיס ה"מ בְּעֵינָיָה אָבֵל ע"י תַּעֲרוּבוֹת לֹא קְנִיס לִיה אֱלָא שְׂבִיק לִיה עַל דִּין תּוֹרָה וְכִינּוֹן דְּמַדְאֹרְיִיתָא הָא אָמְרִינוּ דְאֵינוּ עוֹבֵר עָלְיוּ בּוֹ לֹא פְּלוּם אִף דְכִי חָל עָלֵיהּ הַפְּסַח בְּעֵינָיָה הוּא דְּנֹדָאִי עֵבַר עָלֵיהּ בְּבַל יִרְאָה וּבְבַל יִמְצָא כִּי מֵיעָרְבִי בְּתַר הֵכִי פִּינּוֹן דְּלָא קְנִיס ר"ש ע"י תַּעֲרוּבוֹת מִמִּילָא שְׂמַעִינוּ דְשְׂרִי בְּדִין תּוֹרָה וְהִינּוּ דְאָמְרִינוּ לְעַנְנֵי קְדֻרוֹת וְשְׂמוּאֵל אָמַר אַל יִשְׁבְּרוּ אֱלָא מִשְׁהָא לְהוּ לְאַחַר הַפְּסַח וְעֵבִיד בְּהוּ בֵּין בְּמִינוּ בֵּין שְׂלָא בְּמִינוּ וְלֹא מְבַעֲיָא הֵיכָא דְלִיכָא בְּכַא"פ דְשְׂרִי אֱלָא אפ"י הֵיכָא דְאֵיכָא בְּכַא"פ נָמִי שְׂרִי פִּינּוֹן דְּלָא קְנִיס ר"ש ע"י תַּעֲרוּבוֹת אֱלָא שְׂבִיק לִיה עַל דִּין תּוֹרָה ה"ל הֵיכָא דְאֵיכָא פְּזִית בְּכַא"פ וְהֵיכָא דְלִיכָא

בכא"פ דינא קדא וְשָׂרִי פְּדִין תּוֹרָה: תּוֹרָה דְּהָא אֲמַרִּינּוּ דַע"י תַּעֲרוֹבֵת לָא קְנִיס ר"ש וְאִפִּילוּ חַל עֲלֵיהּ הַפְּסָח פְּדִיאִתָּיהּ בְּעֵינֵיהּ וּבְתַר הָכִי אֵינְרַב לִיהּ הוּא מְדַאֲמַרִּינּוּ אֲמַר רַבָּא הִלְכְתָּא חֲמִץ בְּזַמְנֹו בֵּין בְּמֵינוּ בֵּין שְׁלֵא בְּמֵינוּ אֲסוּר שְׁלֵא בְּזַמְנֹו בֵּין בְּמֵינוּ בֵּין שְׁלֵא בְּמֵינוּ מוֹתֵר וְאוּקְיָמְנָא מִשְׁמַע דְּכִי קִנְס ר"ש ה"מ בְּעֵינֵיהּ אֲבָל ע"י תַּעֲרוּבוֹת לָא קְנִיס מְדַאֲמַר בְּמֵינוּ מְפָלֵל דְּבִאִסוּרָא דְּאֵינְרַב בְּהַדִּי הִתִּירָא עֲסָקִינּוּ וְאִי ס"ד מְקַמֵּי פִּיֶסְחָא אִי עֵינְרַב מֵאִי אִיסוּרָא הֵנָּה בֵּיהּ בְּעֵידָנָא דְּאֵינְרַב כִּי הִכִּי דְּנִימָא בְּמֵינוּ וְשְׁלֵא בְּמֵינוּ אֲלֵא ש"מ דְּכִי חַל עֲלֵיהּ פְּסָח חֲמִץ גָּמוּר בְּעֵינֵיהּ הֵנָּה דְּוֹדָאֵי הָא עֵבֵר עֲלֵיהּ בְּפֶסַח בְּבַל יִרְאֵה וּבַל יִמְצָא וּבְתַר הָכִי אֵינְרַב לִיהּ עֲסָקִינּוּ דַה"ל אִיסוּרָא דְּאֵינְרַב בְּהַדִּי הִתִּירָא וְאַפ"ה פִּינּוּ דְּלֵאחַר הַפְּסָח קָא אֲכִיל לִיהּ וְחֲמִץ שְׁעֵבֵר עֲלֵיו הַפְּסָח מְדַאֲוִרֵיתָא שְׂרִי שְׁבָקִי לִיהּ עַל דִּין תּוֹרָה דְּשְׂרִי וְר"ש לָא קְנִיס אֲלֵא בְּעֵינֵיהּ אֲבָל ע"י תַּעֲרוֹבֵת לָא קְנִיס אֲלֵא מִיְהוּ מְסַתְּבָרָא לֹן דַּה"מ דְּאֵינְרַב מְמִילָא אֲבָל לַעֲרוּבֵי לְכַתְּחִילָהּ אֲסוּר.

וא"ת והא קדרות דשרינן להו לכתחילה למעבד בהו לאחרי הפסח בין במינו בין שלא במינו התיב טעמו של איסור איכא ולא ממשו: תדע דאשנוי חמץ לאחרי הפסח ודאי אסור משום דקא עבר עליה משום בל יראה ובל ימצא והאי דקא שרינן לכתחילה להשוניי לקדרות לאחרי הפסח מ"ט לאו משום דטעם חמץ הוא דאיכא ולא ממשו הכא נמי היינו טעמא דשרינן ליה לכתחילה למעבד בה בין במינו בין שלא במינו משום דטעם חמץ הוא דאיכא ולא ממשו אב"ל היכא דאיכא טעמו וממשו ערובו לכתחילה בידיהו מיהא אסור עכ"ל ז"ל.

ויש קצת טעיות: סימן ר"ו דין אסור לאכול מבהמה וסזיה שצד אותם ציד בקשת וחיצים ואע"פ שישקטה ישראל כהלכתא ואע"פ שגפול החץ בשוק דאיכא למימר שאותו סם נגע במקום שעושה אותה טריפה ואם יש שמעלה על דעתו ואומר אם החץ נפל בשוק של חיה מאי חששא איכא הרבה יש לחוש כאן אע"פ שגנראה קלה שהרי אנו שונים בהמה שגנחתינו רגליה מן הארבעה ולמטה כשרה מן הארבעה ולמעלה פסולה וכן שגניטל צ"ה וק"ל די"ו חוטי הו"ב צ"ה ואי איפסיק חד מיניהו טריפה הלכך אסור להורות בה להיתר אפי' לבקי שבבקיאים וכ"ש לשאר בני אדם וכל האוכל ממנה באיסורו הוא עומד.

ע"כ בלשונו ז"ל: סימן ר"ז וששאלת ראובן נתן קרקע מרקעותיו להקדש ונפטר ועמדו הקהל ומכרוהו והוציאו במסים שלהם ונשאר אצל הלוקח כמה שנים ובא עתה א' מהקהל ותבעו ממנו ואמר אין מותר להוציא ממון זה אלא בהקדש ואמר לו הלוקח לה ותבע את הקהל ומה לה עמי אם יעלה זה בידו אם לאו ואם יעלה המון להקדש אם יכולים לתובעו בפירות אם לאו: תשובה מי שהקדיש דבר לב"ה ממנו אין שום אדם יכול לשנותו כ"ז ששם בעליו נשאר עליו אא"כ הנה לדבר מצנה כמו פדיון שבויים והדומה לו משאר המצות כמו פתיבת ס"ת אם יצטרכו לו ואלו שמכרו זה ההקדש והוציאו דמיו במסים שלהם הנה כבר טעו טעות ברורה שגזרו את בעל ההקדש ולקחהו לעצמן וראוי להם לפדותו מן הקונה ויחזור להקדש כמו שהיה ומי שעמד לדבר בדבר הנה הנה שכתרו אתו וראוי לסייעו לפי שהדבר זה יש בו תועלת לו ותועלת לנפטר הנגזל וקרובי הנפטר הם יותר ראויים לדבר כזה מזולתם והואיל והקונה הנה יודע בעת שקנהו שהוא להקדש אין לו אלא מה שפרע בדמיו וראוי לחשוב עמו על מה שגכנס ברשותו

מהפירות אחר שמחשבים עמו על ההוצאות בכל ההוצאות הקרקע וכך הדין: סימן ר"ח שאלה לא נפטרה ולא נשבעה על פתובתה ובמה שהניחה אין כדי שיעור הגדוניה והוא ביד יורשיה ובאו יורשי הבעל לתפוע את יורשיה והיתה הגדוניה פתובה עליו כנצ"ב ויורשי הבעל אומרים אין לה פלום הואיל ולא נשבעה פיון שהניח לה הבעל יותר מפתובתה ויורשיה אומרים אין אצלם שיעור הגדוניה שהיה לה לקחת בלא שבועה.

יודיענו אדונינו שורת הדין בזה: תשובה האלמנה פשנפטרה מבלי שתשבע על פתובתה ונהיה לה פתובה על בעלה שהוציאה לו גדוניה וקבל אותה על עצמו בנכסי צ"ב אם היו בנכסים שהניח הבעל מה שהוא ידוע שהוא מאותה גדוניה או מי שקנה אותו מדמיה ויכלו אותה יורשיה אע"פ שפטררה מבלי שתשבע שלא היתה האלמנה מחוייבת לישבע על הנכסים הנז' ביחוד כמ"ש מטלטלי דאיתניהו בעיניהו בלא שבועה ומה שלא נמצא עליו עדות שהוא מאותם הנכסים שהגדוניה וגם אינו קנוי ממעות הגדוניה שלא היתה יכולה בחייה לגבותה אלא בשבועה הואיל ונפטרה ולא נשבעה אין יורשי יכולים לגבות לפי שאין אדם מוריש שבועה לבניו.

וכך הדין: סימן ר"ט שאלה כבר קדמנו לנו שאלות בהדרת מורנו בענין האלמנה אם רצתה לגבות פתובתה מנכסי בעלה והיא טוענת שנאבדה ממנה ובאה לנו תשובה מאת רבינו שאין משביעין אותה ולא תגבה פלום ועמדנו מתמידין לסברא זו עד שקם טוען וטען עלינו בזה באומרו שעד כ"ה שנה ממימת בעלה יש לה לגבות פתובתה אחר שתשבע עליה ואע"פ שלא הוציאה פתובתה והביא ראיה לדבריו מהלכה זו והיא פל זמן שהיא בבית אביה גובה פתובתה לעולם כו'.

ועמדנו על הלכה זו ולא ידענו מה לפסוק בזה אלא ע"פ אדונינו ועמדנו עוד על הלכות הר"י ו"ל ולא מצאנו לו ביאור בזה כי לשון שפא בתלמוד וראינו לרבינו שמואל ו' חפני ו"ל בספר ההוצאה בפ"ה הלכה זו שהוא אומר שיש לה לתפוע פתובתה עד כ"ה שנה אע"פ שאבדה פתובתה ונסתפקנו בדבר ואדונינו יאריף אפו ויבא לנו זה.

עוד ראינו בתשובת לרבינו האי גאון ו"ל שאומר שהלכה זו האומרת גובה פתובתה עד כ"ה שנה ושאלו פתובה יוצאה מתחת ידה הוא דוקא פשסייב מודה. והביא ע"ז הרבה ראיות ואנחנו מצפין תשובת אדונינו ישצ"ו ויכפול שכרו: תשובה מה ששאלת על האלמנה שאין בידה פתובה אם הגבה אותה כמו שקדמה תשובתנו אליכם הוא האמת הגמור לפי שפיון שאין בידה שטר פתובה יש לנו לומר אולי הבעל כבר הגבה אותה לה או נתנה אותה לו במתנה ואע"פ שאמרו לא ניתנה פתובה ליגבות מחיים אין זה אלא לענין שאין לה לתפוע אותה מחיים והנה אפשר שנתרצה מדעתו ויגבה אותה לה מחיים.

ואע"פ שאמרו חזקה לא עביד איניש דפרע גו זימני' ואמרו הלכה כרשב"ל ואפי' מיתמי. הנה אפשר פאן שהוא התפיסה צררי מחיים שתגבה מהן פתובתה לאחר מותו.

הלא תראה שאלמנה אינה גובה פתובתה מהיתומים אלא בשבועה הגד רואה שאע"פ שאמרו חזקה לא עביד איניש דפרע גו זימניה ואלמנה להיותו חס עליה בכבודה גם אחר מותו שלא תתבזה בב"ד נחוש שהוא התפיסה צררי בחייו שתגבה מהן פתובתה לאחר מותו והואיל והיה זה אפשרי ראוי שלא תגבה פתובתה מן היתומים אלא עד שתביא

פְּתוּבָתָהּ וְאִם לֹא הוּצִיָּאָה אוֹתָהּ יֵשׁ לָנוּ לֹאמֵר שְׁמָא הִתְפִּיס' צָרְרִי כְּדֵי פְתוּבָתָהּ וְלִקְחָהּ מִמֶּנָּה פְתוּבָה וְקָרַע אוֹתָהּ אוֹ שְׁמָא מְחַלָּה לֹא פְתוּבָתָהּ וְקָרַעָהּ כְּמוֹ שְׁאָנוּ דְגִינִין בְּכָל ב"ח שְׂבָא לְגַבּוֹת מִן הִיתוּמִים שְׂאִין לֹא לְגַבּוֹת מִהֶן אֲלָא בְהִבָּאָת שְׁטֵר.

וּמְחַלִּית מַה שְׁהוּעִילָנוּ אֲמָרִים חִזְקָה לֹא עֲבִיד אֵינִישׁ דְּפָרַע גּוֹ זִמְנֵיהּ הוּא דְלֹא נְחִיב אוֹתוֹ לִישְׁבַע פְּדִין הַבָּא לִפְרַע מִנְכָּסֵי יְתוּמִים אֲבָל שְׂיִגְבָּה בְּלִיתִי הִבָּאָת שְׁטֵר אִין לֹא זֶה. וּמַה שְׁאָמְרוּ כ"ז שְׂהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם וְכָל זְמַן שְׂהִיא בְּבֵית אָבִיהּ פְתוּבָתָהּ עַד כ"ה שְׁנָה שְׁהַעֲמִיד אוֹתָהּ הַתְּלִמּוּד בְּשְׂאִין פְתוּבָה יוּצֵאָה מִתַּחַת יָדָהּ אִין זֶה בְּנִדּוֹן שְׂאִיכָא לְחַוֵּשׁ בּוֹ שְׁהַבְּעַל הִתְפִּיסָה צָרְרִי וְקָרַע הַפְתוּבָה אֲלָא בְּמַה שְׂאִין לְחַוֵּשׁ בּוֹ דְּבָר זֶה כְּגוֹן שְׁהִיוּ לָהּ עֲדִים שְׁהִיתָה פְתוּבָתָהּ אֲצֵלָה אַחַר מוֹת בַּעֲלָהּ אוֹ שְׂבַעֲלָה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ הַעִיד לָהּ עַל עֲצָמוֹ שְׂכַתוּבָה קִיָּמַת אֲצֵלוֹ וְכִיּוּצָא בְּזֶה מִהַדְּבָרִים שְׂיִסְתַּלַּק בָּהֶם חֲשַׁשׁ הַמְּחִילָה לְבַעַל וְחֲשַׁשׁ דִּילְמָא אֲתַפְּס' צָרְרִי בְּאִנְפֵּן שְׂלֹא נִשְׂאָר לֹאמֵר אֲלָא אוֹלֵי מְחַלָּה אוֹת' לִיּוֹרְשִׁים וּבְזֶה נִפְל הַמְּחַלְוֹקָת בֵּין ר"מ וְחַכְמִים שֶׁר"מ אוֹמֵר כָּל זְמַן שְׂהִיא בְּבֵית אָבִיהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם וְלֹא נֹאמֵר שְׂמְחַלָּה פְתוּבָתָהּ לִיּוֹרְשִׁים וְכָל זְמַן שְׂהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ עַד כ"ה שְׁנָה שְׂיֵשׁ בַּכ"ה שְׁנָה שְׂתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנִגְדַּת פְתוּבָתָהּ פִּי' שְׂאֲפֹשֵׁר שְׂבַכְלָל זְמַן זֶה נִתְּנָה בְּנִכְסֵי הִיתוּמִים וְעַשְׂתָּה טוֹבָה מֵהֶם כְּדֵי הַפְתוּבָה וְחַכְמֵי' לְהַפְּדוֹ כָּל זְמַן שְׂהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ גּוֹבָה פְתוּבָתָהּ לְעוֹלָם שְׂיֵשׁ לָנוּ לֹאמֵר שְׂמַה שְׂשִׁתַּקָּה וְלֹא תִבְעָה פְתוּבָה כָּל זֶה הַזְּמַן הוּא מְפָנִי הַבוּשָׁה לְהִיּוֹת שְׂהִיא עִמָּהֶם בְּבֵית וְלֹא נֹאמֵר שְׂבִישְׂתִּיקָתָהּ מְחַלָּה אוֹתָהּ וְאִם הִיתָה בְּבֵית אָבִיהּ שְׂאִין שֵׁם דְּבָר שְׂתַתְּבִינִישׁ מֵהֶם לְסִיבָתוֹ אִזְ נֹאמֵר שְׂמַה שְׂשִׁתַּקָּה וְלֹא תִבְעָתָה מֵהֶם רְאִיָּה שְׂמְחַלָּה אוֹתָהּ לָהֶם וְעַל זֶה נֹאמֵר ל"ש אֲלָא כְּשְׂאִין שְׁטֵר פְתוּבָה יוּצֵאָה מִתַּחַת יָדָהּ וְרִאִינוּ אוֹתוֹ בְּיָדָהּ וְהִיא נִזְהָרַת בּוֹ הִנֵּה כִּינּוֹן שְׂהִיא נִזְהָרַת בּוֹ וּמִשְׁמַרְתּוֹ מוֹרָה שְׂמַה שְׂשִׁתַּקָּה וְלֹא תִבְעָה אוֹתָהּ כָּל זְמַן זֶה לֹא הִנֵּה אֲלָא ע"ד הַכְּבוֹד לֹא שְׂהִיא מְחַלָּה אוֹתָהּ לִיּוֹרְשִׁים כִּינּוֹן שְׂהִיא מְשַׁמְרַת שְׁטֵר פְתוּבָתָהּ וְנִזְהָרַת בּוֹ.

הִנֵּה נִתְּבָאָר לָהּ שְׂאִין מִשְׁנָה זֹאת בְּמִי שְׂיֵשׁ בָּהּ חֲשַׁשׁ פְּרַעוֹן הַבְּעַל אוֹ חֲשַׁשׁ שְׁמָא אֲתַפְּסָה צָרְרִי אֲלָא בְּנוֹשָׂא שְׂנִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ זֶה הַחֲשַׁשׁ כְּגוֹן שְׂהַבְּעַל צוּהָ בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ שְׂהַפְתוּבָה עַדִּין הִיא אֲצֵלוֹ לָהּ וְלֹא הִתְפִּיסָה צָרְרִי אוֹ שְׂהַעִידוּ שְׁנֵי עֲדִים שְׂרָאוּ פְתוּבָתָהּ בְּיָדָהּ אַחֲרֵי פְטִירַת בַּעֲלָהּ שְׂבָזָה כְּבָר נִסְתַּלַּק זֶה הַחֲשַׁשׁ וְלֹא נִשְׂאָר אֲלָא חֲשַׁשׁ שְׁמָא מְחַלָּה אוֹתָם לִיּוֹרְשִׁים כְּמוֹ שְׂפָכָר בְּיָאֲרֵנוּ.

וְדָבָרֵי רַבִּינוּ שְׂמוּאֵל בֵּין חֲפְנֵי ז"ל שְׂבִיָּאָר כְּמוֹ שְׂזַכְרָתָם מִשְׁמוֹ הִנֵּה בְּקוֹדֶם רִאִינוּ אוֹתָם וְהַשְׁכִּיבוּ עָלֵינוּ וְאִין מִשְׁגִּיחִין בָּהֶם וְכֹף הַדִּין: סִימָן ר"י שְׂאֵלָה רִאִיבֵן נִפְטֵר וְהַגִּיחַ אֲלֵמְנָה וּבְבוֹת וְאִח"כ נִשְׂבָּעָה הָאֲלֵמְנָה שְׂלֹא נִפְרָעָה כְּלוּם מִכְּתוּבָתָהּ וְהוֹרִידוּהָ ב"ד בְּנִמְצָא מִנְכָּסֵי בַּעֲלָהּ וְנִתְּנָה אוֹתוֹ לְבֵתָהּ וְנִשְׂאָר לָהּ מִסָּף פְתוּבָתָהּ שְׂיַעוֹר יְדוּעַ וְלֹא נִשְׂאָר מִנְכָּסֵי בַּעֲלָהּ דְּבָר שְׂתֵרַד לֹא וְהִנֵּה לֹא בֵית שְׂהִיתָה בְּיַד עו"ג וְאִח"כ הִתְזַיְרָה עִתָּה אַחַר מִיתַת הָאֲלֵמְנָה הַנִּזְ' וְרַצְתָּה בְּתָהּ הַנִּזְ' לִיקְחָהּ אוֹתָהּ וְיִוֹרֵשׁ רִאִיבֵן אוֹמֵר הוֹאִיל וְלֹא יִרְדָּה הָאֲלֵמְנָה לְבֵית זֶה עַדִּין לֹא קָנְתָה אוֹתָהּ כְּדֵי שְׂתַתְּקִינִים מִתְּנָתָהּ בָּהּ וְהוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן הִנֵּה הַבֵּית הוּא לְרִאִיבֵן וְיִירָשֵׁנוּ יוֹרְשׁוֹ יוֹרְשֵׁנוּ אֲדוּנֵינוּ תְּשׁוּבַת הַדִּין: תְּשׁוּבָה הוֹאִיל וְנִפְטֵרָה הָאֲלֵמְנָה וְלֹא הוֹרִידוּהָ ב"ד בְּבֵית הַנִּזְ' שְׂלָהּ וְלֹא קָנְתָה אוֹתָהּ כְּדֵי שְׂתַפְּנִס בְּכָלֵל מַה שְׂנִתְּנָה לְבֵתָהּ אֲבָל הִיא נִכְסֵי רִאִיבֵן בַּעֲלָהּ.

ואם הִיָּה שְׁקָאֵלְמָנָה הַנּוֹז' הַקְּנֵתָה כְּתוּבָתָה לְבֵתָה הַנּוֹז' בְּכִתְיָבָה וּמְסִירָה אוֹ אֲגַב קַרְקַע וְכָל שְׁעֵבֻדָּה דְאִית בֵּיהּ אִזְ הִיָּתָה הַבֵּית הַנּוֹז' עוֹמְדָת בְּמָקוֹם אֲמָהּ בְּגִבְיֵיתָ מֵהּ שְׁנִישְׂאָר לָהּ מִסְפָּה הַכְּתוּבָה וְהִיָּה מִן הַדִּין שְׁתֵּרֵד עִתָּה בְּבֵית שְׁהִיָּתָה יוֹרְדָת אֲמָהּ בֵּיהּ אֲכָל הוֹאִיל וְלֹא הַקְּנֵתָה אוֹתָהּ אֲלֵא בְּכִתְיָבָה וּמְסִירָה וְלֹא אֲגַב קַרְקַע לֹא קְנֵתָה הַבֵּית הַנּוֹז' בְּסָפָה שְׁנִישְׂאָר לְאֲמָהּ מִהַכְּתוּבָה בְּמִתְנָה שְׁנִתְנָה לָהּ לְפִי שְׁקָאוֹתִיּוֹת אֵינָן נִקְנִין אֲלֵא אוֹ בְּכִתְיָבָה אוֹ בְּמְסִירָה אוֹ ע"ג קַרְקַע וּא"כ יוֹרְשִׁיָּה שְׁוִין בְּמָה שְׁנִישְׂאָר מִהַכְּתוּבָה הַנּוֹז' וְכִף הַדִּין וְעֵינֵין סִי' צ"ו: סִימָן רִי"א מְכַלֵּל הַשְּׂאֵלוֹת שְׁשָׂאֵל מִמֶּנּוּ הַר' יוֹסֵף בֶּן יוֹשֵׁת נ"ע אָמַר רַבֵּינוּ בְּמִי שְׁאָמַר לְחֻבְרֵיּוֹ בְּנֵה בֵּית זֶה וְדוֹר בֵּיהּ וְחָשַׁב עָלֵי הוֹצָאָתָה כְּדֵי שְׁתוּעִיל בֵּיהּ בְּדִירְתָּהּ בֵּיהּ.

שְׂאִין בְּזֶה צַד רַבִּית לְפִי שְׁמָה שְׁאָמַר לוֹ בְּנֵה אוֹתָהּ אֵין דִּינוֹ כְּדִין הַהַלְוָאָה לְפִי שְׁרֹב הָעוֹלָם דְרַפְּס לְתַת מְעוֹת לְמִי שְׁיָדוֹר בְּכִתְיָבָה כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׂאָרוּ שׁוּמְמִים כְּפָתוּב וּשְׂאִיָּה יִנְפֹת שְׁעַר אַח"כ אָמַר וְעַם הַיּוֹת שְׁאָמְרוּ אַע"פ שְׁאָמְרוּ דָר בְּחֻצְרוֹ שֶׁל חֻבְרֵיּוֹ שְׁלֹא מִדְּעַתּוֹ אֵינּוּ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר הַלְוָהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר הַנֶּה זֶה אֲבָק רַבִּית שְׂאִינוֹ יוֹצֵא בְּדֵינֵינִין וְלֹא יִדְעַתִּי לֵאמֹר סִיבָה דָן רַבֵּינוּ בְּמִי שְׁאָמַר לְחֻבְרֵיּוֹ בְּנֵה בֵּית זֶה וְדוֹר בֵּיהּ וְחָשַׁב עָלֵי הוֹצָאָה כְּדֵי שְׁתוּעִילְנָה בְּדִירְתָּהּ דִּין אֲבָק רַבִּית לְפִי שְׁדִין מְלוֹת אֵלוֹ שְׁהוּן לְבָנוֹת וְלְחָשׁוֹב הַהוֹצָאָה עַל בַּע"ה אִם הֵם הוֹלְכִים בְּדָרְךָ הַלְוָאָה הִיָּה דִינָם כְּדִין הַלְוִינִי וְדוֹר בְּחֻצְרֵי שְׁהוּא רַבִּית קְצוּצָ' וְאִם אֵין דִּינָם כְּדִין הַהַלְוָאָה לְפִי שְׁהַדִּירָה כְּכָר תְּלָה אוֹתָהּ שְׁהִיא לְהוֹעִיל הַבֵּית לֹא לְסִיבַת מֵה שְׁהוּא מְרוּיָת לוֹ זְמַן בְּסָפָה הַהוֹצָאָה הַנֶּה א"כ אֵינוֹ דוֹמָה לְהַלְוָהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ וְאִפִּי' אֲבָק רַבִּית לִית בּוֹ לְפִי שְׁאֲבָק רַבִּית לֹא יִהְיֶה אֲלֵא אִם קְדָמָה הַהַלְוָאָה לְדִירָה דְלֹא אִדְעַתָּא דְהִכִּי אֲזַנְפִּי' וְאָמְרוּ בְּנֵה וְדוֹר אִם יֵשׁ בּוֹ צַד רַבִּית יוֹתֵר קְרוֹב הוּא שְׁיִדְמָה לְהַלְוִינִי וְדוֹר בְּחֻצְרֵי מִן הַלְוָהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ.

וְאַחֲלָה פְּנֵי רַבֵּינוּ יִבְאָר לִי מֵה שְׁנִתְקַשְׁשָׁה לִי בְּזֶה בִּיאוֹר מְסַפִּיק: תְּשׁוּבָה וּמֵה שְׁכַתְבָתָּ נְמִי שְׁהוֹצִיא עַל בְּנֵין בֵּית חֻבְרֵיּוֹ וְאָמַר לוֹ חֻבְרֵיּוֹ דוֹר בֵּיהּ כְּדֵי שְׁתוּעִיל אוֹתָהּ בְּדִירְתָּהּ שְׂאִין בְּזֶה צַד רַבִּית וְהַקְּשִׁית עָלָיו בְּמֵה שְׁאָמְרֵתִי אַח"כ שֵׁשׁ בְּזֶה אֲבָק רַבִּית.

אֵין בְּזֶה דְבָר שְׁהַתְקַשְׁשָׁה לְפִי שְׁמָה שְׁאָמְרֵנוּ שְׂאִין בְּזֶה צַד רַבִּית כְּוֹנְנֵתֵינוּ בְּזֶה רַבִּית קְצוּצָה לְפִי שְׁמָה שְׁהַתְנָה עִמּוֹ שְׁיָדוֹר אֵינוֹ דוֹר בֵּיהּ כְּדֵי שְׁתַּלְוִינִי כְּדֵי שְׁיִהְיֶה זֶה רַבִּית אֵינוֹ אֲלֵא כְּאוֹמֵר לוֹ לֹא תוֹצִיא לִי בֵּיהּ דְבָר אַח"כ תְּדוֹר בֵּיהּ כְּדֵי שְׁלֹא תֵאָבֵד הִיא וְהַהוֹצָאָה שְׁיִצָּאָה עָלֶיהָ הִלָּא תִרְאָה מֵה שְׁאָמְרֵנוּ שְׁהַרְבָּה אֲנָשִׁים נוֹתְנִים שְׁכָר לְמִי שְׁיָדוֹר בְּבֵיתָם כְּשֵׁהֶם חוֹשְׁשִׁים בָּהֶם מִהַקְּלוֹל וּדְכַרֵּינוּ אֵלוֹ מוֹרִים לְפִנְטָרוֹ מִחַיִּיב הַשְּׁכִירוֹת אֲמָנָם וְאָמְרֵנוּ וְאֵע"פ שְׁאָמְרוּ הַלְוָהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר מֵאָמַר זֶה כְּכָר הַעֲמִידוֹ אוֹתוֹ בְּמָקוֹמוֹ בְּגִבְרָא דְלֹא עֵבִיד לְמִיגַר וְדָרְתָא דְלֹא קְנִימָא לְאֲגְרָא עכ"ז אָמְרוּ אִם הִיָּתָה לוֹ עָלָיו מְלָנָה צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר מִשׁוּם אֲבָק רַבִּית.

לְפִי שְׁכָל תוּעֵלַת וְהַנָּאָה שְׁתַּבָּא לְאֲדָם מִן הַלְוָה אֲסוּרָה וְאִפִּי' שְׁיִהְיֶה דְבָר שְׁדָרְךָ הָעוֹלָם לְמַחֲוֹל אוֹתוֹ זֶה לְזֶה זֶה. הִיא כְּוֹנְנֵתֵינוּ וְהוּא נִגְלָה בְּמִשְׁמַעוֹת דְּכַרֵּינוּ וְאֵין בְּזֶה דְבָר שְׁיַעֲלֵם וּמֵה שְׁאָמְרֵתִי אֵיף יִסְפִּים אֲמָרֵם הַלְוָהוּ וְדָר בְּחֻצְרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר עִם שְׁאָמְרוּ אֲבָק רַבִּית אֵינוֹ יוֹצֵא בְּדֵינֵינִין.

תְּשׁוּבָתָּה אֵין מֵה שְׁאָמְרוּ צָרִיף לְהַעֲלוֹת שְׁכָר לְהוֹצִיא אוֹ בְּדֵינֵינִים אֲכָל צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר בֵּיהּ לְצֵאת י"ש אֲכָל לֹא בְּדֵינֵינִים: סִימָן רִי"ב (הַבִּיאָה רַבֵּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל בַּש"מ

למציעה במאי דשייך לדק"ח ע"ב ד"ה וכן כתב תלמידו הר"י ו' מיגאש כו'): סימן רי"ג
שאלה לאה הנה על שטר על ראובן בסך ידוע לזמן שלש שנים שיפרע לה בכל שנה
שליש וכששלמה השנה הראשונה הלה לוי אחי לאה הנזכרת בשטר הנז' וגבה ממנו
שליש הממון ובסוף השנה השנית לקח לוי השטר הנז' והוליה אותו לראובן וקבל ממנו
השליש השני וכתב ראובן ללוי שטר על שמו בשליש הנשאר ואח"כ תבעה לאה כל
החוב מראובן ואמר לה ראובן פן הוא שהיה לה אצלי ממון זה שאם אומרת אבל אחיך
בא משמך ובגידו השטר ופרעתיו בזמני הפרעון וקרעתי השטר וכתבתי לו על עצמי שטר
בשליש הנשאר בשמו ושאלו מאחי לאה ואמר פן הוא ואני הנה לי אצל אחותי ממון
והיא נתנה לי השטר ושלחה אותי לראובן וקבלתי ממני הממון וגביתי מקצת מן הממון
במה שהיה לי אצלה והשאר נתתיו למי שצויתני והנשאר כתבתי בשמי שהיא אמרה
לי שלקח אותו ממה שיש לי אצלה ולא אומרת לא הנה לאחך אלצני לא מעט ולא הרבה
ולא מסרתי לו השטר וגם לא שלחתיו שיקבל מראובן כלום אלא אחי גנב ממני השטר
והלוי בו לראובן וגבה הממון ממנו מבלתי ידיעתי וראובן מודה שלא נתן הממון ללוי
במאמרה אלא אומר הוא כשראיתי השטר בגידו נתתי לו את הממון וקרעתי את השטר
יוריני והמקום יכפיל שכרו: תשובה אם ראובן מודה שלא פרע הממון ללאה אלא פרעו
ללוי אחיה כשראה את השטר בגידו ואמר לו שלאה נתנתו לו וגבה אותו לעצמו מבלי
שיאמר שהיא הקנתה אותו לו בכתיבה ומסירה ראובן חייב לפרוע ללאה כל הממון
ואינה מחוייבת לחשוב לו כל מה שפרע ללוי אחיה הואיל ופרע למי שלא הנה לו לפרוע
ואם טוען לוי שלאה אחותו מסרה לו השטר וצונתה לו שגבה אותו ממנו ושמה שקבל
ממנו הנה בשליחותה של לאה אחותו ישבע על זה שבועת הדין ויפטר מבלי שיתן
לראובן השני שלישים שקבל ממנו ויפסיד אותם ראובן ולא יקבל השליש שלא קבל
אותו עדיין ויכריחו את לוי להביא השטר שנקתב על שמו בשליש הנשאר ויקרע לפי
שראובן כתבו לו על עצמו בטעות ואם רצה לוי להשביע את לאה אחותו שאין לו אצלה
כלום ושלא פרע בעדה פשיעור השליש הנה הרשות בגידו בזה: וכו' הדין: סימן ריד
(הביאה רבינו בצלאל ז"ל בש"מ למס' מציעה במאי דשייך לדף כ"ח ע"ג יענין
שם): סימן י"ג ושאלתם לבאר לכם התיובתא לרבה בפרק אומר רבי עקיבא והיא מתיבי
מגע כותי וכותית כו'.

ראיתי להקדים תחילה עיקריה ואח"כ אחרון לפרש אותה בלשון תלמוד לפי שבו יתנה
הרגילות מן דף יותר ממה שיהיה בלשון ערב"י. וזה שמהעיקרים שבגידנו שהנה
מטמאה במשא ומטמאה נמי באבן מסמא כמו שבא מבואר בספרא שאמרו שם ומנין
לעשרה משכבות זו ע"ג זו שהיא מטמאה במשא ואפי' ע"ג אבן מסמא ת"ל וכל המשכב
וגו' והנה ג"כ מטמא במשא ובאבן מסמא אמרו בספרא והיושב על הפלי וגו' אין לי אלא
בזמן שהוא יושב עליו ונוגע בו מנין לעשר מושבות זו ע"ג זו ואפי' ע"ג אבן מסמא ת"ל
והיושב על הפלי וגו'.

הנה נתבאר לנו שהנה והנה והנה דינים שנה שהם מטמאים במשא ובאבן מסמא: עוד
מצאנו שהנה והנה מטמאין בהסט והוא מאמרם בספרא מה ת"ל וכלי חרש אשר יגע
בו הנה מגע שהוא ככלו הני אומר זה הסטו והנה דינה פדין הנה והנה.

ועתה לפי שאמר רבא כ"ע לא פליגי דמטמא כנדה כי פליגי באבן מסמא באה הקושא ע"ג
עליו מהברייתא שאמרו מתיבי מצע פותי וכותית מצע ע"ג ומשמשיהו הו ולא הסיטון רע"א
הו והסיטון בשלמא לרבי אלעזר ניקח ליה פ"י בשלמא לרבי אלעזר דאמר באבן מסמא
כ"ע לא פליגי דלא מטמא כי פליגי במשא דאשתכח דלרבנן לא מטמא לא במשא ולא
באבן מסמא דילמא כי איתקש לנדה לאינה לאכריס הוא דאיתקש ולא לענון טומאה
והיינו דקתני הכא לענון ע"ג הו ולא הסיטון משום דהא לא דמיא לנדה כלל וקתני רע"א
הו והסיטון משום דהא דמיא לנדה לטמוני במשא וכי היכי דמטמא במשא כנדה הם הכי
נמי מטמא בהסט כנדה אלא לרבה דאמר במשא כ"ע לא פליגי דמטמא דהא איתקש
לנדה כיון דאמרת דלכ"ע מטמא במשא כנדה דאלמא בין לרבנן בין לרבי עקיבא האי
דאיתקש לנדה לענון טומאה נמי איתקש ליטמי נמי לכ"ע בהסט כנדה ואמאי פליגי רבנן
בהא.

אמר לך רבה ולטעמיה פותי וכותית הו ולא הסיטון והא תניא דבר אל בני ישראל בני
מטמאין בזיבה ואין בנות נכרים מטמאות בזיבה אבל גזרו עליהם שיהיו כזבין לכל
דבריה אמאי לא מטמו נמי בהסט כזב אלא דודאי האי ברייתא בשבתא היא וצריכה
תירוץ דהאי דקתני ולענון פותי וכותית הו ולא הסיטון הו והסיטון הוא וכיון דצריכה
תירוץ רבה מתרץ לה לטעמיה פותי וכותית הו והסטון ואבן מסמא שלהו פ"י דהא גזרו
עליהו שיהיו כזבין לכל דבריהו וכי היכי דזב הוא והסיטו ואבן מסמא שלו כדברירנן
לעיל הם הכי נמי פותי וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ע"ג היא והסיטה ולא אבן
מסמא שלה פ"י היא והסיטה דהא איתקש לנדה כי טעמיה דרבה דאמר במשא כ"ע לא
פליגי דמטמא כנדה ולא אבן מסמא שלה דהא איתקש לשרץ רע"א ע"ג היא והסיטה
ואבן מסמא שלה פ"י משום דהא איתקש לנדה וכי איתקש לשרץ למשמשי הוא דאיתקש
אבל לגופה כנדה מטמא בכל ואפי' באבן מסמא.

ורבי אלעזר מתרץ לטעמי' עכו"ם וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ע"ג ומשמשי'
הו ולא הסיטון פ"י משום דלרבנן אליבא דרבי אלעזר הכין סבירא להו דע"ג פשרץ הוא
דמטמא בכולהו מזלי ולא כנדה דכי איתקש לנדה לאינה לאיברין הוא דאיתקש וכי
היכי דשרץ במגע הוא דמטמא בהסט ובמשא ובאבן מסמא לא מטמא כ"ע רע"א ע"ג
היא והסיטה אבל לא אבן מסמא שלה פ"י היא והסיטה דהא מטמאה כנדה וכי היכי
דמטמא במשא כנדה הכי נמי מטמא במשא אבל לא אבן מסמא שלה כדקאמר ר' אלעזר
לעיל באבן מסמא כ"ע לא פליגי דלא מטמא: אישתכח השתא בין לתירוץ דרבה בין
לתירוץ דרבי אלעזר דכותי וכותית ליכא פלוגתא כלל דהא כי פליגי בע"ג הוא דפליגי
אבל בכותי וכותית לא פליגי אשתכח נמי לתרוציה דרבה הא דקאמר ת"ק קשיא דכיון
דאמר ע"ג והסיטה אבל לא אבן מסמא שלה לא משפחת לה לדין ע"ג דשוי לא דין פותי
וכותית ולא דין משמשיה פ"י היכי דנתיני הו אכלהו לדין ע"ג וכותית לאשוי דאלו
עכו"ם וכותית הו והסיטון ואבן מסמא שלהו ואלו ע"ג היא והסיט' אבל לא אבן מסמא
שלה ולמשמשי' לא דמיא דהא משמשיה לכ"ע פשרץ היא דמטמא ולית בה לא הסט
ולא אבן מסמא ואלו ע"ג הא קאמר היא והסיטה הילכך כיון דלת"ק לא שוי דינה לחד
מזנייהו הא דקאמר הו קשיא אבל לר"ע אע"ג דלא שוי דינה לדין משמשיה פ"י היכי
דנתיני הו אפרונייהו לדין פותי וכותית מיהא שוי וכיון שכן הוא הא דקאמר הו אע"ג

ואעפ"ם וכוותית קאי וה"ק לי' לת"ק הא דקא מפלגת בין דין עפ"ם וכוותית לדין ע"ג לענן אבן מסמא פלהו לדידי חד דינא אית להו דהו וקיסטון ואבן מסמא שלקו: הרי איתברר לך דלתירווציה דרבה הו דקאמר ת"ק קש"א אבל לתירווציה דרבי אלעזר אף על גב דהו דקאמר תנא קמא לא קש"א דהא דין ע"ג ודין משמשיה תרונניהו פי הדדי גינהו דהא הו ולא קיסטון ולא אבן מסמא שלקו דהנה ליה האי הו דקאמר אע"ג ואמשמשיה דשונן אהדדי הו דקאמר ר"ע ע"ג היא ולא אבן מסמא שלקו הא לא שוי דינא לדין עפ"ם וכוותית ולא שוי נמי לדין משמשיה פדברירנו וכיון שפן הא דקאמר הו קש"א והיינו דאמרינו מתקיף לה רבי אשי אי הכי מי הו דהויא לה אתקפתא בין לתירווציה דרבה בין לתירווציה דרבי אלעזר דלתירווציה דרבה אהו (דהו) דקאמר ת"ק ולתירווציה דרבי אלעזר אהו דקאמר רבי עקיבא ואתא רב אשי ואחוי ביה ארחא פי הכי דלא ליקשי הו ולאו לפלוגי חד מיניניהו הוא דאתא רב אשי לתירווצי האי תירווצא אלא לאחויי ביה ארחא פי הכי דלא ליקשי הו הוא דאתא למר פדאי' ליה ולמר פדאית ליה דאמרינו אלא אמר רב אשי ה"ק פותי וכוותית בין הו שהסיטו את אחרים בין אחרים שהסיטו אותם טמאין פי' דהא גזרו שיהיו פזבין לכל וכי הכי דזב לא שנא הוא שהסיט את אחרים ל"ש אחרים שהסיטו לו טמא פדמתניא פל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב הם הכי נמי פותי וכוותית ל"ש הו שהסיטו את אחרים ל"ש אחרים שהסיטו אותם טמאין וה"ה נמי לאבן מסמא דמטמא בזב ע"ג היא שהסיט' את אחרים טהורים פי' דהא תניא פל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב אחרים שהסיטו אותה טמאים פי' דהא לתירוצי' דרבה הכין קא סברי דע"ג מטמא במשא פגדה וכי הכי דמטמא במשא פגדה הכי נמי מטמא ביהיסט דאלו נדה אפי' היא שהסיטה את אחרים מיטמא משום דדין נדה ודין זבה אחד הוא ואלו ע"ג אחרים שהסיטו אותה הוא דמטמאים משום דאתקש לנדה אבל היא שהסיטה אחרים טהורים דלא אלים פחיה דההו דאקשא רחמנא לשוני' פגדה נמי בהא מילתא ולטמוי נמי אפי' היא שהסיטה את אחרים פי הכי דלא אלים פחיה לשוני' פגדה נמי מילתא ולטמוי נמי אפילו היא שהסיטה את אחרים פי הכי דלא אלים פחיה לשוני' פגדה לטמוי פאבן מסמא ולהאי תירוצי' דרב אשי ההוא דאפכא רבה מעיקרא לבריית' דקתני מגע ע"ג ומשמשיה הו ולא קיסטון וקאמר דהכי קתני ע"ג היא והסיט' אבל לא אבן מסמא שלקו לא איצטריכנו השתא לאפוכה אלא שבקינן לה פדאית' ולא קש"א ליה לרבה מידי דהכי קתני מגע ע"ג ומשמשיה הו ולא קיסטון שמיטון הו את אחרים דהנה ליה האי הו דקתני אע"ג ומשמשיה דהא תרונניהו שוין ולהסיט שמיטין את אחרים אבל לגבי אחרים שמיטין אותה מפלג דיניהו דאלו משמשיה אפילו אחרים שהסיטו אותם נמי טהורים משום דכשרץ הוא דמטמאו ולא פגדה ובשרץ ליכא קיסט פלל דאלו ע"ג היא שהסיטה לאחרים הוא דטהורים פדאמרינו לעיל אבל אחרים שהסיטו אותם טמאין משום דאיתקש לנדה פטעמיה דרבא אליבא דרבנו: (ותר השמטה תמצא אחר המפתחות)